

Първа книга на Царете , наричана още Първа Книга на царете

ВЪВЕДЕНИЕ

[Следва въведението както към 1 Царе, така и към 2 Царе, които са части от едно цяло.]

1. Заглавие. Двете книги, известни днес като 1 и 2 Царе, се появяват като един том, общо Еврейски ръкописи, подготвени преди 1517 г. Едва при превода на Стария завет на гръцки, около 3 век пр.н.е., книгата е разделена за първи път на две части. В този превод, LXX, тези две части са посочени като „Първа от царствата“ и „Втора от царствата“; книгите, които сега познаваме като 1 и 2 Царе, са посочени като „Трета от царствата“ и „Четвърта от царствата“. Латинската Вулгата на Йероним, датираща от 4 век сл.н.е., е първата, в която заглавията са написани като „Царе“, а не „Царства“. Едва няколко века след Христа масоретите отбелязват, че изявлението от 1 Царе 28:24 е в средата на книгата в еврейския текст. Всъщност еврейските Библии са запазили оригиналната подредба до изданието, отпечатано от Даниел Бомберг във Венеция през 1517 г.

Тъй като животът и служението на Самуил доминират в първата половина на книгата, в нейните В оригиналната си форма, името му е било прикрепено към него. Тази титла е била подходяща предвид важната му роля като последния от съдиите, един от най-великите пророци, основател на школите на пророците (виж Ед. 46) и този, който е ръководил установяването на Еврейското царство и е поставил основните принципи, върху които то е трябвало да функционира (виж 1 Царе 10:25). По същество името Самуил обозначава съдържание, а не авторство.

2. Авторство. За разлика от Петокнижието, където е изрично посочено, относно определени части, че са написани от Моисей, книгите на Самуил не съдържат информация за това кой може да е бил авторът или авторите. Според еврейската традиция първите 24 глави на 1 Царе са написани от Самуил, а останалата част от 1 Царе, заедно с 2 Царе, от Натан и Гад (виж 1 Лет. 29:29). Когато книгата е била разделена – в еврейския текст и в повечето английски преводи – оригиналното име, Самуил, е било използвано и за двете части, въпреки че името му не се споменава нито веднъж във втората част. Смъртта на Самуил е записана в 1 Царе 25:1, а името му се появява за последен път в книгите на Самуил в 1 Царе 28:20.

Предвид факта, че Давид е на първо място във втората част, неговото име може би е по-подходящо заглавие за 2 Царе. Твърдението на Талмуда, че Самуил е написал всичко, което сега носи неговото име, очевидно е погрешно, тъй като цялото 2 Царе – както и последната част на 1 Царе – записва историята на Израел след смъртта му. Някои библейски учени посочват 1 Царе 27:6 като доказателство, че книгите на Самуил датират от времето на разделеното царство. Но ако двете части на Самуил са написани по различно време от различни автори, защо първоначално са били публикувани като една? И все пак, ако те представляват непрекъснатото дело на един автор, той трябва да е писал след смъртта на Саул (2 Царе 21:1–14) и Давид (виж 2 Царе 23:1). Изглежда най-разумно да се заключи, че 1 и 2 Царе представляват съставно авторство и че са сборник от разкази, всеки завършен сам по себе си. Всеки писател е писал по вдъхновение и всички части в крайна сметка са били обединени в едно цяло под ръководството на Светия Дух.

3. Историческа обстановка. Книгата 1 Царе обхваща преходния период от съдиите към обединеното царство Израел, включително последния съдийски сан, този на Самуил, и

първото царуване, това на Саул. Втората книга на Царете разглежда изключително царуването на Давид. Следователно 1 Царете обхваща близо век, от около 1100 до 1011 г. пр.н.е. , а 2 Царете - 40 години, или 1011 до 971 г. пр.н.е.

Периодът от около 1200 до 900 г. пр.н.е. е период на национални вълнения и политически противоречия. В целия древни свят е имало малко постоянни усилия за записване и запазване на писмени сведения за съвременни събития. Древни историци като Херодот, Бероз, Йосиф Флавий и по-късно Евсевий са сметнали за необходимо да се позовават предимно на фолклорни разкази за събитията, случили се в света през тази епоха. Следователно е необходимо техните твърдения да бъдат проверени чрез съвременни археологически открития, които предоставят значителна информация, която преди това не е била достъпна. Постоянно излизат наяве нови материали, които увеличават знанията ни за периода от време, през който са се случили събитията от 1 и 2 Царе.

Този период на вълнения, смут и преход започва с миграциите на морските народи (виж стр. 27), които пряко или косвено засягат всички части на древния Изток. През целия период, обхванат от 1 и 2 Царе, царете-свещеници от Двадесетата династия (виж стр. 26) и светските владетели от Двадесет и първата династия управлявали Египет, като царуването им било белязано от слабост, национален упадък и разединение. През по-голямата част от този период Асирия също била изключително слаба. Във Вавилон условията били почти същите като в Египет и Асирия, с вътрешна слабост и чуждестранно нашествие на дневен ред. По този начин политическото влияние както на Египет, така и на Сирия изчезнало от Палестина. Миграциите на морските народи и арамейците допринесли за вътрешните проблеми и поддържали международната политическа ситуация в целия древен Изток в състояние на смут през по-голямата част от два века.

В резултат на това ранните царе на Израел били сравнително свободни да консолидират контрола си над Обетованата земя и съседните региони, без намеса от страна на някога силните си съседи на север и юг. Единствените им врагове били местните народи на Палестина, като филистимците, амаличаните, едомците, мадиамците и амонците. Съпротивата на тези съседни племена постепенно била преодоляна и повечето от тях се подчинили на израилтяните. Давид и Соломон в крайна сметка контролирали големи територии, които преди това принадлежали на Египетската империя и на народите на Месопотамия.

Когато Израел влязъл в Ханаан, Господ им заповядал да определят градове на левитите в различните племена. По този начин наставление за пътищата на праведността можело да бъде дадено на всички хора. Но те изглежда обърнали малко или никакво внимание на заповедта. Всъщност те дори не изгониха ханаанците, а живееха сред тях (Съдии 1:21, 27, 29-33). В рамките на няколко години левитите, които не бяха получили конкретно племенно разпределение, се оказали без работа. Дори Йонатан, внукът на Моисей (виж Съдии 18:30), посети дома на ефремеца Михей, „за да пребивава там, където“ можеше „да си намери място“ (Съдии 17:8) и стана свещеник в „дома на боговете“ на Михей (Съдии 17:5). В крайна сметка той открадна изображенията от къщата на Михей и отиде с преселниците данови, за да им бъде свещеник (виж Съдии 18). По този начин, във време, когато „всеки човек правеше това, което му се виждаше право“, Израел наруши Божия план левитите да наставляват народа на Неговите пътища и скоро се отдалечи от невежите, суеверни обичаи на езичниците около тях. Шест пъти по време на периода на съдиите Бог се опита да пробуди народа Си за грешката на техния път, като им позволи да станат подвластни на околните.

народи. Но скоро след всяко освобождение от робство, те изпадаха в безразличие и идолопоклонство.

Израснал в такава среда, Самуил решил да отхвърли злините на времето си и да посвети живота си на поправянето на тези тенденции. Неговият план за постигане на това се съсредоточавал върху създаването на така наречените „училища на пророците“. Едно от тях било в Рама, неговият родов дом (1 Царе 19:19–24), а други по-късно били създадени в Галгал (4 Царе 4:38), Ветил (4 Царе 2:3) и Йерихон (4 Царе 2:15–22). Там млади мъже изучавали принципите на четенето, писането, музиката, закона и свещената история. Те се занимавали с различни занаяти, за да се научат, доколкото е възможно, да се издържат сами.

Изразът „училища на пророците“ не се среща в Стария завет, но така обучените млади мъже били наричани „синове на пророците“. Те посветили живота си на служба на Бога и някои от тях били наети като съветници на царя.

Към края на живота си Самуил бил призван да бъде неволният посредник в установяването на монархията. След като обсъдил въпроса с народа, той написал книга за „начина на царството“ и я представил пред Господа (1 Царе 10:25). Това вероятно не било ценно за Саул, за когото се смята, че не е могъл да чете. Самуил насърчил Саул с уверения в Божието трайно присъствие, но скоро той отхвърлил вдъхновения съвет на Самуил, обградил се със силна телохранител и бързо се превърнал в абсолютен владетел.

След отхвърлянето на Саул, Самуил бил призван да избере и обучи човек според Божието сърце (1 Царе 13:14), такъв, който не би се поставил над закона, а би се подчинил на Бога. Обучението на Давид, подобно на това на Христос, се провеждало въпреки завистта и омразата. Въпреки че Давид понякога престъпвал закона, който почитал и защитавал, той винаги смиривал сърцето си пред този закон като върховен. В резултат на сътрудничеството на Давид с принципите, установени от Бога чрез Моисей и Самуил, Израел постепенно покорил всички свои врагове и границите на народа били притиснати на север практически до Ефрат, а на юг до границите на Египет.

Бог успя да благослови Израел и в резултат на това те се радваха на епоха на национален просперитет и слава, която продължи през цялото царуване на Соломон и оттогава никога не е била равна на тази.

4. Тема. Първата книга на Царете записва и обяснява доста внезапното

преход от векове на чиста теокрация, действаща чрез пророци и съдии, към статута на царство.

Разказът за царуването на Саул разкрива някои от проблемите, съпътстващи установяването на царството, и обяснява защо домът на Давид е заменил този на Саул. Втората книга на Самуил разглежда славното царуване на Давид, първо в Хеврон, а по-късно в Йерусалим, и завършва с покупката от него на гумното на Орна, върху което по-късно е построен Храмът от Соломон.

Разказът за последните години и смъртта на Давид се появява в ранните глави на 1 Царе.

5. Очертание.

1 Царе

I. История на Самуил, Възстановителят на Израел, 1 Царе 1:1 до 7:17.

A. Раждане и ранно обучение, 1:1 до 2:11.

1. Елкани и Анна, 1:1–8.

2. Молитвата на Анна, 1:9–18.

3. Раждането и ранните години на Самуил, 1:19–23.

4. Представянето на Самуил пред Бога, 1:24–28.

5. Хвалебната песен на Анна, 2:1–11.

Б. Условия в свещеничеството, 2:12–36.

1. Служението на синовете на Илий, 2:12–17.

2. Служението на детето Самуил, 2:18, 19.

3. Божията благословия върху Елкана и Анна, 2:20, 21.

4. Неуспехът на Илий в дисциплинирането, 2:22–36.

В. Въведението на Самуил в пророческото служение, 3:1 до 4:1.

1. Божието послание към Илий, 3:1–18.

2. Развитието на Самуил като пророк, 3:19 до 4:1.

Г. Превземането и завръщането на ковчега, 4:2 до 7:1.

1. Битката на Израел с филистимците, 4:2–9.

2. Ковчегът е пленен; синовете на Илий са убити, 4:10, 11.

3. Смъртта на Илий, съдията и свещеник, 4:12–22.

4. Ковчегът във Филистия, 5:1 до 6:1.

5. Завръщането на ковчега на Израел, 6:2 до 7:1.

Д. 20-годишното служение на Самуил, 7:2–6.

Е. Покоряването на филистимците, 7:7–14.

Г. Установяване на съдийството на Самуил, 7:15–17.

II. Създаването на монархия, 1 Царе 8:1 до 15:35.

А. Призивът за цар, 8:1–22.

Б. Събития, довели до помазанието на Саул, 9:1–27.

В. Саул е призован за цар, 10:1–27.

1. Помазанието, 10:1.

2. Свръхестествени доказателства за Божията благосклонност, 10:2–13.

3. Мълчанието на Саул при завръщането му у дома, 10:14–16.

4. Избирането на Саул чрез жребий, 10:17–25.

5. Опозиционната партия, 10:26, 27.

Г. Събития, водещи до окончателното утвърждаване на Саул за цар, 11:1 до 12:25.

1. Битката с амонците, 11:1–11.

2. Провъзгласяването на Саул за цар, 11:12–15.

3. Освобождаването на административната власт от Самуил, 12:1–15.

4. Божието свидетелство за избора на народа, 12:16–18.

5. Непрестанният интерес и молитви на Самуил, 12:19–25.

Д. Война с филистимците, 13:1 до 14:46.

1. Презумпцията на Саул в Галгал, 13:1–23.

2. Подвигът на Йонатан при Михмас, 14:1–23.

3. Необмислените решения на Саул, 14:24–46.

Е. Родословие на дома на Саул, 14:47–52.

Ж. Второто изпитание на Саул, 15:1–35.

1. Неговото пощаждане на Агаг, 15:1–9.

2. Отхвърлянето на Саул от Господа, 15:10–35.

III. Подготовка на Давид за царуване, 1 Царе 16:1 до 31:13.

А. Помазанието на Давид, 16:1–13.

1. Колебанието на Самуил да посети Витлеем, 16:1–4.

2. Синовете на Есей и помазанието на Давид, 16:5–13.

Б. Лудостта на Саул след като е бил отхвърлен, 16:14–23.

В. Филистимската война и нейните последици, 17:1 до 18:8.

1. Предизвикателството на Голиат, 17:1–11.
2. Смелостта и победата на Давид, 17:12–58.
3. Заветът на Йонатан, 18:1–4.
4. Популярността на Давид, 18:5–8.
- Г. Ревността на Саул и нейните последици, 18:9 до 19:24.
 1. Давид в опасност, 18:9–12.
 2. Двучичието на Саул при предлагането на дъщеря му, 18:13–27.
 3. Откритата враждебност на Саул срещу Давид, 18:28 до 19:11.
 4. Бягството на Давид от дома му до Самуил, 19:12–18.
 5. Посещението на Саул в Рама и резултатите от него, 19:19–24.
- Д. Договорът на Йонатан с Давид, 20:1–42.
 1. Споразумение да се изпита отношението на Саул, 20:1–8.
 2. Потвърждението на предишния завет от Йонатан, 20:9–23.
 3. Изпитание на чувствата на Саул, 20:24–34.
 4. Давид предупреждава за опасност, 20:35–40.
 5. Сбогуването на Йонатан с Давид, 20:40–42.
- Е. Давид бяга от Саул, 21:1 до 22:23.
 1. Бягството на Давид към Ноб и Ахимелех, 21:1–9.
 2. Бягство при Анхус в Гет, 21:10–15.
 3. Отпътуване към пещерата Адулам, 22:1, 2.
 4. Бягство към Моав, 22:3, 4.
 5. Завръщане към Юдея, 22:5.
 6. Отмъщението на Саул над жителите на Ноб, 22:6–23.
- Ж. Помощта на Давид за Кеила; тяхната неблагодарност, 23:1–12.
- Вторият полет на Х. Давид от Саул, 23:13 до 24:22.
 1. Бягство към пустинята Зиф, 23:13–15.
 2. Посещението на Йонатан, 23:16–18.
 3. Неуспешният поход на Саул срещу Давид, 23:19–28.
 4. Заминаването на Давид за Ен-Геди, 23:29 до 24:2.
 5. Великодушието на Давид към Саул в Ен-Геди, 24:3–22.
- И. Смъртта на Самуил, 25:1.
- Преживяването на Дж. Дейвид с Навал и Авигея, 25:2–44.
- К. Последният опит на Саул да убие Давид; резултатите от него, 26:1–25.
- Вторият полет на Л. Давид до Гет, 27:1 до 28:2.
 1. Неговата резиденция в Циклаг, 27:1–12.
 2. Анхус заповядва на Давид да отиде с него на бой, 28:1, 2.
- Прибягването на М. Саул до некромантия, 28:3–25.
- Н. Уволнението на Давид от Анхус, 29:1–11.
- О. Нападението на амаличаните и резултатите от него, 30:1–31.
- П. Смъртта на Саул, 31:1–13.

2 Царе

- И. Давид, цар над Юдея, 2 Царе 1:1 до 5:5.
- А. Давид след смъртта на Саул, 1:1–27.
 1. Вестта за смъртта на Саул, 1:1–16.
 2. Плачът на Давид за Саул, 1:17–27.
- Б. Давид, на когото се противопоставя домът на Саул, 2:1 до 3:39.

1. Давид е помазан за цар над Юдея и неговото управление в Хеврон, 2:1–7.
2. Иевостей е посветен на Израел от Авенир, 2:8–11.
3. Поражението на Авенир и смъртта на Асаил, 2:12–32.
4. Умножението на Давидовия дом; имената на синовете му, 3:1–5.
5. Подчинението на Авенир на Давид, 3:6–21.
6. Убийството на Авенир от Йоав, 3:22–39.
- В. Давид получава единствена власт над целия Израел, 4:1 до 5:5.
1. Убийството на Иевостей, 4:1–8.

2. Наказанието на Рихав и Ваана, 4:9–12.
3. Давид е помазан за цар над целия Израел, 5:1–5.

II. Давид, цар над целия Израел, 2 Царе 5:6 до 24:25.

A. Ранното царуване на Давид в сила и блясък, 5:6 до 10:19.

1. Превземането на Йерусалим, 5:6–16.
2. Победа над филистимците, 5:17–25.
3. Пренасянето на ковчега в Йерусалим, 6:1–23.
4. Желанието на Давид да построи храм, 7:1–29.
5. Победи над чуждестранни врагове, 8:1–14.
6. Организация на царството, 8:15–18.
7. Приемането на Мемфивовбет от Давид 9:1–13.
8. Поражението на амонците и сирийците, 10:1–19.

Б. Грехът и проблемите на Давид, 11:1 до 21:22.

1. Прелюбодеянието на Давид с Витсавее и смъртта на Урия, 11:1–27.
2. Укорът на Натан и покаянието на Давид, 12:1–25.
3. Превземането на Рава, 12:26–31.
4. Домашни трудности, 13:1 до 14:33. а. Амнон и

Тамар, 13:1–21. б. Убийството на

Амнон от Авесалом, 13:22–33. в. Бягството на

Авесалом, 13:34–39. г. Завръщането на

Авесалом, 14:1–24. д. Красотата на Авесалом

и помирението му с Давид, 14:25–33.

5. Бунтът на Авесалом, 15:1 до 19:43. а. Авесалом

се подмазва на народа, 15:1–6. б. Заговорът, 15:7–12. в. Бягството

на Давид, 15:13–37. г. Срещата на

Давид със Сива, 16:1–4. д. Семей хули

Давид, 16:5–14. е. Съветът на Ахитофел и

Хусай, 16:15 до 17:23.

(1) Хушай изпрати до Авесалом, 16:15–19.

(2) Съветът на Ахитофел, 16:20–23.

(3) Съветът на Ахитофел е осуетен от Хусай, 17:1–23. ж. Давид при

Маханаим, 17:24–29. з. Въстанието е

потушено и смъртта на Авесалом, 18:1–33. и. Давид плаче за Авесалом,

19:1–8. й. Завръщането на Давид в Йерусалим,

19:9–43.

6. Бунтът на Савската река, 20:1–22.

7. Служителите на Давид, 20:23–26.

8. Три години глад и обесването на синовете на Саул, 21:1–14.

9. Война с филистимците, 21:15–22.

В. Приложение, 22:1 до 24:25.

1. Псалмът на благодарността на Давид, 22:1–51.

2. Последните думи на наставление от Давид, 23:1–7.

3. Силните мъже на Давид и техните подвизи, 23:8–39.

4. Грехът на Давид при преброяването на народа и последвалата чума, 24:1–25. а.

Давид преброява народа, 24:1–10. б. Мор,

изпратен от Господа, 24:11–15. в. Морът спира,

24:16, 17. г. Закупуването на гумното на

Орна, 24:18–25.

ГЛАВА 1

1 Елкана, левит, имащ две жени, се покланя всяка година в Сило. 4 Той обича

Анна, макар и безплодна и раздразнена от Фенина, 9 Анна, скърбяща, се моли за дете. 12 Илией първо я смърдя, а после я благославя. 19 Анна, след като роди Самуил, стои у дома, докато той бъде отбит. 24 Тя го представя, според обета си, на ГОСПОДА.

1. Сега. От еврейската дума, която обикновено се превежда като „и“, но също така „сега“, „тогава“ или „но“, според контекста. Това не свързва непременно тази книга с предходни писания. Езекиил, например, започва със същата дума, но никой не твърди, че тази книга е просто продължение на някакво предишно произведение.

Раматаим-зофим. Буквално „две високи места на стражите“ или „двойни височини на суфитите“, което показва или градовете близнаци, или може би две части от един и същ град, защото в гл. 1:19 и 2:11 Раматаим-зофим е посочен просто като Рама. Местоположението на Рама, домът на Самуил, не е известно. За разглеждане на различните предложени места вижте Допълнителна бележка в края на главата.

Елкана. Буквално „когото Бог е купил“. Левит (1 Лет. 6:33–38; вж. ст. 22–28; РР 569) от семейството на Каат, което е живяло в племето на Ефрем. Интересно е да се открие, че Самуил е потомък на Корей (1 Лет. 6:33–38), който толкова яростно се е противопоставил на решението на Господ да направи синовете на Аарон свещеници (виж Числа 16). Това е доказателство, че децата не са наказвани за греховете на бащите си, а че „всеки човек ще бъде умъртвен за собствения си грях“ (Втор. 24:16).

2. Две съпруги. Името Анна означава „милост“, докато Пенина означава „човек с богата коса“. В този период от световната история полигамията се е смятала за етична и Бог я е разрешавал (вижте Втор. 14:26). И все пак, поради финансови ограничения, само заможната класа и царете изглежда са се отдавали на многоженства. Управниците са се стремели да осигурят мир, като са изпращали принцеса в харема на друг монарх. Но вместо мир, практиката на полигамията често е донесла интриги, ревност и провал както в царския харем, така и в частния дом. В новозаветните времена полигамията е правила мъжа негоден за каквато и да е религиозна служба (1 Тим. 3:2, 12).

3. Изкачи се. Тъй като живееше може би само на 19 км от скинията в Сило, за Елкана, левит, беше естествено редовно да посещава трите празника през годината (вижте Изх. 23:14–17; Лев. 23:2), и особено първия и най-важен от тях, Пасхата, в началото на пролетта. Този празник, символизиращ избавлението на израилтяните от Египет, също насочваше сърцата им към великия прообраз на Пасхалния Агнец, Исус, който чрез Своята велика жертва осигури пътя за човечеството.

изкупление от дома на духовното робство (1 Кор. 5:7). Въпреки че службите му не са били изисквани в светилището, все пак, подобно на много други левити по време на периода на съдиите (Съдии 17:8, 9), Елкана се издига като обикновен израилтянин със собствените си жертви, за да насърчава съседите си и да им дава добър пример. Въпреки че живее в зла среда, духовността му очевидно е била на високо ниво. Въпреки че Офни и Финеес са били покварени, Елкана е бил верен в поклонението си и в принасянето на жертвите си. Това е било вярно и за Анна и Симеон в дните на Христос (Лука 2:25-38).

Същото трябва да е вярно и в днешно време. Верността на човек към Христос не е да бъде зависим от делата на другите.

Синовете на Илий. Дори на тази ранна дата непотизъм - фаворитизъм към роднините при вземането на решения назначения на длъжности — бяха здраво хванали Израел. Докато призракът на безработицата стоеше пред левитите, разпръснати във всяко племе, трима членове на семейството на Илий — бащата и двамата сина – си осигуряваха прехраната, независимо от факта, че двама от тях не бяха морално годни за тази длъжност. Подобна съдебна грешка винаги е фактор, допринасящ за недоволство и революция.

5. Достоеен дял. Буквално „една част от две лица“. Елкана упражнявал всяко влияние, което му било по силите, за да донесе единство, като давал на всеки член от семейството си „дял“. За да покаже публично, че не е негово желание Хана да бъде безплодна, той ѝ дал двоен дял, сякаш имала дете (виж РР 569).

6. Провокира я силно. Отношението на Фенина се дължеше отчасти на добронамерената щедрост на Елкана. Точно както в случая със Сатана в небето, ревността към вниманието, оказано на друг, независимо дали в дома или другаде, поражда подигравателна, дразнеща злоба, която намира израз в капките от висулки, на които се подиграва. Такива подигравки не само лишиха Анна от апетит, но и я накараха да се въздържа от участие в празненството. Дали защото се чувстваше недостойна, както Аарон след смъртта на синовете си Надав и Авиуд (Левит 10:19)? Не се ли нуждаеше ли тя от духовните благословии на празненството още повече при тези обстоятелства? Може също да се запита: Колко от благословията на празненството е получила Фенина, като си позволи да се подиграва на ближния си? Такава ситуация е сравнима с тази, спомената от Христос в историята за фарисея и бирника (Лука 18:10-14). Обаче, подобно на кръчмаря, Анна не отплати с хула за хула, а запази труда изцяло за себе си и се отдаде на тихи сълзи.

9. Хана се изправи. Хана не се закоравя в скръб и самосъжаление, нито пък порасна навъсена, когато съпругът ѝ ѝ говореше, но проявяваше похвална степен на самоконтрол. Тя намери убежище в светилището.

11. Дай го на Господа. Приемането от Анна на Божия духовен дар чрез празника я подтикна да се моли за по-осезаем дар – син – обещавайки, че такъв дар ще бъде незабавно върнат на Господа, свят и посветен на Него. Може би Бог е чакал дълго подобно предаване; Той е можел да отвори утробата ѝ по-рано, но беше ли готова тя да понесе отговорността?

Светската мъдрост учи, че молитвата не е от съществено значение, че не може да има истински отговор на молитвата, че това би нарушило естествения закон и че чудеса просто не могат да се случват. Част от Божия план е да даде, в отговор на молитвата на вярата, това, което иначе не би дал (ВБ 525). Защо? Защото е част от Небесния план човекът доброволно да се предаде толкова пълно на изпълването и действието на Светия Дух, колкото е направил Христос, когато е бил тук на земята. Що се отнася до Бог, не е било необходимо Авраам да чака 25 години за изпълнението на божествения завет. Когато патриархът дошъл на мястото

където можеше да влезе напълно в небесния план за него, Бог успяваше да превърне всички минали неуспехи в стъпала към благословия. Така беше и с Анна.

Но Бог не ѝ говори чрез ангел; Той използва определения посредник на свещеничеството, въпреки че то беше несъвършено и нуждаеше се от реформация. Бог разпозна факта, че естественото желание на Анна за потомство най-накрая беше погълнато от страст да посвети най-ценния от даровете на Него и Той отговори на молбата ѝ чрез Илий.

14. Пиян. Илий, пазител на светилището и върховен авторитет в закона и религията, съдеше по косвени доказателства, а не по сърцата на своите поклонници. Той измерваше Хана по критерия на собствения си опит със синовете си, но все още не беше преминал точката, в която можеше да разбере разкриващото се откровение на Бога. Чрез опита на Хана Светият Дух ѝ разкри, че Бог гледа на мотивите на сърцето.

16. Не бройте. Със спокойно самообладание под удара на такъв укор, с нежност на духа и с почиттелно уважение към човек с власт, Анна деликатно спомена личните му скърби, които бяха причинили погрешното му схващане, и безстрашно потвърди своята невинност. Това беше същият дух, с който Христос отговори на Своите обвинители.

17. Върви си с мир. Мирът идва само при прекратяване на военните действия, при пълна победа или капитулация. След като направи такава капитулация пред Господа, Анна откри, че враждебността и шегите на Фенина загубиха жилото си. Със своя Спасител тя можеше да каже: „Отче, прости им, защото не знаят какво правят“ (Лука 23:34).

Илий бързо разпозна Божията ръка и беше подтикнат от Светия Дух да покаже божествено одобрение. Христос беше пример за истинския дух на любов и разграничение и щеше да предаде същия този дух на Своите подпастири. Но независимо дали го приемат или не, независимо дали го предават на други или не, нищо не може да попречи на най-скромните овце от Неговото пасбище да чуят гласа Му и да Го последват. Анна не беше зависима от обстоятелствата; тя повери случая си с Бога – и отговорът дойде веднага.

20. Самуил. Името означава „чут от Бога“ и подобно на други лични имена в Библията, то е било изпълнено със значение. „Самуил“ е било паметник на нейната молба към Господа, напомняне за нейния обет и признание за Божието одобрение. Време е било да се демонстрира истинността на всичко това. Още от най-ранното си детство Самуил осъзнава, че е слуга на Господа.

22. Анна не се качи. Майка му гледаше на Самуил не просто като на дете, а като на жертва на Бога. Затова тя се стремеше да го обучава за Бога от най-ранното му детство. Тя се грижеше за физическите му нужди с много грижа и молитва, насочвайки мислите му към Господа на Силите от най-ранна възраст. За да може по-съвършено да изпълни поверението си, тя не посети Сило, докато не беше отбит. Колко широкообхватно е влиянието на майката в Израел! Независимо дали е изгнаница и робиня, като Йохаведа, майката на Мойсей, или преследваният член на левитски дом в Ханаан, нейните моменти са безценни. Осъзнавайки това, Анна започна да работи не само за времето, но и за вечността. Нейна отговорност беше да отпечата в човешката душа образа на божественото. Така беше и с Мария, майката на Исус.

Неведнъж на Господня слугиня е била поверявана задачата да съживи упадъчната вяра на един обичащ греха и обезкуражен народ, който не е успял да осъзнае, че Бог използва слабите неща на света, за да обърка мъдрите. Размишлявайте върху посвещението на Йохаведа на нейната задача, върху ясното виждане на Анна, когато е родила Самуил, или върху чувството за сериозна отговорност на Мария, когато е отговорила на

ангелското послание: „Ето слугинята Господня; нека ми бъде според словото ти“ (Лука 1:38).

Но дори и с най-сериозната мисъл от страна на майката, детето все пак трябва да направи свой собствен избор в живота. Така беше например със Самсон. Но дори Самсон, след дълъг период на егоизъм, улови видение за Бога, което го накара да даде живота си без мисъл за замяна, посвещение, което го постави в голямата плеяда от онези, които триумфираха чрез вяра, както е записано в 11-та глава на Евреите. Колко е вярно, че точно онези, които Бог възнамерява да използва като Свои инструменти за специално дело, Сатана се стреми да използва, да ги отклони от пътя.

Завинаги. Вижте Изх. 12:14; 21:6. Под „завинаги“ Анна е имала предвид, че Самуил трябва да бъде назорей доживот (1 Царе 1:11; вижте също Бит. 49:26; Числа 6:2). Фрагмент от книгата 1 Царе, намерен в четвъртата пещера в Хирбет Кумран и публикуван през 1954 г., изрично посочва, че Самуил е бил назорей.

23. Съпругът ѝ каза. Елкана се съгласи с обета на жена си (Числа 30:6, 7) и според 1 Царе 1:21 го прие за свой (виж върху Числа 30:6).

Господ да утвърди. Тоест, „Нека се изпълни планът на Господа за Самуил“ Бог вече беше признал Своята роля в изпълнението на молитвата и обета на Анна. Елкана вярвал (1), че Бог наистина е говорил чрез Илий (ст. 17); (2) че раждането на Самуил потвърждава божествения произход на обещанието на Илий (ст. 20); и (3) че обещанието ще бъде напълно изпълнено в живота на Самуил като служение.

Много зависи от сътрудничеството между съпруга и съпругата в християнския дом. Елкана бил дълбоко трогнат от освещаването на жена си и сърдечно се присъединил към нейното желание. Той е отличен пример за наставлението на Павел: „Мъже, обичайте жените си, както и Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея“ (Еф. 5:25). Той поел отговорност за нейния обет и се свързал най-тесно с него, но същевременно признал нейната свобода на избор и желаел изборът ѝ за посвещаване на Бога да се осъществи успешно. Неговото отношение илюстрира желанието в сърцето на Христос да работи с всеки мъж по такъв начин, че да му даде възможност да изрази собствената си индивидуалност и по този начин да разкрие на вселената призматичната красота на божествения характер.

24. Три вола. В LXX се казва „вол в третата си година“. Според стих 25, „заклаха юнец“. Авраам, в жертвоприношението си за посвещение, използва тригодишна юница (Бит. 15:9). Жертвата на Елкана, принесена в изпълнение на обета (ст. 11, 21), се състоеше от юнец, с необходимите му зърнени и винени приноси (Чис. 15:9, 10). Тъй като Елкана и Анна донесоха цяла ефа брашно, а количеството, необходимо за един вол, беше три десети от ефа (Числа 15:8-10), вероятно е волът, споменат в стих 25, да е бил всеизгарянето, с което детето Самуил беше посветено на Господа, а другите два вола да са били пожертвани като съпътстваща жертва за грех и мирна жертва, всяка от които би изисквала три десети от ефа брашно. Фактът, че Елкана донесе цяла ефа брашно, достатъчна за три вола, предполага, че LXX и други преводи, които гласят „вол на трета година“, са грешни.

27. Това дете. Възрастта на Самуил, когато е бил отбит, не е известна. Това е нещо обичайно. В Ориента е било обичайно детето да продължи да суче, докато навърши три години, и е напълно възможно Исаак, например, да е бил на пет години, когато Авраам е отпразнувал празника, на който е направил Исаак свой наследник (виж Битие 21:8). Тъй като Анна не е присъствала на празника от раждането на Самуил, Илий вероятно е забравил случката.

Според този стих Анна не беше казала на Илий естеството на молбата си, но сега с голяма радост тя пристъпи към това. За да изрази радостта си, тя направи обрат на еврейската дума sha'al, „да поискам“, използвайки различни форми на глагола. Буквално преведен текстът гласи: „За това дете се намесих и Господ ми изпълни молбата ми, която поисках от Него, и аз също съм принудена да го помоля за Господа. Докато е жив, той е помолен за Господа.“ Анна разбра с радост, че нейният дар за Бога е първо Неговият дар за нея. Тя можеше да каже заедно с Давид: „От Твоето собствено ти дадохме“ (1 Лет. 29:14). Именно такава любов накара Рут да възкликне: „Господ да ми направи това, и още повече да прибави, ако само смъртта да те раздели с мен“ (Рут 1:17), а Павел да потвърди: „За мен да живея е Христос“ (Фил. 1:21).

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ПО ГЛАВА 1

Точното местоположение на Раматаим-зофим, домът на Самуил, не е известно. Предложени са различни места: (1) Бейт Рима в Ефрем, на 18 км западно от Шило, където планините на централна Палестина се спускат към хълмовете на Шефела, или евентуално на 8 км по-на запад при Рентис; (2) Ер-Рам във Вениамин, на около 8,8 км северно от Йерусалим по пътя за Сихем; (3) Рамала в Ефрем, на 14,4 км северно-западно от Йерусалим, на 19,2 км южно-западно от Шило и на 2,8 км югозападно от Бетел.

Бейт Рима, на 17,6 км западно от Сило, и Рентис, още по-на запад, били твърде далеч от Гива на Саул (във Вениамин), за да бъдат домът на Самуил (1 Царе 9:1 до 10:9; вж. РР 608, 609). Саул не би търсил магаретата на баща си на 25 или 30 мили от дома си в рамките на два дни след като са били изчезнали, нито би било възможно той и слугата му да претърсят всички хълмове, долини и клисури на този планински терен до третия ден. Други градове с името Рама в Асир (Исус Навин 19:29), Нефталим (Исус Навин 19:36), Симеон (Исус Навин 19:8) и Манасия (Рамот-Галаад, Втор. 4:43, вж. 4 Царе 8:29; 2 Лет. 22:6) са още по-далеч и следователно невъзможни.

Тежестта на доказателствата изглежда е в полза на Рамала, в планините на южен Ефрем, близо до границата с Вениамин. Град, разположен в тази околност, отговаря на всички известни спецификации за дома на Самуил. Рама от Съдии 4:5, близо до която се намира палмата на Девора, не е била далеч от Ветил; както е отбелязано, Рамала, на около 2,8 км югозападно от Ветил, не би могла да бъде Рама на Вениамин, защото тогава авторът би посочил някой от няколко града, разположени по-близо до Рама на Вениамин, отколкото Ветил в планините на Ефрем.

Самуил е роден в Рама (1 Царе 1:1, 19, 20; РР 572). Именно тук той служи на Израел като свещеник, пророк и съдия и основава едно от двете първоначални училища на пророците (1 Царе 7:17; 8:4; 15:34; 19:18–20; РР 593, 604). Това очевидно е бил неназованият град, където Саул се среща със Самуил за първи път и е помазан за цар (9:5, 6, 11, 14, 18; РР 608, 609). Тук Самуил умира и е погребан (1 Царе 25:1; 28:3).

Рамата на Самуил е била известна още като Раматаим-зофим (1 Царе 1:1, 19) в „земя на Суф“ (1 Царе 9:5; вж. РР 608, 609). Суф е потомък на Леви чрез Каат и прародител на Самуил в пето поколение (1 Лет. 6:33–38). При разделянето на Ханаан на левитите от Каат са разпределени градове в различни племена, включително Юда, Вениамин и Ефрем (вж. Исус Навин 21:4, 5; 1 Лет. 6:54–70). Областта, в която са живели потомците на Суф – зофите – би била правилно известна като

„земя на Зуф“ (1 Царе 1:1; 9:5) и техният град Рама като Раматаим-зофим, буквално „Раматайм на зофите“.

Елкана, бащата на Самуил, бил „от планината Ефрем“ и вероятно, подобно на своя прародител Суф, ефратец (1 Царе 1:1). Ефратецът е бил жител или на Витлеем (Рут 1:2; 1 Царе 17:12), или на Ефрем (3 Царе 11:26). Елкана очевидно е бил ефратец в последния смисъл. Планината Ефрем е била просто планинският район в границите на племенния удел на Ефрем и не е включвала никаква част от планините Вениамин (виж Съдии 18:12, 13; 19:13–16; 1 Царе 9:4). В Библията не се споменава за нито едно място във Вениамин, което да е в „планината Ефрем“.

По-късно Господ описал Саул на Самуил като „човек от земята Вениаминова“ (1 Царе 9:16). Освен това, когато Саул напуснал Рама, дома на Самуил, в планината Ефрем, той прекосил границата на Вениамин, за да стигне до собствения си дом в Гива, във Вениамин (1 Царе 10:2–9; PP 608, 609).

Някои са идентифицирали неназования град от 1 Царе 9:1 до 10:9 като Витлеем. Тази идентификация се основава на твърдението в Бит. 35:16–19, че Рахил е била погребана „на малко разстояние“ от „Ефрата, която е Витлеем“, и на препратката в 1 Царе 10:2 към гробницата на Рахил като „в пределите на Вениамин при Целца“. Но както и при Рама, точното място на гробницата на Рахил не е известно. Тя е била на пътя между Ветил и Витлеем (Бит. 35:16–19), на разстояние от нещо повече от 24 км. Но еврейският текст от Бит. 35:16, „на малко разстояние, за да стигнеш до Ефрата“, се чете буквално „на известно разстояние от Ефрата“ и изглежда предполага значително разстояние (вижте върху Бит. 35:16).

Традиционното място на гробницата на Рахил, на 1,8 км северно-западно от Витлеем, би било на около 6,4 км от границата с Вениамин. Но според еврейския текст от 1 Царе 10:2, гробницата на Рахил е била много по-близо до границата, вероятно дори в границите на Вениамин. Ако обаче се разбира северната, а не южната граница на Вениамин, има хармония както с еврейския текст от Битие 35:16, така и с местоположението на Зелца северно от Йерусалим.

Споменаването от Йеремиа на гласа на „Рахил, която плаче за децата си“ (Йеремиа 31:15; вж. Бит. 35:16–19) да бъде чул „в Рама“ предполага, че гробницата на Рахил не е била далеч от Рама и това е в съответствие с инструкциите на Самуил към Саул в 1 Царе 10:2. Но традиционното място близо до Витлеем би било на повече от 14,4 км от Рама във Вениаминово племе и на близо 20,8 км от Рамала в Ефремово племе. Споменаването на Йеремиа за „Рахил, която плаче за децата си“ се основава на историческия инцидент със събирането на юдейски пленници в Рама в подготовка за пътуването до Вавилон (виж Йер. 31:1–17; 40:1). Пророческото приложение на твърдението на Йеремиа е направено в Мат. 2:18 (виж върху Втор. 18:15). Освен ако тази Рама не е била близо до гробницата на Рахил, споменаването на Йеремиа за „Рахил, която плаче за децата си“ би било доста безсмислено. По-нататъшното му споменаване на Самария и планината Ефрем (Йеремиа 31:5, 6) изглежда предполага наличието на Рама близо до границата между Вениамин и Ефрем, което потвърждава информацията, дадена в 1 Царе 10:2.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–28 ПП 569–571

3 СР 184

8, 10, 14–17, 20 стр. 570

22 ПП 592

27, 28 ПП 571

28 СТ 304

ГЛАВА 2

1 Песента на благодарност на Анна. 12 Грехът на синовете на Илий. 18 Служението на Самуил. 20 Чрез благословията на Илий Анна е по-плодотворна. 22 Илий изобличава синовете си. 27 Пророчество срещу дома на Илий.

1. Радва се в Господа. Това второ посещение в Сило беше от съвсем различен характер от записаното в гл. 1. Тогава бремето на Анна беше ходатайство за самата нея; сега е голяма литания на хваление. В резултат на пълното си предаване на Господа, тя е щастлива от привилегиите да върне на своя Създател това, което Той ѝ е дал. Правейки това, тя изпитва най-висшата форма на радост, защото не се ли е научила да цени Неговата любяща доброта по нов начин? Тя възхвалява Бога като автор на милостта, разкрита в Неговото състрадание към безпомощните. Тя получава ново виждане за Неговата сила, сега очевидна в Неговия контрол над скритите сили на природата, в тихото Му противодействие на силите на злото, които биха я обезсърчили и победили, и в това, че самата зла среда допринася неизмеримо за дълбочината и пълнотата на нейната радост. Тя разбира отново завета, сключен с нейните предци, че Божиите деца трябва да станат благословия за всички народи.

Радостната песен на Анна е вдъхновено пророчество за Давид и за Месията (PP 572).

Преживяването на Анна може би се е оказало най-голямата благословия, която е могла да дойде в живота на Фенина. Бог е бил също толкова нетърпелив да спаси Фенина, колкото и да спаси Анна.

Как би могъл да постигне това по-ефективно, отколкото като покаже възвисяването на душа, която Му се довери и не отмъсти със зло за зло? Такъв беше методът на Христос, опитвайки се да спечели прокажения Симон – като показва благословението, което можеше да дойде при Мария Магдалена (Марк 14:3–9; Лука 7:37–50). Симон научи урока си и стана сериозен ученик (Живот в 12:567, 568). Дали Фенина научи урока си?

3. Не допускайте арогантност. Анна би могла да почувства лично превъзходство над Фенина, в с оглед на прекрасното преживяване, което я беше сполетяло. Но не показват ли думите на тези стихове по-скоро копнежа на Анна съперницата ѝ да види красотата на пълното отдаване на Бога и да осъзнае безполезността на арогантността? Със сигурност никой не би обвинил Анна в отношение „по-свята от теб“ към Фенина след начина, по който Бог беше оправдал нейното смирено посвещение. Ако Христос имаше сълзи в гласа Си, когато произнасяше горко на фарисеите (SC 13; DA 619, 620),

не може ли духът на саможертва на Анна, когато даде Самуил на Господа, да е докоснал сърцето на Фенина така, че тя да разбере отново как Бог преценява действията? Онези, които подобно на Фенина се чувстват силни в собствената си мощ, Той допуска да пожънат плодовете на този егоизъм, който е духовна смърт. Но дори и онези, които са духовно мъртви, Той е в състояние да съживи. Христос предложи на Юда същите възможности, които предложи на Петър, но единият се предаде, а другият не.

7. Прави бедни и прави богати. Анна осъзнава, че спасението ѝ от укора идва от Бога, който я е издигнал далеч над подигравките на Фенина. Скръбта от по-ранните дни сега е обърната към възвисяване в Господа. Молитвата на копнежа е отстъпила място на хвалението на божествената сила. Устните ѝ, някога затворени в мълчаливо издържане, сега са отворени, за да възхваляват всемогъщата Божия сила. Тя мисли за преживяването си като за образ на триумфа, постигнат от Бог за Неговия народ както индивидуално, така и колективно. Тя намира вдъхновение за песен, далеч отвъд обхвата на собствения си опит, и под ръководството на Светия Дух очаква радостта на изкупените, докато стоят на стъкленото море с „нова песен“ на устните си (Откр. 14:3). Такава радост, която Анна изпитва, не е егоистична наслада, а разширено разбиране за характера на Бога, подобно на това, което е накарало „синовете Божии“ да викат от радост при сътворението на света (Йов 38:7) или

Израилтяните да възхваляват Господа след избавлението си от египетското войнство при Червено море или ангелското войнство да извикат при раждането на Христос: „Слава във висините Богу и на земята мир между човеците, благоволение“ (Лука 2:14). Подигравките и страданията у дома бяха именно средата, в която подобна визия за Божието спасение можеше да бъде подхранвана дотолкова, че да създаде рай на земята. Анна имаше рай в сърцето си, защото се беше научила да обича света, както Христос го обича (вижте DA 331, 641).

8. Той издига. Чрез Божията сила християнската душа, винаги осъзнаваща своята безсилност, се издига над силите на егоизма. Препасана със сила свише, такава душа намира минали съмнения, страхове и изкушения повалени. Победата заема мястото на поражението и в пълнотата на радостта душата се оформя по образ и подобие на Христос.

10. Сила на неговия цар. Години наред Хана виждаше през огледало, неясно (1 Кор. 13:12), но сега чрез пророчески поглед тя разказва за вярата си в окончателния и пълен триумф на Христос. Както Бог е въздигнал нейния „рог“, така ще въздигне и „рога“ на Своя Помазаник (виж Фил. 2:9–11). Не може ли мнозина, живеещи в това последно поколение, да позволят на Господа да ги издигне отсрещно злата им среда, така че подобно на Анна да пеят песен на хваление и благодарност към Него на стъкленото море (Откр. 14:3)?

11. Детето наистина служеше. Думата, преведена като „дете“, е наар, което означава момче от всяка възраст до зряла възраст. На 17-годишна възраст Йосиф е наречен наар. Същият термин е използван за синовете на Илий в стих 17. Не е известно колко по-възрастни са били те от Самуил. Според контекста той ги е направил свещеници, преди да достигнат зряла възраст. Оценките за възрастта на Самуил варират от 3 до 15 години (вижте EGW, Допълнителни материали, върху 1 Царе 1:20–28).

Когато едно дете поеме някаква необичайна отговорност, родителите му многократно се стремят по този начин да спечелят предимство за себе си. Голяма заслуга трябва да се отдаде на Елкана, който, макар и левит, продължил нормалния си начин на живот в Рама. Знаейки, както със сигурност знаеха, естеството на средата, на която щеше да бъде подложен Самуил, Елкана и Анна сигурно са имали известно безпокойство, когато са поставили дара си на Господа в ръцете на Илий и на двамата му синове, Офни и Финеес. Колко по-голяма е била загрижеността на божествения Отец, когато е поставил Сина Си под влиянието и контрола на недостойните свещеници от Неговото време. Христос е бил на 12 години, когато е попаднал в полезрението на свещениците, но поведението Му по този повод свидетелства за реалността на божествената защита, предоставяна дори на деца, които търсят небесно напътствие (вижте върху Лука 2:52). Преживяванията на Самуил свидетелстват за същото божествено напътствие.

Писанията ясно показват, че сред тази зла среда Самуил е служил на Господа. Думата „служител“ може да се отнася до служба, както светска, така и свещена. Тя се използва за отговорностите на Йосиф в дома на Петефрий и за помощта на Исус Навин на Моисей на Божията планина (Изм. 24:13). Способността на Самуил да устои на злите влияния, които го обграждаха, както направиха Йосиф и Исус Навин, може да се отдаде на твърдото му решение да се занимава с Божиите неща.

12. Синове на Велиал. Буквално „синове без стойност“. Така Моисей описва онези, които подтиквали събратята си да служат на други богове (Второзаконие 13:13). В ранните дни на съдиите, левитът, пътуващ от Витлеем, спирал за през нощта в Гива и бил нападен от „синове на Велиал“ (Съдии 19:22). В Новия завет „Велиал“ се използва като епитет за Сатана (2 Кор. 6:15). Точно както Йосиф беше поставен в лоното на царската дегенерация, така и Самуил израсна заобиколен от дегенериращо свещенство, „сред един крив и извратен народ“ (Фил. 2:15).

Предадени на зли страсти, Офни и Финеес нямаха правилна представа за Бог, на когото трябваше да служат. Те не се радваха на общение с Него, не изпитваха съчувствие към Неговите цели и нямаха чувство за задължение към Него. Те просто използваха позициите си на наследствено право за свои собствени егоистични и покварени цели. Те ограбваха хората за задоволяване на собствените им апетити. Те ограбваха Бога не само от Неговия дял от жертвите, но и от благоговението и любовта на Неговите поклонници. Чрез своите гнусни похоти те понижаваха служението на Господа в очите на хората до нивото на чувствените оргии в съседните идолски горички. Но Бог позволява една душа да бъде поставена сред такава среда, за да докаже на вселената, че злата среда не е задължително да определя съдбата на душата. Познавайки алчния дух на Юда, никой днес не би се сетил да го направи ковчезник, но Исус го направи (Жан Жаклин 294, 295). Той възнамеряваше Юда да бъде толкова впечатлен от неща с много по-голяма стойност, че да се предаде с цялото си сърце на своя Спасител. Исус обичаше Юда и би искал да го направи един от главните апостоли (виж Жан Жаклин 295).

18. Служил. Не в смисъл на черна служба, а на свещени задължения, свързани с работата на левитите около светилището. Така преведената еврейска дума включва и двата вида „служение“.

Ленен ефод. Тук, дреха, използвана от по-нисшите свещеници и левити, а понякога дори и от видни личности сред народа. Например, Давид танцувал пред Господа, носейки ленен ефод (2 Царе 6:14). Това не бива да се бърка с ефода на първосвещеника от „злато, синьо, пурпурно, алено и фино препреден лен“, върху който бил закрепен нагръдникът с неговите 12 камъка и Урим и Тумим, чрез които се отправяли въпроси към Бога (виж върху Изх. 28:6; вж. Съдии 8:27). Ако по-простият ленен ефод бил със същия модел като този на първосвещеника, както изглежда вероятно, той е бил къса дреха без ръкави, състояща се от предни и задни панели, съединени на раменете и прибрани на кръста с пояс (виж върху Съдии 8:27).

19. Майка му. Анна не само принесла сина си на Господа, но и показвала любовта си към него година след година. По същия начин Господ непрестанно бди над Своя народ. Той не само дал Сина Си веднъж завинаги, но и непрестанно се интересува да направи тази жертва все по-ефективна в задоволяването на нуждите дори на най-слабите от Неговите деца (Матей 6:30–34).

20. Заем за Господа. Това, което е дадено назаем на Господа, със сигурност ще бъде върнато с принос. интерес. Хана посвети едно дете на Господа и беше възнаградена с пет други.

Авраам направил това с Исаак и Бог му обещал потомство „като звездите на небето“ (Бит. 22:17). Христос обеща стократно възмездие още в този живот (Мат. 19:29; Лука 18:30).

22. Илий беше много стар. Фрагмент от книгата 1 Царе, намерен в четвъртата пещера в Хирбет Кумран и публикуван през 1954 г. гласи: „Или беше на деветдесет години“. Олбрайт смята, че това е пренаписване от гл. 4:15, където LXX чете „деветдесет“ за възрастта на Илий при смъртта му. Новият фрагмент обаче не показва, че той е бил на 90 години, когато е починал, а когато Самуил му е служил известно време.

25. Не послуша. Служението на синовете на Илий е тук противопоставено на това на Самуил. Самуил растеше в благоволенieto както на хората, така и на Бога; Офни и Финеес не почитаха наставленията на Господа и не обръщаха внимание на съвета на баща си. Всички хора са свободни морални агенти. Ако изберат да почиват под могъщата ръка на Бога (1 Петрово 5:6), те са

възвишени в определеното време; но ако изберат да следват собствените си пътища, те неизбежно пожънат плодовете на такива действия.

Господ щеше да ги убие. Буквално „на Господа му беше угодно да ги умъртви“. Те бяха отхвърлили Божия защитен контрол, бяха избрали свой собствен егоистичен път и умишлено бяха изоставили съвета на Небесата. Като се бяха отвърнали от ангела Господен (Пс. 34:7), те запечатаха собствената си гибел. Филистимците бяха тези, които ги убиха (1 Царе 4:10, 11), но Бог допусна смъртта им заради отказа им да Го следват. „Бог не стои пред грешника като изпълнител на присъдата срещу прегрешението; но оставя отхвърлящите милостта Му сами, за да пожънат това, което са поселили“ (ВБ 36). Така беше и с Юда. Така е и с всички, които отхвърлят молбите на Светия Дух.

27. Мъж. Илий починал на 98 години (гл. 4:15; виж на гл. 2:22), когато Самуил бил достатъчно възрастен, за да да бъде признат за пророк и за вероятен наследник на Илий като съдия (гл. 3:19–21). Доколкото естествено е да е изминало известно време между двете тържествени предупреждения, споменати в гл. 2 и 3, изглежда вероятно това посещение от неназования пророк да се е състояло скоро след освещаването на Самуил. В противен случай няма видима причина, поради която Самуил да не е донесъл и двете послания от Господа.

Колко дълготърпелив е Бог! Саул, например, получавал предупреждение след предупреждение и му били дадени много години, за да обмисли нещата, преди най-накрая да реши да вземе нещата в свои ръце.

Но Илий се предаде на претенциите за родство, вместо да изпълни дълга си към Бога в полза на хората. Добродетелта не се наследява, а се придобива. Синовете на Илий наследиха свещена отговорност и почетно име, но поради егоизъм те станаха слуги на Сатана дотолкова, че заслужиха всеобщите оплаквания на хората. Когато баща им не успя да упражни властта си, той беше предупрежден, че както благоговението и честта дават плод на характер и полезност, така и сеитбата на непочтителност и безчестие води до скръб и разочарование (ст. 32). „Законът за егоизма е закон за самоунищожението“ (DA [1940 ed.] 624).

34. В един ден. Както Офни и Финеес се бяха отнесли насилствено с делата на Господа, така и те щяха да срещнат насилствена смърт. Надявайки се да ги отвърне от злия им път, Бог за кратко дръпна завесата на бъдещето. Би било естествено да се очаква, че когато синовете чуят това пророчество, ще променят живота си, за да избегнат изпълнението му. С това пророчество Бог просто е предвидил тяхната гибел – Той не я е предопределил. Този, който знае края от началото, знае всичко, което засяга упражняването на свободния избор. Като предупреждава хората какво им е подготвило бъдещето, Бог доказва на вселената, че хората стигат дотам по свой собствен свободен избор, че дори това знание няма да ги възпре.

35. Верен свещеник. Писанието не посочва свещеника, в когото се е изпълнило това пророчество. Някои учени смятат, че се отнася до Садок от рода на Елеазар, на когото Соломон е дал свещеничеството, когато Авиатар от рода на Итамар е бил свален от престола заради сътрудничеството си с Адония в опит да осигури трона на Соломон (1 Царе 2:27, 35).

Други смятат, че се отнася до Христос, а трети – че пророчеството се е изпълнило в Самуил и неговото дело. Но важният урок от това твърдение се крие във факта, че човек не може да предотврати окончателното осъществяване на Божието желание да възстанови собствения Си образ в сърцето на човека. На Израел е била дадена службата в светилището, с цялата ѝ подробна символика, за да илюстрира средствата, чрез които Христос действа. И все пак, въпреки че свещениците и управниците отхвърлят плана, Божията цел, без да знае за бързане или забавяне, продължава да се движи стабилно напред към...

пълното му осъществяване. Ако реши да го направи, човек може да се присъедини към Христос в постигането на тази цел; ако откаже, може да обвинява само себе си. Той не може да обвини Бог в заговор срещу него.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–36ПП 571–580

1–3ПП 571

3 ТМ 438

6–10 стр. 571

9 МХ 479

11 ПП 572

12 ЗТ 472; 4Т 516

12–16 стр. 576

12–17РК 416

17 ПП 576, 580, 609

18 СТ 488, 537; РР 573; ЗТ 472; 4Т 516

19 ПП 572

22–24ЗТ 472

22–25 стр. 577

23–25ЗТ 620; 4Т 199

25 ПП 580

26 ПП 573

27–30 стр. 577

30 АН 28; СН 50, 102; СSW 138; СТ 374, 426; FE 81; МН 180; ML 284; MM 36; РК

485; ПП 529, 579; СЛ 19, 66; 2Т 40; 4Т 538; 5Т 136, 268, 304, 424, 448; 6Т 144, 356;

7С 193; 8С 123, 153

35 ПП 578

ГЛАВА 3

1 Как словото Господне беше разкрито за първи път на Самуил. 11 Бог съобщава на Самуил за разрушението на дома на Илий. 15 Самуил, макар и неохотно, разказва на Илий видението. 19 Самуил расте в доверие.

1. Нямахте открито видение. Думата, преведена като „отворено“, идва от глагола *paraş*, който означава „да се разгърне“ или „да се изригне“. Следователно изразът се чете буквално като „нямахте видение, което да се разгърне“ или „нямахте видение, което да се разгърне“. Предходното твърдение, в смисъл, че словото Господне е „ценно“ или „рядко“, е описателно за съвременната ситуация – вдъхновени послания рядко идвали при Божия народ. Сега, по-конкретно, разказвачът обяснява защо е съществувала тази ситуация – Бог не се е явявал на хората във видение толкова често, колкото в други времена. Акцентът не е толкова върху начина на откровението, колкото върху неговата честота.

Това е първата употреба в Писанието на думата *chazon*, „видение“, и единственият случай употребата му в двете книги на Самуил. Сравнението на *chazon* с *mara*, преведена също като „видение“, изяснява Божия метод за разкриване на Неговите планове за спасението на човечеството. Думата *chazon* произлиза от глагол, означаващ „да възприемаш с вътрешно зрение“, докато *mara* произлиза от глагол, означаващ „да виждаш визуално“. И двете се използват взаимозаменяемо с *halom*, „сънувам“. Думата *mara* е често използвана в по-ранните

книги от Библията, за да опишат послания от Бог до хората, било то в сънища или чрез лично посещение на небесни пратеници. Когато Яков започна пътуването си до Египет (Бит. 46:2), Бог му говори „във виденията [мара] през нощта“. Яков се чувстваше в божественото присъствие и откровението беше толкова реално, колкото това, което Авраам получи, когато тримата ангели го посетиха преди разрушението на Содом (Битие 18:2–22). Същият този вид божествено откровение се нарича още сън, халом, както когато Бог предупреди Авимелех относно жената на Авраам (Битие 20:3–13). По време на бунта на Аарон и Мариам Бог каза: „Ако има пророк между вас, аз, Господ, ще му се явя във видение [мара] и ще му говоря насън [халом]“.

Даниил често използва и трите думи. Когато разказва видението за четирите звяра, той използва думата „хазон“ (Дан. 7:1, 2, 7, 13, 15), за да опише съня „халом“ (гл. 7:1), в който бъдещи събития са изобразени символично. Той използва същата дума, „хазон“, и в гл. 8:1. Но когато Даниил е обезпокоен от значението на видението, той слиза край реката, където на ангел Гавраил, който му се явява, му е казано да „направи на този човек да разбере видението [мара]“. Но Гавраил, след като укрепва пророка, казва: „Разбери, сине човешки, защото видението [хазон] ще бъде в края на времето“ (Дан. 8:16, 17).

Впечатлението, направено върху Самуил от неговия небесен посетител, било толкова реално, че той го нарекъл в 1 Царе 3:15 „мара“. Следователно твърдението в стих 1 не означава, че Господ не е желал да води народа Си. Подчертава се обаче мисълта, че духовните и интелектуални възприятия на Израел вече са достигнали ниско ниво.

3. Преди лампата. Седмораменният златен светилник, поставен от южната страна на светилището, никога не трябваше да угасва (вижте Изх. 27:20, 21). Чашите бяха пълни с най-добрия зехтин, символ на Светия Дух, и първосвещеникът настройваше лампите сутрин и вечер, когато поставяше тамян на олтара пред завесата, която отделяше светилището от пресвятото място (вижте Изх. 30:7, 8). Както сиянието на тези лампи осветяваше тъмнината на нощта, така и Христос е светлината, която осветява този тъмен свят, винаги изливайки славата на Своята любов и жертва в тъмнината на човешките сърца (вижте Йоан 1:4, 5, 9).

Както светилникът е осветявал светилището в древността, така и Светият Дух осигурява духовно просветление, чрез което хората могат да имат по-ясно разбиране за плана на спасението. Но без вътрешната светлина, която да осветява душата, буквалната светлина би имала малка стойност. Буквата на ритуала в светилището не е означавала нищо, ако духът не е бил там (вижте Исая 1:11, 13, 15, 16). Въпреки че както водачите, така и хората са следвали пътищата на идолопоклонническите народи около тях, тук-там е имало смирени души като Елкана и неговото семейство, които са запазили толкова необходимото духовно видение.

8. Господ беше повика. Когато Самуил дойде при Илий за трети път, възрастният свещеник разбра, че Бог говори. Фактът, че Господ го подмина, за да общува с един обикновен младеж, лесно би могъл да създаде в сърцето му дух на професионална завист. Спомняйки си обаче посланието на Божия човек от минали години, Илий може би е заключил, че посланието е било за него и е могъл да разсъждава, че Господ е трябвало да му го разкрие директно. Честността на Илий в отношенията му със Самуил при тези условия е изключително достойна за възхищение. Осъзнавайки, може би за първи път, че Бог е

Подготвяйки друг да заеме поста му, той не изпитваше злоба, а напротив, направи всичко възможно, за да подготви Самуил за важния му пост, като му даде най-добрия съвет, който имаше. На Самуил беше наредено да мисли за себе си като за Господен слуга, готов да чуе Неговия съвет и да изпълни Неговата воля. Какъв урок от опита на Илий за онези, които се страхуват да не получат почитта, която изисква службата им, и да не би ръцете на други мъже да заменят техните в задачите, изисквани от тази служба.

10. Господ дойде. Тъй като това беше ново преживяване за младия Самуил, Господ милостиво прояви присъствието Си по някакъв определен начин, който не е описан подробно. Преди да бъде изречена и дума, както старият свещеник, така и младият му помощник имаха достатъчно доказателства за присъствието на свръхестествена сила и подобно на деца, обучавани от родителите си, и двамата бяха доведени от Светия Дух до мястото, където бяха готови да слушат и да се подчиняват. Това не би било вярно, ако словото Господне беше стигнало до хора като Офни. Например, колко различно беше приемането на Божия укор, както при Саул, от една страна, така и при Давид, от друга. Саул беше пълен с критики, алибити и самооправдание (гл. 15:16–31), но Давид, поради много години предаване на Господа, не предложи алиби за греха си и търсеше само чисто сърце и праведен дух (2 Царе 12:1–14; вж. Пс. 51:10; 103:12).

Може да се зададе въпросът: Защо Господ не говори директно на Илий? Илий изглежда е бил искрен, смирен човек, който е желал мир и праведност над всичко друго. Защо тогава да се замесва Самуил в случая? Но Бог вече не общува с Илий и синовете му (PP 581).

11. Ще го направя. Самуил живял години наред в зла среда и не можел да не види разликата между инструкциите, дадени в свитъците на закона, и живота на младите свещеници, които били негови близки сътрудници. Ако ги бил попитал, щел да получи само гневни отблъсквания. Родителите му не били там, за да го посъветват, и той се колебаел да се обърне към самия Илий. Докато обмислял въпроса в сърцето си, същият въпрос, който идва на ума на един благочестив младеж днес: Ако Божието Слово установява определени принципи за провеждане на Неговото дело, а водачите не само не спазват тези инструкции, но и са виновни за грубо нарушение, защо Той им позволява да продължат да служат в свята служба?

Засяването на семената не е последвано веднага от жътва, защото е необходимо време за плодът да достигне зрялост. Процесът на развитие на характера изисква време—изпитателно време. Така беше с Офни и Финеес; така е и днес. В крайна сметка Бог унищожавал всички, които се противопоставят на Неговите повеления (Пс. 119:118). Както Христос позволи на Юда да заеме позицията, в която би имал възможност да успее, така Той позволи на Офни и брат му да бъдат поставени в позицията, в която, като се уповават на Него, да станат приемливи служители на завета. Но подобно на Юда, синовете на Илий не искаха да се предадат на Неговото ръководство. Като позволиха на себе си да царува върховно, те направиха невъзможно Бог да им даде необходимото обучение. Бог знаеше какво ще се случи, ако продължат в своя извратен път и с любов и дълготърпение ги предупреди какъв ще бъде резултатът. И все пак, подобно на Юда, те избраха свой собствен път, само за да осъзнаят в крайна сметка истината, изразена от Павел векове по-късно: „Който сее за плътта, от плътта ще пожъне тление“ (Гал. 6:8). В собствения си опит Самуил потвърди съвета на Павел: „Да не се уморяваме да вършим добро, защото, ако не се уморяваме, съевременно ще пожънем“ (Гал. 6:9).

15. Самуил се страхуваше. В този греховен свят никога не е лесно да бъдеш говорител на Господа. Илия пое живота си в собствените си ръце, когато предупреди Ахав за предстоящия глад; но той

беше безстрашен в послушанието си и Бог се пое отговорност за резултатите. Самуил беше още младеж! И той трябваше да се научи в младостта си да не се страхува от човешките лица, точно както Исус се страхуваше да не се изправи срещу водачите на Своего време, докато все още беше дете само на 12 години!

19. Господ беше с него. Слънцето на Илий беше на път да залезе, но това на Самуил вече изгряваше. Христос страдаше от мъките на раздялата с Отца (виж DA 685, 686, 753, 756), но Бог никога досега не е водил Своя народ през пълния мрак на раздялата с Него. За Христос на кръста му се струваше, че Той сам тъпче лина, но Неговият Отец беше там и страдаше с Него. За Самуил може би му се е струвало, след години на наблюдение на греха около него, че или Бог не обръща внимание на греха, или че планът Му за човека се е променил. Но Самуил не е знаел колко дълго Бог е чакал млад мъж, на когото наистина да може да предаде Духа Си и да повери ръководството на Своего дело на земята.

Когато Саул, например, се провали, той не беше веднага заменен. В продължение на няколко години той все още имаше възможност да промени решението си и да се предаде на напътствията на любящ Отец. Но фанатизмът и критиката скоро отстъпиха място на бунт срещу божественото ръководство, докато гордостта и самооправданието го лишиха от духовна добродетел. По време на годините на изпитания на Саул обаче Давид беше поканен да седне в краката на Царя на царете, подготвяйки се да поеме отговорностите на ръководството на Израел.

Нито една от думите му. Самуил естествено е имал много да учи, но като младеж е бил обучен в училището за послушание на Божия зов. Каква радост е била за Господ да намери момче, жадно за привилегиите да изучава Божиите пътища и решено да Му се подчинява, на всяка цена. Нищо чудно, че е бил приет от хората като пророк, когато е бил едва дете!

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–21 ПП 581–583

1–43Т 472

1–6 ПП 581

7 ПП 582

8–14 ПП 581

9 SL 12

11 TM 410

11–14SR 185

13, 14 1Цар 119, 217; 2Цар 624

14 1Т 190

15–18 стр. 582

18 SR 185; 1Т 119; 4Т 200

19 КТ 143

19, 20 ПП 590

ГЛАВА 4

1 Израилтяните са победени от филистимците при Евен-Езер. 3 Те донасят ковчега за ужас на филистимците. 10 Те са поразени отново, ковчегът е взет, Офни и Финеес са убити. 12 Илий при новината пада назад и си чупи врата. 19 Жената на Финеес, обезсърчена от мъките си с И-Хавод, умира.

1. Словото на Самуил. Повечето коментатори са съгласни, че първото изречение на стих 1 принадлежи към последния стих на глава 3, защото не е бил съветът на Самуил Израел да воюва с филистимците. Тъй като Самуил не се споменава отново, докато ковчегът не е бил...

в Кириат-Иарим в продължение на много години, е възможно князете на Израел да са отказали да се консултират с новопризвания пророк (гл. 7:3). Божият пророк никога не би посъветвал да се изпрати ковчегът далеч от Сило (вижте ст. 3). Но онези, които бяха отхвърлили наставленията на Господа относно поклонението, което трябваше да Му се отдаде, щяха да гледат на ковчегата със суверен страх и да го мислят като талисман, чиито магически качества им осигуряват благословии от всякакъв вид.

Целият Израел обаче разпознал разликата между Самуил и синовете на Илий и онези, които били духовно настроени, дошли при новия пророк за съвет и помощ. Те знаеха за пророчеството му срещу Илий и дома му и бяха убедени, че призивът му е от Господа. Когато лидерите грешат, мнозина позволяват на моралния тон в собствения си живот да се влоши. Но винаги има малцина, които не се отклоняват от пътя на праведността от поведението на своите социални висшестоящи.

Филистимците. Книгата Съдии гласи, че Израел е бил в робство на филистимците в продължение на 40 години (Съдии 13:1), през което време Самсон е съдил земята в продължение на 20 години (Съдии 15:20; 16:31). Съдийството на Илий или е следвало, или се е припокривало с това на Самсон. Илий е действал като съдия в продължение на 40 години (1 Царе 4:18). Когато Илий остарял толкова, че загубил контрол над държавните дела, филистимците може би са почувствали, че е дошло времето да си осигурят контрол над хълмистата страна. Знаейки, че центърът на управлението е в Сило, те естествено са изпратили армията си към него.

Разположен в Афек. Афек, „крепост“ или „обграждане“, произлиза от глагол, означаващ „принуждавам“, „задължавам“, „държам“. Градът е идентифициран с Антипатрис, град в равнината Сарон, на около 18 км североизточно от Йопия. Това би било на по-малко от 40 км от Сило, откъдето ковчегът е бил пренесен на бойното поле (гл. 4:10, 11).

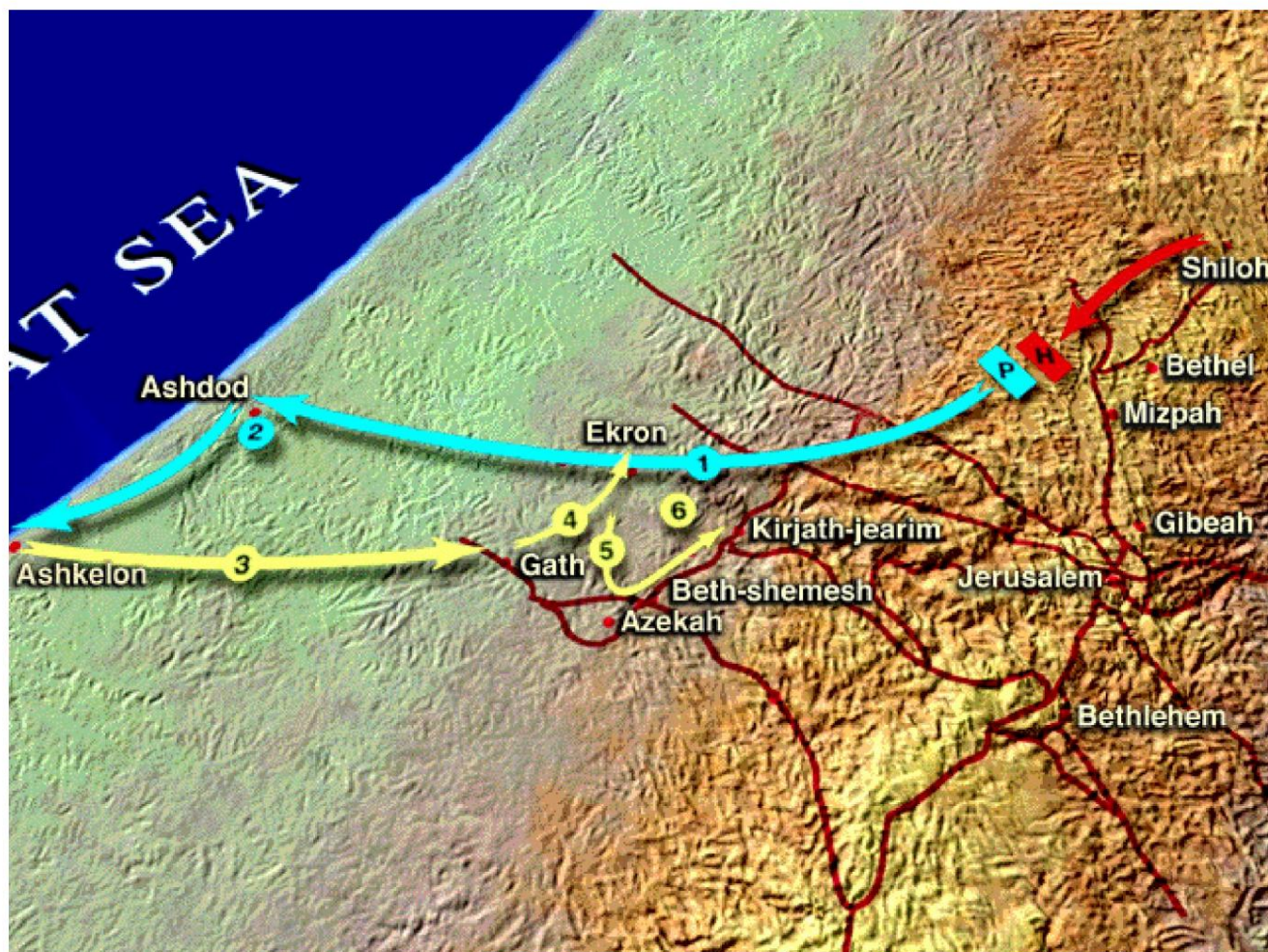
С изключение на Антипатрис, не е известно друго определено място, което би могло да бъде идентифицирано с Афек. Афек в племето на Асир (Исус Навин 19:30, 31) е твърде далеч на север, за да се разглежда. Предвид факта, че Афек означава „крепост“, името може да е било прилагано за различни укрепени места, както постоянни, така и временни.

2. Израел беше поразен. В многобройни предишни случаи Бог беше напътствал израилевите армии да влязат в битка с враговете си и когато те го направиха в отговор на Неговата заповед, победата беше тяхна. Този път обаче обстоятелствата бяха различни. Фактът, че те са пренесли ковчегата на завета в битка (ст. 3) и че филистимците са го превзели, е доказателство, че израилтяните, мотивирани от фалшива увереност в собствената си сила, са започнали атаката и са очаквали лесна победа. Те са влезли в битка не със смирена вяра, уповавайки се на Бога, а с гордост от собствената си хитрост и сила. Когато Бог е с тях, никой враг не може да устои пред тях; когато Той не е, поражението е сигурно.

Превземането и връщането на ковчегата от филистимците, [1 Царе 5:3](#).

1

¹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

3. Следователно. Когато политеистичните народи от Близкия изток претърпяха неуспехи, те обикновено заключавали, че боговете им са ядосани на тях и трябва да бъдат по-усърдно успокоени, за да избегнат по-лоши страдания в бъдеще. Като се има предвид ниското религиозно състояние на Израел по това време, не е чудно, че Израел е имал подобно отношение към Господа (виж РР 584). Вероятно миналите победи по време на съдийството на Илий са довели до чувство на самоувереност, което е заслепило очите им за нуждата им от Бог. Тъй като водачите умишлено Го бяха изоставили заради боговете на народите около тях, Бог не можеше да направи нищо друго, освен да им позволи да пожънат реколтата от собствените си семена, които са посели. Вместо да смират сърцата си пред Бога, те дадоха доказателство за суеверното си отношение към Него, като мислеха за ковчега просто като за талисман, гарантиращ успех.

Без никакъв съвет свише, князете предложили, а народът се съгласил, нещо, за което никога преди не се е сещало. Те били само на няколко мили от светилището и ако ковчегът бил сред тях, със сигурност победата щела да бъде тяхна. Този скъпоценен символ на Божието присъствие бил покрит с платнена плащаница, а придружителите левити го изнесли от мястото му на покой зад завесата (Числа 4:5, 6). Като се имат предвид миналите действия на синовете на Илий, човек не би се изненадал, ако са забравили всички благоговейни формалности и са побързали с няколкото мили до армията, надявайки се, че по-нататъшно клане може да бъде избегнато.

Но ковчегът беше символ на Божието присъствие и тъй като водачите бяха отхвърлили божественото ръководство, Бог не можеше да постави възпиращата си ръка върху тях завинаги. Ако...

Ако водачите смириха сърцата си и се обърнаха от греховните си пътища, те щяха да бъдат водени от пророка, както в по-късните години. В дните на Христос тълпите следваха сяпано ръководството на своите свещеници, викайки: „Кръвта Му да бъде върху нас и върху децата ни.“ Така и израилевата армия при Евен-Езер, изправена пред бедствие и хващайки се за сламките на собственото си въображение, извика, че победата вече е гарантирана. Горкото или благоденствието на организирани обществени групи, независимо дали са политически или религиозни, до голяма степен се определя от отношението и поведението на водачите.

Въпреки това, отделните хора могат да определят собствената си духовна съдба независимо от групата. Въпреки че Самуил е споделял унижението, споляяно от Израел в резултат на глупостта на деня, това не е попречило на личното му приемане от Бога. Когато по времето на Ахав водачите се обръщат към Ваал, Илия се чувства единственият, който разпознава и служи на живия Бог. И все пак Господ му съобщава, че в Израел има хиляди, които са избрали правилното, точно както той. Тригодишната суша в Израел не е променила вярата им в Бога и лоялността им към Него.

7. Бог дойде. Филистимците, които имаха много богове, ясно разпознаваха разликата между Бога на Израел и своите богове. Въпреки че в стих 7 думата за Бог е в множествено число, „Елохим“, глаголът е в единствено число. Но в стих 8 глаголът е в множествено число – ясен контраст между истинския Бог и боговете в техния храм в Азот.

8. Тези могъщи богове. Думата за „могъщи“ е „аддирим“, „величествени“, което предполага допълнителната идея за благородството на Божията сила, която е била разпозната от филистимците, когато са научили за Неговите отношения с различни народи и хора в миналото. Почти готови да се предадат отчаяно, те бяха обзети от горчива решителност да се съпротивляват до смърт на съдбата да бъдат поробени от онези, които само преди няколко години са били техни роби.

11. Божият ковчег беше откраднат. Говорейки за това събитие, псалмистът казва: „Той изостави скинията в Сило, ... и предаде силата Си в плен и славата Си в ръката на врага. ... Свещениците им паднаха от меч“ (Пс. 78:60–64). Въпреки че шансовете на Израел за победа бяха по-добри от тези на врага и въпреки че влязоха в битка уверени в победата, те се провалиха толкова напълно, че всеки оцелял избяга не в лагера, както в стих 3, а „в шатрата си“. Думата за шатър е „оел“, което означава „жилище“, „обиталище“, и носи мисълта, че поражението е било толкова голямо, че всеки човек е трябвало да се премести за собствената си безопасност, проправяйки си път към дома, както може по най-добрия възможен начин.

Офни и Финеес. Йосиф Флавий казва, че по това време Илий се е отказал от висшето си свещеничество в полза на Финеес, но когато ковчегът напуснал Сило, той заповядал на синовете си, че „ако се преструват, че са оцелели след вземането на ковчега, те няма да дойдат повече в присъствието му“ (Древности ст. 11.2). Ако двамата млади мъже бяха толкова ревностни да следват напътствията на Господа в минали дни, колкото сега защитават материалния символ на Неговото присъствие пред врага, последвалата история на Израел можеше да бъде коренно различна. Те бяха отказвали Божието ръководство отново и отново и сега бяха доведени до осъзнаването, че дори самият живот зависи от пълното предаване на Него. Но те научиха урока си твърде късно 15. Деветдесет и осем. LXX гласи „деветдесет“ (вижте на гл. 2:22).

17. Израел е в бягство. Колко различна би била историята на Израел, ако имаше само ръководство, което търсеше лицето на Бог. И все пак, въпреки егоистичните лидери, които търсят своята собствена слава, а не тази на Бог, и по този начин отварят пътя за поражение, Той не затваря

Ушите Му са за вика на всеки човек, който искрено търси лицето Му. Фактът, че Йерусалим беше обезлюден от Навуходоносор, не попречи на Даниил и неговите спътници да живеят толкова близо до Господа, че да донесат евангелието на много от своите похитители. Светлината свети най-ярко в най-тъмната нощ и най-добрите характери често се развиват сред възможно най-лошите условия. Бог има силата да превърне моментите на ужасно унижение в периоди на славни възможности, не само за Израел, но и за всички хора.

22. Славата си отиде. Думата „Ихавод“ произлиза от две еврейски думи, „и кабод“, което буквално означава „неславен“ или „безславен“. Тя е дефинирана от съпругата на Финеес: „Славата си отиде [буквално „отиде в изгнание“] от Израел.“ Главата завършва с описание на млада жена, която, макар и омъжена за нечестив и егоистичен първосвещеник, не е споделяла неговата природа. Загрижеността ѝ за смъртта на съпруга ѝ и тъста ѝ е доказателство за естествена привързаност; но много по-голямата ѝ загриженост за загубата на ковчега е доказателство за нейната благочестива преданост към Бога и светите неща. Дори смъртните случаи в семейството не ѝ доставят същото безпокойство, каквото ѝ доставя загубата на ковчега. Малка утеха може да има от дете, родено в Израел, в Сило, когато ковчегът е изгубен от филистимците. Живеейки в покварени времена, съпруга на нечестив мъж, но истински благочестива - каква по-голяма смелост може да се познава в дни на национално объркване?

Божие присъствие винаги трябва да се счита за най-голямото благословение, а загубата на Неговото присъствие и възпираща сила над злото трябва да се уждава като най-страшното бедствие. Условията на живота са безнадеждни само когато, подобно на Юда, човек умишлено отказва да бъде воден от Светия Дух.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1-22РК 415, 416; РР 583-585

1-9ПП 583

1, 2 СР 185

3-11SR 186

9 5T 584

10, 11 ПП 514, 583, 591, 622; 1T 119

12-22 ПП 585; СР 187

17, 18 4T 166, 200, 516

18 1T 119

ГЛАВА 5

1 Филистимците, като донесоха ковчега в Азот, поставиха го в дома на Дагон. 3 Дагон беше поразен и разсечен на парчета, а азотците бяха поразени с хемороиди. 8 Така постъпи Бог с жителите на Гет, когато беше донесен там; 10 така постъпи и с жителите на Акарон, когато беше донесен там.

1. Филистимците. Внимателното изучаване на Пс. 78:60-64, заедно с Йер. 7:12; 26:6, 9 показва, че Бог е позволил на филистимците не само да объркат народа на Израел при Евен-Езер, но вероятно и да ги преследват на североизток до Сило. Филистимците оставили част от армията си да пазят плячката, която били взели от Израел, защото именно от лагера на Израел (1 Царе 5:1) те започнали обратното си пътуване към градовете в равнината. Има археологически доказателства за разрушението на Сило около това време. Във всеки случай се смята, че службите в скинията са прекратени, когато ковчегът е бил взет (виж РР 609).

Каква страшна отговорност лежеше върху плещите на младия мъж Самуил, след като Илий беше мъртъв, а ковчегът, самият център на религиозната служба, беше в ръцете на врага!

След завръщането на ковчега, седем месеца по-късно, за Самуил наистина е било тежка задача, пътувайки от място на място, да насърчава хората и да предотвратява краха на религиозния живот на нацията, която векове наред е била свикнала да мисли за Сило като за самия център на своя общ живот. Това, че Господ „не е оставил нито едно от думите Му да падне на земята“ (гл. 3:19), показва, че хората са го разпознали като логичен наследник на Илий, въпреки че едва 20 години по-късно Самуил е официално упълномощен да съди (гл. 7:1–15; виж РР 590; 4Т 517, 518).

2. Домът на Дагон. Един от главните храмове на филистимците, като Дагон е тяхното главно божество. Боговете на езичниците никога не са били смятани за неприятно общуване с други богове и филистимците може би са се чувствали щастливи да почетат Божеството на Израел, наред с боговете, които са познавали от години. Вероятно са поставили ковчега до Дагон, планирайки да му принесат голяма жертва, както са направили години преди това, когато Самсон е бил пленен (Съдии 16:23, 24). Тогава те се хвалели с триумфа си над шампиона на Израел; сега щяха да ликуват от предполагаемото залавяне на Бога на Израел.

Някои смятат, че думата, преведена като „Дагон“, е свързана с еврейската дума „даг“, която означава „риба“, и че богът е бил оформен като човек отгоре на кръста и като риба отдолу. В „Ниневия“ на Лейард има описание на барелеф от Хорсабад, изобразяващ битка между асирийците и жителите на сирийското крайбрежие. Релефът изобразява фигура, горната половина на която е брадат мъж, а долната половина - риба. Други смятат, че името „Дагон“ произлиза от даган, което означава „царевича“, и следователно филистимското божество е било бог на царевичата, представляващ плодородието. Това, че е наполовина човек, наполовина риба, не означава, че е морски бог.

3. Паднал. Просветен по лице, сякаш в молба.

4. И главата. На втората сутрин Дагон не само отново се проснал ничком, но главата и ръцете му били откъснати от тялото му и хвърлени на прага на храма, където всички, които влизали, трябвало да стъпят. Лишен от символите на разума и дейността, той лежел там в истинската си грозота, просто безформен пън.

5. Стъпките на прага. Свещениците не стъпваха на прага, а го прескачаха. Дали Софония е имал предвид това, когато е казал: „В онзи ден ще накажа всеки, който прескочи прага“ (Софония 1:9)?

6. Емероиди. Характерният симптом на тази напасть е бил болезнен, тумороподобен оток.

8. Какво да правим? Смущението на Дагон пред ковчега сякаш създаде в сърцата на филистимските господари негодувание срещу небесния Бог и по-голяма вярогност към Дагон. Той все още беше божеството, което им беше дало победата на бойното поле, и те му бяха отдали почит, като повериха ковчега на неговата закрила. Въпреки че признаха, че е бил победен в личен конфликт, той все още беше техен бог и те отказаха да се предадат на идеята да признаят върховенството на Създателя на всички неща. Епидемия порази града, който според всички езически разсъждения беше дело на върховното Божество, от което произлизаха както доброто, така и злото; следователно единственото нещо, което можеше да се направи, беше да се отървем от обидния символ на Божието присъствие. Но Бог, който не гледа на лица, беше толкова загрижен филистимците да признаят даровете на Неговото провидение към тях, колкото и евреите да го направят (виж РР 587, 588).

Въпреки това, убедени против волята си, филистимците все още бяха на същото мнение. Така беше и с фараона. Но не беше нужно да бъде така. Навуходоносор не позволи на гордостта

да го контролира и чрез многократни откровения за Божията защитна сила стигна до мястото, където се отвърна от идолопоклонството си и се поклони на небесния Бог (Дан. 4:24–27, 34, 35). Точно както Бог беше показал на фараона Своята възпираща сила над язвите, сега Той демонстрира на филистимските господари способността Си да спре епидемията, която се разпространяваше през земята им. Гордостта забраняваше всякакъв друг начин на действие, освен да се отърват от това, което за тях беше големият източник на обида – точно това, което Бог възнамеряваше да бъде за тях средство за спасение.

10. Екронейците извикаха. Егоизмът и лековерието на филистимците са илюстрирани от факта, че всеки град, на свой ред, изпращал ковчега до съседен град. Накрая той пристигнал в Екрон, най-северния от петте главни града на Филистия. Викът на този град бил възмущение от това, че нещо им е наложено без тяхното съгласие. Думата, преведена тук като „извика“, е от *za'aq*, „да извикам от тревога“, докато в стих 12 „викът“ на града е от *shawe'ah*, „вик за помощ“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–12 стр. 586

1–4SR 188

ГЛАВА 6

1 След седем месеца филистимците се съветват как да върнат ковчега. 10 Те го докарват на нова кола с дар във Ветсемес. 19 Хората са поразени, задето са погледнали в ковчега. 21 Те изпращат до тях от Кириат-Иарим да го вземат.

2. Свещениците и врачките. Ковчегът е бил във Филистимската земя седем месеца. Жителите на трите града, Азот, Гет и Акарон (виж гл. 5:5–12), са страдали от ужасна чума, земята е била превзета от мишки, а реколтата унищожена (ст. 5). Сред древните народи мишката е била символ на мор и така се появява в египетските йероглифи. В отчаянието си филистимските господари се обърнали към своите мъдреци. Тези „гадатели“ са изучавали природни явления и поличби. Те са изследвали вътрешностите на жертвените животни – така наречените „чернодробни поличби“ на вавилонците; са наблюдавали полета на птиците, падането на талисмани, поведението на цветята и т.н. Отговорност на астролозите, врачките, медиумите и некромантите е било да разделят всичко на две категории – щастливи и нещастни, добри и зли, благоприятни и неблагоприятни поличби. Господ изрично заповяда на народа Си да не практикува изкуството на гадаенето (Второзаконие 18:10–12). Валаам, отстъпник-пророк на Господа, когото Валак, царят на Моав, беше призовал да прокълне Израел, заяви, че няма такова нещо като омагьосване или гадаене срещу Израел (Числа 23:23). Но очевидно Саул, повлиян от практиките на околните народи и доведен до отчаяние от мълчанието на божествения съвет, се обърна към вещицата от Ендор за помощ (1 Царе 28).

Какво да правим? Сред народите от Близкия изток дори царят не смееше да тръгне на поход, без първо да се консултира с мъдреците си. Сред езическите племена днес никой не е по-уважаван и страхопочитан от знахаря. В пълна хармония с обичаите на онова време е филистимските господари да се съветват с врачовете относно правилния курс, който да следват.

3. Не го изпращайте празен. Отговорът на свещениците и гадателите не беше просто ковчегът да бъде възстановен, а да бъде върнат по такъв начин, че да се умилистави обиденият Бог на Израел и да се даде доказателство, че Той е въздържал чумата. Първото изискване беше жертва за престъпление от пет златни хемороида (тумори) и пет златни мишки. Това беше обичайна

Обичай сред езическите народи да се опитват да умиловат гнева на своите богове чрез оброчни дарове, оформени така, че да представят злините, от които са търсели избавление. Колко различно беше това от инструкциите, дадени на Израел относно жертвите за вина. Ако човек съгреша „поради невежество в светите неща на Господа“, той трябваше да донесе на свещеника овен без недостатък от стадото (Левит 5:14–19). Това беше в допълнение към пълното парично обезщетение за всяка нанесена вреда, което включваше не само приблизителната стойност на нарушението, но и глоба от една пета от стойността на стоката.

5. Отдайте слава. Тоест, признайте Неговата сила да премахне тези бедствия, каквито и да са тяхната кауза и да търсят изцеление от Него. Не всички бяха съгласни със съвета на свещениците. Тяхната езическа религия беше религия на сервилния, егоистичен страх; филистимците бяха лоялни към Дагон, но се страхуваха от Бога на Израел поради скорошни събития и бяха в затруднение как да излязат от затруднението си. Те искаха да се отърват от ковчега, но гордост нахлу в сърцата им заради залавянето му. Би било неуважение към Дагон да отдадат слава на Бога. Още по-малко склонни бяха те да се откажат от формата си на поклонение, както направи Навуходоносор векове по-късно, когато се убеди във висшата сила на Създателя. Преди да стигнат до тази последна конференция, те бяха опитали различни средства, като например изпращане на ковчега от един град в друг.

6. Закаравете сърцата си. Врачите сметнаха за необходимо да предупредят народа да не се бунтува срещу Господа, както бяха направили египтяните, тъй като продължаващата съпротива срещу Божията воля само беше донесла увеличени страдания на самите тях и на другите. Въпреки че в началото не желаеха да слушат, хората, след седмици на страдание, бяха принудени да приемат съвета на мъдреците. По този начин убеждението често се налага и на най-неохотните. Както Светият Дух можеше да говори чрез Валаам, така Той можеше да даде мъдър съвет на филистимците дори чрез техните гадатели.

Бог винаги говори на хората по начини и средства, разбираеми за тях. Последвалите събития доказаха, че Бог е постъпил с филистимците според светлината, която са имали, а не според светлината, която са нямали (виж 2 Кор. 8:12).

7. Нова каруца. Буквално, първата част на стих 7 гласи: „Сега, вземи си и си направи една нова каруца и две млечни говеда.“ И двата глагола се отнасят до двата обекта. Това не означава, че филистимците е трябвало да направят нова каруца; акцентът е върху факта, че тя е трябвало да бъде нова – никога не е била използвана. По подобен начин говедата е трябвало да бъдат необучени и неподвластни на ярема, знак, че никога не са били използвани за светски цели. Това е бил знак за благоговение. При триумфалното Си влизане в Йерусалим Христос язди осле, „на което никога човек не е яздил“ (Марк 11:2).

Доведете телетата им. Като отделяли телетата от майките им, гадателите се надявали да определят, по начин, удовлетворяващ всички заинтересовани, дали чумата е донесена от Йехова. Ако Богът на израилтяните искал ковчегът Му да бъде върнат, Той трябвало да накара кравите да направят нещо неестествено – доброволно да оставят телетата си. Бог бил готов да бъде подложен на изпитание чрез искрено любознателни умове.

8. В сандък. Думата, преведена като „сандък“, „аргаз“, се среща само веднъж в целия

Вт. зав. „Аргаз“ е известно като филистимска дума за „кутия“ на каруца. Филистимците нито бяха открили ковчега, нито бяха погледнали вътре в него (ПП 589), като по този начин показаха по-голямо уважение, отколкото мъжете от свещеническият град Бетсемеш, които го получиха обратно. Колко пъти Бог трябва да гледа с голяма загриженост на липсата на уважение, проявявано от номиналните християни към свещените неща. Колко пъти езическите хора засрамват християните с отношението, което проявяват, когато са в присъствието на

свръхестествено! Изглежда, че златните дарове са били внимателно поставяни в някакъв вид кесия или торба, която е могла да бъде здраво закрепена или към прътите, с които е бил носен ковчегът, или към плащаницата, с която е бил покрит.

9. Бет-шемеш. Буквално „домът на слънцето“. Имало е няколко палестински града с име Бет-шемеш, когато Израел навлязъл в земята. Смята се, че един от тях, принадлежащ на Исахар (Исус Навин 19:22, 23), се е намирал на сегашното място, известно като ел-

Авейдия, на кратко разстояние южно от Галилейското езеро. Друг град със същото име е принадлежал на племето Нефталим, вероятно разположено северозападно от Галилейското езеро (виж Исус Навин 19:38, 39; Съдии 1:33). 1 Царе 6:9 очевидно се отнася до трети град със същото име, сега Тел ер-Румейла, в наследството на Юда (Исус Навин 15:10, 12), който е бил отделен като един от левитските градове на Юда (Исус Навин 21:13, 16; 1 Лет. 6:59). Беше в областта на сина на Декар (3 Царе 14:11, 13; 2 Лет. 25:21-23).

Фактът, че толкова много места носят това име, показва, че ханаанците са били отдадени поклонници на небесните тела, в този случай на слънцето. По подобен начин Ур Халдейски и Харан са били центрове на поклонение на луната.

Убедени в свръхестествената сила, съпътстваща ковчега, филистимските гадатели уредили да бъде изпратено до Бетсемеш, най-близкия жречески град на Израел. Те разсъждавали, че ако кравите, несвикнали с ярема, оставят телетата си и теглят каруцата директно към тази левитска крепост, тогава със сигурност ковчегът, или по-скоро Богът на ковчега, е отговорен за бедствието, което ги е сполетяло.

12. Правият път. Твърдението буквално гласи „прав по пътя, по пътя“ до Бетсемеш; по един път — прекият път от Акарон до Бетсемеш.

Само свръхестествена сила би задържала добитъка на главния път. Филистимските господари не го подгонвали, а „вървели след него“. Фактът, че добитъкът никога не е бил впряган (ст. 7), е доказателство, че не е преминавал през пътя преди това.

Какъв по-силен призив би могъл да бъде отправен към поклонниците на Дагон? Ако, напротив, Според природата, немите животни следват невидим Водач, защо човекът, изобилно благословен със силите на интелекта, да не може да върви против естествената гордост и националната традиция, предавайки се на ръководството на Този, който може да обуздае и чумата и мишките? Защо Валаам не беше видял ангела Господен да му препречва пътя толкова лесно, колкото и магарето му? Под хипнотичното влияние на злия, хората днес виждат само това, което Сатана иска да видят, без да осъзнават, че съвсем близо стои Един, готов и нетърпелив да разхлаби оковите, които ги обвързват здраво.

13. Жътва на пшеница. Тъй като жътвата на пшеница е през пролетта на годината, между Пасха и Празника на седмиците или Петдесетница, и тъй като ковчегът е бил във владение на филистимците в продължение на седем месеца, битката, по време на която ковчегът е бил заловен, се е случила през есента, около времето на Празника на шатрите. Следователно мнозина може да са били в Сило за празника и може да са помогнали в защитата на Израел срещу нашествениците. След победата на филистимците те биха избягали по домовете си сред различните племена (виж гл. 4:10).

Жителите на Бетсемеш жънали реколтата си на полето, вероятно със сърп и гребло, както е в днешна Палестина. В самия град не е имало градини. Нивите са разделени не с огради, а с малки гранични камъни или маркери. Човек, който не е запознат с мястото, не би могъл да каже къде свършва едното поле и къде започва другото.

14. Голям камък. В нивата на Исус Навин, вероятно до пътя. Отстрани на Този камък спря кравите. Бетсемеш беше левитски град и неговите хора имаха както правото, така и задължението да се грижат за ковчега. Тъй като нямаше скиния, левитите поставиха свещения ковчег, заедно с жертвата за престъпление на филистимците, върху големия камък и принесоха кравите като всеизгаряне на Господа. Тъй като Бетсемеш се намира в самото сърце на Шефела, или хълмиста местност, където пътищата минават през сърцето на долините, този камък вероятно се е издавал отстрани на хълма и е можело лесно да се достигне отгоре, но от долната страна да е на няколко метра над пътя.

16. Върнаха се в Екрон. Какъв разочарование за филистимците бяха свидетели предаването на Дагон на Господа в храма в Азот. Те бяха свидетели на свръхестественото напътствие на кравите, докато изпращаха ковчега обратно в Юдея. Те все още не бяха свидетели на възпиращата сила на Бог, която спря епидемията и им даде изцеление. Въпреки че са доволни, че са видели странни неща този ден, те се обърнаха и се върнаха при боговете си и при народа си.

18. Големият камък на Авел. Буквално „великият Авел, върху който поставиха ковчега Господен“. Думите „камък на“ са добавени. Повечето коментатори са на мнение, че думата „авел“ е трябвало да бъде „ебен“, „камък“. Думата „авел“ произлиза от глагола „абал“, „да оплаквам“, но също така означава „поток“, „брук“ или „ливада“. Освен употребата ѝ в сложни имена на различни градове, като Авел-бет-мааха (4 Царе 15:29), Авел-маим (2 Летописи 16:4) и др., тя се появява само веднъж другаде. В Съдии 11:33 е преведена като „равнината на лозята“, където RSV я превежда като „Авел-керимим“ като друго име на град. В разглеждания стих „авел“ не е съставена с никоя друга дума, а е квалифицирана с прилагателното „велик“. Доколкото стихове 14 и 15 се отнасят до великия ебен, „камък“, върху който е бил поставен ковчегът, и доколкото стихове 17 и 18 разказват за паметниците на това събитие, изглежда очевидно, че камъкът в нивата на Исус Навин е просто отбелязан заедно с тези други паметници.

19. Погледна. Както непочтителното докосване на ръката, така и непочтителното любопитство на погледа щяха да имат сериозни последици (виж Числа 4:20). На Моисей беше отказан достъп до Ханаанската земя, защото не успя да окаже стриктно подчинение на Божиите заповеди. Въпреки че бяха свещеници, Надав и Авиуд платиха с живота си за липсата на благоговение.

Петдесет хиляди и тридесет и десет мъже. Буквално „седемдесет мъже, петдесет хиляди мъже.“ В еврейския език тук не се среща съюз „и“. Противно на нормалния еврейски синтаксис, по-малкото число е първо. Особената последователност от думи прави текста най-труден за превод. Някои предполагат: „Той порази седемдесет мъже; петдесет от хиляда“ или „Той уби седемдесет мъже от петдесет хиляди мъже“. Три реномирани еврейски ръкописа пропускат думите „петдесет хиляди“. В Съдии 6:15 „елеф“, „хиляда“, е преведено като „семејство“. Възможно е и тук да се преведе като „семејство“. Ако е така, твърдението би гласяло: „И той порази между народа седемдесет мъже от петдесет семејства“. Повечето коментатори са съгласни, че само 70 мъже от Бетсемеш убихме. И все пак в град, толкова малък като Бетсемеш, дори това би било ужасно бедствие. Разбира се, филистимците щяха да чуят за това и щяха да имат още едно доказателство, че Бог е уважил отказа им да погледнат в ковчега и тяхното благоговение към него.

21. Кириат-Иарим. Буквално „градът на горите“. Това е един от градовете в Гаваон, който търси защитата на Исус Навин след разрушението на Йерихон (Исус Навин 9:17). Той е вписан в наследството на Юда (Исус Навин 15:9). Разположен е по западните склонове на планините близо до Йерусалим, на около 14,4 км от Бетсемеш. Посланието до град Кириат-Иарим предполага усещането, че колкото по-далеч е ковчегът от филистимците, толкова по-безопасен ще бъде. Кириат-Иарим, по-високо в планините, е можел да бъде по-лесно защитен от нападение, отколкото град в по-ниската, хълмиста местност.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–21 ПП 586–589; СР 188–191

1 ПП 586

2 ПП 588

2–4ПП 587

7–12SR 189

7–14 стр. 588

13, 14 ПП 589

19 MX 436

19, 20 8T 283

19–21 ПП 589

20, 21 СР 191

ГЛАВА 7

1 Кириат-Иарим внасят ковчега в дома на Авинадав и освещават сина му Елеазар, за да го пази.

2 След двадесет години 3 израилтяните, чрез Самуил, тържествено се разкайват в Масфа. 7 Докато Самуил се моли и принася жертви, Господ смущава филистимците с гръм в Евен-Езер.

13 Филистимците са покорени. 15 Самуил съди Израел мирно и религиозно.

1. Авинадав. Думата Авинадав означава „баща ми е благороден“ или „баща ми е щедър“. Глаголът, от който произлиза, е nadab, „подбуждам“, „подбуждам“, винаги в добър смисъл и следователно „да бъде готов“, „да се яви доброволно“. Родословието му не е известно, но той трябва да е бил левит, близък роднина на Аарон, за да назначи сина си Елеазар за пазител на ковчега. Най-големият син на Аарон се казвал Надав (Числа 3:2) и би се очаквало един от преките му потомци да носи името Авинадав.

В хълма. Евр. багибе'а. Преведено като „в Гива“ във 2 Царе 6:3 и „в Гива“ в стих 4. Контекстът трябва да определи дали думата се използва като име на място или просто се отнася до „хълм“, както е преведена еднакво другаде в Стария завет. Съществувала е и Гива на Вениамин (1 Царе 13:16) или „Гива на Саул“ (гл. 11:4). В планината Ефрем е имало и хълм, буквално „Гивая“ на Финеес (Исус Навин 24:33). Гаваонците буквално са били „обитатели на хълмове“ и тъй като Кириат-Иарим е бил един от четирите града, принадлежащи на тях (Исус Навин 9:17), „Гивая“, където е живял Авинадав, най-добре би била описана като хълм в или близо до Кириат-Иарим.

Съдейки по действията на кравите, човек би заключил, че Бетсемеш е логичното място за престой на ковчега, но нечестивото любопитство на хората и страхът на оцелелите след възмездие показват, че неговите хора не са били квалифицирани за благоговейното пазене на свещения символ на Божието присъствие. На по-малко от 16 километра разстояние са били мъжете от Кириат-Иарим, чиято репутация оправдава убеждението, че те могат...

предават и пазят безопасно това, което съседите им не искаха. Колко пъти Израел е възпрепятствал Бога в изпълнението на Неговата цел, като е отказвал да уважава съвета Му и да се вписва в Неговия план! Христос обичал Юда и би искал да го направи един от водачите на апостолите, но Юда отказал (вижте DA 295). Христос обичал и богатия млад мъж, който попитал за пътя към царството, но въпреки поканата да последва Христос, младежът си тръгнал наскърбен.

2. Времето беше дълго. На Израел му отне 20 години, за да осъзнае, че не Бог е този, който ги беше изоставил, но те, като посяха семена на егоизъм и бунт, Го бяха изоставили и по този начин пожънаха горчива жетва на страдание. Някога е имало нужда от работници, за да построят Божия ковчег, и мъже са били намерени готови за задачата, когато Бог е очертал плана. Имало е нужда от мъже, които да носят ковчега по време на различните му пътувания, и готовността на левитите да помогнат на Моисей при Синай е осигурила такива носачи. Когато Израел се провалил в своите отговорности и ковчегът попаднал в ръцете на идолопоклонници, била необходима помощ, за да бъде върнат обратно. Хората се провалили, но полските зверове били послушни на Божиите напътствия. Наблизо бяха онези, които трябваше да го носят и пазят с пълно благоговение и ред. Защо не бяха готови за отговорността? Не е даден никакъв намек за техния произход или родословие, върху който да се основават заключенията. Всичко, което е записано, е, че са били необходими 20 години, преди Израел да разбере, че идолопоклонството не се отплаща и да се обърне към Самуил с покаяние. Ковчегът остана в дома на Авинадав през периода на съдийството на Самуил по време на царуването на Саул и през ранната част от царуването на Давид, докато не беше пригответено място за него в Йерусалим. Колко търпеливо чака Бог.

3. Странните богове и Ащарот. Фраза, използвана за представяне на различните богове и богини, на които израилтяните служели, когато изоставили Господа. Астарта (множествено число Астарот) била свързвана с финикийските или ханаанските ваали; защото тя била главното женско божество на ханаанците (виж Съдии 2:13).

Вярвало се е, че тя представлява репродуктивните сили на природата. Почитането ѝ обикновено се състоеше от похотливи оргии, насърчавани многократно от водещи жени, които ставаха нейни поклонници и бяха известни като „свещени жени“ или храмови проститутки. Фигурки на ханаански богове и богини несъмнено имаше в много израилтянски домове. Постепенно народът на Израел попадна под влиянието и контрола на хората от равнината, защото те имаха както бизнес (1 Царе 13:19), така и социални отношения (Съдии 14) с тях. Фактът, че Израел остави ковчега в Кириатимарим в продължение на много години и не направи опит да възстанови храмовата служба или да осигури подходящо място за почивка на ковчега, показва колко далеч се бяха отдалечили от Господа. Историята не записва депортиране на израилтяни в крайбрежните равнини, подобно на по-късните депортации в Асирия и Вавилон, но въпреки това Израел сигурно е общувал с филистимците в почти всеки етап от живота си, служейки им (1 Царе 4:9), плащайки годишен данък с различни видове продукти и наслаждавайки се на оргиите по високите места, толкова често срещани в цялата страна. Възстановяването на ковчега по никакъв начин не означава, че филистимците се отказват от властта си над завладените израилтяни.

Самуил сега се появява в повествованието за първи път след битката при Афек, в ролята на реформатор, опитващ се да обърне егоистичен и идолопоклоннически народ обратно към Бога. Само въображението може да си представи какво са означавали тези години за него, докато се е скитал от място на място. Той не само е посещавал областите, граничещи с Филистия; целият Израел е чувал неговите молби, предупреждения и молитви, докато бавно, но сигурно, чувството за греха им и за нуждата от подновено доверие в Бога не е обзело целия народ. Той графично е изобразил настоящото им състояние в сравнение с това, което Бог е планирал за тях, и

обещаха избавление от филистимците, ако само станат истински израилтяни – буквално „управлявани от Бога“. Самуил знаеше, че ако народът се откаже от идолопоклонството си и откаже да служи на филистимските богове, това ще бъде тълкувано като еквивалентно на бунт срещу филистимското господство и, разбира се, означава война. Но Самуил имаше доверие в Божиите обещания и продължи напред, за да вдъхне надежда на изоставения народ.

4. Ваалим и Астарт. Ваалите и Астартите (вижте Съдии 2:11, 13).

Служиха само на Господа. Израел беше в робство на филистимците в продължение на 40 години по времето на Самсон и Илий, а сега, след смъртта на Илий, се колебаеха между две мнения още 20 години. Покаяните се хора едва знаеха каква стъпка да предприемат, толкова дълго бяха под влиянието на идолопоклонството. Ковчегът беше изчезнал от скинията, а самата служба в скинията беше прекратена (виж РР 609). Нямаше годишни празници, на които поклонниците да могат да получат наставления. На практика се беше появило ново поколение, откакто ковчегът беше взет. Народът на Израел беше като овце, изгубени по планинския склон. Те осъзнаха, че са изгубени, но как да се върнат в кошарата, не знаеха. В очакване на времето, когато Неговият народ ще пожелае да се отвърне от злите си пътища, Бог подготви верен помощник-пастир, който да търси изгубените и да ги върне у дома. Както Бог беше планирал, в тревогата си Израел сега се обърна към Самуил.

Едно от най-големите насърчения, които християнинът има, е уверението, че Бог никога не е хванат неподготвен, каквито и да са обстоятелствата. За Този, Който знае края от началото, няма нито бързване, нито забавяне. Какво би се случило с Израел по това време, ако нямаше Самуил? Какво би се случило с Израел в Египет, ако нямаше Моисей? Как би бил Навуходоносор наставен в Божиите пътища, ако нямаше Даниил? През цялата история, винаги когато е възникнала криза, изискваща действие, е имало водач, добре обучен за задачата. Това не означава непременно, че водачът винаги е бил всичко, което Господ може да желае. Много са призовани, но малцина са избрани, защото подобно на Самсон, мнозина отказват да се вслушат в инструкциите, които Бог им изпраща. Еремия със сигурност е бил обучен за специална работа и е изпълнил добре ролята си, но Израел е страдал страшно, защото цар Йоаким е отказал да се вслуша в съвета, който Еремия му е дал. Както за народите, така и за отделните хора, големият въпрос в деня на съда ще бъде: „Какво можеше да се направи повече за лозето ми, което не съм направил в него?“ (Исая 5:4).

5. Мицпе. Или Мицпа. Думата означава „наблюдателна точка“. На иврит мицпе е била „наблюдателна кула“ и е преведена така в Исая 21:8. Двата изписвания се използват взаимозаменяемо, дори когато се отнасят за едно и също място. Мицпа на Самуил в продължение на години се е смятала (и все още се смята от някои) за съвременния Неби Самуил, на 8 км северозападно от Йерусалим, но разкопките на това място не са били възможни, защото гробницата там е свещена за арабите като традиционното място за погребение на Самуил. Разкопките обаче са склонни да подкрепят идентифицирането на Мицпа със съвременния Тел ен-Насбех, на 12,2 км северно от Йерусалим, на главния път за Самария.

6. Наля вода и я наля. Коментаторите не са единодушни относно значението на това. текст. Някои смятат, че това се отнася до скръбта на Израел за греха им, след като осъзнаха, че ако не беше Божията сила, те щяха да бъдат като вода, разлята по земята (2 Царе 2:1). 14:14). Други предполагат, че тези думи се отнасят до водата и виното, изливани от свещеника в големия ден на Празника на шатрите, представляващи радостта, с която те са черпили вода от кладенците на спасението (Исая 12:2, 3). Празникът на шатрите е бил

паметник на Божията закриляща грижа над Израел по време на Изхода, когато от ударената скала потече изобилие от вода.

Говорейки по-късно за този инцидент в пустинята, Христос заяви: „Ако някой е жаден, „Нека дойде при Мен и да пие“ (Йоан 7:37). Може би истинското значение се крие в комбинацията от двете идеи. Христос със сигурност беше „излят като вода“ (Пс. 22:14), за да може спасението да стане възможно. Изливайки това възлияние в Масфа, Израел изрази признание за собствената си недостойност и тържествено се зарадва на новооткритото си доверие в небесния Отец, който, въпреки духовното им скитане, беше готов да ги приеме с отворени обятия.

Съден. Това беше началото на дългото съдийство на Самуил.

7. Филистимците се изкачиха. След като решиха окончателно да скъсат с идолопоклонството, народът се събра в Масфа. Филистимските владетели разпознаха това като равносилно на декларация за независимост и побързаха да предотвратят всеки опит от страна на израилтяните да действат съответно. Филистимците атакуваха с такава бързина, че израилтяните, събрани от различни части на страната с мирни намерения, бяха принудени да ги посрещнат, неподготвени за война. Единственият изход беше чрез молитва.

8. Не спирай да плачеш. Буквално: „Не мълчи да зовеш.“ Има моменти на изпитание за всички хора, всеки в своята сфера на дейност. За Самуил това беше изпитание, първо дали ще чака Господ да го води, и второ, дали хората ще се уповават на Господа, вместо да бягат ужасени от настъпващите войски. За хората това беше също толкова тежко изпитание, защото, след като се отказаха от идолите си, на които бяха служили през всичките тези години, те се чудеха дали този пророк, който ги беше посещавал многократно, ще им осигури победа. Тяхното изпитание трябваше да бъде практическа демонстрация на думите на Йосафат: „Вярвайте в Господа, вашия Бог, и ще се утвърдите; вярвайте на пророците Му, и ще благоуспееете“ (2 Лет. 20:20).

9. Чух. Буквално „отговорих“. „Ана е често срещан глагол, преведен на английски като по различни начини, но с основното значение „да отговори“. От страна на Бог това често включва видим отговор, както в гл. 28:15, когато Саул се оплаква на духа, повдигнат от вещицата в Ендор, че Бог вече не го чува или отговаря.

10. Господ гръмна. В този случай Божият отговор (виж Пс. 99:6) дойде като гръмотевична буря. За други случаи на чудотворно използване на силите на природата от Бог вижте 1 Царе 14:15. След като се отрекоха от идолите си и признаха оттеглянето си от Господа, в смирение на духа, те щяха да станат свидетели на това как лесно Бог ги прие обратно под Своята закрила и показа любовта на небесния Отец към завърналия се блудник. Бог нито изрази огорчение, нито се отдръпна, докато Неговият народ, чрез години на жертвено смирение, не демонстрира промяна в отношението си. Веднага Той разпери над тях Своята защитна ръка. Те можеха да си позволят да направят това място паметник на вечната преданост и любяща грижа на Бог, както и на Неговата сила да защитава и избавя.

11. Бет-кар. Местоположението е несигурно, но някои смятат, че това е съвременният Айн Карим, на около 6,7 км западно от Йерусалим. Това е било общоприетото мнение, но по-скоро е идентифициран с Рамат-Рахел, на 4,6 км южно от Йерусалим. Възможно е гръмотевичната буря да е дошла от север и тъй като Ваал е бил смятан за бог на бурите, филистимците суеверно са бягали от бог, чието жилище е трябвало да бъде в планините на север. Бягайки на юг, филистимците вероятно са поели по най-лесния път обратно към равнината, който би ги отвел...

ги превел през Бетсемеш до Акарон. По пътя те били тормозени от събралите се израилтяни. И там, както Исаия заявява векове по-късно, Бог милостиво им дал веднага „красота вместо пепел, мир на радост вместо скръб“ (Исаия 61:3).

12. Ебен-Езер. Буквално „ебен хаезер“, „камъкът на помощта“, отнасящ се определено до току-що споменатото провиденциално избавление. Тъй като помощта беше конкретна, така и възпоменанието трябваше да бъде с определена и постоянна форма. Фактът, че Бог в този случай ги избави от врага, беше само залог за бъдещи провидения. Самуил искаше Израел да разбере, че помощта на Господа е тяхна само когато Му се подчиняват ден след ден, а не веднъж завинаги, независимо от отношението им. Добре е християнинът постоянно да се връща към Евенезър, където провиденческите избавления са дошли, за да увенчат недоверието към себе си, пълното предаване и доверието в Бога.

13. Ръката Господня. Едно и също провиденциално събитие може да донесе както благосклонност, така и немилост; благосклонност към онези, които се предават на напътствията на Господа, и немилост към онези, които избират да служат на себе си. Същата буря донесе победа на безпомощните израилтяни и поражение на филистимците, които се уповаваха на силата на лъжливите богове и на храбростта на собствените си оръжия. Същият стълб на Божието присъствие, който хвърляше светлина върху армиите на Господа, обвини египетските войски в мрак. Може би филистимците са заключили, че Ваал, богът на бурите (виж стр. 40), сега се бори срещу тях и за армиите на Израел. Но израилтяните, поради обновената си връзка с Бога, можеха да се възползват от традиционната езическа гледна точка и да продължат докрай победата над врага.

Така е било тогава; така е и днес. Човек стига до мястото, където осъзнава, че животът му е крайно незадоволително. Той се оказва привързан към своите идоли, каквито и да са те. Усеща безполезността на култивираните минали навици, ценените минали мотиви, задоволените минали желания. Привлича го общението, на което вижда другите да се радват с Бога, подобно на това, което Израел видя в Самуил през тези 20 години. Той се отказва от миналия си живот и признава неспособността си да се преобрази със собствени усилия. След това се предава на Светия Дух и открива, че в него се е създал самоконтрол, приемане на такива духовни помощи, каквито Бог мъдро дава, за да го подготви за по-висш живот от този, който е познавал досега. Така миналите неуспехи се превръщат в стъпала. Долините Ахор се превръщат в врати на надеждата (Осия 2:15).

15. Самуил съди Израел. Още таланти бяха дадени на човека, който вече беше търгувал успешно с онези, които му били отредени. Самуил едва ли е мечтал за отговорността, която ще бъде поставена на плещите му, когато за първи път дошъл в Сило. Нито пък Петър е мечтал, когато напуснал Витсаида, за да посети Йоан във Витавара, че един ден ще стане ловец на човеци. Колко по-малко е мечтал, че един ден ще седне с Христос на трона на вселената!

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–17 ПП 589–591; СР 191

1, 2 ПП 589, 593

3 4Т 517

5–10 стр. 590

6, 8 4Т 517

10 4Т 518

11, 12 ПП 591

12 СС 130; 2Т 274

15 ПП 663

17 ПП 593

ГЛАВА 8

1 Поради лошото управление на синовете на Самуил, израилтяните поискали цар. 6 Самуил се молил в скръб, бил утешен от Бога: 10 Той разказвал как се държат царските обноски. 19 Бог искал Самуил да се откаже от настоящестта на народа.

1. Направил синовете си съдии. В хармония с гл. 7:15, това твърдение трябва да се разбира като означаващо, че след като достигнал възрастта, в която вече не е бил в състояние да посещава всички части на страната, той назначил синовете си за помощници, като ги поставил във Вирсавия, един от най-южните градове в областта, принадлежаща на Юдея. Те никога не са били съдии сами по себе си.

2. Йоил. Имената Йоил, „Йехова е Бог“, и Авия, „Йехова е мой баща“, са показателни за продължаващата радост на Самуил да служи на Бога, въпреки идолопоклонството в цялата страна. Твърдението в 1 Лет. 6:28, в което се посочва „Вашни“ като първороден на Самуил, би трябвало да гласи: „А синовете на Самуил, първородният и вторият, Авия.“ Името на Йоил липсва, но текстът ясно посочва, че е имало две деца и че второто е било Авия. RSV предоставя името Йоил преди думата „първороден“, в хармония със стих 33, и дава еврейския израз ушени като „вторият“. Планът за назначаване на заместници, които да управляват определени области под ръководството на главния съдия, е бил следван и от Яир, много преди дните на Самуил (Съдии 10:4).

4. Старейшини. Евр. zaqan, от корен с неясно значение, чието друго производно означава „брада“ или „брада“. „Старейшини“ са били мъже в зряла възраст, които са заемали властови позиции. Самуил е организирил племената с отговорни водачи на всяко място, които са докладвали на местния „съдия“, служещ под командването на Самуил. Тези водачи са видели достатъчно от поведението на синовете на Самуил, за да оправдаят насочването им директно към самия Самуил.

5. Не ходи по твоите пътища. Доверието на старейшините в Самуил беше толкова голямо, че знаеха, че той по никакъв начин не е отговорен за нечестията на синовете си. Те разсъждаваха, че е по-добре да отнесат въпроса до Самуил за решение, отколкото да чакат объркването, което със сигурност щеше да последва след смъртта му, когато синовете вероятно щяха да се опитат да утвърдят собствената си власт.

Направи ни цар. Бог беше казал чрез Моисей, че ще дойде времето, когато хората ще поискат цар, „както всички народи“ (Второзаконие 17:14). Може би старейшините на практика цитираха този текст като извинение за молбата си. Очевидно Божият план беше Израел да бъде различен от околните народи и през вековете след Изхода Той съответно ги беше защитава и ръководил чрез съдии. Ако бяха влезли в Божия план за тях, каза им Моисей, народите, които ги гледаха, щяха да кажат: „Наистина този велик народ е мъдър и разумен народ“ (Второзаконие 4:6). Разчитайки на дипломатията, на която е способен човекът от Ориента, те сега, против волята на Бога и без да търсят Неговия съвет, обявиха късогледото си решение. Отначало те заявиха само, че искат цар, който да ги съди по светския начин; но когато Самуил се опита да ги предупреди за проклятието, което щяха да си навлекат, те добавиха втора причина: „за да може нашият цар... да излезе пред нас и да води нашите битки“ (1 Царе 8:20). Пояснение на обстоятелствата, при които старейшините на Израел поискали цар, е дадено в гл. 12:12: „Когато видяхте, че Наас, царят на амонците, дойде против вас, казахте ми: Не, но цар ще царува над вас.“

„нас.“ Йосиф Флавий потвърждава идеята, че Нахаш е измъчвал евреите отвъд Йордан известно време, като е поробил градовете им и е извадил десните очи на пленниците си, за да бъдат те безполезни в бъдещи войни („Древности“ vi. 5. 1)

Археологическите открития както в Палестина, така и в Трансйордания също сочат факта, че през предходния век всички народи в тази област са започнали да укрепват градовете си и да се поставят в позиция да се противопоставят на ордите от мигриращи морски народи от Егейския регион (виж стр. 33), които са настъпвали срещу Египет както по суша, така и по море. Част от тази миграционна вълна е преминала през Мала Азия, унищожила е хетите и след това е продължила на юг през Сирия и Палестина към Египет. Победени от Рамзес III, някои се заселили във Филистимската равнина. Други народи са наблюдавали политическия хоризонт със страх и трепет и не е странно, че водачите на Израел са чувствали жизнена загриженост относно националната политика и ръководство.

Бог се стремеше да демонстрира уникален метод за справяне с международните проблеми, но Израел не виждаше друг изход, освен да копира народите около себе си. Векове наред те бяха полуномадски народ, живеещ предимно в палатки; не успяха да прогонят местните жители на Ханаан от градовете им (Съдии 1:27–36). Въпреки това, в годините между 1200 и 1050 г. пр.н.е. те се заселваха все повече в градове. Сега, в извращение на ума, те не виждаха нищо друго освен да консолидират управлението си и да се укрепят срещу нашествениците.

Години преди това амонците обвинили Израел, че им отнема наследството (Съдии 11:13–27). Това било по времето на Йефтай, когато 18-годишното амонитско потисничество било сложено край. Сега амонците правили втория си опит да си възвърнат тази територия от Израел.

6. Самуил се помоли. Израел отново продължи да прави точно това, което беше правил векове наред – да действа, без да чака божествено напътствие. Те бяха предупредени да не се отклоняват към идолопоклонство, но предпочитаха да следват пътищата на народите около тях, вместо напътствията на Господа. Моисей беше предсказал, че ще дойде време, когато Израел ще поиска цар, за да бъде като народите около тях (Второзаконие 17:14), и сега те буквално изпълняваха това пророчество. Въпреки че старейшините вероятно бяха водени единствено от политически мотиви, Самуил им показа по-добрия начин – да търсят Господа в молитва. Те бяха подценили високите си религиозни привилегии и не бяха осъзнали, че истинската нужда на нацията не е нова сила, а постоянна организация на теокрацията, която да се справи с объркването, произтичащо от собственото им безпокойство и поквара.

Те не желаеха да представят случая на Бога, за да узнаят Неговата воля, и Самуил упражни официалния си прерогатив, като настоя да оставят решението по толкова важен въпрос на Господа, който винаги е бил готов да ги избави в моменти на затруднение.

Колкото и дълбоко да е бил наранен Самуил от подобно искане от страна на народа, той им е предоставил услугите си на пророк, също толкова вярно, когато въпросът е бил вреден за него, колкото и при по-приятни случаи. Неговото отношение изглежда е било почти същото като това на Христос векове по-късно, когато Той е извикал: „Отче, прости им, защото не знаят какво правят“ (Лука 23:34), и на Йоан, когато е казал за Христос: „Той трябва да расте, а аз да се смалявам“ (Йоан 3:30).

7. Вслушайте се. Ето най-доброто възможно доказателство, че както народите, така и отделните хора са свободни морални агенти. Ако бяха дошли да търсят Неговия съвет, Бог щеше да им го даде; когато дойдоха с ултиматум, Той прие избора им.

Те ме отхвърлиха. Под съдиите Израел получи многобройни предимства което би било загубено под управлението на царете. Например:

1. Под ръководството на съдиите Бог беше направил всяко племе практически независимо. Данъците бяха изключително ниски. Въпреки че племената работеха заедно като съюзници, „нямаше цар в Израил; всеки човек правеше това, което му се виждаше право“ (Съдии 21:25). Това, разбира се, не беше чисто благословение (виж Второзаконие 12:8). Но старейшините отхвърлиха независимостта на племенен съюз и вместо това избраха авторитарна форма на управление, която в рамките на няколко десетилетия донесе със себе си прекомерно високо данъчно облагане.

2. Бог беше дал на всеки израилтянин значителна индивидуална свобода да си изкарва прехраната, да избира собствена форма на поклонение и като цяло да управлява собствените си дела. Но старейшините отхвърлиха тази свобода в полза на крепостничеството под управлението на цар, който упражняваше властта на живота и смъртта на поданиците си и който можеше да езекутира онези, които не бяха съгласни с него.

3. В продължение на няколко века Духът Господен слизаше върху мъжете в различните племена, под чието ръководство Израел се радваше на покой и известна степен на мир и сигурност, в които да следва избраните от тях призвания. Нямаше такова нещо като наследствено приемственост; съдии бяха издигани от Бог от време на време, въз основа на лични качества. Но сега старейшините отхвърлили такава божествена помощ и избрали наследствена монархия.

4. Отново и отново, когато Израел търсел съвет от Господа, Той по чудотворен начин ги защитавал от атаките на врага (виж 1 Царе 7:10; Исус Навин 10:11; и др.). С отхвърлянето си на Бога като върховен Господар на теокрацията, старейшините всъщност отваряли пътя, по който Израел се превърнал в пешка в международни интриги. Те изисквали данък от победените си врагове и се хвалели с бойните си умения. На свой ред те попаднали под властта на по-могъщи народи. Те погрешно отдавали военните си неуспехи и периоди на потисничество на формата на управление, а не на собствения си зъл начин на действие.

5. Божият план беше да превърне долините Ахор във врати на надеждата, когато Неговият народ се обърне към Него с преданост (Осия 2:15). Под Божието ръководство грешките биха могли да се превърнат в стъпала към по-голямо познание за Бога и Неговия план за спасение.

6. Бог беше разпръснал левитите из племената, за да могат децата да бъдат образовани, особено в Божиите неща. Поради егоистичното си нежелание да изпълнят този план, Израел не успя да подкрепи левитите и остана в неграмотност и невежество. По-голямата част от хората не желаеха да бъдат обучавани да мислят самостоятелно.

Те бяха напълно доволни да оставят водачите си да мислят вместо тях, стига тези водачи да не изискват притежанията им или да нарушават егоистичния им уют.

От времето, когато великата борба започна на небето (Откр. 12:7-9), до наши дни, великият Божи план за вселената е бил погрешно разбран от някои от съществата, които Той е създал. Твърдейки, че са мъдри, те поставиха под въпрос надеждността и желателността на Неговото ръководство и тръгнаха да следват това, което в своето невежество изглеждаше като по-добър път – само за да открият, че са навлезли в задънена улица. Бог винаги е позволявал на хората да докажат, че Неговите пътища са най-добрите. Но понякога Той се отдава на желанията им и им позволява да следват пътя по свой избор, за да могат техните провали, макар и тежки, накрая да ги накарат да се поклонят и да признаят превъзходството на вечния Божи план (вижте Фил. 2:10, 11; РР 605, 606).

9. Протестирай тържествено. Буквално „протестирайки, ще им протестираш“ или по-добре, „Предупреждение, ще ги предупредиш.“ Като свободен морален агент, човек трябва да реши, от

доказателствата, с които разполага, какво иска да направи със себе си. Той има два начина да получи тези доказателства – чрез внимателно изучаване на съветите, постановленията и решенията на Бог, приложими към неговия случай, и чрез експериментирание с други предложения в опит да се увери в тяхната стойност. Родителят може да каже: „Синко, правиш грешка. Ако чувстваш, че трябва да поемеш по начина, по който предлагаш, ще трябва да понесеш последствията.“ Но след като предупреждава срещу предложения ход, Бог на практика казва: „Ако чувстваш, че това е правилното нещо за теб, опитай го. Въпреки че знам, че планът ти няма да успее, трябва да се поучиш от собствения си опит, че няма да проработи. Само тогава ще бъдеш доволен да следваш съвета Ми.“ Така на Самуил е било наредено да предупреди Израел за резултата от техния план; въпреки това Бог щеше да бъде с тях и да им помогне да го направят успешен. Изучете внимателно Пс. 139, особено стихове 7–13, в тази връзка.

11. Начинът на царя. Буквално „царското решение“. Думата мишпат, „решение“, описва действието или решението на шофета, „съдията“. Решението на царя трябва да се приема за законно и задължително. Ако той почувства нужда от помощ при изпълнение на своите задължения, той има право да го конфискува, независимо дали за граждански или военни цели.

13. Сладкарници. Буквално „месачи на подправки“ или „парфюмери“ (RSV). 1 Лет. 9:30 използва думите от същия корен, когато говори за работата на някои синове на свещениците, които „правели мирото от подправките“. Самуил може също да е споменал факта, че много от дъщерите им влизали в царския харем като наложници (1 Царе 11:3).

14. На слугите си. Буквално „роби“. Същата дума се използва и когато се говори за Египет като „дом на робство“ (Изм. 13:3; Втор. 5:6; и др.). Царят имал властта да контролира живота или смъртта на поданиците си и в повечето народи от Близкия изток хората съществували предимно в полза на царя, който можел да прави с тях каквото си поиска. Хората не само задоволявали нуждите на царското домакинство, но и му осигурявали средства, чрез които да обогатява любимците си, независимо дали са били съпруги и наложници или цивилни и военни служители.

18. Няма да чуе. Буквално „няма да отговори“. Глаголът „ана“ се появява 35 пъти в 1 Царе и е преведен само два пъти като „чувам“, в този случай и в гл. 7:9. В последния случай Бог отговори на молбата на Самуил с гръмотевична буря. В настоящия текст не става дума за това, че Бог не е в състояние да чуе, а по-скоро за това, че не е в състояние да отговори поради умишленото отхвърляне на Израел от Него. Всичко това е в пълна хармония с контекста, защото гл. 8:7 потвърждава, че не Бог е планирал промяна в управлението, а водачите в Израел.

Следователно, когато по-късно се чувстваха недоволни от условията, те трябваше да помнят, че с искането за цар те бяха въвели нов режим, който със сигурност щеше да промени съществено начина им на живот. Нови изкушения, нови взаимоотношения, нови проблеми - всичко това щяло да повлияе на нацията. Те по свой собствен избор бяха посяли семената на инат и по този начин бяха поставили Господа в положение, в което беше необходимо Той да позволи на това семе да произведе собствена реколта. Той нямаше да се намеси във вселенския закон, че посятото семе дава реколта според вида си.

Така Бог често позволява на човека да има това, което самият Той не одобрява. Той дарува това, което преди, в милост, е въздържал. Като постави под въпрос Божието слово, Адам създаде нов режим, който трябва да се развие, за да демонстрира пред пълно удовлетворение на хората и ангелите, че никой друг план освен този, определен от Бога, не може да донесе живот и щастие на всички. Бъдещите събития в историята на Израел показват, че макар Бог често да позволява на Израел да пожъне реколтата, която е посял, Той никога не ги е изоставял. Той беше

винаги с тях, готов да помогне. Освен това, пророците свидетелстват, че сред такава среда всеки човек, който избере това, може да се отвърне от пътищата на множеството, за да бъде воден от Господа (вж. Езекиил 18:1–24).

20. Като всички народи. По време на пребиваването си в Палестина, израилтяните били свидетели на съгласуваните усилия на Морските народи и други народи да завладеят всички земи на Близкия изток, преодолявайки всякаква съпротива и всейки страх във всяко сърце. Но Израел не знаел нищо за страха, който накарал кръвта на ханаанците да изстине, докато Исус Навин повел Божия народ в завладяването на Палестина (вижте Исус Навин 2:9–11). Глупаво, старейшините им вярвали, че данъкът, наложен на завладените народи, ще направи Израел богат. Те забравили, че истинското богатство идва чрез по-добър начин на живот. Отвратени от алчността и подкупите на свещенически водачи като синовете на Илий и Самуил, те смятали, че решението се крие в подчинението на съда на един цар, какъвто са имали другите народи. Те не осъзнавали факта, че един цар би намерил дори повече възможности за фаворизиране и задоволяване на егоистични желания, отколкото разпуснатите свещеници.

В началото на съдийството си Самуил беше показал на хората, че истинското решение Проблемът с техните проблеми не беше промяна на управлението, а по-скоро промяна на сърцето, разкаяно обръщане към Господа.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–22 ПП 603–607

3–5 ПП 604

5 Ед 50; 6С 249

7, 8 ПП 605

10–18 стр. 606

19, 20 ПП 607

20 ПП 614

22 ПП 607

ГЛАВА 9

1 Саул, отчаян да намери магаретата на баща си, 6 по съвета на слугата си, 11 и по напътствията на млади девойки, 15 според Божието откровение, 18 идва при Самуил. 19 Самуил забавлява Саул на празненството. 25 Самуил, след таен разговор, извежда Саул по пътя му.

1. Киш. Според Гезений думата, транслитерирана като Киш, произлиза от qosh, „да задам капан“ или „да сложа капан“ (виж Исаия 29:21). Свързана арабска дума означава „да бъда опънат като лък“. Ако Киш се разбира като „лък“, тогава Киши (1 Летописи 6:44) би означавало „моят лък“ (виж също името Елкошите в Наум 1:1, от 'elkoshi, „Бог е моят лък“).

Понякога името се е комбинирало с това на божеството като Кушая, „Божият лък“ (1 Лет. 15:17). Бащата на Кис е Авиил, „Бог е мой баща“, а името на дядо му е било Церор, „свързан“. Същият корен на думата е използван в 1 Царе 25:29–31, където Авигея умолява Давид да прости прегрешението на Навал срещу него.

Бащата на Церор бил Бехорат, от бекор, „първороден“, а името на дядо му било Афия, с неясно значение. Така родословието на Саул се проследява повече от век.

Син на Авиил. Вижте гл. 14:50.

2. Саул. Евр. ша'ул, от глагола ша'ал, „да искам“, „да поискам“. Един от войводите Едом също носи името Саул (Бит. 36:37, 38). Ако Кис се смята за „Божия лък“ (виж 1 Царе 9:1), за избавяне на Израел от ръцете на околните народи, трябва да има и стрели за Неговия колчан. Захария говори за Юда като за Божия лък, а за Ефрем като за стрелите му; Сион е „като меч на силен мъж“ (Захария 9:13).

Извисяващ се с глава и рамене над своите събратя, Саул имаше царствено държание, което му спечели благоволенieto на множеството. Какъв по-добър урок можеше да даде Бог на онези, които искаха да бъдат като народите около тях, от това да им избере цар, който да бъде съден според човешките стандарти? Така учениците на Исус гледаха на Юда като на водач, без да знаят мрака, който обгръщаше сърцето му. Не е ли време Божият народ днес да поиска онзи небесен очен мехлем, който ще им позволи винаги ясно да различават качествата на истинското водачество?

3. Магаретата. От какви привидно незначителни събития зависи съдбата на расите и народите! Саул тръгнал да търси изгубените магарета (евр. „магарици“), без дори да подозира, че е дошъл денят да поеме отговорностите на царството! Бъдещите събития го доказали като неподготвен за задачата, за която Бог го призовал. Малко хора са подготвени за такова лидерство. Моисей не бил напълно подготвен за лидерство дори когато срещнал Бог при горящия храст. Но окуражаващият аспект на призива за лидерство е, че Бог приема хората такива, каквито ги намира, с цел да ги обучи, докато работят. Всичко, което Бог очаква от всеки човек, е „да постъпва справедливо, да обича милостта и да ходи смирено“ със своя Бог (Михей 6:8); буквално „да се смириш, за да ходиш с Бога“. Петър направил това; Юда не. Давид направил това; Саул отказал. Не че Бог не може да обучи човека, а по-скоро че човекът няма да смири сърцето си пред Бога, за да може Бог, когато му дойде времето, да го възвиси (1 Петрово 5:6).

4. Планината Ефрем. Приближавана или от долината на Йордан, или от хълмовете на Шефела на запад, планината Ефрем се извисяваше напред, централната планинска верига, която се простираше на север от околностите на Ветил към Салим, на няколко мили източно от Сихем. Тези планини са образували вододел на около 2500–3000 фута над морското равнище, от който потоци са текли на изток към река Йордан и на запад към Средиземно море.

Земя Шалиша. Не е известно нищо за местоположението на „земята Шалиша“. Някои предполагат, че е било в западните подножия, северозападно от Бетел; други смятат, че може да е било в долината на река Йордан, северозападно от Йерихон.

Шалим. Или Шуал (гл. 13:17), от шу'ал, „лисица“ или „чакал“, или от шо'ал, „кухина на ръката“. Областта Шалим вероятно е била смятана за земя на чакали. Източните склонове на планините в централна Палестина бяха предимно диви, сурови и пусти, и главно местообитание на диви животни.

След като прекосили споменатите области, на третия ден от търсенето Саул и слугата му стигнали в Рама, на около 6 мили северно от Гива (ст. 20; виж на гл. 1:1). Животните били изгубени само два пълни дни (гл. 9:20; виж стр. 136) и могли да се отклонят не повече от няколко мили от дома си. В търсене на изгубените магарета Саул щял да проучи всички хълмове, долини и клисури и да спира тук-там, за да разпита за животните. Така обходената област за два или три дни очевидно би била с ограничен обхват. Следователно е вероятно Саул и слугата му никога да не са били далеч от Гива и Ветил, в северната част на Вениамин и южната част на Ефрем. Според гл. 13:17 „земята Шуал“ се е намирала в близост до Офра, на около 5 мили североизточно от Ветил.

Той не е направил щателно проучване на всички посочени региони, а само на тези части

където е възможно магаретата да са се отклонили.

През двата или повече дни, в които е бил далеч от дома, е възможно лесно да е изминал 30 или 40 мили, преди да срещне Самюъл, включително странични пътувания до върховете на хълмовете и слизане в долини и клисури.

5. Земята Суф. Вижте гл. 1:1.

6. Този град. Това е Рама, домът на Самуил (PP 608–610; вижте на гл. 1:1).

11. Нагоре по хълма. Естествено, магаретата нямаше да са в градовете. Саул и слугата му щяха да ги търсят по полетата, където хората имаха градини, или в откритата провинция.

14. Излязоха срещу тях. Или „излязоха към тях“; евентуално „излязоха да ги извикат „... тях.“ Всеки един от тези преводи е възможен, според еврейския текст, а също и според контекст.

16. Ще изпратя. Това дава предисторията на стих 14. Внимателното изучаване на предходните стихове показва, че Саул не е бил сигурен в уместността да дойде при гледача без дар и че е било необходимо известно убеждаване от страна на слугата, преди да се съгласи да влезе в града. Това илюстрира ръководството на Светия Дух, чрез което мъжете в недоумение биват доведени до контакт с онези, които могат да им помогнат. По подобен начин Рут е била providенчески насочена към нивата на Бооз (Рут 2:3), а Филип е бил насочен към евнуха на път от Йерусалим за Етиопия (Деяния 8:26–29). Свята привилегия е да бъдем толкова напълно предадени на контрола на Светия Дух, че Той да може да ни води, както е водил Самуил, към онези души, които се нуждаят от нашата помощ.

18. В портата. След като вече бил инструктиран от Господа и си спомнял часа на деня, в който е дошло посланието до него, Самуил вероятно тръгнал да търси младия мъж, за когото Господ му бил говорил. Двамата се срещнали „в портата“, мястото, където старейшините седали и давали съвети или помагали на непознатия да се ориентира. Тук Самуил можел да очаква да получи информация относно всеки непознат, който може да е дошъл в града. Времето било точно. Преди Саул да проговори, Самуил знаел, че той е човекът, за когото Господ му бил казал предишния ден (ст. 17). Каква тръпка трябва да е изпитала Самуил да осъзнае, че е воден от Бог, на когото е служил вярно толкова години! Има ли някаква причина, поради която човек да не изпита същата тръпка днес, ако се предаде на Бог толкова напълно, колкото Самуил? Стихове 18, 19 са може би подробно обяснение на стих 14.

20. Те са намерени. Самуил заявява, че магаретата са били изгубени от три дни, буквално, „днес, три дни.“ Преди да каже на Саул за висшето си призвание, Самуил се успокои относно практическата цел на посещението си. Христос винаги е служил както на физическите нужди на Своите слушатели, така и на техните духовни копнежи. Самият факт, че Той се е интересувал от тяхното физическо благополучие, е допринесъл много за това те да слушат, докато Той е служил на техните духовни нужди. Така информацията, че са намерени магаретата, е убедила Саул в божествения произход на посланието на Самуил относно царството.

Желанието на Израел. Въпреки че самият той беше пророк и съдия, Самуил прие съвета на Господа на Израел да бъде изпълнено желанието на сърцата им. Той не изрази никакво съжаление или ревност при срещата си с младия мъж, който трябваше да поеме отговорността да освободи Израел от ръката на филистимците (ст. 16). Вместо това, той отдаде на Саул доказателства за почит и уважение (вижте ст. 20–24). Тук Самуил демонстрира истинския дух на безкористност. Подобно на Моисей, той се стремеше Духът Господен да дойде върху всички хора (Числа 11:29). Христос не смяташе равенството с Бог Отец за нещо...

нещо, което трябва да се хване, а прояви истинския принцип на безкористността, за да може победеният да седне с Него на Неговия трон (Откр. 3:21). По подобен начин Самуил не само посочи, че е готов да възложи отговорността на Саул, но и че ще направи всичко по силите си, за да подготви бъдещия цар за неговите задължения.

22. Гостилната. Означава стаята, прикрепена към високото място, където се е яла жертвената храна. Саул и слугата му са били въведени до почетните места в тази стая, с около 30 старейшини, присъстващи. Саул е бил упорит в работата по намирането на магаретата на баща си и може би старейшините, като са го гледали и са чували историята му, са почувствали, че това е човек, който може също толкова упорито да намери начин за избавление от враждебността на филистимците.

24. Плечото. Празникът, на който Саул бил поканен, очевидно бил жертва за мир, в която участвали старейшините на Рама (виж том I, стр. 700 и върху Лев.

3:1). Такива жертви са били правени от израилтяните на Синай, когато са ратифицирали завета (Изм. 24:4–8). При това жертвоприношение гърдите и дясното „плешка“ (или бедро) са принадлежали на свещеника, извършващ церемонията (Лев. 7:33, 34). Месото на жертвата трябвало да се изяде в деня, в който е била заклана; нищо не можело да остане (Лев. 7:16). Не се споменава дали „плешката“, представена на Саул, е била лявата, от която миряните могли да ядат, или дясното, което принадлежало на свещеника. Но това е била частта, запазена за Саул като почетен гост.

каза Самуил. Въпреки че думата „Самуил“ не е на еврейски, очевидно той е бил говорещият. За Саул е било очевидно, че идването му е било предвидено и внимателно планирано и той сигурно е бил убеден в Божията покана да поеме отговорностите на лидерството.

25. Разговарях със Саул. На Саул не беше съобщено за висшето му призвание в този ден. Очевидно Самуил отдели известно време, за да обясни на госта си великите принципи на теократичното управление, което вече действаше от векове, и последиците от промените, настоявани от старейшините. Но неочакваните събития от деня очевидно не натежаха тежко на сърцето на Саул, защото той спа, докато не беше повикан от пророка на следващата сутрин.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–27ПП 608–610

2–8ПП 608

11, 12, 14–21 стр. 609

22–24, 27стр. 610
2

ГЛАВА 10

1 Самуил помазва Саул. 2 Той го утвърждава, като предсказва три знамения. 9 Сърцето на Саул се променя и той пророкува. 14 Той крие от чичо си въпроса за царството.

17 Саул е избран в Масфа чрез жребий. 26 Различните чувства на поданиците му.

1. Флакон с масло. Зехтинът е бил символ на просперитет (Второзаконие 32:13; Второзаконие 33:24). Помазването на тялото с масло е било от началото на историята и все още е сред примитивните народи обща практика. По-късно са били използвани ароматизирани мехлеми. Хората са били

² Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 4:3).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

помазан по различни причини: като знак на почетен знак (Лука 7:46; Йоан 11:2), в подготовка за социални събития (Рут 3:3) или като обозначение на подходяща квалификация за някаква специална служба, достойнство, функция или привилегия.

Господ те е помазал. Сред евреите помазването на човек от пророк е било символ на даването му на специален дар от Светия Дух за изпълнение на определената му задача. Това свято миро за помазване е било използвано за осветяване на предмети, използвани за религиозни цели, като например скинията (Исх. 30:26–29), и за осветяване на свещеници (Исх. 29:7; Исх. 30:30; Лев. 8:10–12; и др.).

При приготвянето и употребата му е трябвало да се полагат специални грижи (Исх. 30:23–33). Разбира се, в самото масло нямало повече святост, отколкото във водата на кръщението; то не предавало специална добродетел – това е било само символ. Някои смятат, че практиката на помазване на цар произхожда от Египет; други виждат в древния ханаански ритуал доказателство за много ранното му

употреба.

Помазването с масло е отлична илюстрация за това как Бог използва човешките обичаи, за да накара хората да се стремят към по-дълбоко, по-истинско познание за спасението. Бог заповяда на израилтяните да направят познати видове покривала, носещи пръти и др. за свещените мебели и съдове на скинията, наподобяващи до известна степен тези, които египтяните са използвали във връзка с храмовете си. Предмети с подобна изработка са открити в гробницата на Тутанкамон. Тук са открити и фигури на пазители като херувимите, с крилата им докосващи се, изваяни във висок релеф върху саркофага на този фараон. На мъдреците от времето на Христос Бог даде знак чрез медиум, с който те бяха запознати – звезда, която да ги води към Витлеем. Каквато и да е възрастта и каквито и да са обичаите на хората, Бог използва познати на хората средства, за да ги учи за Своята святост и за красотата на плана на изкуплението.

2. Ще намериш. Би било най-естествено Саул да бъде донякъде объркан от неочаквания обрат на събитията. Каква изненада трябва да е била за него да се окаже в центъра на вниманието, със Самуил, водачът на Израел, готов да го приеме с почит! Той би могъл да обмисли значението на всичко това. Като доказателство, че Господ го призовава, Светият Дух говори чрез Самуил, разкривайки бъдещи събития. Доказателство за предугаването на Бог, потвърдено в рамките на няколко часа след помазването му, насърчи Саул да приеме отговорността, към която сега беше призван. Той се чувстваше уверен, че Бог ще бъде с него. Самуил вече го беше информирал, че ослиците са намерени; сега беше предоставено допълнително вдъхновено свидетелство, потвърждаващо посланието на пророка.

За смиреното и доброволно сърце Бог умножава доказателства за пътя, по който да се върви (Ис. 30:21; Йер. 33:3; вижте DA 224, 330, 331, 668; MB 150). И красотата на всичко това е, че Той има хиляда начина, по които да прояви тези доказателства; Той не е ограничен от никакъв установен метод. Фактът, че Светият Дух е говорил в дните на апостолите с огнени езици, не е причина Той да се прояви по същия начин в друго време. Апостолите са били водени да изберат 12-ия член на своята група чрез хвърляне на жребий, но това не означава, че хвърлянето на монета е най-добрият начин да се осигури отговор на индивидуалните проблеми днес.

До гроба на Рахил. Вижте допълнителната бележка към гл. 1.

3. Равнината Тавор. Буквално „дъбът на Тавор“. Дъбовете понякога живеят дълго и достигат големи размери; такива дървета са били отлични ориентирни. Странните богове от дома на Яков са били погребани под „дъба, който беше близо до Сихем“ (Битие 35:4).

Девора, дойката на Ревека, била погребана близо до Ветил „под дъб“ (Битие 35:8).

Някъде между гробницата на Рахил и Гива се намирало това дърво, което принадлежало на мъж или се намирало в област, наречена Тавор.

5. Божият хълм. Буквално „Божията Гива“. Тъй като Гива (ст. 26) е била домът на Саул, „Божията Гива“ вероятно е била онази част от хълма, където се е намирало високото място и от която е можело да се види как слизат пророците.

Група пророци. От контекста става ясно, че пророците са използвали свещена музика и песни, за да освежат умовете си относно миналото Божие провидение. Тази дума, преведена като „те ще пророкуват“, буквално означава „те ще действат като пророк“. Те са пеели хваления на Бога с плам. Това изглежда е бил един от методите, въведени от Самуил като част от учебната програма на училищата, които той е основал, за да пречисти и одухотвори умовете им (виж Ед. 47).

6. Ще пророкуваш. Глаголът е форма на паба', „да действаш като говорител на Бога“. Тук не се говори за предсказване на бъдещи събития, а за изразяване на божествената истина под формата на свещена песен. Същата форма на глагола се използва при описанието на лъжепророците на Ваал, които се порязвали, сякаш били обладани от зъл дух (1 Царе 18:28, 29), въпреки че никой не би поставил под въпрос, че е бил съвсем различен дух, който е обладал тези езически пророци. Тези „синове на пророците“ пеели хвалебствия на Бога, когато Саул се срещнал и се присъединил към тях в такова пеене. Многото доказателства за божествено провидение по пътя му през последните няколко часа наистина довели до трансформация, която, макар и временна, дала обещание за това, което Бог е готов и нетърпелив да направи за него, ако остане смирен и покорен.

Превърнат в друг човек. В живота на хората идват моменти, когато промяна в обстоятелствата или някакъв божествен дар ги освобождава от предишни ограничения и те се оказват подложени на промяна, толкова бърза, свежа и поразителна, колкото когато молец излиза от пашкула си или нощно цъфтящ церий внезапно започва да разгръща изящната си красота и да излъчва чудния си аромат, където само допреди мигове не е имало нищо подобно. Всеки добър и съвършен дар идва от Бога (Яков 1:17). Веселеил и Аолиав получиха специална мъдрост и умения за работата на скинията (Изх. 31:2-6); почти за една нощ Моисей беше променен от плах пастир на овце в освободител, стоящ безстрашно пред царя. По подобен начин Геденон беше променен в човек с голяма смелост, способен да поведе армия към победа – не чрез собствената си мъдрост и умения, вярно е, а чрез вдъхновение от Бога. Егоистичният, самодоволен Петър беше променен по подобен начин в безстрашен водач на ранната църква. Такива промени се извършват, когато Божият Дух дава на хората видение за нови възможности и душите им откликват със свещена радост и веселие, наслаждавайки се на приемането на дадената от Бога отговорност.

Реалността на трансформацията става очевидна, когато настъпят промени в мислите, навиците, животът. Старите неща преминават; всичко става ново (1 Кор. 5:17). Но трябва да се помни, че подобна промяна става постоянна само с ежедневното потвърждаване на така направения избор. Геденон, например, е водил израилтяните от своето време до идолопоклонство, толкова голямо, колкото това, от което съвсем наскоро ги е избавил (Съдии 6:1, 10, 25; 8:24-33). Саул също отказал да продължи да познава Господа и в резултат на това накрая стигнал до място, където бил изцяло под контрола на Сатана. Колко много мъже, днес, както и в древността, носят значката „може би е бил“

7. Прави както ти служи случаят. Саул трябваше да осъзнае във всичко, което му се случваше, че Бог му дава божествено доказателство за неговото назначение. Защо не беше намерил магаретата преди? Защо се беше скитал насам-натам, докато не стигна до Самуил, преди да научи

нещо за тях? Във всичко това той трябваше да разбере, че макар и невидим, Бог е бил с него през цялото време. С всички тези доказателства пред себе си, той трябваше да търси допълнителни доказателства за божествено ръководство. Засега това беше всичко, което Бог счете за уместно да разкрие на Саул относно бъдещето.

Бог е с теб. Цялото небе се интересува да му помогне да реши, че животът му трябва да бъде управляван от Бога. В обстоятелствата на ежедневието си той трябваше да си представя Божието ръководство. Колко различна би могла да бъде историята на Израел, ако Саул се беше задоволил да чака Господните напътствия. Той имаше доказателства, че обстоятелствата около завръщането му у дома са били управлявани от Господ. Беше му казано какво трябва да се случи, за да бъде насърчен да сътрудничи с Бога, като позволи на Духа да го напътства, защитава и ръководи действията му.

8. Слезте долу. Самуил даде на Саул достатъчно представа за бъдещето, за да докаже, че Бог е работейки за него. В момента не можеше да каже на Саул точно какви обстоятелства биха го призовали в Галгал. Това би объркало младия мъж, вместо да му помогне (виж гл. 11:15; 13:4, 8). Самуил просто увери бъдещия цар, че като прави това, което изисква ситуацията, винаги може да очаква същия успех в чакането на Божието ръководство, какъвто се е радвал в деня на помазанието си.

9. Даде му друго сърце. Буквално „Бог му преобрази друго сърце“, което означава „Бог го обърна“. Тази промяна в сърцето ще бъде съпроводена и от промяна на посоката в умствената дейност. Вместо да мисли за магарета и ферми, Саул трябва да се научи да мисли за проблемите, пред които е изправен държавник, генерал и цар. Бог беше готов да дари Саул със способности, съответстващи на новите му отговорности. Мислите, които Самуил беше предсказал, сигурно са минавали през ума на Саул онзи ден, като инцидент след инцидент, се изпълниха (ст. 2–7)

Бог беше готов да преобрази визията, амбицията и стремежите на Саул по такъв начин, че Божиите неща да станат за него най-важните въпроси в живота. Векове по-късно един пророк каза: „Ще отнема каменното сърце от плътта им и ще им дам сърце от плът“ (Езекиил 11:19). Саул се беше допитал до Бога чрез Самуил, опитвайки се да намери път през личните си затруднения. Бог първо отговори на молбата за лично напътствие, а след това покани Саул да приеме Неговото ръководство по въпроси, които засягат благополучието на целия народ. Така е и днес. Бог отвежда хората там, където ги намери, и ги кани да изпълнят Неговия собствен славен план за живота им.

11. Дали и Саул е сред пророците? Това се стори невероятно на хората. Очевидно животът на Саул преди това време едва ли е бил образец за благочестие. Беше почти чудо, че той стана пророк, макар че, вярно е, не в смисъл, че е призован за пророчески сан. Но тук той възхваляваше величието и силата на Бог и вдъхновено изказваше свещени истини. В сърцето си той пазеше тайна, която сигурно е била трудна за пазене, и неотдавнашните доказателства за божествена благодат и провидение, дадени му, го развълнуваха до дълбините на душата му. Натрупаните му емоции избухнаха с доказателство, че думите на Самуил наистина са се сбъднали – Саул беше „превърнат в друг човек“ (ст. 6). Неговият опит свидетелстваше и за факта, че Бог е способен да превърне най-неперспективните хора в инструменти, които ще Му бъдат полезни.

Освен това, в случая със Саул, тази забележителна промяна ще привлече вниманието и доверието на хората и ще ги подготви да го последват като свой водач.

Бог често действа по начини, противоречащи на човешкия план. Това беше невероятно, затова евреите мисъл, учениците да говорят на чужди езици в деня на Петдесетница. За нас това е

Изглежда неразумно Христос, познавайки характера на Юда, да го е направил ковчезник на учениците (Йоан 12:6). За Нееман му се е струвало абсурдно водите на калния Йордан да притежават по-голяма лечебна сила от бистрите потоци на Дамаск (4 Царе 5:12). Христовият кръст е бил презиран от гърците като най-презряно средство за спасение на света (1 Коринтяни 1:18–24). За съвременния ум може да се струва несправедливо, че Господ е заповядал на Авимелех да върне Сара на съпруга ѝ и да поиска молитвите му, след като я е приел в чистотата на сърцето си (Битие 20:5).

За Йоан Кръстител му се е струвало неуместно да кръщава Божия Син (Мат. 3:13–15). Според Симон е било несъвместимо с позицията на Исус, че Той би трябвало да позволи на Мария да помаже краката Му, ако е знаел каква жена е тя (Лука 7:37–40). И все пак всички тези привидни несъответствия се разрешават, когато се вземат предвид делото и силата на Светия Дух.

Пророческите училища под ръководството на Самуил бяха организирани, за да могат младежите да бъдат образовани в Божиите истини. Много изучаване беше отделено на история, на запомняне на Писанията, на молитва и на химни. Вместо поетични изказвания за Ваал, бога на бурите, Израел беше поучаван на чудните дела на Господа и Неговата хвала беше изразявана в песни. Докато размишлението върху Божиите благодеяния носеше радост и мир в разтревожените им сърца, лицата им светваха, отразявайки вътрешното просветление на Светия Дух.

16. Не му каза. Мъдрецът потвърди, че има „време за мълчание и време за говорене“ (Екл. 3:7). Колко различна беше реакцията на Саул на помазанието му от пророка от Йеху (4 Царе 9:4–13). Ако Бог беше отговорен за призоваването на Саул за цар, Той щеше да го направи известен на правилните хора в точното време. Под контрола на Светия Дух, Саул следваше указанията на Самуил да чака Божието ръководство. За да бъде годен за висок пост, Саул първо трябваше да се научи да контролира езика си. Неговата сдържаност беше доказателство за правилна оценка на отговорността, която сега лежеше върху него.

19. Отхвърли твоя Бог. Колко късоглед е човекът да си помисли да противопоставя ограничената си мъдрост срещу всезнанието на Създателя По време на съдиите, когато египетските въоръжени сили марширували през земята отново и отново, израилтяните били в безопасност от нападения, които покорявали град след град в Палестина. Те не знаели, че египетските господари се завръщали у дома с вестта, че няма от какво да се страхуват от израилтяните, живеещи в хълмовете. Израел не знаел, че точно тези армии, маршируващи през земята, са играли важна роля в сдържането на близките племена, които несъмнено гледали с алчни очи към добре напояваните височини на земята западно от Йордан (вижте Изх. 23:28).

През цялата история на света хората са били изкушавани да поставят под въпрос целесъобразността на Божиите планове. След Потопа Бог сключил завет с човечеството, че земята никога повече няма да бъде унищожена от вода. Вместо да се доверят на това обещание, хората чувствали, че трябва да построят кула, чийто връх никой потоп никога не би могъл да достигне. За безопасност те трябвало да строят градове и да живеят в тесен контакт със съседите си. Дори евреите от времето на Христос били забравили да поставят Божието царство и Неговата правда на първо място и да позволят на Бог да им добави временните и материални житейски нужди, както Му се струва най-добре.

В стремежа си да бъдат като народите около тях, Израел не осъзнаваше, че поставя още едно препятствие пред плановете на своя небесен Цар. Свободни морални деятели, те ограничаваха Бога чрез своя избор (Пс. 78:41) и по този начин сееха семената на егоизма и бунта. Зловещата жетва със сигурност щеше да дойде, но Бог в Своята милост и дълготърпение никога не ги изостави.

22. Нещата. Буквално „нещата“, „оборудването“, което означава консумативите събрали се за специалното събрание.

24. Когато Господ е избрал. Мнозина повдигат въпроса: Защо Бог избра Саул като цар, знаейки много добре какъв живот ще води? Контекстът разкрива, че хората са искали човек с властна личност, който да им осигури силно лидерство във войната (гл. 8:19, 20). Бог е избрал избраните в хармония с техните желания, за да им докаже: (1) че не ограничава свободата им на избор, (2) че въпреки неразумния им избор, Той ще ограничи злите влияния, дошли с монархията, (3) че те трябва да се научат от опит, че това, което човек посее, това ще пожъне, и (4) че националното отклонение от пътя на Божия избор не пречи на отделните хора в рамките на тази нация да живеят в хармония с Неговата воля и да получават Неговата благословия.

27. Деца на Велиал. Или „безполезни хора“ (RSV; вижте на гл. 2:12). Беше само за Можеше да се очаква, че Саул, член на най-малкото племе в Израел, ще се сблъска с два класа хора: тези, „чиито сърца Бог беше докоснал“ (ст. 26) и които изглеждаха готови да следват Божието ръководство, и други – може би включително някои от старейшините, дошли от Юда, най-голямото племе, за да отправят молба към цар – които смятаха, че са били пренебрегнати и затова отказаха вярност (виж РР 612). Същата ситуация се разви, когато Бог заповяда на Моисей да замени левитите с първородните от всички племена, като по този начин ограничи свещеническата служба до синовете на Аарон. По това време Корей и 250 от израилевите князе отказаха да следват Божието ръководство и обвиниха Моисей, че е поставил собственото си семейство на поста. Самият факт, че Саул прие толкова търпеливо това отхвърляне на властта му и не положи никакви усилия да запази правото си на трона със сила, е най-доброто доказателство, че Бог беше докоснал сърцето му и му даваше мъдрост, необходима за царуване.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–27ПП 610–612

1–11ПП 610

5, 6 СТ 373

8 ПП 617, 627

10 ПП 622, 636

17, 20–25, 27стр. 611

ГЛАВА 11

1 Наас им предлага укорително условие от Явис Галаадски. 4 Те изпращат пратеници и биват избавени от Саул. 12 По този начин Саул е утвърден и царството му е подновено.

1. Амонецът Нааш. Името Нааш е познатата еврейска дума за

„змия.“ Змията е била видна украса в езическите храмове на Палестина.

Израилтяните сметнали за уместно да запазят медната змия след преживяното от тях с отровните влечуги в пустинята Цин, при напускането си от Кадес (Числа 20:1; 21:5–9; вж. 4 Царе 18:4). Виждайки значението, отдавано на змията във всички религии на техните съседи, израилтяните скоро също започнали да почитат змията, която според тях ги е спасила в пустинята (вж. Езекия 8:7–12). По-късно, в дните на Езекия, медната змия била унищожена заради подобно поклонение (4 Царе 18:4). Тъй като личните имена често се комбинирали с имена на различни божества, на Нааш очевидно било дадено име, предполагащо определени характеристики на змията, като мъдрост, хитрост и лукавство.

Явис-Галаад. Учените преди това са определили местоположението на този град като хълмовете с изглед към уади Ябис (Явис), на 11,5 км източно от река Йордан. Но това би означавало

беше твърде далеч за мъжете от Явис-Галаад, за да пренесат телата на Саул и Йонатан същата нощ, в която свалиха набитите на кол торсове на тези мъже от градската стена на Бет-Шан (гл. 31:11–13). Археологът Нелсън Глук открива няколко категорични доказателства, които го карат да идентифицира Явис-Галаад със съвременните могили на Тел ел-

Мекбере и Тел Абу Хараз, на 4,3 км източно от река Йордан, с изглед към река Ябис, след като тя извира от дълбокия си пролом в хълмовете Галаад и тече на запад към сливането си с Йордан („Река Йордан“, стр. 159–167). Този град е бил дом на 400-те девизи, чиито родители са били убити, защото не са участвали в гражданската война срещу Вениамин, и които са били дадени за съпруги на останалите от това племе след почти пълното му унищожение (Съдии 21:8–14).

Много години преди Наас, Израел е бил подчинен на амонците в продължение на 18 години. Би било естествено амонците, все още негодуващи за поражението си от ръцете на Йефтай, да търсят възможност да си възвърнат контрола над Галаад. Гадовците и половината племе на Манасия са имали богата почва, напоявана от реките Явок, Явис и Ярмук. Добре разположени над жегата на пустинята, техните лозя и хубави пасища са били завист на народите от източните пустини. Явис-Галаад се е въздигнал от руините на по-ранните дни, но жителите му вероятно не са забравили бруталното си наказание след аферата с Вениамин. Но по-силна от враждата между мъжете от Явис-Галаад и техните собствени роднини е била омразата, която Амон е изпитвал към целия Израел в резултат на поражението, нанесено им от Йефтай.

2. Позор върху целия Израел. Нахаш очевидно не е знаел за желанието на Израел за по-тясна организация на племената под ръководството на цар. Ако мъжете от Явис-Галаад знаеха за плана — и всички племена бяха представени при избора на Саул в Масфа (гл. 10:17) — Изглежда, че това не е означавало много за тях. Отношението на Явис-Галаад дава представа за неорганизираното състояние на нацията, не толкова поради нуждата им от цар, колкото поради отхвърлянето им на Господния план. Егоизмът се е увеличил до степен, в която всяко решение, предложено от Бог, не би било приемливо за цялото тяло (виж гл. 10:27). Не че Наас е имал някаква специална неприязън към старейшините на Явис повече отколкото към останалата част от Израел; целта му е била да покаже презрение към целия Израел, като нанесе вреда на някои от тях. По същия начин противникът на душите крои планове да излее презрение върху небесните войнства, като причини страдание на една изгубена душа и след това обвини, че такова наказание е естествен резултат от служенето на Бога.

3. Изпратете пратеници. Изглежда, че след робството на Израел под властта на амонците, Явис повече или по-малко се е отдръпнал от общуването си дори с близки племена като Исахар, Ефрем и Вениамин. Градът е бил на не повече от 30 мили от Сило и служението на Самуил изглежда е било ограничено предимно до Ефрем, Вениамин и Юда. Възможно ли е мъжете от Явис-Галаад толкова дълго да са таили злоба към другите племена, че да не са знаели, че Самуил е съдия? Със сигурност изглежда не са знаели нищо за назначението на Саул. Вероятно не са участвали в походите срещу филистимците, а са се отдръпнали, нежелаейки да поемат своя дял от племенните отговорности. Те дори не са били сигурни, че племената ще отговорят на молбата им. В чисто отчаяние те на практика признаха недостатъците си и се хвърлиха на милостта на своите събратя израилтяни, които са пренебрегвали в миналото.

5. След стадото. Буквално „зад воловете“. Очевидно Саул е орал и е докарвал воловете си за през нощта. Йосиф Флавий смята, че това е било поне месец след неговото

назначение („Древности“ vi. 5. 1). Тъй като изборът му не се харесал на мнозина, той очевидно се върнал у дома, за да изчака указанията на пророка, който го бил помазал. Какво щеше да се случи, ако Наас беше обсадил Явис, преди Саул да бъде провъзгласен за цар? И какво беше по-важно от това новият цар да има възможността да докаже своята стойност пред недоволните, които отказаха да го признаят за цар? Събитието и човекът се нуждаеха един от друг. Няма от какво да се страхуваме, освен ако не забравим как Бог е водил Своя народ в миналото. Това преживяване уверява всеки смирен християнин, че не е възможно той да бъде поставен в позиция, за която Бог вече не е осигурил изобилни средства.

6. Нападна. Буквално „нахлу“. Същата дума се използва, за да опише преживяването на Саул по пътя към вкъщи след помазването му (гл. 10:6, 10). Относно призива на Гедеон, в летописа се казва буквално, че „Духът Господен се облече в Гедеон“ (Съдии 6:34). Както на Исус Навин беше наредено да отиде на помощ на гаваонците, когато петимата царе на южен Ханаан се опитаха да ги накажат за сключването на договор с израилтяните, така и независимо от миналото, когато Явис се нуждаеше от помощ преди атаката на враг, Божият Дух показва, че отговорът на молитвата им за помощ е на път. Слава Богу за хилядите начини, по които Той се измъква от всяка трудност!

7. Ярем от волове. Вероятно същият ярем, с който е оравал. Колко близо Под ръка са инструментите, с които Бог винаги демонстрира Своята сила! Моисей не се нуждаеше от конете и колесниците на Египет. Неговият овчарски жезъл се превърна в „Божия жезъл“. Гедеон не се нуждаеше от железните копия, които филистимците намираха за необходими. Няколко глинени стомни и свещи бяха по-добри. Саул не поиска специално оборудване. Чрез жертвата на собствените си волове той убеди Израел в готовността си да харчи и да бъде изразходван за Господа. Неговата енергия и находчивост бяха заразни „и страхът от Господа падна върху народа“. За пореден път той демонстрира факта, че контролиран от Духа, ще бъде воден да прави правилното нещо в точното време. Азът беше напълно забравен. Критиките към синовете на Велиал, които вероятно са се надигали в мислите му през последния месец или повече, се стопиха и станаха незначителни. Под тази нова и за него странна сила Саул почувства как смелостта му нараства. Уверен в успеха, той без колебание застана до Самуил, за да осигури защита на един град в беда.

8. Безек. Безек, мястото за среща на племенните армии, е на 20,4 км североизточно от Сихем по пътя за Бет-Шан и на около 16 км югозападно от Явис-Галаад. Няма да е твърде далеч за северните племена да тръгнат, но е на 67,6 км северно от Йерусалим; следователно би било невъзможно за много от племето на Юда да се съберат там в рамките на даденото време. От Безек, на повече от 300 метра над морското равнище, армиите щяха да се спуснат през Вади ел-Хашне до Йордан, в тази точка на около 270 метра под морското равнище. Преминавайки през този поток, те щяха да продължат към града около миля по-на изток. Това събиране на въоръжени мъже можеше да се осъществи в рамките на шест дни и като тръгне от Безек през нощта, Саул можеше да стигне до Явис рано сутринта на седмия ден. До сутринта на шестия ден Саул разполагаше с достатъчно войска, за да увери старейшините на Явис, че ще получат помощ навреме.

11. Утринната стража. Сред древните евреи нощта е била разделена на три военни стражи. Първата стража е спомената в Плач 2:19. Гедеон и армията му нападнали мадиамците в началото на средната стража (Съдии 7:19). Именно по време на третата, или „сутрешната“ стража, Моисей протегнал жезъла си и водите на

Червено море се завърна, покривайки преследващите египтяни (Исх. 14:24–27). Тук Саул и трите му отряда, след като маршируваха цяла нощ, се натъкнаха на нищо неподозиращите амонити по време на сутрешната стража – точно преди зазоряване – и битката се водеше до към обяд. Разгромът беше пълен – нито двама от врага не бяха останали заедно.

Много от Божиите providенчески избавления са дошли по това време на деня. Давид може би е мислил за избавлението край Червено море, когато е пъл: „Плачът може да трае една нощ, но радостта идва на заран“ (Пс. 30:5). По думите на стража, който отговаря: „Идва утрото, а също и нощта“ (Ис. 21:12), утрото донася радост на старейшините на Явис, но нощта на гибелта на Наас и неговите последователи. Съдбата, която той е планирал за мъжете от обсадения град, се е обърнала върху собствената му глава в двойна мярка.

Именно по време на сутрешната стража противникът на Яков каза: „Пусни Ме, защото се зазорява“ (Битие 32:26). Зората на новия ден донесе със себе си утеха и увереност. Именно по време на сутрешната стража (четвъртата стража, както се смяташе в римско време), Исус дойде при разтърсвания от бурята кораб в Галилея и успокои сърцата на учениците, обезпокоени от съмнения относно Неговия Месия (вижте Матей 14:25). Именно по време на сутрешната стража Небето изпрати могъщия ангел със светкавична скорост до гробницата пред портите на Йерусалим, за да повали войника на стражата и да извика: „Сине Божий, излез! Отец Ти Те вика“ (Живот 779, 780)!

Саул не се спря да попита защо старейшините на Явис не бяха дошли при Самуил, когато трябваше да бъде назначен цар. Той не ги попита за миналото им, каквото и да е то. Те бяха в нужда и Светият Дух го обзе, за да им донесе помощ. Бог е много по-заинтересован от отношението на човек, след като грешките са разпознати, отколкото от самите грешки. С по-късното си поведение мъжете от Явис доказаха, че са преживели истинска промяна в сърцето си (1 Лет. 10:11, 12).

12. Каза на Самуил. Това, заедно с изявлението на Саул в стих 7, показва, че пророкът е отишъл със Саул поне до Везек и е помогнал в планирането на кампанията. Вероятно армиите са се върнали във Везек, преди да се разпуснат, силно въодушевени от победата си и готови да накажат всеки от онези, които са се противопоставили на помазанието на Саул. Неговото генералско майсторство, проявено през последните няколко дни, беше за тях по-голямо потвърждение за титлата му, отколкото изборът чрез жребий (гл. 10:19–21) или помазанието на Самуил (гл. 10:1).

13. И Саул каза. Без да чака Самуил да отговори, Саул даде още едно доказателство, че се е превърнал в друг човек, като каза, че победата е Господня и никой човек не бива да бъде убит. Ако поради последните събития враг можеше да бъде превърнат в приятел, по-голямо предимство би било, отколкото ако бъде убит.

Точно същият Дух сега говореше чрез Савел, както говореше чрез Христос в Своята Нагорна проповед, когато каза: „Обичайте враговете си, благославяйте онези, които ви проклинат, правете добро на онези, които ви мразят, и молете се за онези, които ви обиждат и гонят“ (Матей 5:44).

15. Гилгал. Мястото е неопределено. Съвременната традиция предпочита ен-Нитла, 4,8 км. югоизточно от Йерихон в Стария завет, но по-вероятно е Хирбет ел-Мефър, на 2 км (1 1/4 мили) на североизток. Според Исус Навин 15:7 той е бил северно от долината Ахор и следователно в територията, принадлежаща на Вениамин. През целия шестгодишен период на война за владение на Палестина той е бил седалище на Израел, но след като земята е била покорена, скинията е преместена в Сило (Исус Навин 18:1). Въпреки това Гилгал все още е бил смятан за най-свeto място. Самуил го е посещавал по време на годишното си обиколка (1 Царе 7:16). Беше

специално място за жертвоприношения (гл. 13:8; 15:21; и др.), по-късно, вероятно, за идолопоклонство (виж стр. 850).

На това място, толкова благоуханно със спомени за Божиите чудотворни дела, Самуил повика децата на Израел да подновят царството. Тук, без съмнение, той им повтори в ушите любящата грижа и дълготърпението на небесния Отец през миналите векове. Щеше да е много по-добре, ако бяха доволни от първоначалния Божи план за управление, но тъй като желяха цар, Бог обеща да даде Духа Си на новия цар, както беше направил на съдиите. Въпреки че Го бяха отхвърлили, те имаха изобилно свидетелство, че Бог все още ще бъде с тях. Като установи линия на наследяване въз основа на наследствеността, Израел отвори вратите за много проблеми и опасности, с които не се бяха сблъскали под управлението на съдиите. Но чрез Самуил Бог потвърди вечната Си любов и преданост и обеща да ги обгради със същата грижовна защита, която е била тяхна в миналите векове.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–15 стр. 612, 613, 714

1–8ПП 612

9–15 стр. 613

ГЛАВА 12

1 Самуил свидетелства за своята непорочност. 6 Той изобличава народа на неблагодарността. 16 Той ужасява ги с гръм по време на жътва. 20 Той ги утешава с Божията милост.

1. Вслушах се. Божието царство се основава на принципа на свободния избор.

Фактът, че Бог знае края от началото, по никакъв начин не ограничава човека да взема свои собствени решения (виж Ед. 178). Когато Бог е дал да се разбере на хората, преди да влязат в Палестина, че ще дойде времето, когато ще поискат цар (Втор. 1:2).

17:14), Той не изразяваше волята Си по въпроса, а само им разкриваше хода на събитията.

Във всичко, което казахте. Бог им беше дал цар, който отговаряше на техните идеали, в поне що се отнася до външния вид, а и изглеждаше, че отговаря на духовните стандарти, желани от Бога. През последните няколко месеца Саул доказа, че е обсебен от Божия Дух. Той беше тих в поведението си, търпелив към враговете си, смирен пред Господа, послушен на съветите на пророка, енергичен във войната, решителен в извънредни ситуации и най-вече в саможертва.

Цар над вас. Ако Господ беше позволил на Израел да проведе избори, политическите стремежи на по-големите племена несъмнено щяха да доведат до объркване и горчиво разделение. Чрез хвърляне на жребий се избираше едно от най-малкото племе. Израел трябваше да осъзнае продължаващата нужда от божествено ръководство. Въпреки че сега имаха цар в съответствие с желанията си, те трябваше да помнят, че не чрез сила, нито чрез мощ, а чрез Божия Дух може да се постигне напредък (вижте Захария 4:6). Те трябваше да са готови да следват своя съдия Самуил, който ги беше водил през много кризи през десетилетията на своето служение. Но сега, когато решението им в полза на монархическа форма на управление беше безвъзвратно потвърдено, Самуил се опита да им изясни, че един водач не може да върви по-бързо, отколкото народът му е готов да следва, и че действията му трябва да бъдат обусловени от техния доброволен избор. Въпреки че усещаше неизброими опасности, които предстоят, той не таеше негодувание в сърцето си към тях, нито по някакъв начин ги изоставяше и не ги оставяше на произвола на съдбата.

Ето ме и мен. Възрастният пророк не беше егоцентричен. Той се стремеше да накара хората, сега силно развълнувани в резултат на скорошните си победи и щастливи от назначаването на цар, спокойно да направят равностойна на Божиите действия в миналото и да обмислят перспективите за бъдещето. При установената сега монархия, службите на Самуил като съдия вече нямаше да са необходими. Царят щеше да се обгради с военни мъже (гл. 14:52) и моралното влияние на Самуил щеше да бъде засенчено от физическата сила по заповед на Саул. И все пак Самуил все още можеше да бъде Божият говорител и все още можеше да бъде каналът, чрез който Божият Дух щеше да насочва Своя народ.

Това беше време на голяма криза за Самуил и той чувстваше, че до голяма степен убедителността на посланието, което щеше да представи, зависи от собствената му почитаност на характера. Без това съветът му нямаше да има голяма тежест. Те го познаваха от раждането му; знаеха за делото му като пророк; бяха свидетели на поведението му като съдия и пророк; знаеха за образцовия му характер; бяха лично запознати със справедливостта и честността на съдебните му решения; с готовност признаваха, че никога не се е обогатил от службата си; бяха убедени, че единствената му цел в живота е да налага Божиите заповеди за тяхно благополучие.

Животът на Самуил ясно показва, че характерът, подобно на растението, расте постепенно. Още от детството му дух на посвещение е контролирал способностите му. Като сокът доставя елементите за растеж на растението, така и Светият Дух се е превърнал във вътрешна, тиха сила, проникваща във всичките му мисли, чувства и действия, докато всички хора не могли да видят, че животът му следва божествения модел. Симетричният характер на Самуил е резултат от индивидуални действия на дълг, изпълнявани под ръководството на Светия Дух. Така е и днес. „Във всички, които се подчиняват на Неговата сила, Божият Дух ще погълне греха“ (Живот, 107). Напълно е възможно да бъдеш Самуил днес, както е било хиляда години преди Христос.

6. Това е Господ. Този Йехова, когото всички те бяха призовавали за свидетел, беше Този, който „издигна“ – буквално „направи“ – Моисей и Аарон. Той беше Този, който ги защити от отмъщението на фараона и ги изведе от дома на робството. Но като търсеха цар, те намекнаха, че Бог не може да ги защити от опустошенията на грабителските банди на околните народи, дори когато се бяха установили в собствените си градове и вече не бяха роби.

9. Те забравиха Господа. Заобиколени в Египет от идолопоклонници и живеещи сега сред народи, практикуващи най-унизителни форми на поклонение, на Израел им беше трудно да бъдат Божият особен народ и да свидетелстват с живота си за по-добър начин за справяне със сложните житейски проблеми. Стилът на поклонение тогава беше толкова фиксиран, колкото стилът на облекло е днес. Изискваше се много смелост, за да се устои на вълната на общественото мнение, и малцина бяха склонни да се опитат да го направят. Много преди преселването в Египет, Лот чувствал, че той и семейството му могат да живеят в Содом и да не бъдат повлияни от преобладаващите обичаи около тях. Тъжни били резултатите от неговото решение. Бог забранил на Израел да сключва каквито и да било съюзи с местните идолопоклонници. Но, уморени от войната, те решили, че е по-добре да общуват тясно с ханаанците. Тъжни бяха последвалите потисничества на Еглон, цар на Моав (Съдии 3:12-14), на Сисара, военачалник на войските на Явин (Съдии 4:2), на филистимците (Съдии 13:1) и на други.

10. Те плакаха. Тази молба се състои от две части: (1) признание за своенравие в това да не следват своя Водач и (2) молба за избавление, придружена от обещанието да служат вярно на Бога след това. Но човекът изглежда вечно неспособен да се учи от опита на другите. Той следва собствените си наклонности, докато почти...

твърде късно и накрая, в чисто отчаяние, признава собствената си нужда от външна помощ. Той си мисли, че си е научил урока и никога повече няма да падне.

Соломон, например, отишъл в лабораторията на живота и изпробвал всички възможни път към щастието. Но с всеки опит той не откриваше нищо друго освен суета и мъка на духа (Екл. 1:14, 17; 2:11, 15, 17, 23, 26; и т.н.). Накрая той стигна до заключението, че страхът от Господа и послушанието на Неговите заповеди съставляват целия дълг на човека (Екл. 12:13). Но дори и с такива примери пред себе си, хората скоро забравят заключенията на мъдреца, докато самите те не изминат същия път и не докажат за свое удовлетворение, че това, което човек показва, със сигурност ще пожъне.

11. Йерубаал. Друго име за Гедеон, напомнящо за случая, когато той разруши олтара на Ваал (вж. Съдии 6:25–32).

Бедан. Нямамо съдия с име „Бедан“. В LXX и сирийския превод се чете „Барак“. Еврейската буква d много наподобява буквата r, а n - буквата k (вижте върху Бит. 10:4; 25:15). Други отъждествяват „Бедан“ с „Авдон“ (вижте Съдии 12:13, 15), което сочи към по-голямо сходство между тези две имена на еврейски, отколкото между „Бедан“ и „Барак“.

Йефтай. Защитникът на Израел, когато амонците за първи път се опитали да си възвърнат земята Галаад (Съдии 11). Йефтай казал на амонците, че разчита на Божията сила да защити Израел в тяхното владение на земята (Съдии 11:24) и победата му над тях била пълна, каквато по-късно се оказала тази на Саул.

Самуил. Сирийската и Лукианова ревизия, или преработка, на LXX съдържат „Самсон“ вместо „Самуил“, може би защото се е смятало, че Самуил би бил твърде скромен да спомене собственото си име. Други учени смятат, че „Самуил“ е било вмъкнато в полето от по-късен преписвач и по този начин окончателно е допуснато в текста. Но докато еврейското име „Барак“ лесно може да бъде сбъркано с „Бедан“ или, още по-вероятно, „Авдон“ с „Бедан“, поради сходство между буквите, името „Самсон“ никога не би могло да бъде сбъркано със „Самуил“ поради различието в буквите.

14. Ако се боите от Господа. Извън себе си от радост от победата, израилтяните, без да се замислят нито за бъдещето, нито за Божието защитно ръководство в миналото, коронясаха Саул за цар. Както Адам, по свой собствен свободен избор, беше избрал начин на живот, противоречащ на божествената воля, така и Израел сега хвърли зарове, които щеше да повлияят на последващия живот на целия народ. Въпреки това Бог увери израилтяните в божествено ръководство, ако те признаят своята зависимост от Него, приемат Неговия съвет и следват Неговата воля.

15. Ако не се подчинявате. Израел се беше разбунтувал срещу Бога, като поиска цар. Те често се бяха бунтували в миналото, но всеки път, когато викаха към Господа, помощта им идваше.

Ръката Господня. Те не можеха да кажат, че Божията ръка е била срещу тях – Той ги е защитавал и спасявал многократно, въпреки че в егоизъм и глупост те се отвърщаха от Него отново и отново. Той се стремеше да ги води към доброволно откликване на Неговата любов като индивиди. Как иначе щяха да научат, че никоя нация не може да бъде спасена като нация, а че всеки индивид трябва да реши сам, независимо от средата си?

17. Гръмотевици и дъжд. Бог не можеше да даде на Израел по-впечатляващо доказателство от дъжда. по време на жътвата на пшеницата (май или юни; виж стр. 108, 110). Тогава дъждът би бил стряскащ. В Палестина пролетният дъжд обикновено спира преди Пасха и сухият сезон настъпва веднага. Дъждът идва отново през есента, преди засаждането на пшеница и ечемик.

За да разберете. Те трябваше да осъзнаят две неща: (1) че са съгрешили пред Господа, като са поискали цар, и (2) че Бог ги обича и никога няма да ги изостави. В този ден те добавиха още един спомен към многото доказателства, които вече имаха, че завърналият се блудник е повече от добре дошъл в дома на Отца.

20. С цялото си сърце. Служенето пред Бога е доброволно робство, произтичащо от любов. Човек ще направи от любов това, което иначе не би направил. Самуил обичаше Господа и служението му беше това на роб, който се радваше да бъде с господаря си. Когато хората станаха свидетели на подобно общуване между Самуил и Господа, то имаше тенденция да създава същото желание в собствените им сърца.

21. Не се отклонявайте. Истинската любов не е статична; тя е прогресивна. Бог беше готов да разкрие Своята непрестанна любов към Израел и това Го наскърби, когато те станаха егоцентрични и Го забравиха. Той непоколебимо обича човека и го кани да отвърне на тази любов под формата на всеотдайно служене.

23. Аз ще ви науча. Самуил увери народа, че не им е сърдит за техния избор и че ще посвети живота си на това да ги напътства в Божиите неща. Въпреки че няма да има отговорността за управление, сега, след като са назначили цар, като пророк той все пак ще бъде Божият представител пред тях. Самуил усещаше опасностите на бъдещето. Той знаеше, че ще бъде невъзможно човек да постъпва правилно без Божия Дух да го ръководи. Той започна да осъзнава, че бремето му като пророк вероятно ще бъде дори по-тежко, отколкото в миналото, но въпреки това беше решен никой никога да не може да го обвини с укор, заявявайки, че не е стоял до Израел през всички превратности на живота. Той им беше лоялен като съдия; сега, след като го бяха понижали, така да се каже, той щеше да докаже, че любовта му към тях, подобно на тази на Бога, е непроменена.

24. Помислете. Една от най-големите нужди на хората днес е времето за медитация— медитация върху безкрайната Божия доброта и доказателствата за Неговата грижа и напътствие.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–25 стр. 614, 615

1–4, 11 PP 614

12 ПП 615

13 ПП 636

16–25 стр. 615

19 SC 44; ST 641

ГЛАВА 13

1 Избраната дружина на Саул. 3 Той свиква евреите в Галгал срещу филистимците, чийто гарнизон Йонатан беше разбил. 5 Голямата войска на филистимците. 6 Бедствието на израилтяните. 8 Саул, уморен да чака заради Самуил, принася жертва. 11 Самуил го укорява. 17 Трите грабителски дружини на филистимците. 19 Политиката на филистимците е да не търпят ковачи в Израил.

1. Саул царуваше една година. Значението на този пасаж от Писанието не е ясно, както са съгласни всички преводачи и коментатори. Буквалният превод на еврейския текст, както го имаме днес, гласи: „Саул беше на една година, когато започна да царува, и царува две години над Израел“ (относно „на една година“ вижте том I, стр. 181; също и за Бит. 5:32). Още от времето на първия превод на Библията този текст озадачава преводачите. По-ранните издания на LXX избягват трудността, като пропускат стиха изцяло. Таргумите го перифразират, за да звучат така: „Саул беше невинен като едногодишно дете, когато започна да царува.“ Сирийският

дава го „Когато Саул царува една или две години“. Подобно на предишните преводи на текста, този на KJV е перифраза, която дава не еврейския текст, какъвто го имаме днес, а това, което преводачите са смятали за оригиналния текст на еврейски. RSV допуска два пропуска: „Саул беше на ... години, когато започна да царува; и царува ... и две години над Израел“.

Някои коментатори са съгласни, че това несъмнено е случай, в който е допуснат пропуск в процеса на преписване, макар че никой не може да каже в кой момент от предаването на текста е станал пропускът (вижте том I, стр. 15). Ако съществуващият еврейски текст е резултат от пропуск, това е доказателство за внимателността и съвестността на по-късните преписвачи в работата им по създаване на нови ръкописи, тъй като те не са променяли самия текст, а са го оставили такъв, какъвто са го намерили, въпреки че значението му е било неясно.

Малко може да се спечели от предположения; все пак може да се предложи предварително обяснение. Формата на разглежданото твърдение съответства точно на формулата, която обикновено се използва от библейските писатели, за да се посочи възрастта на царя, когато е започнал да царува, и продължителността на неговото царуване. Съответната формула за Давид се появява във 2 Царе 5:4 (виж също 4 Царе 21:1; 24:8, 18; и др.). Ако в сравним текст, като например 4 Царе 21:1, бяха направени пропуски, подобни на тези, които изглежда са се случили в 1 Царе 13:1, той би гласял: „Манасия беше на ... години, когато започна да царува, и царува ... и пет години в Йерусалим.“ В основната си конструкция двата пасажа са идентични. Въмъкването на една цифра за възрастта на Саул, когато той става цар, и друга за продължителността на неговото царуване би направило твърдението паралелно на твърденията за Давид и други царе. В оригиналния текст фразата „... и две“ може да е звучала като „четиридесет“ (виж Деяния 13:21). Еврейският текст на 1 Царе. 13:1, както е сегашният му текст, предполага, че първоначално е представлявал твърдение за възрастта на Саул и продължителността на неговото царуване. Ако не е така, тогава Саул е единственият еврейски цар, за когото Старият завет не прави подобно твърдение.

Според друго обяснение, 1 Царе 13:1 би трябвало да гласи: „Саул царува една година и царува две години над Израел.“ Тоест, той е завършил първата година от царуването си (виж стр. 138) и е бил във втората година, когато са се случили събитията от тази глава. Трябва да се признае обаче, че тълкуването на еврейския текст от 1 Царе 13:1 в смисъл, че събитията от глава 13 са се случили през втората година на Саул, е неестествено и е конструкция без точен паралел в библейския разказ за царете.

Пасажът може основателно да се разбира като означаващ, че Саул е направил опит да покори филистимците през втората си година, въпреки че първият истински удар – този на Йонатан, записан тук – е дошъл малко по-късно. Така разбрано, има хармония с превода и първото тълкуване, споменати тук за 1 Царе 13:1. Ако се заключи, че PP 616 изглежда се основава на тълкуването на KJV на този стих, може да се посочи, че самото твърдение може да се приеме като отнасящо се до първия опит. Но без значение какъв превод или тълкуване е дадено на този пасаж, ние все още оставаме в недоумение относно оригиналното тълкуване на текста. Въпреки това, в този, както и в други случаи на трудни и неясни текстове, не става въпрос за доктрината и следователно за нашето спасение.

2. Гива. Гива сега обикновено се идентифицира с Тел ел-Фул, наблюдателна точка на билото на централната планинска верига, на 5,6 км северно от Йерусалим. Руините на това, което се смята, че е било крепостта-столица на Саул там, наскоро бяха разкопани (виж том I, стр. 124).

3. Гарнизонът. Евр. *neṣib*, „стълб“, „префект“, „заместник“, „гарнизон“ или „пост“. Коментаторите като цяло смятат, че значението „префект“ или „губернатор“ трябва да бъде

разбира се тук като по-хармонично с контекста (но виж РР 616). В Бит. 19:26 *neşib* е преведено като „стълб“, а в 3 Царе 4:19 и 2 Лет. 8:10 като „служител“ или „служители“.

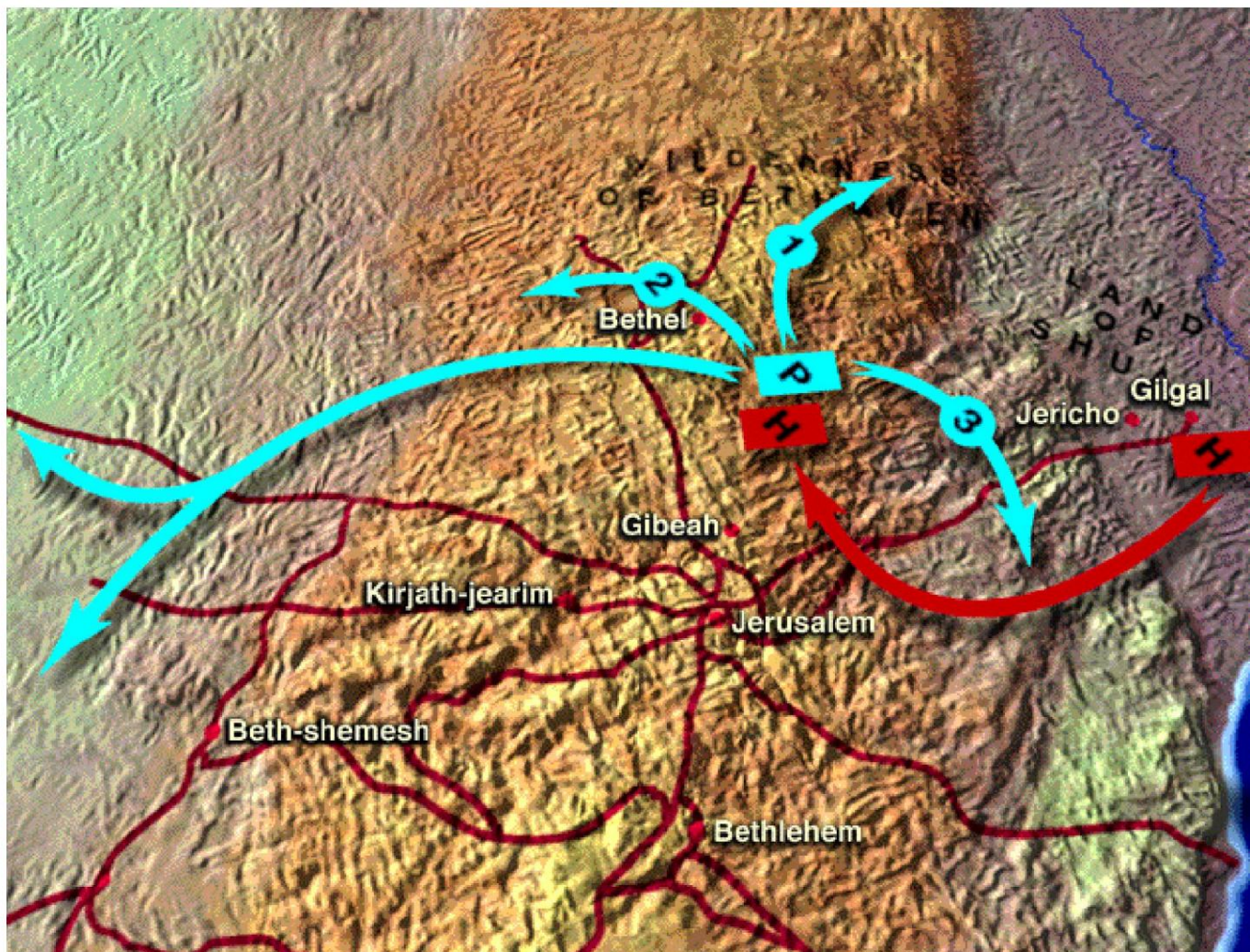
Гева. На около 6,4 км североизточно от тази Гива се намира Вади Медине, голяма пукнатина в повърхността на земята, едва забележима дори на кратко разстояние от ръба. Страните ѝ се издигат като непроходими пропасти, високи стотици фута. От югозападната страна на вадито е Гева, а на 2,8 км североизточно от другата страна на това вади се намира град Михмас, върху плато, на около 213,4 м по-ниско от областта около Гива (Тел ел-Фул). Земята на изток от Михмас е леко наклонена на известно разстояние, което я прави добра земеделска земя, и има ясна гледка към подхода от Йерихон. Бетел е на около 9,6 км северно от Гива и на повече от 30,5 м по-висок от Гива.

Михмас щеше да командва главния път от Йерихон и долината на река Йордан до Ветил, както и главния път, водещ на север от Йерусалим до Сихем. Саул постави сина си Йонатан и една трета от въоръжените войници в Гива, докато с две трети от ротата пазеше подхода към Ветил и Гива от изток. Това щеше да е най-вероятният път, който амонците щяха да поемат, ако се опитат да си отмъстят на Саул за победата му при Явис-Галаад. Той не очакваше проблеми от запад, защото имаше мир с филистимците (гл. 7:13).

Битката при Михмаш

3

³ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 10:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Филистимците. Въпреки че филистимците не са били във война с Израел, те въпреки това са поддържали постове в хълмовете, като например този в Гева, югозападно от Михмас, от другата страна на долината и на над 60 метра по-високо. Думата *pešib*, преведена като „гарнизон“, идва от глагола *pašab*, „да застана“, „да бъде разположен“, тоест по назначение или по служба. Недалеч, в Рама (виж гл. 1:1), е имало училище за пророци, организирано от Самуил. Очевидно Самуил се е опитал да противодейства на езическото филистимско влияние, като е поставил училището си наблизо, надявайки се по този начин да привлече хората обратно към поклонението на Йехова. Ако само влиянието на пророческото училище беше проникнало в индивидуалния живот на жителите на Гева, така че филистимците да могат да видят истинското значение на Божието спасение, кървавата война можеше да бъде избегната и много филистимци можеха да приемат Бога, както направи сириецът Нееман в по-късни години (4 Царе 5).

Нека евреите чуят. Съществителното име „еврей“, използвано за еврейския народ, се среща само 35 пъти в цялата Библия, 31 пъти в Стария завет и 4 пъти в Новия завет. От 31-те препратки в Стария завет, 16 се срещат във връзка с престоя на Израел в Египет и 5 във връзка с тази война срещу филистимците (гл. 13 и 14). За разлика от това, думата „Израел“ се използва

стотици пъти в Писанията и възниква въпросът защо такъв контраст се наблюдава в тези два случая. Но един факт е ясен. Терминът „еврей“ винаги се използва от чужденци или от израилтяни, когато говорят за себе си на чужденци. Сега е общоприето, че „еврей“ е било общоприетото име, с което израилтяните са били известни на съседите си (виж върху Бит. 10:21; 14:13). Фараонът и неговият народ изглежда са използвали и двете имена взаимозаменяемо (виж Изх. 1:16; 5:2; 14:5; и др.; виж също върху 1 Царе 13:7).

4. Бяха отвлечени. Може би по-добре „направиха се отвлечителни“. Същото. Глаголът се използва при описание на манна, оставена за една нощ (Изх. 16:20, 24).

След Саул до Галгал. Тъй като царството беше потвърдено в Галгал (гл. 11:14, 15), Саул свикал целия Израел да се събере там, а не в Гива или Михмас, където филистимците могли да наблюдават приготвянията им. Филистимците нямало да имат трудности да стигнат до последното място, като преминат през различните притоци. Трудно е да се разбере защо Саул не помолил Израел да подсили армията, която вече била разположена в областта Вениамин. Това би било близо до дома на Самуил и близо до свещеното място Ветил (виж гл. 1:1). Скалите на вадито в Гева щяха да образуват великолепа крепост и със сигурност жителите на тази област знаели повече за отбранителния терен, отколкото филистимците, сега решени на отмъщение. В дилемата си Саул изглежда си е спомнил какво му е казал Самуил за отиването в Галгал (гл. 10:8).

5. Тридесет хиляди. Лукианският текст на LXX и сирийският гласят „три хиляди“. Разликата между еврейските думи за 3 и 30 е малка и едната може лесно да бъде сбъркана с другата.

6. Скриват се. Спомняйки си остро поражението отпреди години близо до Шило, и особено в отсъствието на Самуил, израилтяните бяха обзети от паника. Мобилизацията на филистимците толкова уплаши народа, че Саул не успя да поддържа ред в лагера и моралът бързо се влоши. Напълно забравена беше победата отпреди няколко месеца при Явис. Забравени бяха и признанията и жертвите, когато по-скоро те се радваха пред Бога на това място (гл. 11:15). Какъв контраст между техния страх и вярата, проявена по-късно от Елисей, когато слугата му, ужасен от сирийската войска пред градската порта, видя очите си да видят планината, пълна с ангелски сили. Колко важно беше в този кризисен момент за Саул и мъжете да изчакат съвета и благословията на пророка, преди да се впуснат в битка!

7. Евреите преминаха. Когато Саул даде призив за оръжие, той каза: „Нека евреите чуят“ (ст. 3). И все пак, ст. 7 отбелязва, че „евреите“ избягаха през Йордан (думите „някои от“ не са в оригиналния текст), докато ст. 6 казва, че Израел се е скрил в пещерите „в хълмистата страна на Ефрем“ (гл. 14:22, RSV). Думата „евреи“ се използва последователно от филистимците, когато се отнася до техните противници, но авторът на Самуил изглежда прави разлика между двата термина, „Израил“ и „евреи“, както например в ст. 19, където се споменава фактът, че филистимците контролирали всички железари, „да не би евреите да им направят мечове“. За разлика от това, самият автор казва, че „израилтяните слязоха при филистимците“, за да им наострят инструментите. LXX обаче тук превежда думата „евреи“ като „робини“. Вижте ст. 3.

8. Бави се седем дни. Това не означава непременно, че Саул вече е чакал пълни седем дни и че Самуил не е пристигнал до началото на осмия ден и следователно е закъснял с един ден в срещата. Възможно е, когато пророкът

не се появи в ранната част на определения ден (виж РР 617, 618), Саул пое отговорността да принесе жертвата. След като помаза Саул за цар, Самуил му беше дал указания по отношение на този случай; той трябваше да отиде в Галгал и да чака там, докато Самуил дойде (виж гл. 10:8; вж. РР 617). Самуил обаче пристигна скоро след определеното време за жертвоприношението, само за да открие акта на непослушание от страна на Саул (гл. 13:10).

11. Хората бяха разпръснати. Предсказвайки молбата на Израел за цар, Моисей предупреди, че владетелят не трябва да „умножава коне“, т.е. да се уповава на материални средства за защита (Второзаконие 17:16; вж. Исая 31:3). Напротив, царят, като водач на нацията и пример за хората, трябваше да се сдобие с препис от закона, да стане усърден негов изследовател и да се подчинява на инструкциите, записани там.

Но Саул, мислейки за военното снаряжение на съседите на Израел, с техните постоянни армии, започнал да мисли за безопасност и успех, отделно от простата вяра и доверие в Бога. С тази концепция в съзнанието си, той не успял да вдъхнови хората си със смелостта, която произтича от вярата в Бога. Лишени от това и без оръжия, на които да разчитат, неговите хора – с по-ясен поглед от този на Саул – не виждали основание да очакват победа. Перспективата изглеждала безнадеждна. Така при първия намек за реална опасност по-голямата част от армията на Саул дезертирала от страх за личната си безопасност и го оставила с не повече от 600 души в Галгал. Неговите разузнавачи били донесли вест за концентрацията на врагове на 18,4 км разстояние, в Михмас, и той се страхувал не само за народа, но и за собствената си безопасност.

Саул беше загубил доверието и уважението на армията си. Всеки ден все повече и повече от хората му дезертираха. Той беше напълно обезсърчен. Вълната на популярността му бързо спадаше. Той беше готов да обвини за ситуацията изцяло Самуил, който не се беше явил. Саул се чувстваше обиден, че Самуил не присъства. В този дух той посрещна пророка без да се извини, а по-скоро с дух на самооправдание. Какъв контраст с духа, в който се беше подготвил за нападението срещу Амон!

13. Постъпил си глупаво. Тоест, като си позволил на чувства, а не на доверие в Бога, основано на минали провидения, да те контролират. Ако Бог е с теб, кой може да бъде против теб? Това, което Гедеон направи с 300 от 32 000 мъже, Саул със сигурност би могъл да постигне с 600 от 3000! Но ако той отказа да се довери на Божиите обещания и на словото на Неговия пророк и прояви отношение на неверие и колебание в момент на криза, как би могъл Бог да продължи да бъде с него? Ако Саул беше готов да смири сърцето си, колко различна би могла да бъде историята на Израел.

14. Твоето царство. Саул не се оправда, че е разбрал погрешно инструкциите си или че те не са били ясно формулирани. От друга страна, той откровено призна умишленото нарушаване на инструкциите си в полза на собствените си желания. Сравнете позицията на Саул с тази на Адам в Едемската градина или я противопоставете на тази на Христос в планината на изкушението. Преди да влезе в пустинята, за да бъде изкушаван от дявола, Христос имаше уверението, че е възлюбеният Божи Син. Шест седмици по-късно, гладуващ и без да знае какво Го очаква, Той търпеливо чакаше божествено напътствие. Именно когато изглеждала пренебрегнат, изтощен и измъчен от психическо напрежение, Сатана направи всички опити да разклати доверието Му в Божието Слово. Но където Адам се провали и където Саул избра пътя надолу, Христос спечели!

Укорът на Самуил беше изречен по начин, който подканваше към разкаяние и смирение, но напразно. Самото присъствие на пророка би трябвало да върне спомените за Самуил.

загриженост и безкористен интерес през минали месеци. Но уви! Всичко това беше забравено. Саул се опита да се оправдае, като обвини Самуил. Както беше със Саул, така е било и с човека през всички векове. Когато настъпят проблеми, страхът от надвиснала опасност измества разумното мислене и поражда нервно нетърпение проблемът да бъде решен незабавно. Под такъв стрес разумът е заслепен по отношение на дълга и замества го с критично осъждане на другите и яростна решителност да оправдае така избрания начин на действие. Предишното доверие в Божията закриляща и насочваща грижа отстъпва място на цинично неверие и накрая на бунт.

15. Гива. евр. gib'ah (вижте стих 16).

16. Гива. На еврейски език тук се чете Гева, а не Гива, както в стих 15. Гева е била директно от другата страна на вадито от Михмас (виж гл. 14:4, 5, където в оригинала на стих 5 е Гева, а не Гивея). Объркването в превода вероятно е възникнало от мнението, че Гева и Гивея са само варианти на изписване на едно и също място, както показват по-стари карти. Вярно е, че Гева понякога се нарича Гивея, но изглежда е имало две места (вижте гл. 14:16). Ако скорошни разкопки, в допълнение към други библейски улики, правилно са поставили крепостта на Саул в Тел ел-Фул, на 5 км югозападно от Гева и директно северно от Йерусалим (вижте том I, стр. 124), Йонатан не е отишъл там, а очевидно е „живял“ в Гева, срещу Михмас, както се подразбира тук, след като я е превзел от филистимците (ст. 3), и Саул вероятно се е присъединил към него след завръщането си от Галгал.

17. Три дружини. Офра вероятно се е намирала там, където са се срещали два главни пътя, северозападно от Йерихон. Земята Шуал – буквално „земята на чакалите“ – вероятно обозначава пещерните склонове на областта източно от Офра, където планините бързо се спускат от билото на планината Ефрем към Йордан. Тази земя е осеяна с варовикови пещери – отлични места за скривалище.

18. Бет-хорон. Горният и Долният Бет-хорон са съответно на 9 1/2 и 11 1/2 мили (15,2 и 18,4 км) западно от Михмас, близо до границата между Ефрем и Вениамин, където планините се спускат рязко към Шефела. Зевоим е споменат в Неемия 11:34 като намиращ се в близост до Анатот и други градове южно от Михмас, в посока пустинята Юдея. Битката при Михмас ясно показва, че филистимците не са напреднали към Галгал; но чрез флангови движения към север, запад и юг, те са се опитали да отрежат подкрепленията от онези от хората на Саул, които сега са смятали, че са се скрили в пещерите на изток от Михмас.

19. Няма ковач. Изглежда, че за известно време филистимците са се радвали на практически монопол в Ханаан върху производството на желязо и евентуално на други метали. По това време желязото, използвано в Палестина, е идвало от Мала Азия и е било внасяно през крайбрежните градове. Те, разбира се, са били под контрола на филистимците. По този начин за тях е било сравнително лесно да наложат това, което от тяхна гледна точка е било мъдра политика, чрез която да държат евреите обезоръжени.

20. Споделям. Или „рало“.

Коултър. Или „мотика“.

Мотика. Или „сърп“.

21. Те имаха досие. Последните открития показват ясно, че така преведеното твърдение трябва да се чете „таксата беше пим“ (RSV; вижте том I, стр. 164). „Пим“ е парична единица, еквивалентна на 2/3 шекел, т.е. 7,6 гр. или 0,27 унции авьор.

За мотиките. На еврейски език е написано „за плуговете и за мотиките“.

Вилиците. Евр. lishelosh qilleshon. Значението не е сигурно. Lishelosh произлиза от šalosh, което означава „да разделя на три части“; съставено е от две думи, le, „защото“, и shelosh, „трета част“. Думата qilleshon не се използва другаде в Стария завет и е със съмнително значение. Преводът „вилаца“ е само предположение, основано отчасти на подобна арамейска дума, означаваща „да бъдеш тънък“, и предходната дума, lishelosh, която изглежда е предполагала, че „тънкия“ предмет, какъвто и да е бил той, е бил „разделен на три части“. Съвременният еврейски превод от Харкави предава израза като „тризъби вилици“, което е по-близо до значението на еврейския език, отколкото самата дума „вилаца“.

RSV превежда lishelosh qilleshon като „една трета от шекеа“. Подобно на KJV и Според други, този превод също е предположение и вероятно се основава на транспониране на буквите в думата qilleshon, като се чете sheqel, „шекел“, вместо qilleshon, с on счита се за умалително име.

Преводът „вилаца“ е съмнителен, защото „вилиците“ от онова време, както на много места в Ориента, където примитивни инструменти все още се използват днес, са били дървени, а не метални. Израилтяните не биха носили дървени вили на филистимците, за да ги наострят (виж стихове 19–21). Очевидно е, че ако lishelosh qilleshon (лъжец за острие) трябва да се счита за инструмент, той трябва да е бил направен от „ковач“ (стих 19). С оглед на факта, че „rim“ от стих 21 сега е известно като парична единица, а не като „пилия“, преводът в RSV „една трета от сикъла“ става правдоподобен, макар и в никакъв случай не е убедителен (виж том I, стр. 164). Следователно преводът „цената беше rim за палешниците“ (RSV) изглежда за предпочитане.

22. Нито меч, нито копие. След години на филистимско потисничество, Саул и Йонатан изглежда са единствените, които са притежавали тези метални оръжия. Редовите войници може би са имали лъкове и прашки – не малка екипировка в ръцете на експерти (виж Съдии 20:16) – но те не са могли да се състезават в ръкопашен бой с железните оръжия на филистимците. Този стих разкрива две неща: (1) битката се е състояла преди Израел да е бил добре организиран, вероятно в началото на царуването на Саул, и (2) липсата на екипировка е показала ясно и на двете страни, че Бог се е намесил в полза на Своя народ. Саул може да се е разбунтувал и в резултат на това да е извършил много глупави неща; но Бог все пак е действал за Израел по такъв начин, че да насърчи хората да се присъединят към Неговото царство и да Му се доверят. Саул е отказал да следва накъдето Бог го е водил, но Йонатан е бил готов и нетърпелив да направи това, което баща му би могъл да направи.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–23 ПП 616–622

2, 3 ПП 616

4–8 ПП 617

4–8 ПП 617

8–10 стр. 618

8–14 стр. 625, 627, 634

11–15 стр. 621

14 ПП 636, 723

22 ПП 616

ГЛАВА 14

1 Йонатан, без да знае баща си, свещеникът или хората, отива и по чудо поразява гарнизона на филистимците. 15 Божествен ужас ги кара да се самобичуват. 17 Саул, не удържайки отговора на свещеника, се нахвърля върху тях. 21 Пленените евреи и скритите израилтяни се обединяват срещу тях. 24 Необмислената клетва на Саул възпрепятства победата. 32 Той възпира народа да не яде кръв. 35 Той построява олтар. 36 Йонатан, избран чрез жребий, е спасен от народа. 47 Силата и семейството на Саул.

1. Той не каза на баща си. Йонатан е представен за първи път в повествованието в гл. 13, където му е поверена една трета от националната гвардия, разположена в Гива. Саул, с останалите две трети, се разположил на стан на североизток в Михмас. При появата на филистимците, за да отмъстят за поражението на Йонатан над гарнизона в Гава, Саул се оттеглил в Галгал, докато изглежда, че Йонатан останал в Гава, а филистимците окупирали Михмас (гл. 13:16). Текстът не е ясен дали Самуил се е върнал в Рама или е останал в Гива (ст. 15), но е най-сигурно, както се развива повествованието в тази глава, че Бог се е опитвал да убеди израилтяните в необходимостта от строга зависимост от Него.

Тайността на Йонатан е ясно доказателство за вярата му в Бога, въпреки отхвърлянето на Саул в Галгал. Това, което обикновено би се класифицирало като безразсъдство, се превръща в силно доказателство за действието на божественото провидение. Господ използва всяко възможно материално доказателство, за да убеди неграмотния народ в любовта Си към тях и във факта, че всичко е възможно за онези, чиито сърца копнеят за освобождение от робството на греха.

4. Между проходите. Йосиф Флавий казва: „Сега лагерът на врага се намираше върху пропаст, която имаше три върха, завършващи с малък, но остър и дълъг край, докато имаше скала, която ги обграждаше, като линии, направени, за да предотвратят атаките на врага“ (Древности vi. 6. 2). Тези, които са посетили мястото, от северната страна на стръмния вади, казват, че жителите все още говорят за него като за „крепостта“. Тази скала е била наречена Бозец, което може да означава „бял“ или „блестящ“, но по-вероятно „мек“ или „нежен“. На южната страна на вадито има друга скала с приблизително същата височина, наречена „Сене“ или „трънен храст“, много по-лесна за изкачване от тази от северната страна. Твърди се, че топографската информация в този пасаж от Писанието е била използвана от Аленби при превземането на Михмас от турците през 1917 г.

6. Господ ще действа. Йонатан не разчиташе толкова на бронята си, колкото на неограничената сила на Бог. Той просто използваше това, което имаше под ръка, и Бог благослови смирената му зависимост от Небето. Дори ако царят се отклонеше от пътя на послушанието, Бог предложи да докаже на целия Израел, че спасението е въпрос на индивидуален избор и действие, а не толкова на масово движение. Колко трагична щеше да бъде ситуацията, ако Бог отхвърли целия Израел, когато царят избере да не се подчинява.

10. Ако кажат... Гедеон беше поискал почти невъзможен знак, човешки погледнато, когато поиска росата да бъде на земята, но не и на руното (Съдии 6:39).

По подобен начин Джонатан превърнал призива на врага „да се качи“ в знак, че Бог ще се бие за тях. Да се изкачат по отвесните стени на северната скала било привидно невъзможно постижение, особено с броня. Бог е почитан, когато хората очакват велики неща от Него и се опитват да направят велики неща за Него.

13. Йонатан се изкачил. Йосиф Флавий смята, че на разсъмване Йонатан и неговият оръженосец се приближили до филистимския пост и го стигнали, когато повечето мъже все още спали (Древности , VI. 6. 2). Разказът от гл. 14 потвърждава идеята, че е било рано сутрин (виж ст. 15, 16, 20, 23, 24–28, 30, 31, 45). Дали двамата израилтяни са чакали до нощта, за да се изкачат, или им е отнело само няколко минути, за да се изкачат

Пропастта не е посочена. Очевидно те са превзели крепостта напълно изненадано, защото във филистимския гарнизон цареше пълно объркване.

15. Много голям трепет. Буквално „трепет от Бога [‘елохим]“ (виж KJV

марж). Думата „елохим“ тук се отнася до силата на земетресението и отразява ужаса и объркването, които са царували. Думата „елохим“ понякога се използва по този начин като превъзходна степен (вижте върху Бит. 23:6; 30:8). Земетресението, разбира се, е акт на божествена намеса (вижте РР 623). Бог често се е намесвал, като е използвал силите на природата, както при Червено море (Исх. 14:21–28), в долината Айалон (Исус Навин 10:11–14), при Евен-Езер, когато филистимците са били победени (1 Царе 7:10) и при други случаи.

16. Гивея Вениаминова. Гивея и Гева (Гава), женски и мъжки род на дума, означаваща „хълм“ или „височина“, са били и двата града на Вениамин (Исус Навин 18:24, 28; 1 Царе 13:16). Изглежда, че мъжката и женската форма на името понякога са били използвани взаимозаменяемо. Разграничението между двете места е ясно от Исая 10:29, където те са споменати в реда, в който нашественик от север би ги достигнал. Село на име Йева съществува днес на старото място, на 2,2 км югозападно от Михмас и на около 9,6 км североизточно от Йерусалим. Съвременното село Тел ел-Фул обикновено се идентифицира като Саулова Гива, на 5,6 км северно от Йерусалим. Неотдавнашни разкопки, проведени там, са разкрили това, което се смята за дворец на Саул (вижте том I, стр. 124; том II, стр. 72). „Гива“ от 1 Царе. 14:16 е Гева, от другата страна на долината от Михмас (виж стих 5; РР 622), а не Гива, домът на Саул, ако последният е правилно идентифициран като Тел ел-Фул (виж гл. 13:2, 3). От Гива на Саул, на 7 км югозападно от Михмас и с две хълмисти вериги между тях, едва ли би изглеждало възможно да се наблюдава какво се случва в Михмас, но от Гева, директно от другата страна на долината, това би било сравнително лесно.

19. Отдръпни ръката си. Импровизацията на Саул се развиваше бързо. Видимото объркване във вражеския лагер го хвърли в такова вълнение, че той дори не можеше да чака съвет от Господа. Дни наред той и неговите другари стояха настрани и чуваха съобщения за нападения на врага срещу близките градове и макар да не знаеше причината за бягството на войските през вадито, той внезапно даде заповед за атака. Ако беше отделил време да потърси божествено напътствие, вероятно щеше да избегне много от проблемите, пред които беше изправена израилтянската армия през следващите няколко часа, и победата му над врага щеше да бъде далеч по-пълна. Ясно е, че това беше случай на прибързаност, водеща до загуба. Времената на размисъл и молитва на Исус Му донесоха спокойната преценка, необходима, за да издържи с търпение изпитанието, което Го очакваше; нощта на борба на Яков с ангела в Явок го укрепи не само да се изправи срещу Исав, но и да се изправи пред годините на объркващи проблеми, които последваха.

21. Евреите. Вижте гл. 13:3.

23. Господ спаси Израел. Ето един забележителен пример за божествена сила, съдействаща на човешките усилия. Йонатан копнееше за избавление от нашествията на филистимците. Събитията от деня не оставят съмнение, че стремежът му е роден от Светия Дух. Йонатан видя импулсивния пристъп на депресия, който измъчваше баща му, но това само го вдъхна с по-голямо доверие в божествения Владетел, който беше призовал Саул на първо място. С всяка следваща стъпка Йонатан усещаше прилив на сила, родена от вяра, която

го укрепил за следващия ден. В този ден той доказва, че Йехова е Бог, спазващ заветите си – Този, който е способен да накара човешкия гняв да Го хвали.

Колко много е вложено в тези думи „Господ спаси Израил“ – агресивната сила и смелост на младия воин, другарството и лоялната подкрепа на оръженосеца, самодоволството на стражите на скалата, точният момент на нападението, паниката, създадена от изненадващата атака, земетресението, разгромът на объркана войска, освобождението на роби, които, под влияние на подвига на Йонатан, се почувстваха свободни да се обърнат срещу своите похитители, и завръщането на цар и неговата армия, преди това унижени безмерно пред враговете си. Сега всеки сякаш беше нетърпелив да демонстрира желанието си да направи поражението на врага пълно.

Бет-авен. Името Бет-авен вероятно означава „домът на идолите“, евентуално „домът на празнотата“. Смята се, че се отнася до местност в областта северно от Михмас и източно от Бетел. Главният път на филистимците е бил на запад към родината им, но объркването им очевидно е било толкова голямо, че са избягали във всички посоки.

24. Саул беше заклеял народа. Саул очевидно се опитваше да „спаси лицето си“, защото вече не мислеше за победата като за Господня (виж гл. 11:13), а само за това да си отмъсти на враговете. Това е вторият случай в рамките на един ден, в който той се отвърна от търсенето на съвет от Господа; сега той наложи собствената си воля на народа, както по-рано беше направил на свещеника (гл. 14:19). Може би чувствата му все още бяха раздразнени от укора на Самуил в Галгал. Присъствието на свещеник Ахия (ст. 3) като негов съветник предполага, че пророкът се е върнал в Рама, вместо да остане със Саул в Гива (гл. 13:15).

Джонатан вероятно е бил толкова внимателен в спазването на Божието слово, колкото баща му е бил небрежен, в не малка степен, в резултат на влиянието на Самуил (виж РР 623). Възможно е по-ранно насърчително слово от Самуил да е вдъхновило Йонатан да мисли от гледна точка на този дръзък подвиг. Дори когато Саул е бил предупреден за преживяването в Галгал месеци преди събитието да се случи (гл. 10:8; 13:8), подобно послание от Самуил може би е подготвило сина на Саул за участието му в събитията от този паметен ден.

Както и да е било, Йонатан бил смирен, както първоначално бил баща му, в очакването на божествено ръководство, в следването му и в готовността си да отдаде заслугата на Бога за резултатите (гл. 14:10, 12). Произволното и прибързано искане на Саул за еднодневен пост контрастира рязко с вярното спазване на инструкциите от страна на хората, независимо от личните желания и нужди.

Смирението на Саул сякаш завинаги се беше изпарило и на негово място се появила фалшива ревност, тайна гордост и злоупотреба с власт, които щяха да узреят през годините, докато той не се самоубие. Подобно на Юда, Саул се справяше добре за известно време. Ако беше умрял, преди да призове Израел в Галгал, щеше да бъде смятан за достоен за най-високото място в царския списък с почести. Сега той беше предал свещения си дълг, но му беше позволено да продължи да живее, за да могат всички да видят плодовете на егоизма и покварата.

29. Баща ми е причинил проблеми. След като научил за прибързаната заповед на баща си, Йонатан веднага осъзнал затруднението, наложено на армията, и не се поколебал да уведоми хората, че не е съгласен с подобни ограничения. Това е изключително интересно с оглед на многократните твърдения относно безспорната преданост на войниците. Еврейският текст предполага, че Саул е накарал хората да се закълнат в клетвата. След като са направили това, те, разбира се, биха се чувствали лично задължени да я спазе, докато Йонатан, без да я е дал, не би се чувствал лично задължен да го направи.

Земята. Тоест, хората (вижте стих 25).

31. Михмас до Айалон. Разстояние от 21 км през високопланинското плато на централна Палестина и надолу до хълмистата местност Шефела, на 305 м по-ниско от Михмас, през каньони като долината Селман. Най-прекият път от Лида до Михмас би минавал през долината Селман, след като се пресече пътя на север към Сихем, на 8 км северно от Йерусалим. Обикновен поход през терен като този между Михмас и Айалон би се считал за целодневно пътуване. Контекстът предполага, че атаката на Йонатан е била много рано сутринта (вижте на стих 13). Ако е така, Израел преследвал врага цял ден, почти без да спира, за да събере плячката, която в този случай сигурно е била голяма. Филистимците били събрали голям брой колесници и коне в Михмас. Към тях били добавени копия, щитове, храна и различни други провизии, които една армия трябва да носи. Военното постижение на хората на Саул би било голяма задача за добре хранена армия и би било много по-голямо за зле хранена тълпа от недисциплинирани селяни, каквито той водеше. Какъв урок би могло да бъде това преживяване за Саул, все още страдащ от упреци и ревнуващ само за собствената си репутация.

Но щом веднъж стъпеше в плаващите пясъци на гордостта, всеки слаб и нерешителен опит да се измъкне само го караше да потъва още по-дълбоко.

32. Летяха върху плячката. Беше вечер и хората бяха освободени от обетите си (вижте стих 24). В глуда си те заклаха както волове, така и телета и в бързината си пренебрегнаха правилното изхвърляне на кръвта (Левит 17:10–14).

34. Доведете ме тук. Подобно на фарисеите в Христовото време, Саул беше педантичен относно спазването на външните форми, въпреки че самият той пренебрегваше далеч по-важни въпроси. Хората отново бяха лоялни към заповедта на своя цар. Как грехът заслепява душата Колко променени можеха да бъдат нещата, ако Саул беше размислил за няколко минути до каква степен прегрешенията на хората може да се дължат на неговия собствен грях. Колко възможности дава Господ на човек, който избира да отхвърли божествения съвет, да се обърне и да потърси Божието лице с пълно смирение Колко е трудно за тази душа, заслепена от греха, да приеме такива възможности и да направи като блудния син - да се върне у дома в дома на Отца

35. Същият е бил и първият олтар. Буквално „той започна да строи олтар“ (вижте полето на KJV). Някои смятат, че това означава, че той е започнал олтар, но не го е завършил; други, че това е първият олтар, който някога е построен. Преводачите очевидно са приели последния превод и затова са превели *hechel* като „първият“ вместо „започна“, смятайки, че този превод съответства по-добре на идиоматичния иврит. Това е единственият случай в Стария завет, в който е направен такъв превод на *hechel*.

36. Приближете се до Бога. Осъзнавайки, че великата възможност се изплъзва, Саул предложил, след като се нахранят, да продължат през нощта. Подобни маневри не били нечувани. Саул бил извършил нощен поход от Везек до Явис-Галаад, за да освободи града от амонеца Наас (гл. 11:11). Гедеон следвал почти същата процедура в похода си срещу мадиамците (Съдии 7:19–23). Хората с готовност се съгласили с предложението на Саул, но свещеникът Ахия предложил да се допитат до Господа. Очевидно той смятал, че царят е сгрешил, като не е потърсил божествен съвет по-рано през деня (1 Царе 14:18, 19).

39. Макар и да е в Йонатан. Защо Саул не каза „макар и да е в царя“? Някой казал на Саул, че Йонатан е опитал храна? Мълчанието на Господа означавало божествено неодобрение и Саул решил, че в лагера има грях. Хората били

демонстрираха своята лоялност отново и отново през деня и съвестта на Саул несъмнено сочеше обвинителен пръст към собственото му сърце. Но може би за да прикрие собственото си чувство за вина, той на практика обвини сина си, който под Божията воля беше извоювал велика победа. Точно както категорично беше намекнал в Галгал, че вината не е негова, а Божия, така сега той намекна, че той, като цар, е безгрешен. Вероятно е усещал, че народът не е виновен; следователно единственият, който би могъл да греши, би бил неговият син. Въпреки това, водачите в Христовото време се чувствали безупречни и гласували за великия Герой на нашето спасение, който да понесе проклятието за целия народ. Смаяни извънредно от безразсъдното насилие на Саул, израилтяните не му отговорили нито дума. Когато Бог мълчал и народът мълчал, какво можел да направи Саул, освен да хвърли жребий?

42. Джонатан беше пленен. Любопитният ум би могъл да попита: Защо Бог е допуснал да падне жребий върху Йонатан вместо върху Саул, тъй като първият беше невинен, а вторият многократно беше показвал ясни доказателства за вината си? Със сигурност Бог не беше одобрил клетвите, които Саул беше дал (ст. 24, 39), и най-сигурно не се беше съгласил с екзекуцията на Йонатан, след като по такъв чудотворен начин го беше напътствал през деня. Но както в дните на Христос, като позволи на невинния да бъде осъден, Бог разкри злото поведение на водачите на Израел, така и сега, като позволи на жребия да падне върху невинния Йонатан, Бог най-ефективно разкри злото поведение на царя. Саул, който беше започнал царуването си в пълно смирение, сега беше изпаднал в безнадеждно състояние на самооправдание. Освен ако някакво необикновено преживяване не го разобличи по такъв начин, че да го разтърси от заблудата му, че един цар не може да стори нищо лошо, Саул скоро щеше да съсипе полезността си като водач.

43. Трябва да умра. Джонатан имаше отлично оправдание за действията си, но въпреки това говореше истината. и се подчини на заповедите на царя. По какъв по-добър начин би могъл да осъди баща си за неподчинението му на заповедите на Царя на царете? Саул, преди Самуил, беше оправдал действията си с открит бунт, но Йонатан беше оправдал поведението си от онова време, като се подчини на прибързаната преценка на баща си.

44. Непременно ще умреш. С каква привидна лекота Саул произнесе присъдата! Докато Йонатан призна церемониалната си грешка – нещо, за което жертва за престъпление би била достатъчна – Саул беше извършил морално прегрешение, което сега беше публично демонстрирано в суровостта на присъдата над сина му. Съвестта на Саул го осъждаше, че е изисквал от хората да се въздържат от храна, но той се надяваше чрез начина, по който произнесе клетвата си, да скрие опасенията си. Вместо това той успя само да осъди себе си.

45. Хората спасиха Йонатан. Хората вярно следваха Саул през целия ден. Бяха го чували да дава най-неразумни заповеди, но въпреки това се подчиниха. Бяха го видели да се въздържа от дребни церемониални ограничения, но се съгласиха. Бяха го видели как е бил раздразнен под мълчанието на Урим и Тумим, но въпреки това се съгласиха с хвърлянето на жребий. Бяха видели как жребият падна върху Йонатан, когато знаеха, че е невинен. После си спомниха могъщите дела на героя на деня и как Бог им беше дал победата чрез неговата храброст и вяра. Същият Бог, който беше вдъхновил Йонатан да извърши известния си подвиг, сега вдъхнови армията да извика като един човек: „Нито един косъм от главата му няма да падне на земята!“

Джонатан имаше една изключително трудна роля, която все още не можеше да изпълни, и докато работата му не беше свършена, никой не можеше докосни го. Независимо как се отнасяха с него, той беше лоялен към баща си. Понякога тази лоялност го караше да умилюва импулсивността на баща си и отново да се бори на негова страна—което той правеше до самия край. Честността, почтеността и вярата на Джонатан бяха качества

крайно необходима в този час от историята на Израел. Дори Саул не можа да пробие границите, поставени от Светия Дух.

47. Той ги дразнеше. Акцентът в последните няколко стиха на тази глава е поставен върху материалния, а не върху духовния напредък на царството. Саул сякаш ликуваше от военния си гений. Вместо да защитава правата на своя народ, той предприе настъпление срещу съседните си народи с цел да повиши собствената си репутация на цар.

Той имитираше тези народи, когато можеше да представи на света нов и по-съвършен метод на управление.

49. Ишуй. Очевидно Ишбаал или Ишвостей (вижте 2 Царе 2:8).

50. Авенир, син на Нир. Само този стих не изяснява напълно дали Авенир или Нир е чичо на Саул. Нир е наричан син на Авиил (ст. 51), а също и на Йехиил (1 Лет. 9:35, 36); следователно е вероятно Авиил и Йехиил да са две имена за един и същ човек (вижте върху Изх. 2:18). Тъй като Кис, бащата на Саул, е наричан също „син на Авиил“ (1 Царе 9:1), може да изглежда, че Кис и Нир са били братя, но в летописите се казва, че „Нир роди Кис“ (1 Лет. 9:39). Това очевидно противоречие включва разлика не само в имената, но и в поколенията, защото Нир е наричан също син на Авиил. И все пак това не означава непременно конфликт между книгите на Самуил и Летописи. Както и другаде в Писанията, независимите разкази изглеждат се различават в представените детайли, но се установява, че са в хармония, когато се разглеждат в светлината на еврейските обичаи и начини на мислене и изразяване. Има две възможни ситуации, които биха могли да обяснят тези различни имена: (1) Списъкът в 1 Царе 9:1 може да е пропуснал името Нир и да е записал Кис като (внук) на Авиил, защото „син“ понякога се използва за внук или дори за по-далечен потомък, а библейските генеалогии не винаги включват всяко звено във веригата (вижте върху 3 Царе 19:16; Дан. 5:11, 13, 18; вижте също Том I, стр. 181, 186). (2) Кис, синът на Нир, може да е станал син на дядо си чрез осиновяване, тъй като децата на Йосиф, Манасия и Ефрем, станали синове на Яков и били посочени сред синовете му като глави на племена (Бит. 48:5, 6; Числа 1:10; Исус Навин 14:4). Всяко от тези обяснения, което би било в хармония с дадените факти, би направило Авенир чичо на Саул.

За подобни случаи вижте Числа 10:29 и Матей 1:12.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–46 ПП 622–626

2 ПП 622

6–15 стр. 623

16, 17 ПП 624

18, 19 ПП 622

20–24, 27, 32, 33 стр. 624

44–46 ПП 625

47, 48 ПП 628

ГЛАВА 15

1 Самуил изпраща Саул да унищожи Амалик. 6 Саул благоволява на кенейците. 8 Той поощава Агаг и най-добрата плячка. 10 Самуил изобличава Саул, като се хвали и извинява за отхвърлянето му от Бога заради непослушанието му. 24 Унижението на Саул. 32 Самуил убива Агаг. 34 Самуил и Саул се разделят.

1. Слушай. Буквално „чуй“, с допълнителната мисъл за подчинение. Самуил намеква, че Саул веднъж е чул спецификациите, посочени относно неговото присъствие в

Галгал, но не беше послушен. Сега той трябваше да бъде изпитан отново, за да се види дали ще изпълни Божиите желания или отново ще се поддаде на собствените си желания.

2. Спомням си. Буквално „Обърнах внимание на“. Амаличаните били номадски народ, който обитавал пустинния регион между Палестина и Египет. Изглежда, че препитанието им се е осигурявало главно чрез грабителски нападения срещу съседни племена (вижте Бит. 1:1). 36:12). Те бяха извършили непровокирана атака срещу израилтяните в близост до планината Синай (Изм. 17:8–16). След тази битка Моисей нарече мястото „Йехова-ниси“, казвайки: „Господ ще воюва с Амалик от поколение на поколение.“ В пророчеството на Валаам Амалик е наречен „първият от народите“, което означава, че те са първите, които воюват срещу Израел, но Валаам добавя, че „накрая той ще бъде унищожен“ (Числа 24:20).

Без съмнение амаличаните по-скоро са нападали южната част на Юдея, в околностите на Вирсавия, и това може да е била една от причините старейшините на този регион да поискат цар (виж гл. 8:1–5). Както на Исус Навин е било наредено да защитава гаваонците от непровокираната атака на петимата царе от южната конфедерация, така и на Саул е било възложено да освободи Израел от атаките на амаличаните. По времето на Исус Навин убийството на петимата царе донесе мир. Ако Саул беше изпълнил Божия план, Израел вероятно щеше да има мир от тази страна много по-дълго, отколкото всъщност имаше. Споменаването на амаличаните в гл. 14:48 може да се отнася до тази кампания, защото стихове 49–52 очевидно са в скоби.

3. Напълно унищожавам. Буквално „ти [множествено число] напълно унищожаваш“. Отговорността за забраната върху притежанията на амаличаните падаше върху самите членове на армията. Но глаголът „порази“ в заповедта „порази Амалик“ е във второ лице единствено число, което поставя отговорността за изстребването на амаличаните лично върху Саул като цар на Израел. Еврейската дума харам, преведена като „унищожавам“, означава „да забраня“, „да посветя“ и следователно „да изстребя“. Когато една страна е била поставена под забрана, всичко, принадлежащо на този народ, се е смятало за прокълнато. Хората е трябвало да бъдат убити, както и добитъкът и другите живи същества, но неща като сребро и злато е трябвало да бъдат внесени в съкровищницата на Господа (вижте Исус Навин 6:17–19). Подобен обичай е съществувал и сред други народи от Близкия изток в древността.

4. В Телаим. Някои учени идентифицират това място с Телом от Исус Навин 15:24, град на южната граница на Юдея, близо до територията на амаликитците, но не е известно нищо определено за местоположението му. Телаим служи като база за кампанията срещу амаликитците, както Безек е служил за тази срещу амонитците (виж 1 Царе 11:8). Странно е, че само пет процента от армията на Саул идва от Юдея, предвид факта, че племето е пострадало най-много от ръцете на амаликитците.

6. Кенейците. Членовете на семейството, в което се е оженил Моисей, са наричани едновременно мадиамци (Числа 10:29) и кенейци (Съдии 1:16), или защото и двете имена се отнасят до един и същ семеен произход, или защото две семейства са се обединили. Някои коментатори идентифицират кенейците като потомци на Кеназ, внук на Исав от Елифаз, но нищо със сигурност не се знае за техния произход (вижте върху Бит. 15:19). Кенейците трябва да се различават от кенейците (Бит. 15:19). Мадиамците, а следователно вероятно и кенейците, са потомци на Авраам от съпругата му Хетура (вижте върху Изм. 2:16). Амаличаните са потомци на Исав (вижте върху Бит. 36:12) и следователно са кръвни роднини както на кенейците, така и на израилтяните. Някои от кенейците, или мадиамците, придружават израилтяните до Обетованата земя (вижте върху Числа 10:29–32) и получават

наследство там, сред народа на Юда (Съдии 1:16) и далеч на север в Нефталим (Съдии 4:10, 11). Възможно е кенейците, за които се говори тук, да са потомци на онези, които са се заселили в южната част на Юда, съседна на територията на амаличаните, и са се смесили с амаличаните (виж 1 Царе 27:10).

7. Хавила. Местоположението на Хавила е неизвестно. Някои учени смятат, че се отнася до „пясъчна земя“; други – до „пясъчни дюни“. От река Египет (виж върху Числа 34:5), югозападната граница на Юда, на запад към Египет, в момента е само безплодна пясъчна пустош. Думата шур означава „стена“, която се смята, че се отнася до стената от крепости, построена от египетските царе по източната им граница от Червено море до Средиземно море за защита от азиатски нашествия (виж върху Изход 2:15; 13:20; 14:2).

Пустинята точно на изток от Египет се нарича „пустинята Сур“ (виж Бит. 16:7; 25:18; Изх. 15:22). Доколкото амаличаните все още са обитавали същия южен район по времето на Давид (1 Царе 30), вероятно е „градът Амалик“ (гл. 15:5) да е бил резиденцията на цар Агаг и че армията на Саул е разрушила това място и е разпръснала амаличаните далеч в пустинята Сур. Този набег срещу амаличаните вероятно се е различавал малко от набезите им срещу Израел както преди, така и след времето на Саул (Съдии 6:3–5; 10:12; 1 Царе 30:1–18). Саул очевидно е бил доволен от непълна кампания. Той е превзел Агаг и в древността, когато е бил взет цар, земята му изглежда е била считана за покорена (виж Исус Навин 12:7–24).

8. Агаг. Вероятно означава „пламенен“ или „свиреп“. Възможно е, макар и по никакъв начин не е сигурно, това да е титла, носена от амаликитянски царе, подобна на тази на фараона сред египтяните. Според Йосиф Флавий (Древности хі. 6. 5), агагеецът Аман е потомък на амаликитянина Агаг в 16-то поколение (вижте върху Естир 3:1).

Напълно унищожени. Тоест, амаличаните, живеещи в близост до нападението на Саул. Амаличаните били разпръснати по широк район на Синайския полуостров, Негев и Северна Арабия (вижте Бит. 36:12). За Саул не би било възможно да победи всички амаличани по време на тази кратка експедиция. Че не го е направил, е видно от факта, че след това време Давид предприел допълнителни кампании срещу тях (1 Царе 27:8; 30:1–20; 2 Царе 8:12). Едва по времето на Езекия те били окончателно унищожени (1 Лет. 4:42, 43).

9. Всичко, което беше гнусно. Като унищожи това, което така или иначе не си струваше да бъде спасено, Саул и неговите хора се задоволиха, че са се подчинили на Божията заповед да „унищожат напълно всичко, което имат“ (ст. 3). В същото време победоносните израилтяни спасиха „всичко, което беше добро“.

11. Разкайва се за мен. Вижте върху Бит. 6:6; Изх. 32:14; Съдии 2:18. Мнозина са намерили за трудно да съгласуват това твърдение с 1 Царе 15:29, че Бог „няма да лъже, нито ще се разкае; защото не е човек, за да се разкае“. И двата глагола са форми на пашат, което Гезений определя като „да оплаквам“ или „да скърбя“ заради нещастията на другите и следователно „да съжалявам“; също така, заради собствените действия, „да се разкайвам“. Никъде в Библията не се казва, че човек се разкайва за доброто, което може да направи, а само за злото. И все пак се казва, че Бог се разкайва както за доброто, което прави, така и за злото (вижте Йер. 18:7–10). „Покаянието на човека предполага промяна на ума. Покаянието на Бога предполага промяна на обстоятелствата и отношенията“ (стр. 630). Думата пашат трябва да се преведе по такъв начин, че да изведе на преден план тази мисъл.

Съгласно принципа на свободния избор, Бог не прави от никого просто машина за изпълнение на божествените цели. Вярно е, че тези цели в крайна сметка ще бъдат осъществени (Исая 46:10), но

Следователно индивидът или народът, призовани да ги изпълнят, не се лишават от привилегиите да избират да се съобразят или да отхвърлят Божиите предложения (виж Ед. 178). Този, който първоначално каже: „Няма да отида“, но си променя решението, е много по-добър от този, който обещава да отиде, но по-късно решава да не го направи (виж Мат. 21:28–32). Във всеки случай, ако инструментът на Божието желание се окаже недостоеен, Бог „скърби“ за решението на индивида, но му позволява да следва избора от него път и да пожъне семето, което е посял. Решението на Саул да следва собствените си желания по никакъв начин не осуетява вечната Божия цел, но предоставя възможност на Бог да демонстрира Своето дълготърпение, като позволява на Саул да остане цар. Естествената последователност от причина и следствие е един от великите уроци, които човекът трябва да научи в тази голяма борба между доброто и злото.

Това наскърби Самуил. Буквално „то разпали Самуил“. Когато този глагол се използва във връзка с думата „гняв“, обикновено се превежда като „гневът му се разпали“. Това е единственият случай в Стария завет, където глаголът *charah* е преведен като „наскърби“. Неправилно е да се превежда „Самуил се разгневи“, защото е добавено допълнителното твърдение, че Самуил „вика към Господа цяла нощ“ (виж стих 11). Пророкът беше толкова разочарован и объркан, че потърси Господа с цялото си сърце, за да научи изхода от окаяната ситуация.

12. Кармел. Не планината Кармел, където Илия се е срещнал с пророците на Ваал, а град 7 11,6 км южно и източно от Хеврон, където Давид срещнал Навал (гл. 25).

Постави му място. Тук Саул „издигна паметник“ (RSV) за победата си и след това продължи към Галгал близо до Йерихон, може би за да изкупи позора, който беше преживял там (гл. 13:11–16).

13. Изпълних. С очевидна демонстрация на голямо уважение, Саул чакаше с нетърпение да получи похвалата от Самуил. Като мъжете през цялата история, Саул беше готов да повярва, че е изпълнил дадената му задача, просто като е изпълнил онази част от нея, която му беше удобна. Той беше предприел набег срещу традиционните врагове на Израел и се беше върнал с Агаг като доказателство за изпълнението на мисията си. Паметникът на победата, издигнат в Кармил, е доказателство за неговото самодоволство. Подобно на Саул от Тарс, Саул, синът на Кис, несъмнено е стигнал до убеждението, че действията по негов собствен избор са извършени в хармония с Божията воля. Но тук, разбира се, има сходство между двете цели, защото единият знаеше Божията воля и не я изпълняваше, а другият действаше от невежество (1 Тим. 1:13).

14. Това блеене. Въпреки че съвестта на Саул изглеждаше чиста в момента, блеенето на стадата красноречиво говореше за непослушанието на Саул и за факта, че съвестта му не е надеждна. Съществува такова нещо като съвестта да бъде изгорена с нажежено желязо (1 Тим. 4:2), вместо да бъде очистена от мъртви дела (Евр. 9:14) и безгрешна (Деяния 24:16). След помазването си Саул демонстрира много благородни черти на характера си и Самуил го обичаше, както Исус обичаше Юда. Но придобиването на властта беше превърнало човека в деспот, който не би търпял никаква намеса. Докато той провъзгласяваше послушанието си, стадата шумно провъзгласяваха непослушанието му.

15. Хората пощадиха най-добрите. Подобно на Адам и Ева, Саул се опита да обвини някой друг. Нямахме ли сега хората да бъдат толкова лоялни към заповедта на Саул да унищожат всичко, принадлежащо на амаликитите, колкото бяха били преди това, въздържайки се от храна в деня, в който разбиха филистимците (гл. 14:24)? За някой с природата и интелигентността на Саул, да търси убежище под такова извинение, е ясно доказателство за духовен срив.

17. Когато беше малък. Буквалният превод на еврейския стих 17 позволява или преводът „Макар че [или когато] ти [беше] малък в собствените си очи, [не беше ли] [поставен] глава на племената на Израил?“ или „Макар че [си] малък в собствените си очи, [не беше ли] глава на племената на Израил?“ В еврейския текст глаголите са подразбиращи се, а не изразени, и преводът на английски изисква те да бъдат предоставени. Ако приемем, че Самуил тук се отнася до минало преживяване, KJV използва минало време, докато RSV и други съвременни преводи смятат, че той има предвид изявлението на Саул от стих 15 и затова се обръща към него от гледна точка на настоящето. KJV разбира, че Самуил прави контраст между предишното смирение на Саул и настоящата гордост, но RSV и други приемат изявлението като контраст между изразеното подчинение на Саул на волята на народа (стих 15), фалшивото смирение и божественото му назначение за техен водач (стих 17).

Фразата „Господ те помаза за цар над Израил“ изглежда е просто повторение на предходното твърдение „Не беше ли ти поставен глава на племената на Израил?“ Освен това, Саул е обяснил поведението си с това, че „хората“ са запазили „най-доброто“ от плячката – което означава, че не е успял да ги обуздае (ст. 15). Според RSV, Самуил оспорва избягването на отговорност от страна на Саул – „ти си малък в собствените си очи“, тоест, неспособен да упражняваш ефективен контрол над хората си – с тържествено потвърждение, че е техен водач. В стихове 17–19 (вижте стихове 1–3) Самуил след това напомня на Саул за личната му отговорност по въпроса: Господ (1) го е помазал за цар и по този начин за водач на целия Израел, (2) го е изпратил срещу амаличаните и (3) му е заповядал да ги унищожи напълно. Защо не се е подчинил? Въпросът за подчинението е винаги централен в отношенията ни с небесния Бог.

Според превода на Кралския превод на Библията, Самуил тук напомня на Саул за изказването му по време на помазанието му (гл. 9:21), когато от скромна позиция е бил издигнат да бъде водач на Израел. Не е Божият план да постави слугите Си там, където не могат да бъдат изкушавани, нито е Неговият план да ги тласне в средата на изкушението, където, когато се поддадат, Той трябва да прости и след това да им позволи да продължат да грешат. По-скоро Неговото желание е да ги възстанови така, че да могат да спечелят битката срещу греха тук и сега. Светият Дух заведе Христос в пустинята, за да бъде изкушаван от Сатана (Марк 1:12). На Саул беше дадено недвусмислено доказателство, че Господ го обича и ще бъде негов постоянен помощник. Той никога не би могъл да обвини Бог, че, знаейки егоистичната му природа, не му е дал всяка възможност да прави добро и да преодолее лошите си черти. Фактът, че Бог му е дал друго сърце (1 Царе 10:9), не означава, че Саул не може да се върне към стария си начин на живот, ако желае. Дали Саул ще се възвиси? Тогава Бог трябва да го смири.

20. Да, аз съм се подчинявал. Само едно извратено, закоравяло сърце би се опитало да представи непослушанието като послушание. С това твърдение Саул даде доказателство колко далеч се е отклонил от пътя на правото. Именно когато Ева „видя“, че плодът на забраненото дърво е „добър за храна, ... приятен за очите и дърво желано, за да дава мъдрост“, „тя взе от плода му и яде“ (Битие 3:6). Това е, когато човек се убеди, че това, което Бог ясно е обозначил като морална отрова, е желателно. за трапезата на изобилния живот, той се отказва от клетва за вярност към Бога и се кълне във вярност към дявола. Когато това, което Бог е казал, е погрешно, изглежда правилно, човек може да знае, че е стъпил на забранена земя и е без защита срещу хипнотичните примамки на изкусителя. Той е заслепил собственото си духовно зрение и е закоравил собственото си сърце (виж Еф. 4:30; виж върху Изх. 4:21).

Христос предупреди учениците Си, че „ще дойде време, когато всеки, който ви убие, ще мисли, че служи на Бога“ (Йоан 16:2). От дните на ранната църква (Деяния 26:9–11; вж. 1 Тим. 1:13) до наши дни най-жестоките гонения срещу Божиите служители са водени в името на религията. След края на благодатния срок злите хора ще продължат формите на религия с привидна ревност за Бога (Велика Божия книга 615). Това е най-хитрият начин на дявола да прикрие грешката, така че тя да мине за истина. Поради тази причина Истинският свидетел на лаодикийците, по чието време майсторът на фалшификаторите ще положи най-успешните си усилия, ги съветва да използват духовен „мехлем за очи“, за да могат да „видят“.

(Откр. 3:18) собственото си истинско състояние, за да могат да различават истината от заблудата, за да могат да разпознават хитростите на Сатана и да ги избягват, за да могат да откриват греха и да се отвращават от него, и за да могат да виждат истината и да ѝ се подчиняват (5Т 233). В противен случай, подобно на юдеите от времето на Христос, те ще бъдат намерени да приемат като учение човешките заповеди (виж Мат. 15:9).

Доведен Агаг. Колко нелепо, но истина! Саул предлага върховния си акт на непослушание като доказателство за пълно и цялостно спазване на Божията заповед чрез пророк Самуил. В своето духовно заслепено състояние той сега приемаше злото за правилно и се чувстваше обиден, че Самуил възразява срещу това, което той лично смяташе...

и това, което в известен смисъл беше — една много голяма победа (виж РР 629).

21. Неща, които е трябвало да бъдат напълно унищожени. Цялата тази клауза е от една еврейска дума *cherem*, „посветените неща“, „посветените неща“, „проклетите неща“ или „неща, посветени на унищожение“ (RSV). *Cherem* произлиза от глагола *charam*, „да забраня за обща употреба“, „да посвещавам на Бога“, „да изкореня“. Ахан присвоява за лична употреба „проклетото нещо [*cherem*]“ (Исус Навин 7:1, 11, 13, 15; вж. гл. 6:17, 18), което включва сребро и злато (Исус Навин 7:21), запазени за службата в светилището (Исус Навин 6:19). Фактът, че даден човек или нещо е било „прокълнато“ или „посветено“, не означава непременно, че трябва да бъде унищожено; а само че трябва да бъде изхвърлено точно както Бог би трябвало да нареди. За разлика от среброто и златото, всичко останало в града трябвало да бъде напълно унищожено (Исус Навин 6:21) – но и те били „прокълнати“ или запазени „за Господа“

(Исус Навин 6:17). Същата еврейска дума, *herem*, се използва и за приноси, „посветени“ за свещена употреба (виж Лев. 27:21, 28, 29; Числа 18:14; и др.).

Издаването на Саул относно „нещата, които е трябвало да бъдат напълно унищожени“ или буквално „посветените неща“ придобива ново значение в светлината на библейската употреба на така преведената еврейска дума. Самуил е заповядал на Саул да „унищожи напълно [хaram]“ амаличаните и всичките им притежания, като ги избие. Те не бяха просто „посветени“; те бяха „посветени на унищожение“. Саул очевидно е разсъждавал, че е негова привилегия да решава как да се изпълни божествената заповед.

Саул несъмнено е казал истината, когато е казал, че „хората“ искат да запазят най-добрите стада и говеда. Не им е било позволено да вземат амаличански стада и говеда за себе си. Но те са могли да се обогатят, като заменят свои собствени животни с амаличански, които иначе биха били необходими за жертвоприношение (РР 629). Саул просто е одобрил предложението, както е дошло до него, и по този начин е поел правото да тълкува Божията заповед, както намери за добре. От своя страна, Саул не се е интересувал от добитъка; той несъмнено е имал достатъчно от него в излишък. Но ако се върнеше с победен цар – в съответствие с обичая на онова време – той щеше да може да представи

пред целия Израел осезаемо доказателство за военната му мощ и значително би повишил престижа му. Саул несъмнено е планирал публичната екзекуция на Агаг, след като го е представил като демонстрация на собствените си умения на воин. Но, по напътствие от Бога, Самуил лишил Саул от планираното излагане, като извършил екзекуцията сам.

Саул вероятно е разсъждавал, че ще се подчини на Божията заповед по отношение както на добитъка, така и на царя, и същевременно ще увеличи богатството на поданиците си и собствената си слава. Той щеше да изпълни Божията воля по начин, който сам избере. В крайна сметка и царят, и животните щяха да бъдат убити; но междувременно той и неговият народ щяха да се възползват от тях. В това се криеше слабостта на характера на Саул - докато се преструваше, че служи на Бога, той всъщност служи на първо място на собствените си интереси и на тези на Бога накрая. Несъмнено именно поради тази причина, изпращайки Саул срещу амаличаните със заповедта да ги „посвети“ и всичките им притежания, Бог е посочил средствата, чрез които те трябваше да бъдат „посветени“ - смърт.

Саул се провали в това голямо последно изпитание на характера. Дори Самуил, който беше прекарал нощта в молитва към Бога от името на Саул, за да може присъдата за отхвърляне да бъде отменена (РР 630), беше изпълнен с възмущение, когато видя доказателствата за бунта на Саул (РР 631). Тъй като Саул беше изоставил Господа, Небето го изостави на пътя, който сам си беше избрал; а Самуил, от своя страна, „не дойде вече да види Саул до деня на смъртта си“ (ст. 35). Саул напълно се дисквалифицира като цар, като се подчини на желанията на народа, като ги обвини за собственото си погрешно решение и като се опита да си присвои почит, която всъщност принадлежеше на Бога.

В Гилгал. Въпреки че не е резиденция на Саул, Гилгал изглежда е бил в някои отношения функционалната столица на еврейската монархия. Той отбелязва мястото на първия лагер на Израел след преминаването на Йордан (Исус Навин 4:19) и военния щаб за завладяването на Ханаан (Исус Навин 10:15; и др.). Именно тук е извършено действителното разделяне на земята (Исус Навин 14:6 до 17:18). Когато първоначалното завладяване на земята е завършено, около шест или седем години след преминаването на Йордан, ковчегът е преместен от Гилгал в Сило (Исус Навин 18:1). По това време Исус Навин живее в „Тимнат-Серах в планината Ефрем“ (Исус Навин 19:49, 50).

Службата в светилището в Сило е прекратена, когато ковчегът е отвлечен от филистимците (1 Царе 4:11; Пс. 78:60; РР 609) и самият град Сило е разрушен (виж Йер. 26:6, 9). По-късно ковчегът е върнат, първо във Ветсемеш (1 Царе 6:7-15), а след това в Кириат-Иарим (гл. 7:1), където остава, докато Давид не го премества в Йерусалим (2 Царе 6:2-12; вж. Исус Навин 15:9, 60). По този начин поклонението пред Бога е в известен смисъл децентрализирано, въпреки че Самуил е принасял жертви на различни места (РР 609), вероятно включително в Галгал (1 Царе 7:16). Именно в Галгал Самуил събра Израел, за да потвърди Саул за цар след победата му при Явис Галаад (1 Царе 11:14, 15). Тук също са били събрани сили за атаката срещу филистимския гарнизон в Михмас (1 Царе 13:4). Възможно е това място да е било и базата за кампанията срещу амаличаните, както изглежда се подразбира от предложението на Саул да се върне там, за да принесе жертви на Бога.

22. Господ го е направил. Подтикнат от Светия Дух, Самуил изрече тази дълбока истина, която щеше да отеква и да отеква през идните векове (виж Пс. 51:16-19; Исаия 1:11; Осия 6:6; Микей 6:6-8; и др.).

23. Отхвърли те. Тук ясно е посочена причината за промяната в статуса между Бог и човека - „защото ти си отхвърлил“. Когато човекът избере да следва собствения си път, Бог е длъжен да пренастрои условията, за да отговори на ситуацията. Когато Израел искаше цар,

Бог им даде възможност да изпробват осъществимостта на такъв план. Самият факт, че Бог позволи на Саул да продължи да бъде цар, показва, че не го е изоставил. Ако Саул не следваше Бога, той щеше да трябва да развие своя собствена идея за царуване без помощта на божествен съвет – не защото Бог не желаше да го води, а защото той отказа да приеме напътствия.

24. Съгреших. Преди обявяването на Самуил, че Бог е отхвърлил Саул като цар (ст. 23), Саул твърдо защитава начина си на действие. Едва когато присъдата беше произнесена и наказанието стана известно, той беше готов да признае, че е нарушил божествената заповед. Саул не успя да прояви доказателства за променен живот, който съпътства „благочестивата скръб“; неговата беше „светската скръб“ (2 Кор. 7:9–11). Не искреното желание да постъпва правилно го подтикна към това признание, а страхът да не загуби царството си. Едва когато се изправи пред тази перспектива, той се престори на покаяние, с цел да спаси, ако е възможно, позицията си на цар. Човешката похвала означаваше повече за него от божественото одобрение.

25. Прости греха ми. Колко различна беше тази молба от тази на хората в Масфа, когато те извикаха: „Съгрешихме пред Господа. ... Не преставай да викаш към Господа, нашия Бог, за нас“ (гл. 7:6–8). Дали грехът му беше срещу Самуил или срещу Господ? Дали той беше толкова загрижен за необходимата промяна в сърцето от своя страна, колкото и за загубата на лице пред народа, в случай че загуби царството? Бъдещите му действия щяха да разкрият ясно истинските причини за поведението му.

26. Няма да се върна. Самуил, чувствайки, че Бог е отхвърлил Саул, първоначално отказал да се поклони с царя. Човешки казано, той не би имал нищо общо с човек, който толкова слабо е оценил това, което Бог е направил за него. Отношението на Самуил беше просто отражение на отношението на Бог. Ако Господ не искаше да има повече отношения със Саул (виж гл. 28:6), нито Самуил, представителят на Господа (гл. 15:35), би могъл да спре да общува с него, за да не се тълкува подобно общуване като доказателство за божествено одобрение.

28. Даде го. Помазанието на Давид и коронацията му, макар и все още в бъдеще, са споменати от Бог, сякаш вече са се случили. Саул безвъзвратно се е дисквалифицирал да служи като цар и Божието решение по отношение на него е било неотменимо. Според волята и целта на Бог царството вече е било дадено на някой друг. Нищо, което Саул би могъл да направи сега чрез поклонение (ст. 30), не би могло да промени присъдата. Дори молитвата не би я променила (вижте Йеремиа 7:16; 11:14; 14:11; PP 630). Разбира се, отхвърлянето на Саул като цар не означава непременно, че личното му изпитание е приключило и че Бог ще откаже да го приеме като личност. Той все още може да се покае лично и да се обърне във вярата.

Ако Саул беше готов по това време да се откаже от трона и оттогава нататък да живее като частно лице, може би щеше да намери спасение. Но беше ясно, че не можеше да използва царския си пост в хармония с божествената воля.

По-добър от теб. Що се отнася до историята, единствената грешка на Саул до този момент е тази в Галгал (гл. 13:8–14). Нямахме петно в историята му, както в случая с Давид с Витсавее и хетееца Урия. И двамата мъже бяха големи грешници; разликата между тях се състоеше във факта, че когато греховете му бяха посочени, Саул оправдаваше начина си на действие (гл. 13:11, 12; 15:20), докато Давид искрено се разкайваше за греховете си (2 Царе 12:13; Пс. 51).

29. Силата на Израел. Тази титла за Бог се появява само на това едно място в Стария завет. Думата, преведена като „сила“, е *nešach*, която произлиза от глагола *našach*, „да бъдеш пред–“

„изтъкнат“, „да бъде траен“. В контекста, използван тук, това наименование за Бог е най-подходящо. Несах обикновено се превежда „завинаги“, както във 2 Царе 2:26; Пс. 52:5 и т.н.

Покайте се. Относно Божието „покаяние“ вижте Бит. 6:6; Изх. 32:14; Съдии 2:18; 1 Царе 15:11.

30. За да мога да се поклоня. За Саул формите на поклонение бяха важни само като средство за осигуряване на лоялността на народа. Целта му беше да представи собствените си политики като произхождащи от Бога, за да могат хората да повярват, че следвайки го, те изпълняват Божиата воля. По този начин религията беше унижена, за да служи на целите на гражданската власт, защото Саул възнамеряваше да използва Бога като средство за постигане на собствените си цели.

31. Самуил се обърна отново. Вероятно имаше две причини, поради които Самуил промени мнението си ум: (1) Той искаше да направи всичко възможно, за да спечели Саул като личност. (2) Известното му неодобрение към Саул можеше да накара някои от недоволните духове в Израел да използват това като извинение за бунт. Подреденото управление трябва да продължи, дори ако царят беше отхвърлил Божието ръководство, за да постигне своето.

33. Самуил е изсякъл Агаг. Според гражданския кодекс, даден на Израел (Изх. 21:23, 24), Агаг е бил виновен за смърт и Самуил го е екзекутирал „пред Господа“, точно както Илия по-късно е убил пророците на Ваал в Кармил, съгласно закона за богохулството (Лев. 24:11, 16). Като уби Агаг, Самуил осуети намерението на Саул да покаже царя като доказателство за предполагаемото му умно лидерство.

35. Самуил не дойде повече. Вижте върху стих 26; вижте също гл. 16:14.

Самуил скърбеше. Колкото и неохотно да е бил Самуил в началото да даде на Израел цар, след като царят бил избран, Самуил му останал лоялен въпреки грешките си. За Самуил, както по-късно и за Давид, Саул бил „помазаникът Господен“ (гл. 24:10). Скръбта на Самуил за избора от Саул път (гл. 15:11; стр. 630) е доказателство за искреността на загрижеността на Самуил за него.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–35 ПП 627–636

2, 3 ПП 627, 659

3 4Т 146

6 ПП 628

7–9 ПП 629

8, 9 ПП 659

9 4Т 146

11 ПП 630

13, 14 5Т 88

13–15 ПП 630; 4Т 146

16, 17 ПП 631; 4Т 146

17 1С 707; 2С 297

18–21 ПП 631; 4Т 146

22 DA 590; PP 631, 634; TM 241; 2Т 653; 3Т 57, 116; 4Т 84

22, 23 1С 323; 4С 146

23 ПП 635; 3Т 357

23–25 ПП 631

26, 28 ПП 632

28 Изд. 254

29 ПП 630

30–34 ПП 632

ГЛАВА 16

1 Самуил, изпратен от Бога, под претекст за жертвоприношение, идва във Витлеем. 6 Човешката му преценка е изобличена. 11 Той помазва Давид. 15 Саул изпраща да повикат Давид, за да успокои злия му дух.

1. Колко дълго? Саул се беше превърнал във вдъхновяващ лидер. Като първи държавен глава под нова форма на управление, той имаше почти хипнотична власт над енергичния и обичащ независимостта израилтянски народ. Но той бързо се беше превърнал в деспот – жесток, тираничен и безмилостен. Нека помним обаче, че макар царят да беше отказал Божия съвет и ефективно да беше отделил народа от Неговото ръководство, това не попречи на Саул да се спаси като личност. Навуходоносор, например, се хвалеше с мисълта, че неговият бог Мардук е по-силен от Йехова, но Божият Свети Дух му се обърна чрез Даниил – дотолкова, че той възхваляваше Бога на Даниил като Всевишния (Дан. 4:34–37).

Витлеемецът Есей. Самуил вероятно е бил запознат с някои от жителите на Витлеем от предишни посещения. Въпреки че вероятно е познавал Есей, той не е бил запознат с останалата част от семейството му (ст. 11, 12).

2. Вземете една юница. Беше напълно естествено и уместно пророкът да посети Витлеем, за да принесе жертва. Ковчегът все още беше в Кириатиарим. Известно е, че светилището е било в Ноб поне през част от царуването на Саул (гл. 21:1–6), но не ни се казва дали годишните празници са се провеждали там, както са се провеждали в Сило. След прекратяването на жертвоприношения в Сило, те са се провеждали в различни градове из цялата страна (PP 609). На такива жертвени събирания пророкът е напътствал хората относно великия план на спасение и ги е насърчавал да изпращат младите си мъже в различните училища на пророците, за да повишат интелектуалния и духовен тонус на нацията. По този начин царят не би имал съмнение относно посещението на Самуил във Витлеем. Що се отнася до хората, това е било рутинно служение от страна на пророка, подобно на областно събрание днес.

Кажете, дойдох да принеса жертва. Не беше в обществен интерес актът на помазване Давид да бъде разпознат веднага. Не беше ли помазанието на Саул извършено по подобен начин? Дали 30-те старейшини, които след това откликнали на поканата да присъстват на празненството, знаели защо Самуил е дал на Саул почетното място? Те не присъствали, докато Самуил и Саул разговаряли заедно след празненството (гл. 9:25). Нито те, нито дори слугата на Саул били свидетели на помазанието рано сутринта (гл. 9:27 до 10:1). Нито семейството на Саул научило за помазанието до времето на срещата в Масфа за избор на цар (гл. 10:20–27). Помазанието на Саул за него беше декларация за Божия план за живота му. Той беше поканен, но не и принуден, да приеме Божието призование. Такова помазание не му даваше право да предприеме действия, които да доведат до публичното му учредяване за цар. Записите ясно показват, че дори след избирането му в Масфа, Саул се върнал в дома си и чакал Господ да го поведе в следващия ход.

Единствената разлика между помазанието на Саул от Самуил и пътуването му до дома на Йесей беше, че по това време вече имаше цар, подозрителен към всяко движение, което пророкът направи, откакто обяви, че Господ отхвърля Саул. Тази чувствителност несъмнено беше значително засилена от колебанието на Самуил да се присъедини към царя си в поклонение. Възможно е да е имало значителен интервал от време между гл. 15 и 16.

4. С мир ли идваш? От описанието, дадено в гл. 9, става ясно, че Празникът за помазанието на Саул се провеждал на високото място, във връзка с празник, кладенец

предварително известно. Но идването на Самуил във Витлеем без предупреждение, воденето на юница и призоваването на старейшините да присъстват, естествено би довело до значителни спекулации. Старейшините дойдоха уплашени и треперещи, чудейки се какво ужасно нещо се е случило. Подобна реакция на неочакваното идване на важен служител беше напълно естествена и всъщност добавя автентичен щрих към повествованието.

5. Мирно. Самуил успокоил всичките им страхове и им разрешил да се осветят, тоест да преминат през процедурата за церемониално очистване, която включвала къпане на тялото, изпиране на дрехите и въздържание (виж Изх. 19:10–15; 1 Царе. 21:4–6). Самуил лично се погрижил Есей и поне по-големите му синове да бъдат очистени (1 Царе 16:5). След това всички били поканени на жертвоприношението. Между жертвоприношението и празника минавали няколко часа, защото юницата трябвало да бъде приготвена и изпечена, преди да могат да я ядат. Самуил се възползвал от този интервал, за да се запознае по-добре с Есей и семейството му. Честе все още не се били събрали за празника, става ясно от стих 11, където Давид е доведен от полето, преди да седнат да ядат.

7. Господ гледа на сърцето. „Сърцето“ се отнася до интелекта, чувствата и волята (Пс. 139:23; Мат. 12:34; и др.). То е водещият фактор при определянето на съдбата, защото както човек „мисли в сърцето си, такъв е и той“ (Пр. 23:7). Свободният избор е по същество въпрос на интелекта, но често е силно повлиян от чувствата и емоциите. В рамките на изпитателното време Бог кани хората: „Дойдете сега и нека разискваме“ (Исая 1:18). Той иска да се запознаем с Него и с Неговия план, защото чрез съзерцание се променяме (виж 2 Коринтяни 3:18). Бог отправя Своя апел към интелекта. Външният вид не разкрива истинските мотиви на живота, защото често действията се тълкуват погрешно. Когато Моисей казал на израилтяните: „Да обичаш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце“ (Второзаконие 6:5), той имал предвид водещото влияние, оказвано върху живота чрез лично познание с Бога. Фактът, че учениците са видели Бога чрез интимно общуване с Исус (Йоан 14:9), ги е укрепил много в предаването им на Неговия план за тях. Давид се е научил да познава Бога, докато е бдял над овцете, и макар и непризнат от братята си, това познание е направило възможно на Светия Дух да го води стъпка по стъпка.

12. Хубав на външен вид. Или „красив“.

Помажи го. Защо Бог избира определени мъже за Негови представители, като подминава други? Каква е разликата между избора Му на Саул и избора Му на Давид? Бидейки всезнаещ, Бог знаеше точно какъв път ще поеме Саул, но въпреки това го помаза и обеща да бъде с него (гл. 10:7). Противно на техните собствени интереси и на Неговата воля за тях, Бог отговори на искането на народа за цар. Ясно е, че Саул беше популярен сред народа – цар по тяхно сърце, но не по Божиите. Те не мислеха за духовно лидерство, а за национална сила. Когато беше избран, Саул имаше сериозни недостатъци. Бог разпознал тези неща, но го предупредил за опасностите, с които ще се сблъска, и му дал точен съвет как да се справи с тях.

С Давид случаят беше различен. Няма доказателства, че хората са били недоволни от Саул; всъщност те бяха напълно доволни от резултатите от амаликитянската кампания. Давид беше най-младият в бащиния си дом и в епохата на Ориента носеше със себе си уважение и приоритет (Бит. 29:25, 26). Той беше млад, без претенции за признание дори от членовете на собственото си домакинство (1 Царе 17:28). Той нямаше високия ръст на Саул, нито телосложението на Самсон. Саул беше повикан от плуга в отговор на настоятелните молби на старейшините за цар. Той имаше малко време за обучение.

Давид бил призван от пасенето на овце, още докато бил момче, и имал повече от десетилетие, за да се подготви за трудните си задачи като водач на дванадесетте племена.

Избран като младеж, Давид се радвал на възможността за период на обучение и изпитания, преди да поеме отговорностите на висок пост. Там, където характерът на Давид не успявал да отговори на божествените стандарти, промени могли да бъдат направени преди коронацията му. Бог се отнася по подобен начин с всеки човек, когото кани да бъде член на Неговото царство, и особено с онези, които призовава на отговорни позиции. Човекът несъзнателно е изпитван от обикновените житейски събития, докато накрая Бог може да каже: „В малкото си бил верен, над многото ще те поставя.“

(Мат. 25:23). Дотук Давид се бе показал с младежка енергия, любящ, кротък дух и безстрашие, родени от увереност в божествената сила. Той беше непокован от света, замислена душа, израснала в тихото уединение на хълмовете на Витлеем.

Там, пасейки овцете като Моисей в Мадиям, той придоби чувство за отговорност и разви лидерски качества, които щяха да го водят през живота.

13. Рог. Евр. qeren, „рогът“ на бик, коза или овен. Английската дума

cornucopia произлиза от qeren през латинското cornu.

Духът Господен. Духът Господен не гледа на лице. Той даде на Саул ново сърце и посочи капаните, които го очакваха. Но Саул бързо отхвърли божественото ръководство. Сега Бог предложи да води Давид, както напразно се беше опитвал да води Саул. Както много от великите световни лидери, Давид израсна сред скромна среда, тихо развивайки безупречен характер под ръководството на Светия Дух, който един ден щеше да го подготви напълно за ролята, която трябваше да играе във великата борба между доброто и злото. Божият Дух „слезе върху Давид“ по време на неговото помазание, точно както Божественият Дух слезе върху Христос при Неговото кръщение (вижте Матей 3:16).

14. Духът Господен си отиде. Саул беше отхвърлил Божия Дух – извършил непроситимия грях – и нямаше нищо повече, което Бог можеше да направи за него (вижте на гл. 15:35). Не че Духът на Йехова се е оттеглил произволно от Саул; по-скоро Саул се е разбунтувал срещу Неговото ръководство и умишлено се е оттеглил от влиянието на Духа. Това трябва да се разбира в хармония с Пс. 139:7 и с основния принцип на свободния избор. Ако Бог чрез Светия Си Дух се е наложил на Саул противно на желанията му, Бог би направил царя просто машина.

От Господа. Писанията понякога представят Бог като вършещ това, което прави не конкретно да предотвратява. Като даде възможност на Сатана да демонстрира своите принципи, Бог всъщност би ограничил собствената Си власт. Разбира се, имаше граници, отвъд които Сатана не можеше да отиде (виж Йов 1:12; 2:6), но в рамките на ограничената си сфера той имаше божествено разрешение да действа. По този начин, въпреки че действията му противоречат на божествената воля, той не може да прави нищо друго, освен това, което Бог му позволява, и каквото и да правят той и злите му духове, се прави с Божието разрешение. Следователно, когато Бог оттегли собствения Си Дух от Саул (виж 1 Царе 16:13, 14), Сатана беше свободен да прави каквото си поиска.

Безпокоеше го. Йосиф Флавий описва болестта така: „Що се отнася до Саул, никакви странни и демонични разстройства го обзеха и му донесоха такива задушавания, че бяха готови да го задушат“ (Древности vi. 8. 2). Очевидно се е развила тежка меланхолия, докато е размишлявал върху съобщението на пророка, че е загубил короната в полза на човек „по-добър“ от него (гл. 15:28). Периодичното обсебване от злия дух е накарало Саул да се чувства и да се държи като луд човек.

15. Зъл дух от Бога. Вижте стих 14 за еквивалентен израз.

16. Арфа. По-добре „лира“. На Саул му беше препоръчано да потърси облекчение чрез музикална терапия. Звукът на лирата на Давид и пеенето на възвишени химни му осигуриха временно освобождаване от злия дух, който го преследвал. Докато Саул слушал музиката на Давид, злите му чувства на самосъжаление и ревност го напуснали за известно време, само за да се върнат с двойна сила с течение на времето. С продължаващото си отхвърляне на Божието ръководство, той станал като човека от Христовата притча за обсебването от демони (Лука 11:24–26), където „последното състояние“ на такава душа се оказва много „по-лошо от първото“.

17. Осигури ми. Няма средства, които да предлагат надежда за освобождение от злия дух, който Измъчваният Саул трябваше да бъде пренебрегнат.

18. Син на Йесей. Очевидно репутацията на Давид като музикант и човек на смелост, здрав разум и такт е била установена още преди появата му в двора и победата му над Голиат. Давид вероятно е бил младеж на прага на зрялост, защото малко по-късно, по време на срещата си с Голиат, той е описан едновременно като „момче“, евр. наар („млад мъж“, гл. 17:58), и като „млад мъж“, евр. елем („младеж“, ст. 56).

Господ е с него. Въпреки че не беше общоизвестно, че Давид е бил помазан за цар, нищо не можеше да скрие факта, че Светият Дух, който беше поел контрола над живота му по специален начин по време на помазването му (вижте стих 13), успешно го подготвяше за важните задачи, които предстояха.

20. Магаре. Дарът на Йесей е имал за цел да изрази добра воля по отношение на царя. желание за услугите на Давид в двора. Неизпращането на подарък несъмнено би се тълкувало като израз на лоша воля и следователно би навредило на успеха на Давид в съд.

21. Стоял пред него. Това твърдение не се отнася до позата на Давид в присъствието на Саул, а до факта, че Давид „влязъл в служба при него“ (RSV; виж Бит. 41:46; Дан. 1:19). По Божието провидение Давид бил доведен до ситуация, в която да има контакт с водещите мъже на нацията – които по този начин биха могли да се научат да ценят талантите му – и с делата на управлението. На Саул вероятно му било позволено да остане на трона, докато семената на злото в живота му не дадат своя сигурен плод и докато предварителното обучение на Давид не завърши.

Обичаше го много. Дори Саул започна да почита и уважава естествено привлекателната личност на Давид и да цени в него качествата, вложени му от Светия Дух. Саул разпозна очевидното превъзходство на този обещаващ млад мъж, мълчаливо признавайки мъдростта на Божия избор на наследник на трона.

Оръженосец. Назначаването на тази длъжност доведе Давид до възможно най-близки отношения с царя и го направи лично отговорен за безопасността му. Възможно е това твърдение да е направено в очакване на ролята на Давид в двора след победата над Голиат (виж гл. 18:2, 5).

22. Нека Давид. След изпитателен срок в двора, Саул получава това, което първоначално е било замислено като временно назначение, а след това постоянна комисия.

Той е намерил благодат. Вижте стих 21. Бог погледна сърцето на Давид и се задоволи. че Давид ще се окаже човекът, когото Той може да използва в службата Си (виж стих 7). Гледайки само външния вид и действията, които до известна степен се отразяваха в сърцето на Давид, Саул стигна до същото заключение (виж Притчи 23:7).

23. Саул се освежи. Буквално „Саул си пое дъх“. Думата *ruach* означава „дишам“, „издухвам“, особено с ноздрите. Употребата на този глагол предполага силно, принудително издишване, каквото често съпътства отпускането след период на напрежение.

последвано от нормално дишане. Пристъпите на обсебване от демони, които Саул изпитвал, очевидно били съпроводени с физическо и нервно напрежение.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–23ПП 637–644

1–4ПП 637

6, 7 изд. 266; стр. 638

7 COL 72; CT 43, 44; PP 323; SC 39; TM 173; 1T 320; 2T 11, 34, 72, 418, 633; 3T 201

244, 301; 5T 31, 333, 625, 658; 6T 197; 7T 88, 282; 8T 146

8–11 ПП 638

10 Изд. 266

11–13МН 148; стр. 592

12 КТ 44; 6Т 197

12, 13 ПП 641

18 ПП 644; 741

16–23 стр. 643

ГЛАВА 17

1 Войските на израилтяните и филистимците са готови за битка, 4 Голиат излиза гордо, за да се предизвика в битка. 12 Давид, изпратен от баща си да посети братята си, приема предизвикателството. 28 Елиав го смъмря. 30 Той е доведен при Саул. 32 Той показва причината за своята увереност. 38 Без броня, въоръжен с вяра, той убива гиганта. 55 Саул забелязва Давид.

1. Шохох. Правилно изписано Сохо в Исус Навин 15:35. Съвременното Хирбет Абад, Разположен на около половината път между Йерусалим и филистимския град Гет, е бил град, принадлежащ на племето на Юда. Той е бил на около 27 км югозападно от Йерусалим.

Ефес-дамим. Или Пас-дамим, както в 1 Лет. 11:11–13, където е даден списъкът на силните мъже на Давид. Името е с неясно значение.

2. Долината Ела. Плодородна долина с полегати склонове, издигащи се на изток и запад, простираща се на няколко мили в северозападна посока от Сокох.

3. Долина между тях. Долината Ела има уади, преминаващ през центъра, наречен Уади ес-Сант, за който в този стих се говори като за „долина“, евр. „гайе“. Това е доста различно от „долина“, евр. „емек“, на Ела (ст. 2). Първата еврейска дума се използва за дере, напоявано от порой през дъждовния сезон, а втората – за широка плодородна долина.

Тази гея беше почти непроходима, освен на определени места, и в това отношение подобна на долината пред Михмас (виж гл. 14:4–10). Саул и армията му се разположиха на лагер в хълмовете от източната страна на тази гея, а филистимците укрепиха хълмовете на запад (виж 1 Лет. 11:13).

4. Голиат. Жител на Гет, но вероятно не е филистимец, освен в смисъл, че е живял сред този народ. Смята се, че е потомък на анакимите (виж Втор. 9:2). Височината му от 6 куб. м. и педя, или 6 1/2 куб. м., би била еквивалентна на 9 1/2 фута (2,9 м). Други предполагат, че името Голиат може да означава „забележим“. Но това, подобно на „изгнание“, се основава на възможността Голиат да е семитско име.

Гет. Един от петте главни града на Филистия. Точното местоположение не е известно. (Вижте 4 Царе 12:17.)

5. Верижка. Войнишка броня, изработена от метални люспи с дължина от 2 до 8 инча, пришита върху кожена лента или платнена основа. Тя защитава горната част на тялото на носещия. Където металните части не се съединяваха перфектно, носещият беше уязвим в тази става (1 Царе 22:34). Бронята на Голиат беше от бронз.

Пет хиляди шекели. Около 125 фунта (6,58 кг).

6. Наколеници. Тънки метални пластини, носени отпред на крака под коляното. Наколениците са били носени от гърци, но не от семитски или египетски войници. Филистимците, които са дошли от Крит, може да са ги възприели от своите гръцки съседи.

Цел. Тук, копие (RSV), очевидно носено праметната между раменете.

7. Глава на копие. Теглото ѝ би било около 6,82 кг. Топката, използвана в Спортът по тласкане на гюле тежи 16 фунта (7,27 кг). Въпреки че бронята на шампиона е била бронзова, върхът на копието е бил железен, сравнително нов и по-скъп метал.

8. Филистимец. Буквално „филистимецът“. Употребата на определен член тук предполага егоизъм от страна на противника на Давид. Той се гордееше със способностите си и се хвалеше с отличителната си титла. Тази титла за Голиат се използва повече от 25 пъти в главата, за разлика от личното му име, което се използва само два пъти (ст. 4, 23). Филистимците, разбира се, знаеха за превъзходството на израилевото божество над Дагон (гл. 5:1–7). Те бяха избягали ужасени от Масфа (гл. 7:10–13). След това, след години на спокойствие (гл. 7:13), те бяха свидетели на изненадващата атака на Йонатан, която ги лиши от много военни материали (гл. 14:31, 32). Убедени против волята си, филистимците все още бяха на същото мнение и, намирайки защитник, решиха да подновят атаката.

9. Ако победа. В древността често е било обичайно племенните войни да се решават чрез единоборство, в което армията на загубилия цар или водач се е смятала за победена. Когато Йосафат отишъл с Ахав на война срещу сирийците, царят на Дамаск заповядал на своите военачалници да се бият „само с израилевия цар“ (1 Царе 22:31). Това обаче не било в единоборство. Когато се водило състезанието между дома на Саул и този на Давид, от всяка страна били избрани 12 мъже, за да определят резултата. В резултат на това „Авенир бил победен“ (2 Царе 2:12–17), въпреки че не участвал в конфликта.

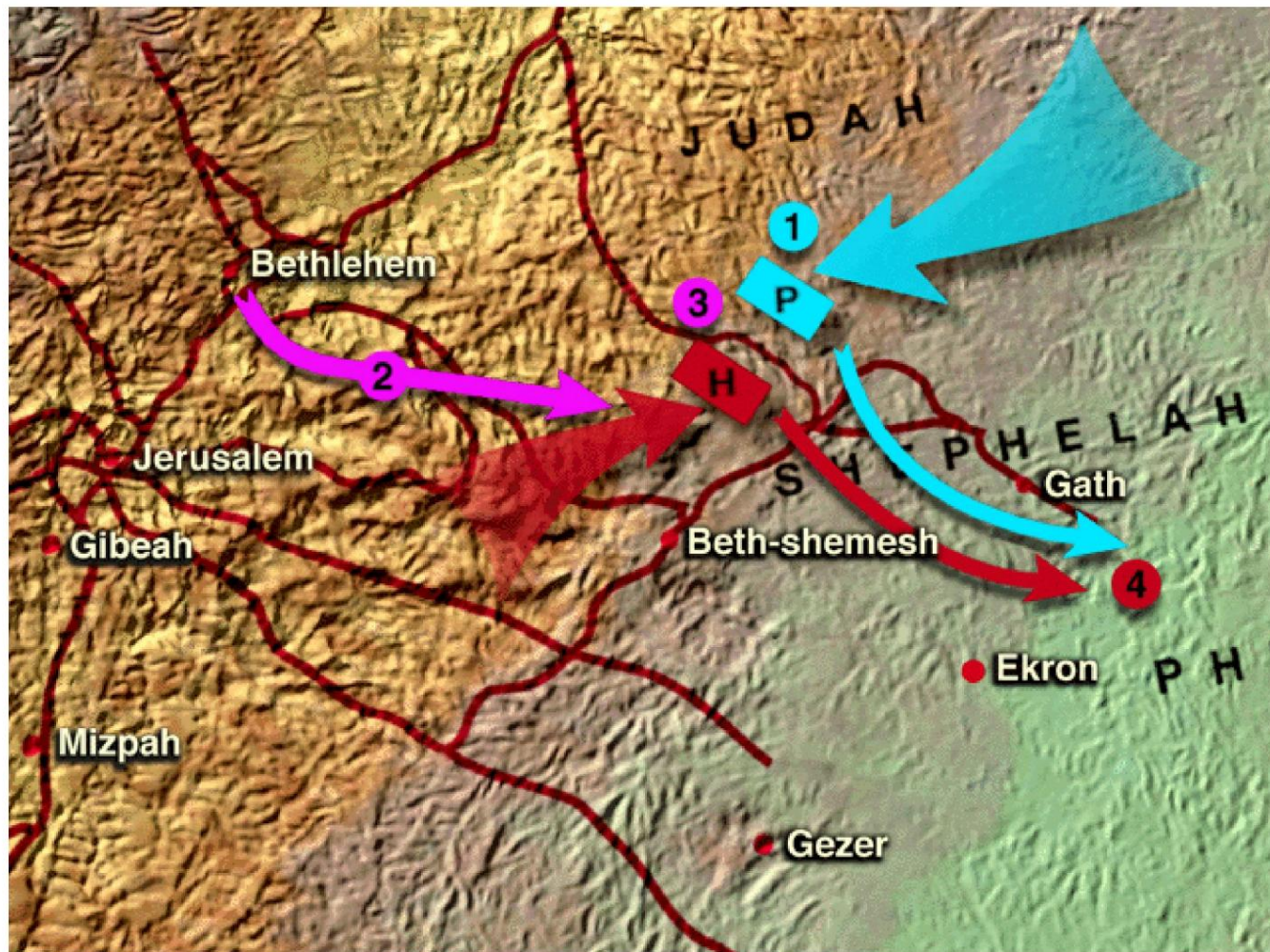
10. Предизвикателство. Буквално „укор“ или „подигравка“, тоест за това, че не приема предизвикателството на Голиат. Той заклеил израилтяните като крайно неспортсменски и страхливи. Долината, разделяща противниковите сили, била толкова трудна за преминаване, че ако някоя от страните се осмели да атакува фронтално, поражението е било почти сигурно. Филистимците били толкова уверени, че не може да се намери физически съперник за техния шампион, че предложили да решат битката с единоборство. Това предизвикателство продължило ежедневно повече от месец (ст. 16).

11. Те бяха ужасени. В гл. 2:10 същата глаголна форма е преведена като „разбит на парчета“. Основното значение е „да бъдеш разбит“, отнасящо се до психическо или физическо състояние. Тук Саул, егоистичен деспот, се сблъсква с друг хвалбик и не знае какво да прави. Освен това, Саул е бил гигант сред собствения си народ и е бил логичният човек, който е приел предизвикателството. Той стои с глава и рамене над своите събратя и има бронзов шлем и ризница (ст. 38), но трепери пред Голиат. Въпреки че се е лишил от присъствието и защитата на Божия Дух, той осъзнава, че трябва да спечели тази патова ситуация или да загуби лице пред народа си. Духът му е съкрушен, съвестта му го е тревожила и той осъзнава, че дилемата, в която е поставил себе си и армията си, става все по-трудна с всеки изминал час. Дължината на дълбоката клисура, преминаваща през долината Ела, не може да бъде повече от няколко мили. Това би...

показват, че враждуващите армии не са били много големи или преди да е минал месец едната или другата страна е предприела флангово движение около краищата на долината.

Битката на Давид и Голиат

4

15. Давид отиде и се върна. Не е ясно дали това се отнася до присъствието на Давид в двора, за да свири и пее за Саул, или до многократни пътувания до и от израилтянския лагер, за да носи храна. Фактът, че твърдението се среща в контекста на разказа за Голиат, изглежда предполага последното обяснение. Давид може да е бил член на провизионния влак, за да осигурява храна на мъжете отпред. От друга страна, стихове 13–15 може да обясни защо Давид – вече поставен в двора на Саул според предходната глава (гл. 16:19–23) – сега е бил у дома, а не при Саул. Авторът на 1 Царе може би е сметнал за необходимо да обясни този факт на своите читатели и го е направил, като е заявил, че Давид не е бил постоянно прикрепен към двора на Саул, а се е появявал там само от време на време. Авторът

⁴ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 13:4). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

отбелязва по-нататък, че Давид е бил само младеж (гл. 17:14, 42, 56), за разлика от по-големите си братя, които „следвали Саул“ (ст. 14).

Коментаторите не са единодушни дали този сблъсък с филистимците се е случил преди или след като Давид отишъл в двора, за да играе за Саул (гл. 16:18–23). Фактът, че Саул по-късно не разпознал Давид (гл. 17:55–58), заедно с повторенията на имената на братята му в гл. 17:13, 14 (виж гл. 16:6–11), по-скоро показва, че последователността на тези глави би могла да бъде обърната, без да се срещне със сериозни хронологични затруднения. Много пъти Библията довежда една мисъл или разказ до неговия край, преди да се върне, за да подеме друга нишка на аргумент или повествование, за да направи всяка единица завършена сама по себе си (виж върху Бит. 25:19; 27:1; 35:29; Изх. 16:33, 35; 18:25).

Ако случаят е такъв, твърдението на придвореца на Саул относно Давид като „силен, храбър мъж и воин“ (1 Царе 16:18) би изглеждало по-смислено. От друга страна, ако Давид вече беше убил Голиат, говорещият вероятно би го нарекъл великият национален герой (гл. 18:5–9). Но ако Давид вече се беше отличил като победител над Голиат, щеше ли да е необходимо на Саул да му се казва кой е Давид?

Освен това, откакто Давид убива Голиат, „Саул не го води повече в бащиния...“ и би го пуснал да си ходи му дом“ (гл. 18:2; вж. РР 649). И все пак, когато Саул изпраща при Йесей да повикат Давид, за да свири и пее в двора, той нарича Давид „твоят син, който е с овцете“ (гл. 16:19) и дори в началото на разказа за Голиат Давид пасе овце във Витлеем (гл. 17:15). Вижте също гл. 17:55; 18:1.

16. Четиридесет дни. Повече от месец Голиат отправяше ежедневно си предизвикателство. Фактът, че през това време филистимците не бяха направили опит да заобиколят армията на Израел, предполага, че след катастрофалното си поражение при Михмас филистимците не са били достатъчно силни за пълномащабна атака. Сега те разчитаха на сплашване и възможността за победа чрез единоборство. Това заключение се подсилва от рязкото им отстъпление, след като Голиат беше победен.

17. Царевица. Тоест, зърно, вероятно ечемик или пшеница.

18. Капитанът. Мисълта за капитана на полка, в който служиха Елиав, Авинадав и Сама, беше предназначена да го накара да забележи и да гледа с благоволение на тези трима редници от своята армия.

Вземете техния залог. Или „донесете някакъв знак от тях“ (RSV).

20. Давид стана рано. Разстоянието беше само около 24 километра по пътя от Витлеем до Соко. Познавайки страната, Давид вероятно знаеше за преки пътища, които значително биха намалили разстоянието за пътуване (вижте Битката на Давид и Голиат). Изглежда, че не е пътувал повече от четири или пет часа. Може би е било късно сутринта, когато Давид пристигнал, приблизително по времето, когато Голиат тръгнал, за да отправи предизвикателството си (вижте стих 16).

Окоп. Или „лагеруване“ (RSV). Окопната война не се е практикувала в древността.

22. Превоз. В съвременния английски език „багаж“.

26. Кой е този необразан филистимец? Буквално „Кой е филистимецът, този необразан?“

Давид категорично изрази презрението си към гиганта, който държеше Саул и хората му в ужас. С вяра в Бог, вяра, която Саул също може би е имал, Давид изобщо не беше впечатлен от ръста на Голиат. Ако Саул беше послушен на Бог, победата можеше да бъде негова; но Бог не можеше да му повери такава победа. Голиат е наричан в цялата глава „филистимецът“. Давид можеше

едва ли скри презрението си към такъв хвалбик. Дори укорът на брат му (ст. 28) не го възпря. Той чу историята за Голиат от много уста и говори толкова сериозно, че новината скоро стигна до Саул.

32. Давид каза на Саул. Какъв контраст – смирен пастир, окужаващ опитен и успешен воин на Израел! Саул, единственият гигант на Израел (гл. 10:23), осъзна, че той е трябвало да приеме предизвикателството на Голиат. Но гузната съвест го остави страхлив и треперещ. Ако любовта към Бога беше в сърцето му, тя щеше да е достатъчна, за да прогони всеки страх; но той нямаше нищо от любовта към Бога, която да пребъдва в него. На нейно място имаше само „мъката“ на гузната съвест (виж 1 Йоан 2:5; 4:18). Давид, от друга страна, излъчваше онзи дух на истински оптимизъм и смелост, който е белегът на „съвест, чиста от прегрешения към Бога и към човешките“ (Деяния 24:16; вж. Пс. 51:10, 11). Давид беше толкова смел, колкото Саул беше страхлив.

36. Той се е преструвал. Давид ревнуваше за доброто име на Израил и на Израилевия Бог, както беше Моисей преди него (Изм. 32:12, 13; Чис. 14:13–16; Втор. 9:26–29; вж. Ез. 20:9). Бездействието на Божия народ във време на срам и криза беше повече, отколкото Давид можеше да понесе.

37. Той ще избави. Саул някога беше поискал велики неща от Бога и беше опитал велики неща за Него. Гордостта и самохвалството обаче изпълваха сърцето му и сега всяко препятствие изглеждаше непреодолимо. В усилията си да се реабилитира, той беше забравил, че с Бога всичко е възможно. Как би могъл Бог по-добре да му покаже недостатъците му, отколкото като позволи на Давид да повтори провиденциалната защита, която е била над него лично в миналото? Божият Дух някога е обсебил Саул. Сега той щеше да има възможността да види какъв би могъл да бъде самият той, ако не се беше разбунтувал срещу този Дух. Отново беше в дилема. Ако откажеше да позволи на Давид да се бие, армията щеше да очаква от него, като цар, да защити каузата им. Ако позволише на Давид да се бие и Голиат го убиеше, битката щеше да бъде загубена и Израел отново щеше да бъде в робство на филистимците. Именно за да спаси собствения си живот и репутация, Саул изпрати Давид да се бие. Но самите средства, които Саул използва в опит да спаси репутацията си на цар и водач, доведоха до нейната загуба (гл. 18:6–9).

Стана очевидно, че без Бог Саул е безсилен пред враговете си (гл. 14:24; вж. 15:23) и че миналите победи, за които лично си е приписвал заслуги, са от Бога.

38. Саул въоръжи Давид. Саул беше сериозен и направи всичко по силите си, за да го осигури Давид на успеха. Той се уповаваше на своите доспехи; Давид се уповаваше на Бог (виж стих 45).

39. Той се опита да отиде. Или „напразно се опита да отиде“ (RSV).

Не съм ги доказал. Или „Не съм свикнал с тях“ (RSV). Саул беше страхливец! Той Имал броня, но знаел, че не може да се изправи срещу Голиат със собствената си физическа сила. С привидна благоразумие отначало отказал на Давид разрешение да се бие заради младостта му. След това той даде още едно доказателство за своята глупост, като се опита да даде собствените си доспехи на Давид.

Учитивият отговор на Давид „Не съм ги изпитал“ е доказателство за (1) вярата му в други средства, които е тествал преди това, и (2) упованието му на минал опит при справянето с нови ситуации, когато са възниквали (виж ЛС 196). Давид приписваше на силата на Бог победата дори над дивите животни. Опасността беше развила в него осветена смелост, а верността в малките неща го беше подготвила ефективно за по-големи задължения. Той се беше доказал като надежден пастир над овцете на баща си; сега беше призван да се застъпва за каузата на стадото на небесния си Отец (виж Езекиил 34:5, 23; 37:24; Матей 9:36; 25:33; Йоан 10:12, 13). Процедурата, която той избра, беше определена от собствените му духовни убеждения.

а не чрез неосветената преценка на другите, независимо от позицията. Колко много зависи от чистотата на мотивите, когато човек тръгва на опасно начинание! Давид не можеше да се бие в доспехите на Саул - той трябва да бъде себе си. Бог е замислил всеки човек да работи в собствените си доспехи. Виждаме човек в общественния живот, който се разбира добре с хората, и ние копираме неговите маниери, надявайки се да постигнем успех чрез тях. Но Бог иска мъже, които ще бъдат себе си, мъже, които ще се учат от ежедневния опит това, което трябва да знаят, за да решат проблемите на утрешния ден. Слава Богу за мъжете, които се осмеляват да използват екипировката, която Бог им е предоставил.

44. Ще дам плътта ти. Вероятно често срещано, официално предизвикателство за борба (виж Откр. 19:17, 18).

45. Ти идваш ... Идвам. Това е очевиден контраст между два различни начина на живот. Голиат представлява плътската сигурност на личната сила, гордостта от самовъзвеличаване, суетата на всеобщото признание, неукротимата ярост на човешката страст. Давид проявява тихо доверие в божествената сила и решимостта да прослави Бога, като изпълнява Неговата воля. Мотивът на Давид, изразен тук и по-късно в живота му, не е бил да има свой собствен път, нито да стане известен в очите на събратята си, а „за да познае цялата земя, че има Бог в Израил“ (ст. 46).

50. И така, Давид надделя. Колко бързо едно изпитание следваше друго. Това беше третата победа на Давид за един ден. Първата му победа дойде, когато Елиав го осмъ, че е негоден за нищо друго освен да се грижи за овце. Той можеше да отговори справедливо остро, но отказа да отговори със същото. Спокойно, овладян, той просто каза: „Какво направих сега? Няма ли причина?“ (ст. 29). Такъв характер не се ражда за миг. Ако не се беше научил на търпение с овцете си, нямаше да може да бъде проявено търпение към ревнивите си братя. Като пренебрегна възможността да влезе в дребна кавга, Давид показва, че е господар на собствения си дух. Така беше и с Христос, който, след като демонстрира кротостта Си при най-лошата провокация, каза: „Поучете се от Мене, защото съм кротък и смирен на сърце; и ще намерите покой на душите си“ (Матей 11:29). Само така всеки човек може да стане истински водач и напътственик на другите.

Давид спечели втората си победа, когато беше ескортиран в присъствието на царя си. Гледайки енергичния юноша, царят не можеше да не съпостави младежкото веселие и липсата на военна подготовка с хитростта на стареца във военните игри. Ако Саул, с цялата си властна личност, се беше въздържал от битката с Голиат, как би могъл млад човек като Давид да се опита да я направи (1 Царе 17:33)? Без никога да е мечтал за възможността за свръхестествена намеса, Саул пося семена на съмнение в ума на Давид и го изкуши да носи собствените доспехи на царя. Но отново с учтиво уважение Давид спечели победата над съмнението, като се придържаеше към вдъхновената от небето цел да запази вяра в Господа и пълна зависимост от Него.

Всичко това го подготви добре за третата му победа – тази над филистимеца, който беше самото олицетворение на богохулството. Това беше победа на духовните сили над материалната груба сила. С оглед на събитията от предходните месеци, колко необходимо беше Израел да бъде научен на този урок! В отговор на проклятието на Голиат, Давид ликуващо извика: „Идвам при теб в името на... Бога на израилевите войски“ (ст. 45). Един обикновен камък от потока, плюс уменията на едно момче и неговото доверие във вечния Бог, дадоха на израилтяните урок, който никога нямаше да забравят, въпреки че рядко го следваха.

51. Те избягаха. Коварството на филистимците стана очевидно в момента, в който техният шампион беше убит. Те бяха обещали да станат слуги на израилтяните в

в случай че Голиат бъде убит (ст. 9). Като избягаха, те загубиха предложената от тях цена в собственото си предизвикателство към армията на Саул и освен това показаха, че ако Голиат беше победил, щяха да се отнесат безмилостно с Израел. Смъртта би била за предпочитане пред робството, което бяха предложили като жест на великодушие.

53. Те разграбиха шатрите им. По-скоро „лагера им“. Когато Израел преследваше врага, който сега се разпръскваше във всички посоки, те вероятно опустошиха и градове в задната част на бойната линия и убиха много хора в допълнение към филистимците при Сохо. Йосиф Флавий (Древности vi. 9. 5) казва, че те убиха 30 000 и раниха два пъти повече.

54. В Йерусалим. Тоест, в крайна сметка. Давид не би отнесъл главата в Йерусалим веднага, защото йевусейците все още държали този град и тя не била взета от тях до коронацията на Давид (виж 1 Лет. 11:4-8; 2 Царе 5:6-9). Тук историкът записва мястото на окончателното погребение на този трофей, без да мисли за времеви елемент. Очевидно бронята на Голиат е била отнесена в дома на Давид във Витлеем (виж 2 Царе 18:17; виж също 1 Царе 4:10; 13:2; и др.), а мечът му, очевидно, в Ноб (виж гл. 21:9).

55. Чий син? Вижте гл. 18:1, 2.

Не мога да кажа. Очевидно е, че Авенир не е бил познат на Давид преди това, и че следователно Дейвид не е бил твърде добре познат в двора. Очевидно е бил поканен само като гостуващ музикант и не е станал член на двора (виж PP 643).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1-58PP 644-648; ЗТ 218-220

4-83Т 218

4-10 ПП 646

13 ПП 644

15 Изд. 152, 164

17, 18, 20, 26, 28 ПП 645

29, 32 ПП 646

32 ЗТ 219

34, 35 DA 479; PP 644

37 ПП 646

38, 39 Ев 684

38-47 ПП 647

39-47ЗТ 219

47 ЗТ 269

48-54 ПП 648

ГЛАВА 18

1 Йонатан обича Давид. 5 Саул завижда на похвалата му, 10 търси да го убие в яростта си, 12 бои се от него заради добрия му успех, 17 предлага му дъщерите си за примка. 22 Давид е убеден да стане царски зет, дава двеста краекожия на филистимците за зестра на Михала. 28 Омразата на Саул и славата на Давид нарастват.

1. Сложи край. Разказът продължава без прекъсване. Саул, след като обещал привлекателни награди на убиеца на Голиат (гл. 17:25), сега повика Давид и го попита за самоличността му. Ако вмъкнем гл. 16:14-23 между стихове от гл. 9 и 10 от 18, както правят някои учени, първият контакт на Саул с Давид би бил на бойния фронт и...

Причината за психическото разстройство на Саул би се криела в хвалебствията, които Давид получавал от населението (ст. 7, 6, 7). Ако обаче разказът е в хронологичен ред, въпросът на Саул (гл. 17:55) може да се обясни, като се предположи, че Саул е обърнал толкова малко внимание на скромния лирник по време на периодите си на разсеяност, че не е знаел кой е Давид, като в този случай гл. 16:21 би се считало за споменаване на по-късни развития. Последното изглежда за предпочитане (вижте гл. 16:21). И в двата случая, тъй като Давид е бил едновременно военен герой и вдъхновен музикант, не би било чудно, че Саул „го е оставил да не се връща повече в бащиния си дом“ (гл. 18:2). Вижте също гл. 17:15.

Душата на Йонатан. Трогателното приятелство между Давид и Йонатан е класическият пример за сродни души, които разпознават сходни идеали един в друг и се радват на контакта. Йонатан вече беше изразил неприязън към отношението и начина на действие на баща си (гл. 14:29). За него смирените и духовни отговори на Давид на въпросите на Саул, отдаващи на Бога цялата слава за миналите постижения, бяха като хладна, освежаваща вода за уморен и жаден пътешественик. За Йонатан, героя от Михмас, сигурно са настъпили самотни часове на разочарование и безсилие поради липсата на духовна проникателност у баща му. Йонатан едва ли е осъзнавал, че въпреки всичко непознато за него, същата вяра в Бог и предаването на Неговото ръководство и защита оформят друг живот на няколко мили на юг.

2. Саул го взе. Давид стана придворен на Саул, трайно прикрепен към царската власт домакинство. Разказът от гл. 16:14–23 едва ли би могъл да проследи това действие от страна на Саул (вижте гл. 18:1).

3. Завет. Вероятно сключен впоследствие и записан тук чрез Въведение към разказа за приятелството на Давид и Йонатан. Договорът за приятелство сигурно е бил резултат от безброй разговори, от съвместни експедиции, от зряла обич. В прекрасното приятелство на тези двама отдадени, пламенни души е наша привилегия да съзрем нещо от чувствата на Христос, както един ден Той вижда в живота на Своите изкупени същества същото духовно видение, същото смирение на душата, същото спокойствие на духа, същото послушание към вечните принципи на истината, които са обземали Неговото сърце, докато е бил тук, на земята. Виждайки по този начин интензивните трудове на душата Си, Той ще бъде удовлетворен (Исая 53:11). Каква радост ще бъде небето за сродни души, с вечност за другарство.

4. Йонатан се съблече. Любовта му към Давид беше толкова голяма, че беше готов да каже, както направи Йоан Кръстител векове по-късно: „Той трябва да расте, а аз да се смаявам“ (Йоан 3:30). Той видя в Давид това, в което някога беше мечтал да стане. Всички похвални черти на двамата характери бяха слепени от истинска обич и Йонатан осъзна, че щастието се състои в това да обичаш, а не в това да бъдеш обичан. Христос толкова ни възлюби, че доброволно се отказа от всяка божествена прерогатива (Фил. 2:6–8), за да посее кваса на истината във всеки човек (Йоан 1:9).

5. Ходеше накъдето и да е. Подобно на Моисей в двора на фараона, Давид получи обучение по административни дела, което щеше да му бъде от полза в идните години. Той беше поставен на позиция, в която можеше да вижда живота от всичките му разнообразни ъгли, и му беше дадено духовно прозрение, за да може да различава правилното от грешното. Подобно на Даниил, Давид запази своята почтеност в среда, която не беше избрал сам; нито се страхуваше от замърсяване. Бог не се колебае да постави Своите служители в самия водовъртеж на човешкия егоизъм, знаейки, че колкото по-тъмна е нощта, толкова по-ярка ще свети тяхната светлина.

Давид, който беше послушен син в дома на баща си Йесей, сега доказва стойността си като лоялен посланик на царя.

Постави го. Саул беше верен на обещанието си да почете човека, готов да приеме предизвикателството, което собствените му войници бяха отказали. Въпреки че беше малко повече от младеж, Давид се държеше с такава похвална дискретност, че беше с готовност приет от всички. Неговите отлични черти на характера бяха очевидни. Това не означава, че той е заменил Абнер, който е бил и все още е капитан на въоръжените сили.

8. Какво повече може да има? Не е даден интервал от време между обявяването на Божият избор на друг човек, „по-добър от теб“ (гл. 15:28), за цар и това настоящо преживяване на Давид в царския двор. Въпреки че е вероятно да са минали няколко години, Саул със сигурност щеше да е нащрек за признаци на човека, който щеше да го наследи (виж ст. 9). Наскоро той се оказа безсилен пред филистимците и ако не беше смелият подвиг на това овчарско момче, можеше да загуби живота си. И все пак той негодуваше от мисълта, че това момче, което беше почетен и близко свързано със себе си, може би щеше да му отнеме обичта както на народа, така и на армията. Каква благодарност би била това? Времето не беше облекчило остротата на пророческия укор (виж гл. 15:23). Саул отново се отдаде на чувство на недоволство и зли предположения, докато ревнивият му ум най-накрая не се побърка.

10. Злият дух. Вижте гл. 16:15, 16. Въпреки че Бог допуска изкушението да дойде, Той никога не подмамва хората към грях (Яков 1:13; вж. 1 Кор. 10:13).

Той пророкува. Може би „той беснееше“ (RSV). Глаголната форма, която се среща тук, макар че често се използва за истинско пророчество, може да се отнася и до мърморенето на лъжепророци. Екстатичната ярост на Саул се дължала на дух на силна страст, може би с надеждата да впечатли придворните си със своята святост.

Давид свиреше. Какъв контраст между тези двама мъже! Подтикнат от ревнива ярост, Саул сграбчи копие то си с умишлено намерение да убие Давид. Давид, вероятно усещайки опасност и осъзнавайки причината за страстта на Саул, държеше арфата си, с която се опитваше да облекчи психическото напрежение на царя.

12. Саул се страхуваше. Причината Саул да се страхува от Давид беше убеждението му, че Бог се е оттеглил от него в полза на Давид. Но дали Господ умишлено се е оттеглил от Саул или царят е изоставил небесния си Отец? Тъй като е дал на човека силата на свободния избор, Бог няма да го ограничи със сила, ако отхвърли съвета. Адам изостави Бога, когато се поддаде на предложенията на противника. Бог изостави ли го? Павел умишлено преследваше църквата на Христос. Бог изостави ли го? Ако е така, как по-късно Павел би могъл да твърди, „че Христос Исус дойде на света, за да спаси грешниците, от които аз съм първият“ (1 Тим. 1:15)?

Чрез служението на Давид, Господ се обръщаше към закоравялото сърце на Саул, канейки го да се върне и да осъзнае изцеляващата сила на Бог в негова полза. Въпреки че Саул безвъзвратно се беше дисквалифицирал като цар, той все още можеше да намери спасение като личност (вижте гл. 15:23, 35).

13. Саул го отстрани. От негова егоистична гледна точка, една от големите грешки в живота на Саул е, когато отстрани Давид от двора си и го направи „хилядоглавец“. Мелодията на Давидовата музика вече не можеше да облекчи страданието на Саул. Никой друг не беше в състояние да поддържа ръката на царя пред обществото, както беше направил Давид, отивайки „където и да го изпращаше Саул“ (ст. 5). Обсебен от желанието да убие Давид, Саул направи следното

точно това нещо му е затруднило да смири сърцето си и да се върне при небесния си Отец.

14. Държеше се мъдро. Или „беше успешен“, както подсказва формата на еврейския глагол. Грешките на мъжете на власт в отношенията им с подчинените им могат лесно да бъдат използвани от тези подчинени като стъпала към успеха, ако те се държат мъдро. Давид прие понижението си – защото изглежда е било такова – с пълно смирение и в новата си роля спечели възхищението на целия Израел. Нямаше обвинения, нито самосъжаление поради несправедливото отношение. Давид остана същата светла, духовно настроена душа, каквато винаги е бил. Много обичан от Господа, той, въпреки гнева на царя, получаваше точно обучението, от което се нуждаеше, преди да поеме отговорностите на лидерството. Бог адаптира житейската дисциплина към специфичните нужди на всеки човек, който възнамерява да бъде верен на дълга си.

16. Излизаше и влизаше. Задълженията, възложени на Давид, бяха такива, че го държаха постоянно в ползването на обществеността.

17. Бъди храбър за мен. Тук две различни личности се открояват в рязък контраст – лукавото двуличие на Саул срещу простотата и прямотата на Давид. Съвестта на Саул не само го тревожеше, но тайно той се страхуваше и от хората, които обичаха Давид и гласовито изразяваха лоялността си към него. Ревнив към всяка похвална дума в полза на младежа, Саул прибегна до двуличие – обичайното за егоистичните мъже – открито ласкателство и тайни заговори. Отначало Давид сякаш не е осъзнавал капаните, които са му поставени. Той приемал както повишение, така и понижение в същия дух на съвместно смирение. Сърцето му било чисто пред Бога и той се интересувал само от ефикасното изпълнение на всяка възложена му задача и спокойно е бил безразличен към личната опасност.

Не позволявай на ръката ми. Саул все още не беше готов да отнеме живота на Давид директно. Той се надяваше да да постигне целта си косвено, за да избегне злобата на хората.

18. Кой съм аз? Очевидно Мерав, по-голямата дъщеря на Саул – името ѝ означава „умножение“, „умножение“ (виж Исаия 9:6, 7) – е била обещана на Давид като част от наградата за убийството на Голиат (1 Царе 17:25) или с надеждата да го убеди да приеме риска от по-нататъшни атаки срещу филистимците. Колебанието на Давид да се ожени за Мерав може да е възникнало от факта, че той не е бил в състояние да осигури необходимата зестра.

19. Тя беше дадена. В началото раздразнен от отказа на Давид, Саул не можа да скрие нарастващата си неприязън към новоназначения капитан; той даде Мерав на Адриил – „моята помощ е Бог“, предполагайки, че думата е арамейска.

Меолатянинът. Авел-Меола, родното място на Елисей, е бил град недалеч от Бет-Шан (3 Царе 4:12; 19:16), вероятно на изток от Йордан при Тел ел Маклуб, място, което преди е било идентифицирано с Явис-Галаад (виж Съдии 7:22). Двуличието на Саул би трябвало да отвори очите на Давид, но тъй като той все още гледал на другите като на искрени като себе си, той кротко се подчинил на анулирането на първия брачен договор от Саул.

21. Бъди капан. В дъщеря си Михал, коварният Саул, видя възможност да осъществи зловещия си план за унищожението на Давид. Той щеше да изисква такава зестра, която по всяка вероятност щеше да постигне целта му дори по-добре, отколкото би било възможно, ако беше дал Мерав на Давид. Саул беше много доволен, но трябваше да действа внимателно, защото Давид не трябваше да знае, че Михал е влюбена в него.

Един от двамата. Или „втори път“ (RSV), като се има предвид, че това е на Саул второ предложение към Дейвид.

22. Заповядал на слугите си. След като умишлено отнел Мерав от Давид, Саул предприел коварни действия, за да информира младежа, че все още го иска за свой зет. Той уредил да примамва Давид чрез придворна кампания за шепот. Самите слуги вероятно не осъзнавали ролята, която несъзнателно играели в драмата.

23. Аз съм беден човек. Може би тук Давид е изразил недоумението си от двуличието на Саул. Въпреки това, той не е бил огорчен, вероятно мислейки, че решението на Саул се дължи на собствената му бедност.

25. Не никаква зестра. Интересът на Дейвид беше събуден по толкова тактичен начин, че да го накара да никакво подозрение. Всъщност идеята силно му допаднала. По този начин той можел едновременно да отмъсти за Израел срещу дългогодишния му враг и да спечели ръката на млада жена, която може би му се е струвала по-подходяща дори от по-голямата си сестра, но която може би не е била омъжена преди първородното (виж Битие 29:26). Доколкото родителите са правили уговорки за брака, Давид не усетил нищо лошо в намеренията на Саул.

Сто препуциума. Египетските релефи изобразяват купчини от тях, отрязани от паднали врагове, донесени на царя и преброени пред него като доказателство за победа. По този начин предложението на Саул е било в съответствие със съвременния езически обичай.

26. Дните не бяха изтекли. По-скоро „преди да са изтекли дните“. Този параграф принадлежи към стих 27.

27. Двеста мъже. Саул беше уговорил 100. Царят беше разгласил въпроса публично. толкова широко, че този път беше принуден да изпълни собствената си сделка. Така Бог отново насочи вниманието на Саул към човека, когото Му беше угодно да почете.

29. Врагът на Давид. Огорчението от провала на злия му план засили омразата на Саул. на Давид. Но вместо да се предаде на Бога, Саул скърбеше за наранена гордост. Престижът на Давид беше по-голям от всякога. Сега, напълно обсебен от зъл дух, мрачният ум на Саул усърдно търсеше нова капан за врага си, сега собствения си зет.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1-30 стр. 649-652

1 Ед 157

1-5ПП 649

6-8PP 650

13-16 стр. 651

17-25, 28стр. 652

ГЛАВА 19

1 Йонатан разкрива намерението на баща си да убие Давид. 4 Той убеждава баща си на помирение. 8 Поради добрия успех на Давид в нова война, злостният гняв на Саул избухва срещу него. 12 Михала маме баща си с идол в леглото на Давид. 18 Давид дойде при Самуил в Наиот. 20 Сауловите пратеници бяха изпратени да хванат Давид, 22 и самият Саул пророкуваха.

1. Убий Давид. Буквално „направи така, че Давид да умре“. Саул реши да направи Давид мишена на политическа чистка и обсъди въпроса с Йонатан и някои от правителствените си служители. Несъмнено им гарантира имунитет от наказание.

Това беше петият опит на Саул да се справи с Давид: (1) Той хвърли копието си по Давид (гл. 18:10, 11). (2) След това се опита да осъществи злия си план, като постави Давид отпред с надеждата, че ще бъде убит (гл. 18:17). (3) След това Саул го измами, като му обеща Мерав, но я даде на друг, може би надявайки се, че Давид ще действа

прибързано в резултат на това и може да бъде наказан (гл. 18:19). (4) След това той даде разрешение на Давид да спечели зестрата за Михала чрез опасна мисия (гл. 18:25). (5) Сега, тъй като беше очевидно, че Господ е с Давид, Саул потърси помощта на други, за да го убие.

3. Ще общувам. Неблагоприятните обстоятелства доказват искреността на истинското приятелство. Йонатан добре знаеше, че Давид няма и мисъл да узурпира трона, но не успя да убеди Саул в това. Положението на Йонатан не беше лесно, защото щеше да се противопостави на желанията на тиранин и щеше да бъде смятан за нелоялен към собствения си баща. Като истински приятел обаче, Йонатан каза на Давид истината за Саул, не за да го уплаши, а за да го предупреди и увери във верността на истинския си приятел. Това беше истинско изпитание за Йонатан. Йонатан трябваше да избира между лоялност към баща си и лоялност към Давид. Беше невъзможно повече да бъде лоялен и към двамата. Той демонстрира добра преценка, като се държеше по такъв начин, че да запази влиянието си над баща си и същевременно да спаси Давид от сигурна смърт.

4. Нека царят не съгрешава. Свързан с приятеля си чрез връзки, дори по-силни от тези на кръвно родство, с любов, „надминаваща любовта на жените“ (2 Царе 1:26), и познавайки най-съкровения мисли на сърцето на Давид, Йонатан беше идеално подходящ да посредничи между него и Саул. В молбата на Йонатан към баща му се проявяват както уважение към властта, така и стриктно спазване на принципите. Като син на Саул, той знаеше аргументите, които щяха да имат най-голяма тежест пред царя – победата на Давид над Голиат и неговата продължаваща, лоялна служба лично на царя във всички случаи.

5. Без причина. Йонатан тактично доказва на Саул, че няма причина да убива Давид, като му напомни, че има всички основания да цени лоялната служба на Давид.

6. Саул се вслуша. Колко ефективни са правилните думи в правилния момент (виж Притчи 1:1). 25:11; Исаия 50:4! Йонатан знаеше, че баща му греши, не само в този случай, но и в много други. Но нямаше да спечели нищо, ако беше смъмрил баща си за грешките му.

8. Голямо клане. Провидението предостави на Саул допълнителни доказателства за Давидовото лоялността и стойността на услугите му.

9. Злият дух. Вижте гл. 16:14, 15. Дяволът е знаел още от времето на помазанието на Давид, че е обучаван за царство. Следователно можело да се очаква злият да се опита да осуети Божия план. Той не би могъл да измисли по-ефективен начин да го направи, освен да убеди Саул, че Давид се стреми да узурпира царството.

10. Избягал същата нощ. В съответствие с еврейския повествователен стил са представени крайните резултати от бягството на Давид, а след това са добавени още подробности. Давид не избягал веднага; първо отишъл за кратко в дома си.

11. Тази нощ. Разказът не посочва как Михала е научила за заповедта на Саул да убий Давид. Тя може би е видяла служителите, които дебнат Давид, и познавайки характера на баща си, е разбрала целта му. Или може би Давид е бил подтикнат да ѝ се довери. Може би Давид е мислил за това преживяване, когато е пял пламенно: „Стъпките на човека са утвърдени от Господа“ (Пс. 37:23). Представете си Давид навън на планинския склон, бездомен и преследван като диво животно! Но след нощ на плач Давид може да каже: „Ще пея с глас за Твоята милост сутрин; защото Ти си бил моя защита и убежище в деня на моята беда“ (Пс. 59:16. Вижте заглавието на този псалм).

12. През прозорец. Думата, преведена като „прозорец“, произлиза от глагол, който означава „пробивам“, „пробивам“. В древността къщите обикновено са били строени по такъв начин, че всички отвори са гледали към ограден двор, с изключение на един главен външен вход. Често

Покривите бяха плоски и до тях можеше да се стигне или от вътрешността на къщата, или от двора. В записите не се посочва дали отворът, през който Михала спусна Давид, е бил на покрива или е гледал към задната част на къщата. Във всеки случай, той е бил някъде срещу главния вход, където пратениците на царя са стояли на стража. Шпионите са били спуснати от стените на Йерихон по подобен начин (Исус Навин 2:15); Павел е бил спуснат през стената в Дамаск (Деяния 9:25); учениците са отворили плоския покрив, за да спуснат парализирания в присъствието на Исус (Лука 5:19). Мъдростта на бързите действия на Михала става очевидна, когато служителите, натоварени да арестуват Давид, настояват да бъде допуснат на следващата сутрин.

Има моменти, когато каузата на правото може да бъде по-добре прокарана чрез бягство, отколкото чрез борба. Някои може да си помислят, че щом Бог е помазал Давид, а Саул се е отклонил толкова много от правото, че е направил опит за убийство, би било по-добре за Давид да отстоява позицията си. Досега той никога не е обръщал гръб на враг. Ако се беше изправил срещу Саул в същия дух, в който се е изправил срещу Голиат, неминуемо щеше да не привлече много от хората на своя страна; но подобно действие би довело до гражданска война, защото Саул също беше популярен и мнозина му се подчиняваха безрезервно. Както събитията по-късно доказаха, седем години след смъртта на Саул, преди Давид да бъде приет от целия Израел. Както с Давид, така и с Христос. Безстрашен и неуплашен, Спасителят би могъл да призове небесните войски на помощ. Вместо това, Той позволи на злите хора да имат своя ден.

13. Изображение. Евр. терафим (виж върху Бит. 31:19; Лев. 19:31). Изображението с достатъчен размер, за да бъде сбъркано с човек, е много необичайно.

Възглавница. Думата, преведена тук като „възглавница“, не се появява другаде в Стария завет и Значението му е неясно. Фактът, че „възглавниците“ от древността обикновено са били твърди и са били направени от дърво, глина, камък или метал (вижте Бит. 28:11), предполага, че предметът, за който се говори тук, е бил нещо различно от „възглавница“. Възможно е да е била вид перука, направена от черна козя козина, прикрепена към главата на изображението, имитирайки човешка коса.

За неговата опора. Или „начело“ (RSV).

14. Той е болен. Въпреки че Давид може буквално да е бил „болен“, изглежда по-вероятно Михала да е казала умишлена лъжа. Ако е така, действието ѝ едва ли би могло да бъде извинено, въпреки факта, че по този начин на Давид е било дадено повече време да избяга (виж стихове 15, 16).

17. Защо ме измами? Саул благоволяше да използва Михала като примамка, за да примами Давид към смъртта му; сега беше силно разгневен, че собствената му дъщеря трябва да бъде лоялна на Давид, а не на него. Надхитрен, той се страхуваше да не загуби престижа на служителите си. Михала очевидно беше наследила някои от чертите на баща си; тя не се поколеба да се извини, че съпругът ѝ я е заплашил да я убие. Тази лъжа даде на Саул извинение да преследва с още по-голяма енергия намерението си да убие Давид, който, както изглеждаше, сега беше заплашил дъщеря му. Ако Давид се осмелеше да убие собствената си жена, нямаше да има безопасност за никой от царското семейство, докато не бъде премахнат от пътя му. Нейната лъжа обаче беше резултат от обучението на Саул и той можеше да обвинява само себе си. Примерът на Лаван за измама също се върна, за да го измъчва (Бит. 31:14–20, 35). Лаван, Яков и Саул доказаха истинността на Христовото твърдение: „С каквато мярка мерите, с такава ще ви се отмери“ (Мат. 7:2).

18. Дойде при Самуил. Давид несъмнено беше силно озадачен от поведението на назначения от Бога водач, Саул. Защо Бог позволи на Саул да продължи да бъде цар? Дали Бог беше особено внимателен? Дали Той изостави народа? Скинията и службите ѝ в Сило бяха

беше спрян; ковчегът беше в дома на левит в Кириат-Иарим. Възможно ли е всички тези векове на служба и религия да са били измама? Наистина ли имаше Бог на небето? Дали Той имаше план за Израел? Защо той, Давид, трябваше да се откаже от работата си с овцете, за да помогне за развитието на царството, ако високите стандарти, които винаги е ценял, бяха отхвърлени? Какво щеше да спечели от борбата с филистимците, ако царят беше решен да убие този, който беше спечелил победата? Давид не смееше да вдигне ръка срещу помазаника на Господа (гл. 24:6, 10), но какво да направи, не можеше да каже.

Вижте скитанията на Давид, когато бяга от Саул: а. и б.

Изцяло уплашен от опита на Саул да го убие, Давид естествено потърсил съвет от онзи, който го бил призовал от кошарата на отговорно място в Израел и евентуално го е учил в Рама. Със Самуил той щеше да се чувства толкова сигурен от Саул, сякаш имаше светилище, в което би могъл да избяга (виж 1 Царе 1:50–53; 2:28–34).

Живял в Найот. Може би буквално „седал в жилището“, но значението на Найот е несигурно. Глаголът яшаб, „да живея“, означава също „да седе“, като цар на трона си, съдия пред двора си или учител пред класа си. Тези „квартири“ са били в Рама (ст. 19, 22, 23), вероятно общежитие, което Самуил е построил за младите мъже, обучаващи се в неговото училище. Давид е намерил Самуил в Рама, да обучава учениците си, вместо да е на годишната си обиколка (1 Царе 7:16, 17).

20. Саул изпратил пратеници. Три пъти волята на Саул била осуетена от поведението на мъжете, които изпрати да доведат Давид в Гива (виж стих 21). Всяка група, последователно, беше възпрепятствана от Светия Дух да арестува Давид и вместо това се присъедини към дейностите на училището на пророците.

Назначен над тях. Или „глава над тях“ (RSV), тоест, ръководител на училището.

23. Божият Дух. От Гива до Рама не беше повече от 7 или 8 мили. Саул беше толкова разгневен от случилото се през деня, че накрая реши да убие Давид със собствената си ръка, независимо от последствията (виж РР 653, 654). Силата на Духа обаче беше толкова силна, че Саул беше накаран да разкрие на всички коварството на душата си и човешкият гняв беше накаран да прослави Бога.

24. Пророкувал пред Самуил. Веднъж преди това, при помазването си, Саул се беше присъединил към пророците и искреността на намеренията му доведе до преобразяване на сърцето (гл. 10:5–11). Сега гневът му отново беше обуздан и му беше дадено ясно доказателство, че Бог защитава Давид. Йосиф Флавий казва: „Той беше разстроен на ум и обзет от силно вълнение на дух; и като съблече дрехите си, падна и лежа на земята през целия ден и нощ пред Самуил и Давид“ (Древности 6. 11. 5).

Гол. Така преведената дума може да означава напълно гол (Йов 1:21), дрипав или лошо облечен (Йов 22:6; 24:7, 10; Исаия 58:7) или евентуално облечен в туника, като самата мантия е свалена настрана (вж. Исаия 20:2). Тук вероятно е използвана в последния смисъл; с други думи, Саул е съблечъл царската си роба и е бил облечен само в туниката си, долна дреха, която обикновено се носи у дома. На улицата обикновено е била носена горната роба, или наметалото, върху нея. Като е свалил царската си роба, Саул вероятно е бил облечен повече като един от учениците в училището.

Може би тук Светият Дух е умолявал Саул лично за последен път. Може би от устата му е излязло не само признание за справедливостта на делото на Давид, но и осъждане на собствените му умишлени действия. В деня на последния съд великият противник

от душите ще признаят справедливостта на великия Божи план за спасение и грешката на собствените Му пътища (виж Фил. 2:10, 11). Но старите зависти и вражди ще се завърнат и ще избухнат в един голям последен израз на омраза и ярост (виж ВБ 671, 672). Така беше и със Саул в неговата враждебност към Давид. Връщайки се отново, злият дух, който го беше контролирал толкова дълго, намери сърцето му празно от Божията благодат и го хвана още по-здравно от преди (виж Мат. 12:44, 45).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–24ПП 652–654

2–10ПП 652

11, 12, 18–22 стр. 653

23, 24 ПП 654

ГЛАВА 20

1 Давид се съветва с Йонатан за своята безопасност. 11 Йонатан и Давид подновяват завета си чрез клетва. 18 Йонатан е знак към Давид. 24 Саул, лишен от Давид, се опитва да убие Йонатан. 35 Йонатан с любов се сбогува с Давид.

1. Давид избяга. Очевидно в Гива, за да се съгласи с Йонатан. Давид едва ли би посмял да се върне там, докато Саул беше там, но под възпиращата сила на Духа, Саул остана в Рама през по-голямата част от деня и нощта (виж гл. 19:23, 24). Забавянето даде възможност на Давид да намери Йонатан и да научи от него отношението на Саул. Не се споменава за посещението на Давид при жена му по това време. Той беше уверен, че Йонатан ще спази съвета си, но не беше много сигурен в Михала. Вижте „Скитанията на Давид, когато бяга от Саул“: а. и б.

Моето беззаконие. Двете думи, „беззаконие“ и „грях“, едва ли са повтарящи се синоними. Думата „авон“, преведена като „беззаконие“, идва от корена „авах“, „да бъдеш с извратен ум“. „Авон“ често разбира вината и наказанието за греха. Думата „хаттаа“, преведена като „грях“, идва от корена „хата“, „да не уцелиш целта“. Давид питаше: Каква е моята вина и в какво съм бил извратен в отношението си към царя или към царството? Не съм ли работил за Саул при най-трудни условия? Не съм ли извършил доблестна служба за Израел, борейки се с враговете му? Не са ли моите мотиви и желания винаги били да донеса успех на любимия си народ? Къде съм пропуснал целта и съм се провалил в целта си?

2. Боже, пази. Евр. халила, използва се като възклицание на отвращение, протест. Името на Божеството не е на еврейски. Предпочита се преводът „далеч не е“, както в стих 9. Изразът „Боже, пази“ е стар английски идиом на протест, който не е буквален превод от еврейски. Джонатан изглежда е сигурен, че действията на баща му се дължат на психическото му разстройство. Той уверява Давид, че Саул няма да направи нищо тайно, както беше видно по-рано, когато той говори с Джонатан и неговите служители за убийството на Давид (гл. 19:1). Тогава Йонатан успя да вразуми Саул и да го успокои, и беше сигурен, че сега има решение на проблема. Но след като видя отношението на Саул в студентското жилище в Рама, Давид не беше убеден.

3. Давид се закле. Тоест, той потвърди с клетва, че знае за какво говори. Давид обърна внимание на Йонатан върху факта, че Саул знаеше за близкото им приятелство и въпреки че Йонатан успяваше да вразуми баща си в миналото, сега Давид се страхуваше, че Саул ще продължи злите си планове толкова тайно, че няма да говори за въпроса.

свърши с никого, камо ли със собствения си син. Може би Джонатан не беше видял баща си непосредствено преди преживяването в Рама и не беше знаел за внезапната промяна за по-лошо.

Стъпка. Евр. *reša'*. Думата се среща само тук в Стария завет. Употребата ѝ във фразата е илюстрация на разговорен език, сравним с нашите съвременни идиоми. Такива изрази придават цвят на повествованието и подкрепят автентичността на историята.

Дейвид имаше няколко часа, за да се възстанови от страха си, и сега можеше да мисли ясно и да планира съответно. Той показва истинско лидерство, като очерта плана си за получаване на необходимата информация, за да определи бъдещите действия.

5. Новолунието. Евреите, както много от околните им съседи, спазвали лунен календар, в който първият ден от месеца започвал с вечерта, в която се появявал полумесецът на новолунието. Първият ден от месеца, наречен „новолуние“, бил ден на специални празненства, включително приношения (Числа 28:11–15) и тръбене на тръби над приношенията и жертвите (Числа 10:10). Такива празници били едновременно племенни и общностни дела по това време и се очаквало Давид, като зет на Саул, да присъства. Разказът не посочва месеца от годината. Въпреки това, доколкото във Витлеем е имало и такъв празник, наречен „годишна жертва“ (1 Царе 20:6), е възможно това да е бил годишен празник, най-вероятно този на новата година, който се е празнувал на първия ден от седмия месец, Тишри, през есента, както е в съвременния еврейски календар (виж стр. 108). Такова събиране е било разрешено на централното място за срещи за всички племена (Второзаконие 12:5–16). В дните на Илий това е било Сило. По-късно, в дните на царството, това е бил Йерусалим. След преместването на ковчега от Сило, е било много вероятно всеки район да провежда свое собствено събиране. По този начин същият вид празник е можел да се проведе във Витлеем, както се е провел в Гива.

6. За цялото семейство. По-добре „за целия клан“. Израел бил разделен на 12 племена, но тези племена отново били групирани в кланове или семейства (вижте Изх. 6:14–30). В племената на Вениамин и Юда един клан можел да се среща в Гива, а друг във Витлеем.

Някои поставят под въпрос почтеността на Давид, когато е поискал от Йонатан да каже на Саул за планираното посещение у дома, защото вярват, че Давид изобщо не е планирал да ходи във Витлеем. Внимателното разглеждане на контекста не потвърждава твърдението. Библейските разкази често пропускат много подробности, които, ако бяха дадени, биха изяснили картината. Краткият разказ, изложен тук, създава впечатлението, че целият инцидент е бил просто измислица, за да се изпита отношението на Саул. Но изявлението на Йонатан, направено пред баща му (ст. 28, 29), силно подсказва, че двамата приятели са обсъдили целия въпрос и че е било казано повече, отколкото е записано тук. Изглежда очевидно, че Давид е планирал да види братята си и че вероятно е направил кратко посещение във Витлеем (виж РР 654, 655). Но преди Саул вероятно да изпрати след него, той се върна и се скри на полето, очаквайки информацията от Йонатан за реакцията на Саул.

8. Ако има такъв. Давид е съзнавал, че тежкото му положение не се дължи на някакъв негов грях. Ако към укора, че е третиран като политически враг, и нещастieto да живее като беглец, се беше добавил и товар на вината, бремето щеше да бъде почти непосилно. Знанието за неговата невинност крепеше Давид в този труден час.

Чистата съвест може да компенсира всяка загуба на този свят. Тези, които завидват на нечестивите, които се отдават на удоволствията на греха, трябва да помнят, че тези удоволствия се заплащат с часове разкаяние и самоомраза. Много от онези, които са пили от замърсения извор на земята, биха дали всичко, което имат, само ако можеха да отменят миналото и да заличат...

мръсно петно от живота им. От друга страна, онези, които могат да се изправят пред Бога и своите близни със съвест, без обида, са най-щастливите хора на света. Те може да притежават малко материални предимства, но притежават съкровище, което цялото богатство на този свят не може да купи (вижте 1 Петрово 3:13-17).

9. Злото беше решено. Йонатан чувстваше в сърцето си, че Давид греши в заключенията си относно отношението на Саул. Той изглеждаше уверен, че само побърканият ум на Саул понякога го кара да се държи като демон. Можеше категорично да противоречи на Давид, но доколкото преживяването засягаше Давид по личен начин, той доброволно се съгласи с метода на приятеля си за определяне на отношението на Саул. Бъдещето щеше да разкрие истината и в края на краищата не можеше да има нищо лошо в това да се следва методът на Давид.

В това преживяване има ценен урок. Мъжете нямат еднаква наследственост и околната среда и следователно не подхождат към проблемите на живота по един и същи начин. Всеки вярва, че неговият индивидуален метод е правилният. Резултатът често е различие в мненията, противоречия и взаимни обвинения. Разменят се остри думи, които разделят семейства, приятели и дори любовници. Егоизмът се натрупва и гордостта поддържа заетата позиция, независимо дали е устойчива или не. Тази глава представя поразителен контраст между начините на Саул и Йонатан да се справят с подобни ситуации. Саул, в своята нетърпелива тирания и фанатизъм, чувствал, че трябва да бъде първи и че това, което казва, е правилно и окончателно. Всеки, който не е съгласен, трябва да бъде елиминиран, независимо от средствата, предприети за това. И все пак собственият му син подходил към живота от съвсем различен ъгъл. Защо е разликата между баща и син, след като и двамата са имали почти еднаква среда и обучение?

Дали Бог е озарил единия живот, а другия не? Дали Саул е роден да бъде зъл, а синът му, за разлика от него, да притежава благородни черти на характера? Дали хората са били длъжни да приемат Саул с всичките му ексцентричности, правейки отстъпки за цялата му самоувереност и властни маниери?

Отговорът на тези въпроси се намира в думите на Павел: „на когото се предавате като слуги, за да му се подчинявате, негови слуги сте“ (Римляни 6:16). Поради свободния си избор, човек отдава службата си, мислите си и възгледите си за живота или на единия, или на другия от двамата господари – двама водачи, които представляват диаметрално противоположни стандарти. Може би Саул е служил на себе си през цялата си ранна младост. Може би е бил проблемно дете в бащиния си дом, побойник сред съратниците си, но все пак, подобно на Юда, роден водач. Ако това е вярно, лесно е да се разбере тревогата на баща му, когато Саул е бил далеч от дома си, ловувайки магарета. И все пак в помазанието на Саул е имало изобилно доказателство, че Бог го е приел въпреки недостатъците му и му е дал ново сърце (гл. 10:6, 9). Но Саул отказал да ходи в небесната светлина. Йонатан, синът на Саул, от друга страна, избрал да следва други интереси, освен тези на себе си. В ранния си живот Джонатан, чрез молитвено отдаване на откриващите се Божии провидения, постепенно беше развил установената си гледна точка. Неговият подход към живота го накара с радост да приеме предложението на Давид. Това преживяване, заедно с други, може би е било в ума на Давид, когато по-късно е пял: „Ето, колко е добро и колко е приятно братята да живеят заедно в единство“ (Пс. 133:1).

13. Господ да бъде с теб. На полето Йонатан се обвърза с Давид с тържествена клетва, че няма да го изостави, независимо от развитието на събитията. Ако новините бяха добри, както се надяваше, той нямаше да изостави Давид. От друга страна, ако новините бяха лоши, той щеше да го уведоми за истината и да се моли за Божията благословия върху него, докато бягаше, за да спаси живота си. Йонатан беше лично убеден в Божието присъствие с баща си, когато Саул пое тежките отговорности на царството. Но откакто се среща с...

Давид беше божествено впечатлен, че Господ е планирал възвишена съдба и за Давид, която съдба щеше да се осъществи, независимо от злобата на Саул към него. В това отношение Йонатан показва истинско великодушие.

15. От моя дом. По рождение Йонатан беше член на дома, който се беше заклел във вражда с Давид. И все пак той разпозна Божията цел да повери ръководството на Израел на своя зет. Йонатан избра по собствена свободна воля да се присъедини към дома, който Бог беше посочил, че ще замени упадъчното семейство, в което се беше родил.

В сърцето на Джонатан Божият план имаше предимство пред семейните връзки. Това не беше заради желанието му за лична безопасност, а защото разбираше, че истината най-накрая трябва да възтържествува.

Завинаги. Евр. „ад-аолам“, буквално „до век“. Продължителността на века трябва да бъде определено от идеята, с която е свързано. В този случай продължителността на времето би била периодът на едновременното съществуване на двата дома. За доказателство, че изразът „завинаги“ не означава непременно безкрайност, вижте Изх. 21:6.

16. Сключиха завет. Трудно е да се преведе този стих на еврейски.

Преводът на LXX е: „Ако не го направиш, когато Господ изстреби всеки от враговете на Давид от лицето на земята, ако се случи името на Йонатан да бъде открито от дома на Давид, тогава нека Господ потърси враговете на Давид.“

23. Между нас двамата. Йонатан естествено се надяваше на добри новини. Ако се окажеше друго, той беше уверен, че Господ някак си ще осъществи целите Си. Беше уверен, че същият Бог, който беше дал на него и Давид толкова ценни часове заедно, ще продължи да бди и над двамата.

26. Той не е чист. С всичките си зли черти, Саул очевидно е бил много придирчив към външния вид. Той разбирал, че всяка церемониална нечистота би била достатъчна причина Давид да отсъства от такъв специален празник (виж Лев. 15; 1 Царе 21:3-5; и др.). Основната му грижа в този момент обаче не била формата на службата, а местонахождението на един млад мъж, който се осмелил да получи аплодисментите на народа преди царя.

27. Вторият ден. Ако ставаше въпрос само за нечистота, Давид можеше да се измие и да бъде чист вечерта и по този начин да присъства на втория ден.

Когато Саул разбрал, че той отсъства, той издал истинските си чувства, като попитал сина си за „сина на Есей“. Омразата му към Давид била толкова голяма, че думите му вероятно далеч не били мили (виж стих 31). Два пъти Давид се изплъзвал от убийствената му ръка; той бил решен да не го прави отново.

28. Помолил за позволение. Вижте стих 6.

30. Бунтовна жена. Думата „жена“ е пропусната в еврейския текст, но е ясно е необходимо, защото думите „перверзен“ и „бунтарски“ са от женски род. Следователно, думата „жена“ трябва да се разбира. Предполага се, че като е пропуснал думата „жена“ и е поставил и двете определящи думи в женски род, Саул е засипвал с обида, отказвайки дори да произнесе думата „жена“ или „майка“, тъй като е бил толкова ядосан, че си е позволявал само описателните ругатни. Една от най-лошите обиди, които един ориенталски човек може да отпрати, е да засипе с укори нечия майка.

31. Да не се установи. Решителността на Саул беше да запази династията си, независимо от всякакви въпроси относно правилното или грешното. Следвайки този курс, израилевият цар следваше примера на съседните царе, които държаха тронове си със сила и се бореха и умираха, за да запазят династиите си. Саул не желаше да признае Бог за върховен владетел на Израел.

34. Скърбех за Дейвид. Преживяването беше шокиращо разочарование за Джонатан. Откритият разрыв с баща му бил изключително болезнен за него. Решението му да се свърже със „сина на Есей“ било подложено на изпитание, но той отказал да се отклони от правилната страна. Подобно на Моисей, който обърнал гръб на египетския трон, Йонатан избрал „по-скоро да страда с Божия народ, отколкото да се наслаждава на греха за известно време“ (Евр. 11:25). Той знаел от опит истината, която Христос по-късно казал: „Който обича Отца... повече от Мене, не е достоен за Мене“ (Мат. 10:37).

35. Малко момче. Като взел „момчето“, лъка и стрелите, Джонатан прикрил целта на пътуването си на полето. Щели да го заподозрат, че просто отива на лов или за стрелба по мишена.

38. Бързай. Сравни стих 22. Тези думи бяха добавени, за да впечатлят Давид от изключителната сериозност на ситуацията.

41. Давид превъзхождаше. Буквално „Давид направи така, че някой да стане велик“. Точното значение на Тази клауза е несигурна. LXX предава идеята за дълъг плач или плач до голяма кулминация. Някои са разбрали думите буквално в смисъл, че Давид е „направен велик“ или „укрепен“ за предстоящото изпитание.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–42 ПП 654, 655

1–3, 5PP 654

6, 7, 25–35, 41, 42 стр. 655

ГЛАВА 21

В Ноб Давид взема от Ахимелех осветен хляб. 7 Доик присъства. 8 Давид взема меч на Голиат. 10 В Гет Давид се преструва на луд.

1. Не. Това е първото споменаване в Писанието на това място. Споменава се само шест пъти в целия Стар завет, четири от които се срещат в гл. 21 и 22. В нито едно от тези места не е посочена определена връзка с други добре познати места. Въпреки това, в Неемия 11:32 Ноб се споменава веднага след Анатот, град на около 2 1/2 мили североизточно от района на Храма в Йерусалим. Във видението на Исаия за асирийското войско, приближаващо Йерусалим от север, Ноб се споменава като разположен между Анатот и Йерусалим (Ис. 10:30–32). Но в това видение се споменават два други града между Анатот и Ноб. Асириецът се вижда да стиска ръка към планината Сион, когато достига Ноб. Главният път за Сихем минава от Йерусалим на север през планината Скопус, откъдето се открива последната гледка към града. Вдясно от този път, близо до върха на планината Скопус, има плато, което някои смятат, че би могло да бъде мястото на Ноб. Тази позиция би била не съвсем по средата на пътя от Йерусалим до Анатот. Други смятат, че Ноб е бил на Елеонската планина. Именно в Ноб е била преместена скинията от Сило, след като ковчегът е бил взет от филистимците.

Ковчегът все още беше в къщата на Авинадав в Кириатиарим. По-късно Давид премести ковчег в Йерусалим (2 Царе 6:2, 3). Тъй като по това време ковчегът не беше в скинията, службите вероятно са се провеждали по същия начин, както по времето на Христос, когато най-святото място на Храма е било празно.

Ахимелех. Вижте върху 2 Царе 8:17.

Свещеникът. Очевидно първосвещеникът, отговарящ за светилището. Присъствието на присъдените хлябове (виж стих 6) показват, че скинията вече е била в Ноб (виж РР 656).

Страхува се. Буквално „трепереше“. Тревога и страх бяха изписани на лицето на Давид. Ахимелех знаеше, че нещо коренно не е наред. Цялото отношение на Давид беше толкова различно от предишното, че Ахимелех се чудеше какъв ход да предприеме.

2. Царят заповяда. Няма съмнение относно факта, че Давид даде

Ахимелех - пълно изопачаване на фактите. Давид беше в голяма опасност. Той беше толкова съкрушен от развоя на последните събития, че му беше трудно да гледа на настоящите изпитания в светлината на явните доказателства за Божия призив и защитна грижа. Ако избягаше при Самуил, можеше да застраши живота на този почтен човек. Ако се върнеше в собствения си дом в Гива, присъствието му можеше да доведе до смъртта на жена му. В искреността на душата си той копнееше да се допита до Господа и единственото място, за което можеше да се сети, беше скинията в Ноб. Доколкото Саул е изисквал свещеникът да му служи по време на война, вероятно е Давид, като капитан над хиляда (гл. 18:13), преди това да е спирал в Ноб за помощ, преди да продължи различните си нападения.

Проблемът му сега беше да проведе разследване, без да даде на Ахимелех никаква реална информация. на ситуацията. Че свещеникът наистина е попитал за него, е видно от разказа на Доик към Саул (гл. 22:10) и от подразбиращото се признание на Ахимелех за пълно невежество относно каквито и да било проблеми между Саул и зет му (гл. 22:14, 15). Давид установил, че ситуацията в Ноб е силно усложнена от присъствието на Доик. Изглеждало сякаш всичко е срещу него. Той се нуждаел от помощ и в момента на изкушението изглеждало, че единственият начин да получи помощ и същевременно да защити свещеника е да говори по такъв начин, че да попречи на Ахимелех да узнае причината за идването си. С това прибягване до измама Давид сгрешил (виж PP 656).

Фактът, че Библията тук не осъжда двуличието на Давид, не бива да се приема като оправдание за деянието. Писанията изискват строга истинност.

От гледна точка на стандартите на онова време, прикриването на Давид би се считало за разумно оправдано. Казва се, че сред народите от Близкия изток се е вярвало – и все още до голяма степен се вярва – че не е престъпление да се лъже, за да се спаси живот. Гаваонците прибягнали до такава хитрост и въпреки това животът им бил пощаден (Исус Навин 9:3–18). Но въпреки че Бог приемал хора, опетнени от обичаите на онова време, Той се опитвал да ги насочи към по-висок стандарт. Той не ги отхвърлял, нито ги изоставял заради случайното или може би обичайното практикуване на обичаите на онова време. Божият план в крайна сметка бил да доведе до реформа във всички тези въпроси.

Въпреки че Давид не можеше да се позове на невежество за постъпката си, Бог не го изостави. Може би щеше да е по-добре за него да е отишъл при Самуил, който беше запознат с целия въпрос. Бог имаше хиляди начини да се измъкне от затруднението. Ако Давид беше казал истината на Ахимелех, свещеникът щеше да бъде предупреден и можеше да избегне убийствената ръка на царя (виж PP 656).

Аз назначих. Граматически това изречение може да се тълкува или като думи на Саул, или като тези на Давид. Може би Давид е разположил хората си близо до източния път, водещ от Гива за Витлеем, за да наблюдава за служителите на Саул, които пътуват към Витлеем, за да го арестуват. Знанието за движенията на тези пратеници на Саул би било от голяма ценност за Давид.

4. Осветен хляб. Дванадесетте пъти на присъдения хляб били заменяни всяка събота с ново печене. Според левитските разпоредби старият хляб трябвало да се яде само от свещениците и само на святото място (Левит 24:5–9).

Скитанията на Давид, когато бяга от Саул — 1

Винаги обзет от ревността на Саул, понякога предаван от онези, на които е помагал, Давид е бил божествено закрилян и воден в пещери, гора и пустиня. Въпреки че е правил сериозни грешки, опитът му като водач на беглец му е дал практическа подготовка за трона, който му е бил обещан, но никога не се е опитвал да узурпира.

6

Скитанията на Давид, когато бяга от Саул — 2

⁵Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 17:15).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

⁶Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Битие 1:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

От жени. Доколкото ни е известно, в Моисеевите разпоредби няма нищо, което да забранява яденето на хляб от онези, които са били церемониално чисти. Някои са забелязали, че в древните народи е било обичайно дори езическите жреци да се въздържат от жени, преди да изпълнят официалните си задължения, и е много вероятно левитите също да са спазвали този обичай. Според Моисеевия закон такъв полов акт е правил човек церемониално нечист до вечерта (Лев. 15:16–18; виж също Изх. 19:15). Вероятно поради неотложността на царските дела и тъй като Давид беше зет и очевидно представител на царя, Ахимелех пренебрегна буквата на закона, основавайки се на това, че Давид и хората му бяха церемониално чисти.

Присъственият хляб, буквално „хляб на присъствието“, е символизирил Христос, живия хляб (Йоан 6:28–51). Цялата храна на човека, както духовна, така и материална, се получава само чрез посредничеството на Христос. Както манната, така и присъственият хляб свидетелстват за факта, че „човек не живее само с хляб, но с всяко слово, което излиза от устата на Господа, човек живее“ (Второзаконие 8:3). От гледна точка на физическата храна, пет хляба са означавали малко за Давид и неговите хора. Но ако Ахимелех „се е допитал до Господа“, както и

снабдявайки се с „храна“, както свидетелства Доик (1 Царе 22:10), посещението при свещеника е било с добавена стойност. Може би също така, ако Давид е помислил за значението на хляба, който е осигурил, това му е помогнало да осъзнае отново истината, че Божието присъствие ще бъде с него, където и да отиде. Давид щеше да се нуждае от такава увереност в предстоящите трудни години.

6. Горещ хляб. Някои посочват това като доказателство, че Давид е посетил скинията на Съботен ден, но в записа само се посочва, че хлябът е бил изваден, когато е бил заменен с топъл хляб.

7. Доик, едомец. Вероятно един от заложенниците или робите, върнати от Войната на Саул срещу Едом (гл. 14:47).

Задържан. Доег беше приел еврейската религия и беше в скинията, плащайки неговите обети (PP 656). Обстоятелствата около тези обети не са известни. Очевидно той е извършил някакво прегрешение, което е заслужило порицанието на Ахимелех, защото това действие на свещеника е една от основните причини, поради които Доег по-късно се е превърнал в доносник срещу Ахимелех (PP 659).

8. Копие или меч. Виждайки Доик, Давид осъзна, че е напуснал Гива толкова прибързано, че Нямаше време да събере оръжия, за да се защити в случай на нападение. Като престъпник щеше да бъде на милостта на всеки, който го намери.

9. Мечът на Голиат. Всички доспехи на Голиат бяха станали лична собственост на Давид. Вероятно преди това той самият е представил меча на скинията като благодарствена жертва към Бога. Давид е бил добре наясно, че скинията не е оръжейна, но вероятно мислейки за възможността мечът все още да е там, той небрежно попитал дали свещеникът има някакви оръжия, които може да вземе назаем.

Нямаше нищо подобно. По позицията на меча в скинията и по начина, по който беше увит, човек би могъл да разбере, че е бил пазен като паметник на велика победа, дадена от провидението на Израел. Давид изглеждаше щастлив от мисълта, че ще се сдобие с този меч, може би не толкова заради военната му стойност, колкото заради постоянното напомняне, че ще бъде за защитното ръководство на Господа. В този момент той се нуждаеше от такова насърчение.

10. Анхус. Анхус е наречен Авимелех в заглавието на Псалм 34, като Анхус е филистимско име, а Авимелех е семитско. Този псалм е написан от Давид, когато се преструва на луд пред филистимските мъже. Като престъпник, Давид не можел да намери помощ в Израел. Беше доста често срещано явление престъпниците на един народ да бъдат укривани от враговете му. Гет не беше далеч, може би на по-малко от 30 мили от Нов.

Саул едва ли би помислил да го търси там. Давид познаваше добре страната, откъдето беше получил зестрата за жена си Михала. Ако се довереше на Анхус, беше сигурен, че на Саул няма да му бъде позволено да го вземе.

Историята разкрива много случаи, в които Божиите деца са били преследвани от собствения си народ и са получавали голяма помощ от онези, които са били смятани за врагове. Седекия, например, е затворил Еремия заради пророчеството му (Ер. 32:3), но вавилонските завоеватели са му проявили милост (Ер. 40:1–6). Преживяванията на Давид показват странни контрасти и парадокси. Защо Бог му е позволил да стане изгнаник? Какво обучение е имало в това, че Бог му е позволил един ден да бъде зет на царя, а на следващия ден да проси хляб?

11. Цар на земята. Това заключение вероятно не е било така, защото филистимците са знаели за помазанието на Давид, а по-вероятно защото той е бил този, който е приел предизвикателството на Голиат. Това му е спечелило репутацията на герой на деня както сред враговете, така и сред приятелите. Той се е доказал като най-смелия защитник на Израел.

13. Преструвал се е на луд. Втора грешка, за която няма оправдание (виж гл. 21:2). Резултатите от това преживяване накарали Давид да осъзнае необходимостта от по-голяма зависимост от Бога. В новата си връзка сърцето му било изпълнено с благодарност и в хвала към Бога той бил вдъхновен да напише 34-ия псалом. Някои поставят съставянето на 56-ия псалом от Давид по време на първото му посещение при царя на Гет. Вероятно е по-добре да се отнесе към времето на второто посещение на Давид, след като Саул го преследвал толкова безмилостно, че той почти се отчаял дори от самия живот (виж гл. 27).

Във времена на големи лични изкушения и трудности, когато враговете са възвеличени, а приятелите унижени, когато без значение в каква посока човек поеме, е лишен от съвета и помощта, от които се нуждае, е добре да се прегледа разказът за бягството на Давид от Саул, контакта му с Ахимелех и Доик в Ноб и бягството му при враговете на Израел в Гет, а след това да се прочете неговата вдъхновена песен на благодарност (Пс. 34), за която се смята, че е била композирана по това време.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–15 стр. 656, 657

ГЛАВА 22

1 Групи се събират при Давид в Одолам. 3 В Масфа той препоръчва родителите си на моавския цар. 5 Увещава от Гад, той отива в Харет. 6 Саул отива да го преследва и се оплаква от неверността на слугите си. 9 Доик обвинява Ахимелех. 11 Саул заповядва да убият свещениците. 17 Пешаците отказват, но Доик го изпълнява. 20 Авиатар бяга и донася вестта на Давид.

1. Пещерата Адулам. Според Йосиф Флавий („Древности“ vi. 12. 3), пещера близо до град Адулам. Адулам е идентифициран с Хирбет еш – Шейх Мадкур, на 26 км югозападно от Йерусалим, на западния склон, докато планините се спускат към Шефела. Градът се намира в източния край на долината Ела, където Давид се е срещнал с филистимския гигант. В тези хълмове са открити много пещери, някои от които са много големи. Пясъчникът е толкова мек, че стените могат да бъдат изсечени с черупки. Дори векове не са заличили следите от тези черупки. В някои от тези пещери овчарите са отглеждали стадата си. В други, на няколко мили южно от Адулам, се съобщава, че ранните християни са живели по времето, когато преследването ги е прогонило от градовете на Палестина. Някои от пещерите съдържат гробници и крипти, подобни на тези в катакомбите в Рим.

Одолам беше скривалището на Давид, когато копнееше да се напие от кладенеца във Витлеем. Трима от неговите храбри мъже рискуваха живота си, за да си проправят път през редиците на филистимците, които бяха нападнали долината на Рефаим близо до Йерусалим, и да донесат на любимия им водач пиетие. Давид беше толкова съкрушен от тяхната лоялност, че изля водата като възлияние пред Господа (2 Царе 23:13–17; 1 Летописи 11:15–19). Този инцидент се случи по време на жътва (2 Царе 23:13; вж. 1 Царе 23:1), през пролетта и началото на лятото на годината. Давид вероятно беше прекарал зимата в тази пещера.

Докато бил в пещерата Одолам, Давид написал 57-ия псалом, според заглавието му. Възвръщайки вярата и смелостта си, той изрази увереността си в Божието избавление, въпреки че се озова „сред лъвовете и дори сред... мъже, чиито зъби са копия и стрели, а езикът им – остър меч“ (Пс. 57:4). Промененото му отношение може отчасти да се обясни с присъствието на пророк Гад, който, както някои предполагат, се присъединил към Давид и неговите спътници в пещерата (вижте на стих 5).

3. Мицпе. Буквално „наблюдателна кула“. В целия планински район на Моав са открити руини на тези „крепости“ или укрепления. Те са построени върху раменете на

планински върхове в ползрението един на друг. В тези крепости са били разположени наблюдатели, за да образуват верига от комуникации. Точното местоположение на тази Мицпа в Моав не е известно. Вероятно е била една от крепостите в моавските хълмове, недалеч от Кир. Кир изглежда, поне по-късно, е бил столица на Моав (виж 4 Царе 3:25–27). Съвременното му име е Керак, град, разположен по склоновете на уади Керак, на възвишение, подходящо за отбрана. На около 22,4 км от Кир се намира уади Хеса – библейският поток Зеред – който е представлявал северната граница на Едом. Саул е воювал срещу Моав, след като е дошъл на трона (1 Царе 14:47). Следователно всеки, обявен извън закона от Саул, би намерил убежище в тази страна. Също така, Давид може да е бил повлиян от факта, че Рут, неговата прабаба, е била моавка.

4. Държа. Евр. *mešudah*, „крепост“, „укрепление“, от корена *šud*, което означава „да ловувам“.

5. Гад. Това е първото споменаване на човек, който ще играе толкова важна роля в живота на Давид. Тъй като Саул се обърнал не само срещу свещениците, но и срещу пророците, от които Самуил бил главен, би се очаквало умовете на всички истински религиозни да се отчуждят от своя цар. Може би Самуил е изпратил Гад, за да се свърже с Давид. Бъдещият цар на Израел щеше да бъде много облагодетелстван от присъствието на божествено вдъхновен гледач. Докато Давид е жив, Гад е бил негов гледач (2 Царе 1:1).

24:11–19). Гад, заедно с пророк Натан, е съставителят на биографията на Давид (1 Лет. 29:29). Тъй като е преживял своя дългогодишен приятел и цар, индикациите сочат, че е дошъл при Давид, докато е бил още млад мъж. Въпреки че не е посочено, е вероятно Гад да е дошъл при Давид, докато Давид е бил в Одолам, и да е придружил Давид до Моав, вместо да пътува до Масфа, за да го намери. Само като се опитаме да сглобим откъслечни сведения относно Давид от различни части на Писанието, можем да видим колко много подробности – интересни, ако само можехме да ги възстановим – са били пропуснати при представянето на историята за Божията провиденческа помощ към Неговите деца.

Това, което Бог направи за Давид, като му осигури пророческо ръководство, Той беше направил и за Саул. Тези два живота са поставени в контраст и показват, че Бог не гледа на лице. Тези, които не отговарят на божествения стандарт, се провалят не защото Господ не прави всичко, което Небето може да измисли, за да направи истинския успех възможен, а защото Небесният план е упорито отхвърлян.

Не оставай. Давид не трябваше да остава в Моав. Той беше нужен в Юдея. Силите на Саул изглеждали безсилен срещу продължаващите филистимски нападения (1 Царе 23:1, 27; 1 Лет. 11:15), а условията били нестабилни. Историята за Навал подсказва, че пастирите са се нуждаели от въоръжена защита (1 Царе 25:15, 16, 21). Омразата на Саул към Давид не била причина Давид да избяга в чужда земя. Бог, който го е защитавал толкова много пъти в миналото, сега нямало да го изостави, а щел да оформи събитията по такъв начин чрез трудности и страдания, че той да получи необходимото обучение за бъдещо лидерство.

Дисциплината на страданието е действала дори в живота на Исус. Капитанът на нашето спасение е усъвършенстван „чрез страдания“ (Евр. 2:10). Давид, като се завръща сред всички спорни елементи в Юдея, трябва да се държи така, че да вдъхне смелост на всички около него. Бог днес е нетърпелив да демонстрира лоялността на Своите деца във всякакъв вид среда. Той не иска Неговите деца да се оттеглят, когато обстоятелствата станат трудни. Той желае Неговите последователи да демонстрират красотата на християнската религия и да разкрият нейното огромно превъзходство над служенето на себе си и Сатана.

Харет. Някои го идентифицират със съвременния Харас, северозападно от Хеврон, на края на планинския район; но идентификацията е несигурна.

6. Давид беше открит. Някои коментатори приемат разказа за останалата част от тази глава като илюстрация на начина, по който еврейският текст понякога се отклонява от стриктната хронологична последователност на събитията, за да доведе една мисъл до нейния край, преди да обсъди друга. Подобно тълкуване на този пасаж предполага, че обвинението на Доик срещу свещеника Ахимелех и клането в Ноб са последвали веднага след откриването на първоначалното бягство на Давид, но че разказът продължава с разказа за Давид и неговите хора, докато не стане необходимо да се въведе клането, за да се обясни пристигането на Авиатар в Кеила в следващата глава. Това тълкуване се основава до голяма степен на признанието на Ахимелех за незнанието му за истинското положение на Давид. Това не е нелогично заключение.

Също толкова разумно е да се приеме, че повествованието е последователно. В този случай твърдението, че Давид и хората му са били открити, означава, че е станало известно, че са излезли от скривалището си в крепостта Одолам и са се разположили на лагер в гората Харет; и че когато царят научил за това, той се оплакал на служителите си за предателско сътрудничество с разбойника (ст. 8). Вследствие на това пастирят Доик щял да се възползва от възможността да се превърне в доносник срещу Ахимелех (ст. 10>9, 10). Няма причина да се предполага, че човек на мястото на Доик би знаел, когато е видял Давид в светилището, нещо за истинската причина за идването му. Тъй като не би имало нищо необичайно в това Давид да спре там за съвет, преди да тръгне по поръчка за Саул, Доик несъмнено би сметнал това за недостойно за разказване по онова време. Отговорът на Ахимелех не помага за определяне на последователността на събитията, тъй като твърдението му за незнание по време на посещението на Давид все пак би било негова логична защита (виж стихове 14, 15), независимо от интервала между предполагаемата му измяна и изправянето на свещениците пред Саул. По този начин убийството на свещениците и клането в Ноб не са последвали непременно непосредствено след посещението на Давид в светилището (виж РР 658, 659).

Дърво в Рама. Тъй като Рама и Гива са различни места, разделени от значително разстояние (виж гл. 1:1), Саул едва ли е могъл да е в Гива, но да седи под дърво в град Рама.

Еврейската дума „рама“ тук вероятно би трябвало да се преведе като „височина“ или „високо място“, както в Езек. 16:24, 25. Високото място в Гива вероятно е било любимо място за срещи на мъжете от града.

8. Заговорници срещу мен. Поради безумната си ревност Саул започна да се самосъжालява и да обвинява всички освен себе си за всичките си неуспешни опити да залови Давид. Сега той прибегна до това да струпи срам върху собствените си племена, задето са укрили информация от него, за да помогнат на съперник от Юда. Дори собственият му син, както той си мислеше, се беше обърнал срещу него и беше виновен за предателство. Веднъж преди беше заплашил да го убие (гл. 14:44); сега чувстваше, че симпатиите на хората са на страната на Йонатан дори повече от преди.

9. Тогава Доик отговори. Доик, главният пастир, видя възможността си да отмъсти на свещеника Ахимелех (виж гл. 21:7), както и да засили позицията си пред царя.

Той на практика казал на Саул, че Йонатан и вениамитите не са толкова сгрешили, колкото свещеникът, който не само дал на Давид храна, но и се допитал до Господа за него и му дал оръжие (ст. 10). Доик очевидно не предоставил тази информация доброволно, докато не бил подкупен с предложения за богати награди и висока позиция (виж РР 659).

14. Ахимелех отговори. Ахимелех не отрече обвинението, че е помагал на Давид, но той отрече всякаква нелоялност. От неговия отговор зависи различното мнение относно времевото разположение на този инцидент (вижте стих 6). Тези, които твърдят, че инцидентът се е случил веднага след бягството на Давид от Гива, тълкуват думите на Ахимелех като означаващи, че той не е научил до този момент, че Давид вече не е най-верният слуга на Саул и почетен член на царското домакинство. Едва ли е могъл да бъде толкова невеж или толкова глупав, че да каже на Саул, след като Давид е бил беглец и престъпник в продължение на много месеци, че той „ходи по твоя заповед и е почитан в дома ти“.

Това заключение се основава на нашия английски превод, който предава глаголите в сегашно време. Всъщност еврейският език има само един глагол, *sur*, тук преведен като „goeth“.

Думата „is“, въпреки че се среща три пъти в този стих, е предоставена. Формата на глагола *sur* Тук намереното може да се придаде както сегашно, така и минало значение, така че изречението е доста неопределено по отношение на разглеждания период от време. Времето трябва да се определи от контекста. Буквалният превод на думите на Ахимелех е: „И кой между всичките ти слуги е толкова верен като Давид, който е царският зет и се обръща [или обръща] към твоята воля и е почитан в твоя дом?“ Миналото време изглежда се изисква от контекста. Въмъкването на необходимите глаголни форми при превода на такова изречение на английски трябва да зависи от най-добрата преценка на преводачите, но в естеството на случая това ще позволи различия в мненията. Ахимелех очевидно е имал предвид да каже, че е помогнал на някого, когото по онова време е предполагал – независимо дали е бил скорошен или далечен – за почетен представител на царя.

15. Тогава? Буквално „днес започнах да се допитвам до Бога за него?“ По-близо до оригинала от KJV или RSV е преводът на RV и ASV: „Днес започнах ли да се допитвам до Бога за него?“ Изводът е, че ако беше започнал сега, след като беше узнал статута на Давид, да търси божествено напътствие за Давид, това би било оказване на помощ на признат враг на Саул, но това, което беше направил, преди да научи за спора между Саул и Давид, не би трябвало да има отношение към въпроса за неговата лоялност. С тихо достойнство Ахимелех отговори на обвинението на Саул, че е използвал Урим и Тумин по начин, противоречащ на идеите на Саул, като заяви, че е попитал за този, който е най-близо до Саул, този, който винаги е бил лоялен и предан, и е служил на пратеника на царя. Последната му дума беше отричане, че е знаел нещо за ситуацията.

17. Пехотинци. Евр. *gašim*, буквално „бегачите“, понякога използвано за царската телохранител, както е очевидно тук. Самуил вероятно е имал предвид тази длъжност, когато е предупредил Израел, че царят, когото искат, ще вземе синовете им и ще назначи някои от тях да „тичат пред колесниците му“ (гл. 8:11). Саул е бил разочарован от отказа на стражите да вдигнат ръка срещу Господните свещеници. Това е било шокиращо деяние, което царят е изисквал. Дори сред езическите племена днес знахарят се счита за свещен и никой не смее да вдигне ръка срещу него. Колко повече е трябвало Саул да уважава слугата на Всевишния!

18. Едомецът Доик. Този потомък на Исав се явява като човек по сърцето на Саул – ревнив, злобен, злонамерен и тревожно чакащ всякакъв крехък извинение, за да осъществи намеренията на злата си природа. След като вече имал разрешение от израилевия цар, Доик не се поколебал да вдигне ръка срещу Божия слуга, дори пренебрегвайки свещените одежди на Ахимелех, както и тези на неговите сътрудници. Осемдесет и пет мъже паднали

онзи ден преди похотта на егоистичната алчност. Какъв контраст тук между изповядвания религиозен плам на Саул, който е запазил Агаг жив (гл. 15:20), и неговата ярост, която му е позволила да извърши деяние, безпрецедентно в еврейската история по своята варварска жестокост.

19. И мъже, и жени. Невинните страдаха заедно с предполагаемо виновните. Жителите на Ноб вероятно не са имали нищо общо с преместването на скинията и свещеническите семейства в Ноб (виж гл. 21:1), но безсмислената и сатанинска ярост на Саул унищожи целия град. Веднъж преди това филистимците бяха разрушили свещения град Сило.

Те бяха врагове на Израел, но нямаме данни за унищожаването на цялото население от тяхна страна.

20. Авиатар. Единственият документиран оцелял от Ноб. Бягайки „след“ Давид, той вероятно не го е достигнал, докато последният не е напуснал гората Харет и не е отишъл в град Кеила (виж гл. 32:2, 6).

21. Показа на Давид. Буквално, той „накара Давид да узнае“. Очевидно Давид не беше чул новината преди. Следователно този стих показва, че зверството се е случило непосредствено преди пристигането на Авиатар в Кеила, а не известно време по-рано във връзка с посещението на Давид в Ноб.

23. Остани с мен. Каква радост трябва да е било за Давид да посрещне Авиатар за неговата компания. Какво насърчение трябва да е било да види Урим и Тумим (гл. 23:6) и да знае, че въпреки опустошението на Ноб, Божията ръка е била над ефода и свещеника, който го е пазил. И все пак, когато Давид научи ужасните факти за трагедията, той се изпълни с разкаяние, осъзнавайки, че е отговорен за смъртта на първосвещеника и онези, които са загинали с него. Сега той съжаляваше, че не е отказал да се унижи до двуличие. С радост би постъпил различно, ако можеше да има годината, за да преживее отново. Но миналото не можеше да бъде отменено. Колкото и ужасно да беше самоукорът му, нямаше какво друго да се направи, освен да се „протегне към нещата, които са пред нас“ (Фил. 3:13).

Именно след като чул за делото на Доик, Давид написал 52-ия псалом (вижте заглавието). Той беше изумен, че някой човек може да се изправи пред арогантен антагонизъм срещу Божия план, вместо да се уповава на вечната милост на Господа. С език, остър като бръснач, Доег беше посял измама и бедствие до такава степен, че се превърна в самото олицетворение на измамата и злото. Но идваше денят, в който щеше да пожъне това, което беше посял.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–23 ПП 657–660

1 ПП 657; 4Т 525

2 Изд. 152

2–5 ПП 658

7–10, 16, 18, 19, стр. 659

20–23 стр. 660

ГЛАВА 23

1 Давид, като се допита до Господа чрез Авиатар, спаси Кеила. 7 Бог му показва идването на Саул и коварството на кеилците, и той избяга от Кеила. 14 В Зиф Йонатан дойде и го утеши. 19 Зифците го откриха пред Саул. 25 В Маон той беше спасен от Саул чрез нашествието на филистимците. 29 Той се засели в Ен-Геди.

1. Кеила. Град на около 4 км южно от Адулам, разположен по скалистите склонове на Вади ес-Сур, излизащ от планинския район в равнината Ела.

Кеила е била на около 14,4 км от град Хеврон. Сега е известна като Хибет Кила.

Гумна. Сезонът беше към началото на лятото, защото зърното беше ожънато и вършено, а златните купчини бяха струпани на гумната в очакване на разпределение. Голяма част от този вид работа беше обществен проект. При избора на тези гумна бяха взети предвид три фактора: (1) необходимостта от равна повърхност, за предпочитане скала; (2) необходимостта от място, достатъчно високо, за да може добър бриз да развее плевата; и (3) удобството на местоположение, възможно най-централно в общността (вижте 1 Лет. 21:18–26).

2. Давид попита. Някои смятат това за доказателство, че Авиатар вече е бил с Давид и това запитване е било направено чрез Урим и Тумим (виж стих 9), въпреки че текстът не споменава начина на запитването. Но стих 6 изглежда предполага, че Авиатар не е стигнал до Давид, докато не е бил в Кеила. Преди това обаче, гледачът Гад е бил с Давид (гл. 22:5). Гледачът е бил този, чрез когото хората обикновено са се допитвали до Бога по това време (гл. 9:9). Така че е възможно Давид лесно да е търсил напътствие от Бога чрез Гад.

3. Страх тук, в Юдея. Ако хората на Давид дори се появят в този момент, те биха били в опасност да бъдат незабавно разкрити. Веднага щом Саул откриеше скривалището им, той щеше да изпрати войска срещу тях. Страхувайки се за живота си сред собственото си племе, те се колебаеха да се изправят срещу силен чуждестранен враг. Те с радост биха помогнали за защитата на Израел срещу непровокираните атаки на враговете си, но колко добро биха могли да направят така наречените разбойници в градове, които би трябвало да са лоялни на короната и от които би се очаквало да помогнат на царя да залови опозиционните сили? Въпреки слабостите на Саул, мнозинството от хората бяха послушни на короната. Давид и неговите съветници бяха в истинска дилема и смятаха, че единственият мъдър курс е да представят проблема си пред Господа.

4. Слезте долу. Бог е щастлив, когато децата Му се допитват до Неговата воля. Колкото по-последователно правят това, толкова повече увереност ще имат в Неговия изход от трудностите. Бог укрепваше Израел, за да потуши грабежите на филистимците. Ако Давид заеме активна позиция по този въпрос, той би могъл да спечели благоволенieto на народа, който би знаел, че политиката му е насочена към укрепване на царството, а не към подбуждане на революция срещу него.

5. Отидоха в Кеила. Съгласието на мъжете да следват божественото ръководство показва, че през месеците на общуване Давид е убедил онези, които са били с него, в нуждата им първо да определят Божията воля и след това да продължат напред безстрашно, уповавайки се на откриващите се провидения. Същото внимателно проучване на Божията воля относно всяко действие и отношение трябва да бележи пътя на християните днес.

Кеила беше ограден град (ст. 7), но неподготвените жители нямаха никакъв шанс срещу опитните войници на Филистимия. Саул беше на много мили разстояние, но Давид и хората му бяха отстранени само на кратко разстояние. Действията бяха предприети незабавно и изненаданите филистимци бяха разгромени.

Отведоха добитъка им. Или победените филистимци бяха прогонени толкова навътре в собствената си територия, че Давид можеше да събере обезщетения за нанесените щети, или добитъкът беше воловете, които филистимците бяха довели, за да откарат зърното. Не ни се казва колко от плячката Давид даде на Кеила и колко запази за собствените си хора. Няколкокостин мъже биха се нуждаели от голям запас от провизии.

6. Авиатар. Надзорникът от Ноб изглежда е достигнал до Давид в Кеила с новината за клането (гл. 22:20, 21). Въпреки че някои са разбирали „до Кеила“ като свързано със следващия глагол „слезе“, фразата обикновено се счита за означаваща, че Авиатар за първи път се е срещнал с Давид в Кеила.

7. Затвори се. Давид очевидно остана достатъчно дълго в Кеила, за да накара Саул да почувства, че най-накрая е в капан.

8. Да обсади Давид. В усилията си срещу Давид, Саул вероятно е бил убеден, че Бог го води. Човек може да мисли зло толкова дълго, че то да стане добро в очите му, и може да бъде съвестен в изпълнението на мислите и намеренията на сърцето си. Например, Корей се е чувствал убеден, че Бог го е назначил да води бунта срещу Моисей; Мириам е била уверена в правотата си, когато е критикувала жената на Моисей; а Йоаким, очевидно без никакви угризения, е отказал да приеме пророчеството на Еремия за вавилонския плен на Израел и е изгорил пророческия свитък (Ер. 36:22-30).

Давид, напротив, имаше в сърцето си желанието да запази справедливостта и достойнството на своя народ пред съседните племена, както и да помага на всеки в Израел, който може би е изпитвал затруднения. Той не се бунтуваше срещу Саул, като се подмазваше на членове на собственото си племе. Нито пък се биеше, както правеха филистимците, за плячката, която можеше да се получи чрез нападения над градове в близките области.

9. Ефодът. Чрез собственото си злонамерено деяние срещу свещениците Саул се лиши от предимствата на Урима и Тумима, ако наистина Господ е общувал с него по този начин след отхвърлянето му (виж гл. 28:6). Тъй като вече не получаваше божествени послания, той успокояваше обвиняващата си съвест, като виждаше във всяко прозрение откровение от Бога към себе си, което беше в хармония с желанията на болния му ум.

По божествено провидение и несъмнено поради посвещението на Давид да изпълнява Божията воля на всяка цена, ефодът, изгубен от Саул, намери пътя си към Давид.

Писанията не разкриват точния начин, по който Урим и Тумим са дали отговорите на въпросите.

Това мълчание е причинило много спекулации сред равините.

Вавилонският Талмуд гласи, че оракулът се е наричал Урим, защото е давал обяснителна

светлина на своите изказвания; наричан е Тумим, защото неговите декларации винаги са били пълни.

Традицията е приемала, че тези камъни са тези, върху които са били изписани имената на 12-те племена, и е учила, че буквите, необходими за изписване на отговора, са били издигнати като буквите на монета. Буквите, съставляващи имената на 12-те племена, не са съставлявали буквите на цялата еврейска азбука, но традицията е добавила към тях имената „Авраам“, „Исаак“, „Яков“ и „Племена на Йешурун“

(Трактат Йома 73, а, б).

Йосиф Флавий казал: „Бог предварително обявил чрез тези дванадесет камъка, които първосвещеникът носел на гърдите си и които били поставени в нагръдника му, кога ще победят в битката; защото толкова голям блясък блестял от тях, преди армията да започне маршируване, че целият народ усещал Божието присъствие за тяхна помощ“ (Древности, III, 8, 9). Уримът и Тумимът обаче не били 12-те камъка на нагръдника, а 2 камъка с голям блясък, по един от всяка страна на нагръдника. Одобрението се обозначавало със светлина, обграждаща камъка отдясно, а неодобрението - със сянка върху камъка отляво (виж РР 351). Отговорите, приписвани на Урима и Тумима, не винаги са били еквивалентни на „Да“ или „Не“ (виж Съдии 1:2; 20:18; 1 Царе 23:11, 12), но е възможно свещеникът да е дал отговор под формата на изречение, в отговор на поредица от въпроси.

10. Разрушете града. Няма съмнение, че жителите на Кеила са били изключително благодарни за помощта на Давид и засега вероятно не са мислили за бъдещи действия. Вместо да остане в гората при Харет, Давид е открил, че градът е отворен за него и хората му, а хората несъмнено са направили всичко възможно, за да осигурят нуждите на такава голяма група. Но новините се разпространяват бързо и не след дълго Саул е уведомен за подробностите около срещата с филистимците, а ситуацията се променя за една нощ. Мъжете от Кеила осъзнават, че ще бъдат принудени да избират, от една страна, между лоялността към Саул и запазването на статута им в Израел, а от друга страна, имплицитното отхвърляне на Саул чрез приятелството им с обявления за престъпник Давид, което води до разрушаване на града им.

Давид прояви далновидност, предвиждайки подобна ситуация, но дори и с дългия си опит, не знаеше накъде да поеме. Беше дошъл в Харет под божествено ръководство точно в момента, когато присъствието му беше необходимо, за да спаси Кеила. И все пак знаеше, че ако остане в стените, ще се бори срещу помазаника Господен и ще започне гражданска революция, срещу която самата му душа се разбунтува.

12. Те ще избавят. Бог не заповяда на Давид да напусне Кеила, както му беше заповядал. да се бие малко преди това. Давид беше оставен да използва собствената си преценка, след като знаеше какво ще се случи. Той показва доброто си генералско майсторство, като не мислеше толкова за собствената си безопасност, колкото за тази на цялата общност.

Бог беше осигурил същото божествено напътствие на Саул по-рано в кариерата му. Саул отказа да действа по Божия съвет; Давид се възползва от него и продължи от победа към победа. Давид тихо се оттегли от Кеила, а хората му го следваха без колебание. Ден след ден всяко ново преживяване насърчаваше сърцето му и вдъхваше увереност на хората му в техния любим водач.

14. Зиф. Град на плато на 6 км югоизточно от Хеврон. Хеврон е разположен западно от две планини с надморска височина от 915 м. Между тези два хълма се намира дълбок вади. По склона на източния хълм към Мъртво море започва пустинята Зиф, която се простира на изток в продължение на няколко мили. Тази област е неплодна, обгорена от слънцето пустиня, пълна с дълбоки вади, които са отлични скривалища. „Твърдите укрепления“ или крепостите са били наблюдателни пунктове, контролиращи големи площи от страната, и са били разположени достатъчно близо една до друга, така че е било невъзможно някой да премине през тази част, без да бъде забелязан. Вероятно Давид е разположил хората си на различни стратегически позиции и всеки ден до него е достигала вест за местоположението на силите на Саул. Водата и храната са били почти недостъпни.

15. Гора. Евр. хоршах, което вероятно би трябвало да се преведе като топоним „Хореш“. Някои са локализирали това място на 2,8 км южно от град Зиф, на главния път от Хеврон до Ен-Геди. Вероятно Давид е отишъл тук в търсене на храна или вода.

16. Отиде при Давид. Джонатан намери начин да уреди среща с Давид. Може би някои от войниците, изпратени на тези издирвателни групи, са дали на Йонатан информация, която е била скрита от Саул. Ако е така, Давид ще се убеди в съчувствието на мнозина.

Той се нуждаеше от насърчението, което подобно посещение можеше да му даде. Въпреки че заглавието на 11-ти псалм не посочва времето на неговото написване, тонът на увереност е накарал някои да смятат, че след посещението на Йонатан, Давид е изразил доверието си в providенческите отвори на Господа в неговите стихове (виж Пс. 11; PP 660, 661).

19. Зифите. В еврейския език тук не се използва определителен член; следователно фразата може би е по-добре да се преведе като „някои зифити“. Това предполага, че не всички зифити са се опитвали да предадат Давид. Когато Давид чул, че е бил предаден, той написал 54-ти псалом.

Хълмът Хачила. Точното местоположение на този хълм не е известно. Някои са го идентифицирали с дълъг хребет от варовиков варовик, простиращ се от пустинята Зиф към Мъртво море.

Йешимон. Буквално „пустиня“ (виж Втор. 32:10; Пс. 68:7) или „пустиня“ (виж Пс. 78:40; 106:14; Исая 43:19, 20). Дали „Йешимон“ трябва да се появи тук като собствено име е спорно.

24. Маон. Град на около 12,8 км южно от Зиф. Пустинята Маон е източно от града, простирайки се към Мъртво море. Мястото сега е известно като Тел Ма'ин.

28. Села-хамахлект. Буквално „скалата на разделенията“. Според Кондер: „Между билото на Ел Кола (древният хълм Хачила) и околността на Маон има голям пролом, наречен „Долината на скалите“, тясна, но дълбока пропаст, непроходима освен по заобиколен път от много мили, така че Саул би могъл да стои в ползрението на Давид, но да не е в състояние да настигне врага си; и за тази „скала на разделение“ сега се отнася името Малаки, дума, близка до еврейската Махлект.

Околността е осеяна с много порои, но няма друго място близо до Маон, където могат да се намерят скали, каквито могат да се заключат от думата „села“. Затова ми се струва доста безопасно да гледаме на този пролом като на сцената на чудесното бягство на Давид, поради внезапно филистимско нашествие, което сложи край на историята на неговите бягства в южната страна“ (Tent Work, том 2, стр. 91).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–29 стр. 660, 661

5, 14, 16–18 стр. 660

19, 20, 24, 25 ПП 661

ГЛАВА 24

1 Давид в пещерата в Ен-Геди, като отрязва полата на Саул, пощади живота му. 8 С това той показва невинността си. 16 Саул, признавайки вината си, положи клетва пред Давид и си тръгна.

1. Пустинята Ен-геди. Тази глава би трябвало да започва със стих 29 на предходната глава, както е в настоящия еврейски текст. Ен-геди е красив оазис на брега на Мъртво море, в устието на Уади ел-Келб - стръмен, криволичещ каньон, започващ на около 12,8 км в бялата варовикова пустош на Ен-геди на надморска височина от около 368 м. На това малко разстояние дъното на уади се спуска с около 762 м, докато достигне нивото на Мъртво море на 398 м под морското равнище. Стръмните скали на пустошта, високи около 610 м, се приближават на 2,4 км от морето, така че образуват внушителна палисада на запад от града. На няколкостотин фута над основата на скала, във вадито, изпод голям камък, блика красивият топъл извор Ен-геди с температура от 29°C. В стените на вадито има много пещери, както естествени, така и изкуствени.

Мястото е известно в днешно време като „Айн Джиди“.

2. Скали на дивите кози. Части от пустинята на запад от оазиса са толкова силно ерозирали, че са почти безнадеждно непроходими. Но има път от Кармил в Юдея, който пресича пустинята Маон и Ен-Геди и се спуска през Вади ел-Келб

до този оазис. Саул вероятно е поел по този път в решителното си търсене на Давид.

3. Кошари за овце. В цяла Палестина овчарите използват естествените пещери като места, където овцете могат да бъдат защитени от лошо време. Обикновено във връзка с такива пещери са кръгли ограждения, изградени от камък и тръни, наречени „коти“, които при хубаво време предлагат защита на овцете както от хора, така и от животни.

Покрийте краката му. Евфемизъм за изхождане (вижте Съдии 3:24, в полето). Идвайки отвън, Саул не можеше да види нищо, но мъжете в пещерата виждаха ясно, защото очите им бяха свикнали с тъмнината.

4. Пола на дрехата на Саул. Буквално „крилото на горната дреха на Саул“. Тази дреха беше вероятно външната туника без ръкави, широка и стигаща до глезените, носена от жени, както и от мъже с висок ранг, като царе, свещеници и др. Без съмнение хората на Давид са разпознавали царя както по облеклото му, така и по външния му вид. Въпреки че не е дадено никакво сведение за божествено обещание, че Давид ще предаде врага си в ръцете му, казаното от мъжете може наистина да е било вярно. Възможността вероятно е дошла като изпитание за Давид, за да може да прояви качествата, които е развил. Ако Давид в този момент беше убил Саул, той щеше да покаже, че поне в едно отношение не е по-добър от Саул, който, ако обстоятелствата бяха обратни, би се радвал да убие Давид.

Сатана оспори добротата на Йов, твърдейки, че Йов ще прокълне Бога, ако му бъдат премахнати определени благословии и му бъдат наложени определени ограничения. За да отговори на това обвинение, Бог позволи на Сатана да нарани Йов, за да докаже лъжливостта на твърдението на противника, както и праведността на Своя слуга. Подобно на Йов, Давид издържа изпитанието. Давид беше толкова близо до Бога, че с врага си в ръката си, той не само отказа да му навреди лично, но и възпря хората си да извършват каквито и да било неправомерни действия в негово име.

5. Сърцето на Давид. Тоест, съвестта му го обвинявала. Древните използвали думата „сърце“, за да опишат седалището на интелекта (Пр. 15:28; 16:9, 23; 23:7, 12; Мат. 12:34; Лука 6:45). Думата „съвест“ не се среща в Стария завет. Новозаветната дума произлиза от глагола „да знам“ и следователно подчертава способност на интелекта, а не тази на чувствата. Хората казват, че се управляват от съвестта си, когато в действителност често са контролирани от чувствата си. Съвестта е сигурен водач само ако е осветена от светлината свише. Съвестта на Саул била помрачена, дори изгорена от горещото желязо на ревността и завистта (виж 1 Тим. 4:2). Съвестта на Давид била под божествено обучение и, подобно на тази на Павел, била до голяма степен безгрешна (Деяния 24:16). След като му било дадено божественото помазание на духовна проникателност, той доказал, че е истински водач. Той не е бил зависим от обичаите и традициите на своето време, а е притежавал знание за това, което е било божествено и по своята същност правилно.

7. Задържа слугите си. Може би хората му, подобно на учениците по-късно, са очаквали с нетърпение почетните позиции, които щяха да заемат, когато се установи царството на Давид. Бяха стигнали до място, където не се задоволиха с оскъдната храна и дните и нощите на бдително наблюдение и бягство. Сега, когато Саул беше в ръцете им, те ликуващо си помислиха, че делото е спечелено, и нямаха търпение да прекратят дългото си бдение. Дейвид ги поправи, като се извини дори за малката свобода, която си беше позволил да развали

царската дреха. Вероятно ги е информирал, както по-късно е казал на царя, че единственият път към истински успех е да се изчака Божият час.

Авраам очаквал Божието предложение и успял да освободи Лот, човек, който се гмурнал във водата. напред в собствената си мъдрост. Моисей отказа почестите на Египет, но след 40 години изпитания стана пророк на Всевишния. Как иначе може човек, влизайки в лабораторията на живота, за да се обучава на Христос (виж ДА 297), да върши Божиите дела?

8. Преведен с лице. Неговото остро духовно прозрение и дълбока любов към праведността попречи на Давид да мрази Саул, да го критикува пред другите и да го атакува при първа възможност. Давид нямаше нужда да изпитва така нареченото праведно възмущение от отношението, което беше получил. Що се отнася до отношението на Саул към него, той можеше да го остави на Бога, който върши всичко добре. В душата му имаше спокойна увереност, че Бог е с него, а в сърцето му имаше съжаление към царя му. Никой не би бил по-щастлив от Давид, ако Саул беше разпнал егоизма си и беше смирил сърцето си пред Бога. В искреността на душата си Давид вероятно копнееше Саул да изпита същото общение с Бога, което той сам имаше. Следователно, неговият поклон не беше формалност. Той се поклони със сърце, изпълнено с благоговение към царския пост и копнеж за човека на този пост.

Христос беше приел Юда за един от дванадесетте. Той го беше изпратил на мисии милост и ходатайство. Той го беше видял как постепенно се превръща в критичен, своенравен, егоистичен противник на цялата Му програма. И все пак Христос го обичаше и с радост би го направил един от водачите на Своята църква (виж ДА 294, 295, 717).

Накрая Той се поклони пред Юда с целия копнеж на душата Си и, измивайки краката му, мълчаливо го умоли да отдаде сърцето си на Този, Който не дойде да Му служат, а да служи. Павел застана пред Агрипа, защитавайки новия си начин на живот. Той също така имаше много доказателства за провиденческа грижа, на които лично можеше да се хване. Управниците му бяха сторили много несправедливости. Той не мислеше за тях. Сърцето му беше изпълнено с копнеж за царя, който накрая възкликна: „Едва ли ме убеждаваш да стана християнин“ (Деяния 26:28).

9. Думи на мъжете. Обърнете внимание колко мило и нежно се обърна Давид към царя. Вместо Обвинявайки Саул за всички действия на царя, Давид се обърна назад към влиянието на лъжливи езици, пропити със злоба на личен интерес, които подтикнаха царя и го използваха в своя полза. Че Саул е бил засегнат от такива езици, може да се заключи от гл.

22:7. Подобно на Саул, много водачи имат около себе си група от хора, които са с него заради хлябовете и рибите. Сигурността на позицията им зависи от покровителството, което могат да окажат на водача на власт. Ако настъпи смяна на управлението, те биха останали без подкрепа. Привържениците на Саул бяха отхвърлили нарастващите доказателства за Божията закрила над Давид. Те не бяха обърнали внимание на оценката на Йонатан за „сина на Есей“. Въпреки че мнозина бяха убедени в грешките на действията на Саул, по лични причини те го покровителстваха и очерниха името на Давид (виж Пс. 55:3; Пс. 56:5, 6; Пс. 57:4; и т.н.). Фактът, че Давид е от друго племе, може да е имал нещо общо със злите слухове, които са се разпространявали наоколо.

10. Да те убия. Повърхностните читатели на Писанията смятат, че има такъв контраст между философията „око за око“ в някои старозаветни пасаж и философията на любовта, развита в писанията на Новия завет. Но тук, векове преди новозаветните времена, действията на Давид илюстрират същия дух, проповядван от Христос в Неговите блаженства (Матей 5:11). Мъжете на Давид

бяха готови да обичат приятелите си, но все пак таяха омраза към враговете си. Насред подобно отношение Давид показва уважение към най-лошия си враг (виж Матей 5:43–48).

11. Вижте полата. Саул вероятно не би обърнал особено внимание на думите на Давид, да вдигне ръка срещу помазаника Господен, но когато видя края на дрехата му, вдигната пред очите му, и осъзна колко близо е бил до смъртта, той трепереше пред материалните доказателства за невинността на Давид. Това беше триумфът на духовната сила над физическата доблест.

12. Господ съдия. Царят можеше да говори само за физически постижения и когато Давид отнесе целия въпрос към Този, който беше помазал Саул, царят знаеше, че трябва да се признае за виновен. Отговорът на Саул беше добровolen, както и този на Юда, когато върна подкупа, който толкова много беше желал (Мат. 27:3–5). Така ще бъде и в деня на съда. Когато невинността и вечната жертва на Христос бъдат доказани пред събралите се множества от всички епохи, всяко коляно ще се поклони и всеки език ще приветства съвършенството на Неговия характер (Фил. 2:10, 11).

13. Притча на древните. Давид не е добавил обратното, „добротата произлиза“ „от праведните“, но Саул можеше и вероятно го правеше. Ако Давид беше кроил план да навреди на Саул, нямаше да пропусне такава възможност, каквато имаше само преди няколко мига. Естествено е действията на хората да отразяват чувствата им, така че от наистина зло сърце произлизат зли действия. Предлагайки това като допълнително доказателство за своята невинност, Давид настояваше царя да осъзнае, че всеки човек е отговорен пред Бога за действията си. Той го уверяваше, че независимо от дълбочината, до която е паднал, Бог е способен и желаещ да промени злата му природа. Всичко, което беше необходимо, беше изборът и сътрудничеството на Саул.

14. След една бълха. Буквално „след една бълха“. Твърдението е поразителна проява на смирението на Давид. Сравнете отношението на тирската жена, когато моли Христос за помощ за дъщеря си (Марк 7:24–30).

17. По-праведен от мен. Сравнете уважението на Давид към Саул като тъст и като цар, и неговото благоговение към Саул като помазаник на Господа, с импулсивния егоизъм на Саул, който се пазари чрез Михала за убийството на Давид, ревнивата му омраза, която го превърна в демон, и неудовлетворената му жажда за кръвта на човека, който му беше пощадил живота. От нежелаещите устни на Саул се изтръгна признанието на истината, докато топлината на великодушието на Давид стопи ледената омраза.

19. Господ да те възнагради. Каква явна промяна в тона от критиките, които Саул отправи към собствените си племена, защото не можеше да получи от тях сведения за местонахождението на Давид (гл. 22:8)! Тогава царят беше суров и взискателен, но сега гласът му беше очевидно нежен. Емоцията му беше толкова силна, че той плачеше. Той едва можеше да повярва, че е бил спасен с толкова малка разлика. Някога толкова хвалебствен, сега толкова смирен! Така ще бъдат и нечестивите пред съда на Всевишния (вижте GC 668, 669).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–22ПП 661–663

1–6ПП 661

4–6 МН484

11 ПП 736

8–11, 16–22 стр. 662

ГЛАВА 25

1 Самуил умира. 2 Давид във Фаран праща при Навал. 10 Раздразнен от грубостта на Навал, той замисля да го погуби. 14 Авигея разбира това, 18 приема подарък, 23 и чрез мъдростта си 32 успокоява Давид. 36 Навал, като чува това, умира. 39 Давид взема Авигея и Ахиноам за свои жени. 44 Михала е дадена на Фалтия.

1. Самуил почина. Относно връзката между възрастта на Самуил, Саул и Давид вижте стр. 132.

Самуил направи забележителен принос, когато организира училища за младежите, така че Израел можеше да бъде обучен във великите принципи на спасението. Първоначалният Божии план беше левитите да бъдат разпръснати по цялата земя, учейки хората за Божиите неща. Но тъй като до голяма степен бяха безработни, членовете на това племе бяха принудени да си намерят препитание с други видове работа, в резултат на което хората бързо ставаха малко по-добри от езичниците около тях. В резултат на това бяха създадени училищата на пророците.

В дома му. Думата „дом“ не е необходимо да се разбира като отнасяща се до жилището на Самуил, а тук вероятно се използва за гробна камера. Ако Самуил беше погребан буквално „в дома си“, щеше да има вечно оскверняване (Числа 19:11–22). Традиционното място за погребение на Самуил е пещера, над която е построена мюсюлманска джамия в Неби Самуил, град на около 8 километра северозападно от Йерусалим, но идентификацията не е сигурна.

Пустинята Фаран. Пустиня, простираща се от южна Юдея на юг към Синай (виж Числа 10:12). Фаран в един случай е отъждествяван със Сеир (Второзаконие 33:2), а Сеир е бил домът на Исав в Негев под Хеврон (виж Битие 32:3 и др.). Смята се, че пустинята Фаран включва пустинята Цин, разположена между Кадесварни и голямата Арава или равнина между Мъртво море и Акабския залив. Тъй като племената, населяващи този регион, са били хищнически по природа, Давид срещнал много студен прием, когато избягал във Фаран, и несъмнено осъзнал грешката си. Този прием, заедно със знанието, че враждебността на Саул ще бъде ожесточена след смъртта на Самуил, накарал Давид да почувства нуждата от определена помощ отгоре. В голямата си тревога той съставил 120-ия и 121-ия псалм (виж РР 664).

2. Кармил. Град на малко повече от миля северно от Маон, на билото на планините. Цялата вода на изток от това място се влива в Мъртво море; цялата вода на запад се влива в Средиземно море. Пустинята Маон, рядко населена област, пълна със сухи долини, се намира на изток и юг от Кармил. По време на престоя си в пустинята Зиф и Маон (гл. 23:24–26), преди преместването в Ен-Геди (гл. 23:29), Давид и неговите хора се запознали с пастирите на Навал и оставили много благоприятно впечатление. Живеейки близо до пустинята, Навал бил постоянно изложен на мародерски банди.

Градът сега е известен като Кермел.

3. Навал. Буквално „глупав“, „безсмислен“. Вероятното значение на името на жена му, Абигейл е „моят баща е радост“ или „баща на радостта“.

8. Твоят син Давид. Давид приема тази титла от уважение към един от по-възрастните си. Съвременен Пътешествениците в този район отбелязват, че съвременните нрави и обичаи са почти идентични с тези от времето на Давид.

Въпреки че самият той беше извън закона, според Саул, Давид беше защитник на народа си от хищническите нападения от пустинята. Той беше запазил стадата на Навал без разходи за стопанина им. Собствениците на овце обикновено биха се радвали да...

възнагради онези, които им помагат, срещу загуба. Молбата на Давид за провизии е била основателна и в съответствие с обичаите на неговото време.

10. Кой е Давид? Такива обидни забележки едва ли щяха да бъдат направени, ако Давид беше все още беше пребивавал в Маон. Споменаването на бягството на слугите може да се отнася или до разрива на Давид със Саул, или до тези млади мъже, които Навал рязко отхвърли с намека, че не може да разбере дали са Давидови хора или не (виж стих 11).

13. Дейвид също. Дейвид допусна сериозна грешка в прибързаното си решение да търси лично отмъщение. Той все още не беше научил урока на търпението. Тази ценна черта беше придобита по-късно. Обърнете внимание на контраста между отношението му тук и по-късно, когато Авесалом се опита да узурпира царството. При бягството на Давид от Йерусалим, Семей от дома на Саул хвърля камъни по него и го проклена. Когато един от хората му искал да убие нарушителя, Давид казал: „Оставете го и нека прокълне. ... Може би... Господ ще ми отплати с добро за проклятието Му днес“ (2 Царе 16:11, 12).

14. Каза на Абигейл. Какъв обрат на събитията е свързал жена с такъв нрав с такова Не е известен безразсъден, импулсивен човек като Навал, но често двама души с диаметрално противоположни характери се събират в най-интимните отношения между съпруг и съпруга. Вероятно това не е първият път, когато Абигейл е била призвана да действа като миротворец между съпруга си и неговите сътрудници. Абигейл не е осъзнавала в ежедневните си служения на Навал, че развива яснота на духовното си възприятие и укрепва женската си интуиция, което един ден ще ѝ позволи да предпази Давид от сериозна грешка (ст. 18–28).

17. Син на Велиал. Буквално „син на безполезност“ или „син на нечестие“. Велиал изглежда не е собствено име по това време, въпреки че по-късно започва да се счита за такова (виж 2 Кор. 6:15).

18. Пет мерки. Буквално „пет сиа“. Една сиа е 6,66 сухи кварта (7,33 литра); 5 сиа щеше да е общо около един бушел (36,65 литра).

Гроздове. Вероятно „бучки“ (вижте полето). Древният обичай е бил сушеното грозде да се пресова в питки.

24. Върху мен, господарю мой. Благороден жест, който вероятно ѝ беше станал навик. Без съмнение често, без Навал да знае, тя е превръщала неговата глупост в нов живот с надеждата той да види красотата на една съвсем различна концепция за живота. Тази благородна жена се е представяла като тази, върху която е почивало безумието и следователно тази, която ще понесе наказанието.

25. Като името му. Вижте стих 3.

Не видя младите мъже. Навал, като глава на дома и представител на семейството във всички бизнес уговорки, не беше включил жена си в мислите си. Ако ѝ се довереше, можеше да се избегнат безкрайни проблеми, но сега тя беше тази, която щеше да поеме скъсаните нишки и да поеме цялата вина за неприятните инциденти.

26. Въздържа те. Абигейл отдаде заслуга не на собствената си изобретателност, а на Йехова, че е отвърнал Давид от прибързаните му намерения. Такива думи, които тя изрече, можеха да дойдат само от човек с дълбоко религиозен начин на мислене.

27. Благословия. Абигейл даде това име на своя дар, намеквайки, че отклонява вниманието от себе си като дарител на Бог, който ѝ предоставя тези щедрости в отговор на молбите на Давид.

28. Прости прегрешението. Вижте стих 24. Авигея основава молбата си на две важни съображения:

(1) Давид водеше битките на Господа. Нейното позоваване на този факт беше подразбиращ се упрек, че Давид вече не е по поръчка на Господ, а по мисия, изцяло избрана от него. В битката си срещу филистимците при Кеила, Давид внимателно е проучил Божията воля по въпроса (гл. 23:2). В настоящия случай такава консултация не е имала. Давид няма одобрението на Небето за настоящото си начинание.

(2) Давид щеше да си навлече вина, от която животът му беше сравнително свободен до момента. Изразът „зло не се намери в теб“ е наблюдение от човешка гледна точка. Давид беше допуснал сериозни грешки (виж гл. 21:1, 2, 12, 13). Но Абигейл очевидно оценява характера на Давид от гледна точка на неговата компетентност за бъдещата му позиция като цар на Израел. Неговите отстъпничества до този момент все още не го бяха дисквалифицирали да заема тази висока длъжност. Но ако беше изпълнил намеренията си срещу Навал, инцидентът щеше да повдигне сериозни въпроси в съзнанието на хората относно годността на Давид да бъде техен бъдещ цар. Ако той продължи политиката си на унищожаване на онези от гражданите на неговото царство, които се осмелят да се противопоставят на волята му, управлението му щеше да бъде доста нежелателно.

29. И все пак мъж. Еврейската дума изглежда е обща, „трябва мъж“. Абигейл очевидно е мислила за Саул, но езикът ѝ е бил дипломатичен.

Сноп живот. Евр. шерор хаххайим. Буквално „сноп от живите“. Фигурата е заимствана от обичая да се връзват ценности във вързоп, така че собственикът да може да ги носи със себе си. Еврейските думи се използват върху еврейските надгробни плочи днес, като според еврейските власти се отнасят до бъдещия живот.

31. Скръб. Евр. рицаћ, буквално „спъване“. Думата се използва преносно за угризения на съвестта. Авигейл умоляваше Давид да се държи по такъв начин, че когато стане цар, да благодари на Бог за изпращането на стабилизираща сила в моментите на отчаяние и самосъжаление заради неблагодарността, която му се стоварваше. В края на краищата, тя беше принудена да търпи този независим, неохотен и ревнив грубиян много по-дълго от Давид.

33. Благословен да е твоят съвет. Изисква се смирение на сърцето, за да се приеме укорът с доброта. Давид не се опита да оправдае действията си. Сърцето му преливаше от благодарност към този, който го беше спасил от безразсъдно и убийствено деяние.

35. Аз се вслушах. Готовността да приемаш укора е похвална. Давид беше свикнал да наблюдава тайнствените действия на Провидението и виждаше божественото дело в случващото се пред него. Той благодари на Бога, че е започнал поредицата от събития, които са довели до срещата на Абигейл с него точно на точното място и в точното време, и за насърчението на такава духовно настроена душа като Абигейл.

37. Сърцето му умря. Тоест, той потъна в състояние на безчувственост.

Стана като камък. Той се парализи.

38. Господ порази Навал. Писанията често представят Бог като деятел, който не му пречи. Навал беше имал своята възможност. Присъствието на благочестива съпруга не беше оказало ефективно влияние върху него. Той се отказа от правото си на по-нататъшна Божия закрила през живота си.

42. Стана негова жена. Давид вече беше женен (гл. 18:27). Полигамията беше обичай по онова време и постъпката на Давид не би била считана за осъдителна от хората по неговото време. Бог толерираше обичая в този период, както го правеше и по-рано (виж Втор. 14:26), като намигаше на времената на невежество (виж Деяния 17:30). Въпреки това полигамията

донесе след себе си много скръб и нещастие, от които хората щяха да бъдат пощадени, ако бяха склонни да приемат първоначалния модел, който Бог беше дал в Едем (Бит. 2:24; вж. Мат. 19:5).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–44ПП 663–668

1 ПП 663

1–5ПП 664

6–17 стр. 665

18, 19, 23–29, стр. 666

30–33, 36, 37, стр. 667

38, 42 ПП 668

ГЛАВА 26

1 След като зифците бяха открити, Саул дойде в Ехила срещу Давид. 5 Давид влезе в рова и възпря Ависей да не убие Саул, но взе копието и ковчега му. 13 Давид укори Авенир 18 и увеща Саул. 21 Саул призна греха си.

1. Хахила. Вижте гл. 23:19. Мнозина се опитват да приравнят повествованието в тази глава с това, записано в гл. 23 и 24, и дават като свои причини следните прилики: (1) зифите като информатори на Саул, (2) местоположението на Давид в Хахила, (3) дружината от 3000 мъже на Саул, (4) настоятелните молби на хората на Давид да убие Саул, (5) отказът на Давид да докосне помазаника Господен, (6) покаянието на Саул и (7) сравнението на Давид с бълха. От друга страна, има забележителни разлики, като например: (1) мястото, където се е крил Давид; (2) откриването на Саул, в единия случай, след като е влязъл в пещерата, докато в другия движенията на царя са били наблюдавани от разузнавачи; (3) веществените доказателства на Давид, в първия случай парче от дрехата на Саул, във втория, копието и стомната за вода на Саул.

Няма основателна причина да се приемат двата разказа като различни интерпретации на един и същ инцидент. Между двата инцидента Давид се е крил в пустинята Фаран и е имал злощастния си опит с Навал. Сега, когато се е върнал на север, зифите са съобщили за присъствието му на Саул. Раздразнен, че Давид ще се осмели да се върне в областта около Хеврон, Саул е забравил неотдавнашното си обещание към зет си и в пристъп на лудост отново е тръгнал по бойната пътека, за да залови съперника си.

5. Окоп. Евр. *ma'gal*, „[колона] коловоз“, „окоп“, може би „лагер“.

Думата се среща в гл. 17:20 за разполагането на лагер или окоп на армията на Саул по време на предизвикателството на Голиат. Вероятно Давид и неговите хора са видели как противниковата армия е разпъвала лагера си за през нощта и Давид е могъл да види мястото на Саул сред армията му. Авенир, братовчедът на Саул (гл. 14:50), е бил негов бодигард.

6. Ахимелех хетеецът. Името на този човек се среща само тук. Хетите се споменават още по времето на Авраам (Битие 23:3–20). Тези потомци на Хет били заселени около Хеврон. От тях Авраам купил гробно място за жена си Сара. По-късно хетите се развили в могъща нация, заемайки стратегическа позиция в Мала Азия и с течение на времето станали балансър на силите в областта близо до големия завой на река Ефрат в това, което сега е известно като Северна Сирия и Турция. След това, когато народите от Егейско море мигрирали през Мала Азия по пътя си към Египет, хетейската империя била практически заличена от съществуване. Имало е останки от хетити в Палестина по времето на Соломон (1 Царе 9:20, 21). Вероятно този Ахимелех е бил по някакъв начин свързан с племето на Юда чрез брак и е смятал, че ще бъде в безопасност само като се свърже

себе си с Давид. Вероятно се беше отличил толкова много, че Давид му беше дал място за своя охрана.

Абишай. Внукът на Джеси. Ависей беше син на сестрата на Давид, Серуя, и следователно племенник на Давид. Братът на Ависей, Йоав (1 Лет. 2:16), беше водач на войските на Давид.

8. Нека го поразя. Ависей не беше научил трудния урок да проявява великодушие към враг. Саул беше започнал междуплеменна вражда между Вениамин и Юда и Ависей очевидно заключи, че подобно действие изисква отмъщение. Саул беше хвърлил копието си по Давид, но не го уцели. Сега, според преценката на Ависей, беше ред на Давид и като негов бодигард, Ависей предлагаше да действа от името на чичо си.

9. Не го унищожавай. Давид проявяваше независимо мислене. Той беше по-висок от това да приема който и да е жив човек като критерий за поведение. Той беше развил своята философия за живот не от традицията, а от принципите, заложили в божественото откровение. Сред предписанията на Моисеевия закон, с които Давид се беше запознал, беше следното: „Не хули Бога, нито проклинай началник на народа си“ (Исх. 22:28). Давид притежаваше остра духовна проникателност и разбираше този закон като забраняващ подобни действия срещу царя, каквито Ависей защитава. Духовното тълкуване на Давид на Моисеевите разпоредби беше далеч по-напреднало от това на еврейските водачи по времето на Христос, които се опитваха да запазят буквата на закона, докато нарушаваха духа му! Способността на Давид да тълкува правилно Писанието е била подпомогната от напътствията, дадени му чрез (1) пророците, (2) Урим и Тумим, (3) стълбовете на провиденциалната защита, които в продължение на много години са били издигани в живота му, (4) историческите доказателства за Божията сила през миналите векове, както са били преповтаряни в краката на Самуил в училищата на пророците, (5) вдъхновението, получено чрез общуването му със сродни души, изпълнени със същата духовна проникателност, и (6) дара на Светия Дух, който му е дал възможност да говори чрез вдъхновение (вижте 2 Царе 23:2).

10. Заклевам се в живота на Господа. Давид беше доволен да остави всичко в Божиите ръце и по никакъв начин не се опитваше да предписва пътя, който Бог да следва. Той с радост положи всичките си планове в нозете на Учителя, за да чака търпеливо разкриването на тайнствените дела на Бога.

11. Копието. Давид беше силно осъзнат за нуждата да осигури материални доказателства за отношението си към Саул. Докато очакваше Бог да направи велики неща за него, той знаеше, че и той има роля в настоящата ситуация.

12. Дълбок сън. Какво насърчение трябва да е било за Давид да осъзнае защитата на Всевишния, докато той и Ависей внимателно си проправяха път през редиците на Сауловите сили! Чудото, което позволи на тези мъже да се движат напред-назад през редовете от 3000 мъже, до самия център на групата, без да бъдат открити, беше доказателство за това на коя страна в спора е Провидението. Намесата беше осъждане на непостоянната природа на Саул, който се е заклел в едно нещо, а малко по-късно е нарушил думата си и е направил точно обратното.

17. Това твоят глас ли е? Тъй като вероятно все още беше тъмно, Саул щеше да може да разпознае Давид само по гласа му.

18. Какво направих? Отношението на Давид към Саул беше уважително и изпълнено с любов. молба. Той можеше да каже: „Защо наруши завета си с мен пред Бога? Докога ще продължаваш да грешиш против мен и против Господа?“ Но тези думи само щяха да събудят гнева на Саул. Изисква се такт, за да се действа

порицание, за да се постигне промяна в отношението на грешния. Усилията на Давид постигнаха всичко, което можеше да се очаква от човек толкова закоравял като Саул (виж стих 21).

19. Ако Господ. Давид представя пред Саул две възможни решения, които могат да бъдат перифразирани по следния начин: (1) Ако поради грях от моя страна, извършен невежествено срещу теб или срещу целия Израел, над който ти си помазан цар, Бог те е вдъхновил да извършиш съд срещу мен, позволи ми да следвам инструкциите в Тората и да търся прошка по божествено установения начин (Левит 4). (2) Но ако чрез подли, клеветнически клюки, ако чрез прошепнати клевети, си бил подтикнат да ме преследваш като бунтовник, чувствайки, че се опитвам да узурпирам мястото ти, доказателствата в Ен-Геди и отново тук доказват лъжливостта на такива думи и действия. Следователно онези, които те подтикат, са проклетни пред Бога според разпоредбите на същата Тора (Второзаконие 27:24-26) и не бива да ги следваш, нито да се ръководиш от съветите им.

Изгони ме. Давид изля сърцето си на Саул сякаш в пристъп на униние. Вместо това да бъде приет за слуга (ст. 18), позиция, която той с радост би заел, той беше преследван като изгнаник; царят му се беше превърнал в негов враг, а този, когото с радост би следвал с уважение, сега го беше принудил да бяга като яребица в планината (ст. 20). Но много по-лошо от това, той беше прогонен от „наследството Господне“, земята на своите предци, и от религията, която беше неговата главна радост и утеха през всичките тези години. Той беше принуден да живее в дупките на земята, в пустошта на пустинята и сред враговете на собствения си народ. Сега единствената видима безопасност за него и хората му беше в пълно изгнание.

20. Бълха. Буквално „една бълха“, както в гл. 24:14.

21. Тогава каза Саул. Саул се почувства напълно съкрушен за момента, когато видя, че животът му отново е бил ценен в очите на Давид. Великодушието на този изгнан патриот изтласка от устните му няколко забележителни признания: (1) „Съгреших“, като тайно планирах смъртта на ближен; (2) „Постъпих глупаво“, като повторих опита си да убия този, който милостиво пощади живота ми; (3) „Сгреших извънредно“, като се поддадох на самосъжалението и страстта на низшата природа. Той покани Давид да се върне в Гива и обеща защитата си. Въпреки че поканата да се върне беше мил жест, тя би довела до изключително трудна ситуация, защото Саул беше дал жената на Давид на друг (гл. 25:44).

22. Давид отговори. Разказът не записва директен отговор на Давид, с който да приема поканата на Саул. Може би в тона на Саул, а не в думите му, е имало нещо покровителствено, което Давид бързо е разбрал и което го е убедило, че този, който сега е бил толкова смирен, все още е горд и упорит. Давид нямал гаранция, че сегашното настроение на Саул ще продължи дълго.

24. Много отдаден. Буквално „възвеличен“, тоест, с голяма стойност. Два пъти Давид потвърди своята почтеност, като запази живота на Саул, но вместо да се уповава в ръцете на царя, той се молеше за Божията защита над себе си във всичките си изпитания.

25. Продължи по пътя си. Отчаявайки се от каквато и да е трайна промяна в отношението на Саул, Давид избра да остане беглец.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–25 стр. 668–672

1, 2, 4–8 ПП 668

9–19 ПП 671

15, 16 ПП 698

21, 22 ПП 671

25 ПП 672

7

ГЛАВА 27

1 Саул, като чу, че Давид е в Гет, не го търси повече. 5 Давид умолява Анхус в Сиклаг. 8 Той, като нахлува в други страни, убеждава Анхус да воюва срещу Юдея.

1. Сега ще загина. Давид не успя да осъзнае, че въпреки заговорите на Саул, Бог тихомълком изпълняваше волята Си. Той интерпретираше последните събития като доказателство за безнадеждността на помирението и за постепенния успех на плана на Саул да го съсипе и унищожи. В миналото Давид се радваше на напътствията на Гад и Авиатар – от Урим и Тумим – но сега, обезсърчен, той се отвърна от божествената помощ и направи планове на своя отговорност. Въпреки това, Бог милостиво превърна грешките на Давид в стъпала към крайния успех!

Нищо по-добро. Въпреки всичко, което Давид беше направил за своите сънародници, те не проявяваха много съчувствие към него сега, когато беше в немилост пред царя. Кеилските мъже щяха да го предадат на Саул (виж гл. 23:1–13). Зифите два пъти информираха Саул за скривалището му (гл. 23:19; 26:1), а Навал се оказа също толкова недружелюбен, колкото беше и Доик (гл. 25:10, 11). Два пъти той протегна ръка на милост към ревниво безумния тиранин, който открито се опита да убие живота му (гл. 24:6–11; 26:8–12). От самите хора, които би трябвало да му проявят всякаква учтивост, той получи само порицание и неблагодарност, а животът му сред тях беше един непрекъснат кошмар. Живеейки с оскъдни дажби в пещери и гори, в пустини и по планински скали, той беше третиран като престъпник.

Не след дълго преди тези събития (гл. 22:5), Бог беше наредил на Давид да се върне от Моав към Юдея. Имаше много какво да се направи за неговите сънародници и Давид откликна с радост. Той може би е заключил, че призивът му да се върне в Юдея произтича от необходимостта да защити народа си от нападения на съседните народи. Но вероятно Божията цел е била да покаже пред целия Израел силата, смирението и смелостта на избрания за цар – вяра, която търпеливо чака Бог да изпълни волята Си в Неговото време.

Господ отново и отново работеше за Давид и обикновените хора сигурно са започнали да мислят за него като за човек с очарователен живот. Но след всяко чудно избавление идваше ново тежко изпитание и Давид в крайна сметка започна да усеща безсмислието на привидно безкрайната опасност и несигурност. Да се грижи за стотиците мъже, които сега го следваха, и да ги държи заедно, щеше да изпита енергията и на най-способните мъже. Вярно е, че Абигейл и Йонатан бяха насърчили Давид, но мнозинството беше против него. Вярата му отслабна.

Унил, той най-накрая потърсил убежище сред враговете на Господа. Струвало му се, че в такъв път се крие единствената му безопасност. Противно на Божията воля, Давид сега стъпи на трънлив път на двулчие и интриги. Жертвайки доверието в Бога заради собствената си идея за безопасност, Давид опетни вярата, която Бог би искал всички Негови слуги да проявят пред хора и ангели. Колко различна би могла да бъде историята на Израел, ако Давид беше потърсил

⁷ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 21:6). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

и последвал съвета на Господа също толкова усърдно, преди да напусне Юдея, както направил преди това, когато напуснал Моав (виж гл. 22:5).

2. Анхус, син на Маох. Името „Ахус“ е с неясен произход. Някои Учените смятат, че този Анхус е същият като споменатия в 3 Царе 2:39 като син на Мааха. Но Маох е мъжката форма на думата, докато Мааха е женската (виж 3 Царе 15:2; 1 Лет. 2:48; 3:2; 7:15; и т.н.). Ако и двата пасажа се отнасят до един и същ човек, Анхус от 3 Царе 2:39 би бил много стар, защото записаният там инцидент се е случил близо 50 години след като Давид за първи път е избягал при Анхус (1 Царе 21:10). Но ако Анхус, синът на Маох, се е оженил за жена на име Мааха, синът би могъл да бъде наречен „син на Мааха“ и следователно внук на Маох. Вероятно е обаче Анхус, пред когото Давид се преструва на луд (1 Царе 21:12, 13), да е същият цар, при когото Давид сега избяга. Най-много двата инцидента не са се случили с много години разлика. В първия случай Давид е бил сам; сега е бил придружен от стотици последователи със семействата си. Поне за известно време бежанците са останали в Гет.

Според Таргумите „Гити“ в заглавията на Псалми 8, 81 и 84 обозначава музикален инструмент, изобретен или вид музика, композирана за първи път от Давид по време на престоя му в Гет, мислейки, че гитит е от Гет. Именно при едно от посещенията си в Гет Давид композира 56-ия псалом, според заглавието му, което гласи: „Когато филистимците го хванаха в Гет“. Вижте 1 Царе 21:13.

4. Не търсеше повече. Саул естествено би се въздържал от нахлуване във враждебна територия в за да залови Давид; подобен ход би провокирал война, за която той не е бил подготвен. Формулировката на текста не оставя почти никакво съмнение, че ако Давид беше останал в Юдея, Саул щеше да забрави дори последното си обещание и да го преследва отново. Може би Саул се е надявал този път, както и при предишен случай (1 Царе 18:17, 25), че Давид ще падне в ръцете на филистимците.

6. Сиклаг. Името е с неясен произход. За първи път се споменава в Исус Навин 15:31, като един от градовете в наследството на Юда. Но когато на Симеон са дадени определени градове в границите на Юда, Сиклаг е прехвърлен на това племе (виж Исус Навин 19:1–5). Циклаг се е намирал в източната част на равнинната страна и е бил превзет от Симеон от филистимците по времето на съдиите. Вероятно се е намирал на мястото, известно днес като Тел ел-Хувейлфе, на 32,4 км югозападно от Одолам и на 15,2 км североизточно от Вирсавия. Именно в Циклаг към Давид се присъединили много новобранци от племената на Вениамин, Гад, Манасия, Юда и други племена (1 Лет. 12).

7. Цяла година. Евр. *uamim*, буквално „дни“. В Лев. 25:29 *uamim*, „цяла година [буквално „дни“]“, е очевидно еквивалентно на „цяла година [шана, обичайната дума за „година“]“. В 1 Царе 1:3 се казва, че Елкана е ходил в Сило „всяка година“, буквално „от дни на дни“. В гл. 2:19 същият идиом е преведен като „от година на година“.

8. Изкачи се и нахлу. Въпреки че Давид беше преследван като хищник от Саул и отблъснат от сънародниците си, той никога не се поколеба в загрижеността си за Израел. Сиклаг граничеше с територията на пустинни мародери, които бяха тормозили Израел още от влизането им в Ханаан. Господ беше заповядал пълното унищожение на такива хищнически племена като амаличаните (Исх. 17:16; Числа 24:20; Втор. 9:1–4; Втор. 25:17–19; вж. Бит. 15:16) и като помазан наследник на трона Давид се чувстваше отговорен да извърши това, което Саул не беше успял да постигне. Давид несъмнено възнамеряваше по този начин да заслужи лоялността на собствения си народ.

Гесурците. Когато Израел нахлул в земите на Сихон и Ог (Исус Навин 12), те стигнали до границата на гесурците, близо до планината Хермон (Исус Навин 12:5; 13:11). Възможно е тези гесурци да са мигрирали на север от Негев (виж върху Бит. 12:9; Съдии 1:9) и пустинята Фаран, и че сродно с тях племе е живяло близо до Филистия.

Гезрейците. По-точно „Гирзейците“. Местоположението им е известно само от тясната им връзка с амаличаните в пустинята „както се отива до Сур, чак до Египетската земя“.

Амаличаните. Вижте гл. 15:2.

9. Давид порази земята. Пустинните племена бяха врагове на Израел в продължение на векове и периодически нападаха израилтянски общности, съседни на пустинята. По-рано, когато Саул „унищожи напълно“ всички амаликити (гл. 15:8), е вероятно много от тях да са изчезнали в пустинята и след кратко време да са се появили отново, за да продължат набезите си. Скитащите бедуински народи имат мистериозен навик да изчезват внезапно, само за да се появят отново след време. Твърдението, че Давид „не е оставил живи нито мъж, нито жена“, се отнася, разбира се, само до живеещите в общностите, които е нападнал. Единственият начин да се донесе траен мир в граничните градове на Израел е бил да се прогонят тези племена толкова назад в пустинята, че да се поколебят да се върнат. Беше почти невъзможно да бъдат унищожени. Те живеяха с плячка, осигурена чрез партизанска война, и голяма част от стоките и другите провизии, които Давид залови по този повод, вероятно са били взети от израилтянски общности.

10. Южната част на Юдея. Буквално „Негев на Юдея“ (вижте върху Битие 12:9). Районът окупираните от тези племена се намираха в Негев. По този начин, докато Давид извършваше нападения в „Негев на Юда“, той не воюваше срещу собствения си народ, а с чужди народи, които бяха нахлули на територията на Юда. В същото време изявлението му беше достатъчно двусмислено, за да позволи на Анхус да го тълкува по друг начин.

Йерамеилтяни. Йерамеил е първородният син на Есрон, внук на Юда (1 Лет. 2:9, 25). Вероятно е роден след като Яков отива в Египет, защото не е споменат сред 70-те души от домакинството на Яков, които са мигрирали в Египет (Битие 46:12). Не е сигурно дали този клан е придружил Израел в движението на Изхода или не. Изглежда, че са се заселили в района южно от Хеврон. Вероятно са живели като номади и не са участвали в националните дела на Израел.

Кенейци. Вижте върху Бит. 15:19.

11. Новини. Тази дума е добавена и очевидно трябва да бъде пропусната. Това, което се има предвид, е, че Давид не е взел пленници със себе си в Сиклаг, за да не уведомят тези роби филистимците за нападението.

12. Анхус повярва. Двумичието на Давид беше друга сериозна грешка, недостоеен за някой, който беше толкова високо възвисен в духовни привилегии. Цената на победата в борбата с греха е непрестанна бдителност и постоянно предаване на Божията воля. Но Божията доброта не изостави Давид в часа му на обезсърчение. Давид притежаваше непоколебимост в целта си и искрено желание да сътрудничи напълно с Божията програма. Това отношение го накарало да признае греховете си веднага щом те станали известни, и веднага да се заеме да ги поправи.

Давид направи първата си грешка, като напусна Юдея. Към греха да изостави сънародниците си без божествено позволение, той добави втория грях на двумичието. Ако Давид беше останал в Юдея, Бог можеше да го избави, както беше направил преди. Когато Израел отиде в Гилбоа, за да устои на атаката на филистимците (гл. 28:4), Давид може би щеше да бъде

използван от Господа, за да постигне такава победа, че да спечели всеобщото признание на цялата страна. Докато Саул беше допуснал сериозна грешка, като потърси живота на Давид, Давид сега направи почти фатална грешка, като напусна собствената си земя без категоричен съвет от Бога.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–12 стр. 673, 674

1, 2 ПП 672

3, 5, 6, 12 ПП 672

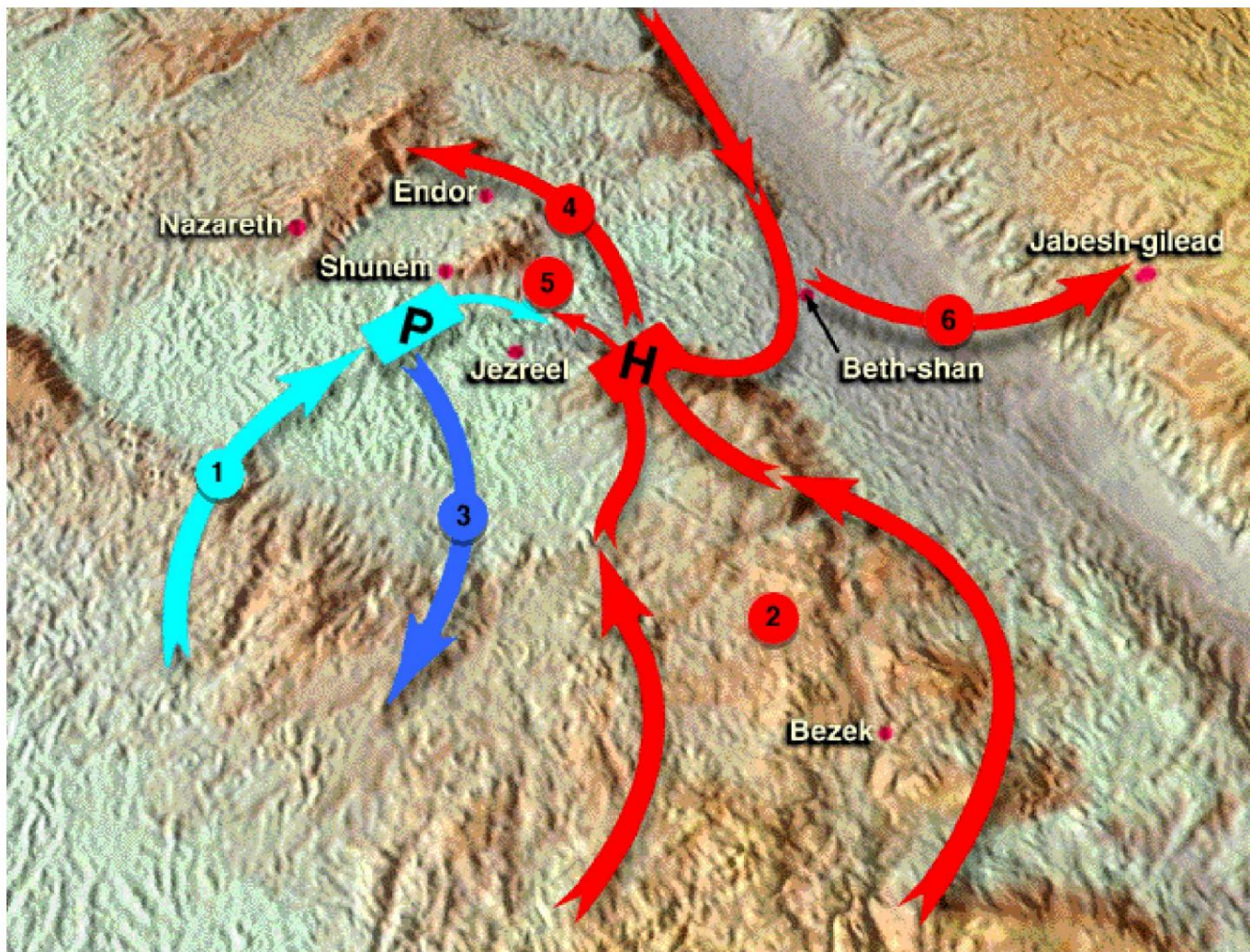
ГЛАВА 28

1 Анхус се уповава на Давид. 3 Саул, след като унищожи вещиците, 4 и сега, в страха си, изоставен от Бога, 7 търси вещица. 9 Вещицата, насърчена от Саул, вдига Самуил. 15 Саул, чувайки за неговата гибел, припада. 21 Жената със слугите му го нахрани с храна.

1. Ще излезеш. Това не беше покана, а заповед. Давид, като васал на Анхус беше под командването на езическия цар. Филистимският владетел беше следил движенията на Давид през последните месеци и чутото го увери, че Давид се е сближил толкова силно с филистимците, че израилтяните ще бъдат ценно допълнение към експедиционните сили, които ще се придвижват на север след няколко дни.

Последната битка на Саул срещу филистимците [1 Царе 28–31](#)

⁸Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 27:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

2. Ще разбереш. Самият Давид не беше сигурен как да избегне битка, след като действително дойде на мястото на битката. В сърцето си той не помисляше да вдигне меч срещу собствения си народ, но поради минали връзки с Анхус чувстваше, че не може да откаже да го придружи в битката. Отново изглеждаше принуден да прибегне до двойни действия. Неговият двусмислен отговор много наподобяваше оракулите на боговете. Какъвто и начин да се развият събитията, оракулът щеше да е правилен. И все пак отговорът му беше разбран от Анхус като обещание за помощ и в замяна той обеща на Давид голяма и привлекателна награда (виж PP 674).

3. Самуил. Самуил очевидно е бил мъртъв от известно време (гл. 25:1). Този стих изглежда е добавен в скоби, за да въведе основната тема на главата – посещението на Саул при жената от Ендор.

Беше премахнал. Разказът не дава никаква индикация за това в кой период от царуването си Саул е премахнал некромантията в страната. Някои смятат, че това вероятно е било рано, но други предполагат, че действието е било предприето, когато Саул се е почувствал обладан от зъл дух и че по този начин се е надявал да се отърве от причината за всичките си проблеми. Спиритизмът е бил често срещана практика сред околните народи, но на Израел е било забранено да има каквото и да било общо с него (Второзаконие 18:9-14). Вижте PP 676.

4. Сунам. Сега Содем, на около 5 км североизточно от Йезреел, в южното подножие на хълма Море, от другата страна на долината от планината Гилбоа. Тази долина, наречена Йезреел или Ездrelон, е била плодородна, добре напоявана равнина, лесно достъпна от крайбрежните равнини през прохода при Магедо. Долината се е простирила на югоизток, пресичайки централните планини и спускайки се на изток към долината на река Йордан при Бет-Шан. Хълмът Море и планината Гилбоа се намират в източния край на широката равнина на Ездrelон и образуват вододел за тази част от Палестина. Цялата вода на изток от това се оттича в река Йордан; цялата вода на запад се влива в река Кисон, а оттам в Средиземно море. Голямата долина, разположена между тези две планини и образуваща малко по-ниско продължение на Ездrelон, е долината Йезреел, отводнена от река Ялуд, която тече покрай Бет-Шан по пътя си към Йордан.

Въпреки че няма категорично твърдение в този смисъл, фактът, че филистимците са могли Преминаването през долината до Сунам показва, че макар Саул да е бил толкова решен да намери Давид, той е бил изключително небрежен в защитата на границите си и филистимците са се възползвали от тази небрежност. Безумната страст на Саул да отърве земята на Давид неволно е отворила цялата страна за нашествията на филистимците. Нашествениците вероятно са завладели голяма част от територията, принадлежаща на Исахар, Завулон и Асир. От върха на планината Гилбоа, Саул можел да се наслади на прекрасна гледка към долината Йезреел и противниковата армия, разположена в подножието на Море, на около 6 или 8 километра разстояние. Вероятно израилтяни са засилили отчаянието на Саул, като са го предупредили за присъствието на Давид сред филистимската войска, и той се е страхувал, че Давид сега ще потърси отмъщение (виж РР 675).

6. Попитан от Господа. Няма несъответствие между това твърдение и това в 1 Лет. 10:14, където се казва, че Саул не се е допитал до Господа. Еврейските думи често са по-обширни по значение от английските думи. Думата „запитавам“ може, както в 1 Лет. 10:14, да включва целия процес на (1) искане на информация, (2) получаване на отговор, (3) благоприятно действие въз основа на отговора. В разглеждания сега стих Саул не е направил този вид запитване. Думата „запита“ се използва в по-ограничителния си смисъл. Саул наистина се е обърнал към Бога за информация, но Господ не е отговорил.

Не му отговори. Господ никога не отхвърля душа, която идва при Него със смирение и искреност. Отговорът може да не дойде по очаквания начин или в очакваното време, но Бог забелязва молбата и действа най-добре при тези обстоятелства. Неистовите молби на Саул достигнаха до божественото ухо, но предвид ситуацията, Бог избра да не съобщи информацията, която царят търсеше. Саул умишлено отказа да чака Божия съвет в Галгал (гл. 13:8-14) или да приеме каквито и да било послания, противоречащи на неговите царски идеи. Той имаше достъп до скинията в Ноб, но беше убил свещениците. Тъй като Саул доброволно беше избрал да следва собствения си съвет, Бог му позволи да пожъне плодовете на тази сеитба. Ако беше се покаял и покорил, Бог би могъл да превърне грешките му в стъпки към успеха. Опитът на Саул илюстрира истината: „Каквото посее човек, това ще и пожъне“ (Гал. 6:7; вж. 5Сол. 119).

Текстът сякаш показва, че в отчаянието си Саул се е опитал бързо да разпита чрез сънища, Урим и пророци, но и тримата са мълчали. Тъй като Авиатар е притежавал ефода, някои смятат, че Саул е поръчал да се направи друг.

7. Търсете ми жена. В безумната си бързина Саул се обърна към източника на информация, който самият той беше осъдил (ст. 3). Човекът, който някога беше изпълнен с духовен плам, сега отстъпи място на езическото суеверие да призовава предполагаемите духове на починали души за помощ.

Която има познат дух. Евр. баалат-об. Баалат означава „господарка“. Об трябва да се превежда като „некромант“ или, на съвременен език, „медиум“ (виж RSV; виж също Лев. 19:31). Думата се използва и за некромантия, както в стих 8, където Саул буквално казва: „Моля те, попитай ме чрез некромантия“. Английската ни дума некромантия произлиза от две гръцки думи, nekros, мъртъв, и manteia, гадаене, и описва изкуството да се установява бъдещето чрез предполагаеми комуникации с духовете на мъртвите.

Ендор. Град от северната страна на хълма Море, от другата страна на филистимския лагер, на около 11,2 км от мястото, където Саул е бил отседнал с войските си на планината Гилбоа. Все още носи същото име, Ендор.

9. Магьосници. Буквално „знаещи“. Предполагало се е, че магьосниците притежават специални знания относно невидимия свят. Те са класифицирани като некромантите и са държани от Бога с еднакво отвращение (виж Лев. 19:31; 20:6, 27; Втор. 18:11; 4 Царе 21:6; 23:24; 2 Лет. 33:6; Ис. 8:19; 19:3).

Накарай ме да умра. Националният указ на Саул не постигна пълното сътрудничество на всички поданици. Императорските укази често не успяват да осигурят всеобщо съответствие. Римските преследвания на християните не са попречили на християнството да оцелее и в много случаи да процъфтява.

Жената, очевидно информирана от духовете за самоличността на Саул (виж стих 12), сега се страхувала за собствения си живот (виж стих 25). В пълното осъзнаване, че нейното окултно изкуство е под царска забрана, тя въпреки това го е практикувала тайно. Тя едва ли е осъзнавала, че самият Саул отдавна е бил обезпокоен от зли духове (гл. 16:14–16) и сега е бил напълно на тяхна милост.

10. Без наказание. Като цар, Саул чувствал, че може да претендира за имунитет от всеки закон и също така може да обещае имунитет на всеки, който би му помогнал да се справи с затрудненията му.

11. Доведете ми Самуил. Защо Саул би искал за Самуил повече от всички останали? Пророкът е бил водач и наставник на царя и е дал няколко предсказания по време на помазанието на Саул, които са донесли радост и мир, когато Саул ги е видял изпълнени. Но веднага щом деспотичният му темперамент е започнал да се проявява, уважението му към божествения съвет е намаляло. Това отношение, от своя страна, се е превърнало в безразличие и дори омраза, докато царят не е пренебрегнал всяка административна отговорност в опита си да унищожи съперника си. Със спомена за добротата на Давид в два различни случая, който все още е гъдел в болния му ум, Саул е започнал да осъзнава, че се е провалил в очите на много от поданиците си, които е видял да го изоставят и да бягат при Давид. Силно раздразнен от мълчанието на Небето, той е потърсил някакъв начин да изнуди отговор.

12. Ти си Саул. Информацията беше предадена свръхестествено – обаче не от Бога. Бог беше показал Своето отвращение от практиката на некромантията, като беше заповядал смъртта на всички, които се занимаваха с нея (Левит 20:27). Дори онези, които се консултираха със спиритуалистични медиуми, трябваше да бъдат отрязани (Левит 20:6). Следователно съобщението трябва да е дошло от друг източник. Има хора, които твърдят, че духовете на мъртвите се връщат, за да общуват с живите. Те биха твърждали, че духът на Самуил е откликнал на

призоваване на медиума. Но съобщение от Самуил, говорещ като пророк, би било косвено съобщение от Бога и изрично е посочено, че Господ е отказал да общува със Саул (1 Царе 28:6). Саул е убит, „защото е поискал съвет от врач, за да го попита; и не се е допитал до Господа“ (1 Лет. 10:13, 14).

Учението, че духовете на мъртвите се завръщат, за да общуват с живите, се основава на вярването, че духът на човека съществува в съзнателно състояние след смъртта, че наистина този дух е истинският човек. Библията не учи, че духът при смъртта се връща при Бога, който го е дал (Екл. 12:7), но Старият завет категорично отрича, че този дух е съзнателно същество (Йов 14:21; Пс. 146:4; Екл. 9:5, 6). Новият завет учи на същата доктрина. Исус посочил Своето второ пришествие, а не смъртта, като времето, когато вярващият ще се събере отново със своя Господ (Йоан 14:1–3). В противен случай Исус можел да утеши скърбящите Си ученици с мисълта, че смъртта скоро ще ги застигне и че по този начин те веднага ще отидат в небесните царства, за да бъдат с Него. В утеха към онези, които са погребали своите близки, Павел многозначително заявил, че живите няма да имат предимство пред мъртвите, а всички ще се съберат отново със своя Господ в един и същи момент (1 Сол. 4:16, 17).

Очевидно е тогава, че духът на Самуил не е общувал тук със Саул. Остава още един източник на информация. Писанията разкриват, че Сатана и неговите ангели имат способността да предават информация, а също и да променят формата си (виж Мат. 4:1–11; 2 Кор. 11:13, 14). Видението, което се яви на жената от Ендор, беше сатанинско олицетворение на Самуил, а предаденото послание произлизаше от княза на тъмнината.

Въпреки че голяма част от феномените на спиритическите сеанси включват хитрост и ловкост, не всички явления могат да бъдат обяснени на тази основа. Много от изследвалите сеанси признават наличието на сила, която не може да бъде обяснена с хитрост или с известни научни закони.

Писанията предсказват увеличаване на свръхестествените проявления в последните дни (Мат. 7:22, 23; 2 Сол. 2:9; Откр. 13:13, 14; 16:14). Единствената предпазна мярка срещу тези заблуждаващи методи е умът ни да е толкова добре укрепен с истините на Библията, че изкусителят да бъде разпознат в неговия облик. Твърдата вяра в истината за безсъзнателното състояние на мъртвите ще направи безсилен всеки опит на врага да проникне в неговата пропаганда чрез спиритуалистични медиуми и предполагаеми съобщения от починалите (вижте Великата купа, гл. 34).

Изглежда, че духовният доносник на жената е изпитал удоволствие да разкрие информацията, която е разкрила маскировката на Саул, и се е подигравал на странното поведение на царя, който най-накрая е потърсил помощ от същата сила, която преди е смятал да заглуши. В присъствието на сатанинската свръхестествена сила, самохвалството, самооправданията и алибитата от всякакъв вид на царя са се разсеяли като плява пред вятъра.

13. Богове. Евр. „елохим“, титла, използвана повече от 2500 пъти за истинския Бог (виж том I, стр. 170, 171) и често на лъжливи богове (Бит. 35:2; Изх. 12:12; 20:3; и др.). Преводът на Кралския йезуит (KJV) превежда думата три пъти като „съдии“ (Изх. 21:6; 22:8, 9). Възможно е думата да бъде преведена по този начин тук, което кара жената да каже: „Виждам съдии, които се издигат от земята.“ Това би било в хармония с идентифицирането на Самуил като съдия. Въпреки че жената използва множествено число, Саул изглежда е разбрал единственото число, защото

Той попита: „Каква е неговата форма?“ От друга страна, тя може би е използвала думата „елохим“ в по-общия ѝ смисъл, „богове“.

14. Каква форма? Въпросите на Саул, заедно с отговорите на жената, сами по себе си са доказателство, че той не е видял самият видение. Може би е бил отделен от медиума от завеса или може би е стоял точно пред нея в полунощния мрак на пещерата. Когато тя описала видението, Саул „разбрал, че това е Самуил“.

Би било противно на всеки принцип на праведност да си представим, че на некромант е дадена божествена власт да призове Самуил от мястото му на покой. Да си помислим, че Бог, който е забранил некроманцията (Второзаконие 18:10–12), би се отдал на молбата на медиум и би смутил спящия Си светец Самуил, би било напълно немислимо. Но както Сатана е имал силата да се яви пред Исус в пустинята като ангел на светлината, така и той или неговите агенти биха могли, ако им бъде позволено, да се представят за Самуил, както по форма, така и по глас. Дяволът се възползва от тази възможност, за да се подиграе на Саул с иронията на съдбата му. Същият човек, който някога беше преследвал представителите на тази черна магия, сега беше на колене пред тази сила, молейки за помощ.

15. Самуил каза. Тази клауза не трябва да се тълкува като означаваща, че всъщност е била Самуил, който говори. Авторът просто описва събитията такива, каквито са се появили, което е нормалният начин в едно повествование. Библията също говори за слънцето като изгряващо и залязващо, както и ние. Никой не е заблуден или объркан от факта, че по този начин говорим просто за привидности. Всъщност слънцето не изгрява и не залязва, а земята се върти. В стиха пред нас контекстът и сравнението с други писания ясно показват, че имитация на Самуил е изричала думите, приписвани тук на починалия пророк (вижте стих 12).

Изведете ме. Вижте стих 11, където изразът „изведете“ се среща два пъти. Очевидно древните като цяло са си представяли подземна област като обиталище на мъртвите. Ако доктрината, поддържана от повечето християни, че праведният човек се възнася на небето при смъртта, беше съществувала в този древен период, призивът щеше да бъде да се сваля Самуил, а духът-представител на Самуил щеше да каже: „Защо ме сваля?“ Тази единствена точка в летописа е достатъчна сама по себе си, за да изключи този разказ като доказателство в полза на доктрината за съзнателното състояние на праведните мъртви.

16. Твой враг. Тези думи идентифицират техния автор. Твърдението, направено тук и в Следните стихове илюстрират характерен за дявола метод. Още от падението си, Сатана се стреми да представи Божия характер в фалшиви цветове. Той представя Бог като отмъстителен тиранин, който хвърля в ада всички, които не се боят от Него (вижте GC 534). Той примамва хората в грях и след това представя случая им като напълно безнадежден. Той представя Бог като нежелаещ да прости на грешника, стига да има и най-малкото извинение да не го приеме. Така той изобразява Бога на хората като техния враг. Тази концепция е в основата на езическите религии, които учат за необходимостта от жертвоприношения, за да се умилостави разгневеният Бог. Колко напълно противоречива е подобна доктрина на ученията на Писанията, които представят Бога като проявяващ любов към всички и готов да направи върховна жертва, за да спаси виновните (Йоан 3:16; 2 Петрово 3:9).

17. Разкъсай царството. Духът, представяйки се за глас от небето, се подигра на Саул, като му каза, че короната му ще отиде при съперника му. Сатана вдъхнови сподвижниците на Саул да разпалят враждебността на царя срещу Давид, а след това превърна жлъчката му в пелин, като обяви за свършено точно това, което Саул се бореше толкова дълго да предотврати. Той беше

чул, че Давид е с филистимците (PP 675) и сега вероятно си е представял как враговете на Господа го побеждават и дават царството на Давид.

18. Господ ли е. Въпреки че Сатана вдъхновяваше мислите, които подтикнаха Саул към непослушание в отношенията му с Амалик, сега той отправяше осъждане към царя в името на Господа. По този начин Бог беше представен като използващ същата тактика като Сатана. Бог всъщност не се беше превърнал във враг на Саул. Той просто позволяваше реколтата да бъде със същото качество като сеитбата. Сегашното тежко положение на Саул беше резултат от неговия собствен избор. Бог се беше опитал да го спаси от бедствие, като му изпращаше многократни предупреждения и съвети, но Саул упорстваше в противопоставянето на ограничената си преценка с божествените наставления.

19. За филистимците. Тъй като Саул доброволно се унижи, като играеше в ръцете на противника, Сатана използва тази възможност, за да го подиграе и обезкуражи. С предстоящата битка, Сатана накара Саул да почувства, че е загубил. Всъщност Господ можеше също толкова лесно да спаси Израел сега, колкото го направи в Масфа (гл. 7:10). Но по това време Израел призна греха си и „извика към Господа“. Ако Саул беше признал греха си, беше събрал целия Израел, беше им казал за слабостта си и беше повел войската в обновено посвещение на Господа, изходът от битката можеше да бъде коренно различен. Като представи пред царя очевидната безнадеждност на всякакво помилване и мащаба на бунта му срещу Бога, Сатана успя напълно да обезкуражи Саул и да го доведе до неговата гибел.

20. Веднага. Буквално „побърза“. Тъй като действието е било неволно, значението би било, че за кратко време, след като чу ужасното съобщение, той се срива.

През цялото време. Буквално „пълнотата на ръста му“. Физическото напрежение и психическото безпокойство, а накрая и ужасната новина за предстоящото му поражение и смърт, го разстроиха дотолкова, че тялото му го изостави.

25. Те станаха. Подобно на Юда, Саул излезе в нощта. Оставена сама, медиумът несъмнено беше също толкова разстроена, колкото и царят. Саул беше виновен за двуличие и предателство в отношенията си с Давид. Откъде знаеше тя, че животът ѝ щеше да бъде цената за събитията от онази нощ? Саул беше твърде болен, за да изрече и дума на благодарност за услугите ѝ. Тя нямаше утехата на молитва и вяра. Тя беше робиня на сила, която би била също толкова свободна да ѝ се подиграва, колкото и на царя.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–25 ПП 674–681

6–20 стр. 683–689

1, 2 ПП 674

4, 5 ПП 675

6 ПП 683

6, 7 ПП 676

7 АА 290; Ев 608

7, 8 ПП 683

9 ГК 556

8–11 ПП 679

12 ПП 680

13, 14 ПП 679

15–19 стр. 680

20–25 стр. 681

1 Давид тръгва с филистимците, 3 но е отхвърлен от князете им. 6 Анхус го отправя с похвали за верността му.

1. Афек. Името на няколко града (виж гл. 4:1), но не и на нито един известен обект близо до него Планината Гилбоа, както би се подразбирало, ако гл. 28 и 29 са в хронологичен ред: филистимците лагеруват първо в Сунам срещу израилтяните на Гилбоа (гл. 28:4), след което се придвижват към Афек (гл. 29:1). Но мненията са разделени в различни справочници между северен Афек и южен. Ако разказът, след историята за посещението на Саул в Ендор (гл. 28:3–25), се връща, за да възобнови историята за Давид в точката, където гл. 28:2 свършва (Давид е призван от Анхус, за да помогне на филистимците да се бият с Израел), тогава гл. 29 продължава оттам с неговото уволнение от филистимските владетели в Афек, където те „събраха всичките си войски“ (гл. 29:1). Ако това е същото събиране, споменато непосредствено преди идването им в Сунам (гл. 28:4), Афек е бил по пътя от Филистия към Сунам, но не непременно близо до него. Следователно мнозина го приемат за Афек, обикновено отъждествяван с Антипатрис, откъдето филистимците по-рано нападнали Израел (гл. 4:1) и откраднали ковчега.

Извор, който е в Йезреел. В долината Йезреел е имало два големи извора; единият, Айн Джалуд, известен като „кладенецът на Харод“, бликащ от северната палисада на един от склоновете на планината Гилбоа, на стотици фута над долината, и другият, Айн Тува'ун, в сърцето на долината. Изглежда по-вероятно Саул да остане на склона на планината над Айн Джалуд, позиция, до голяма степен недостъпна от долината, и да не слиза до Айн Тува'ун, който, макар и по-близо до филистимците, не би му дал никакво тактическо предимство.

3. Какво правят тези евреи тук? За Давид подобно запитване би трябвало да дойде като Поразителен укор. Той беше напълно не на място в лагера на враговете на собствения си народ. Въобще не е трябвало да търси убежище сред филистимците. Стъпката беше предприета, без да се потърси божествено напътствие. Сега кризата наближаваше. Давид беше в голямо затруднение. Нямаше желание да вдигне оръжие срещу братята си.

Не намерих никакъв недостатък. Какъв контраст трябва да е имало между израза на увереност на Анхус в способностите и надеждността на Давид и оценката на последния за себе си, когато си спомня за двуличието и нечестността си! Бог съжалява онези, които са в затруднение и беда! Той нежно отваря вратата за бягство, за да не бъдат хората оставени изцяло на последствията от поведението си. Той милостиво превръща глупавите грешки в стъпки към успеха! Онези, които са готови да приемат божественото ръководство с пълно смирение, ще намерят избавление, идващо от неочаквани източници, по неочаквани начини и в най-мрачните часове на своя опит. В искането на тези филистимски господари за изгонването на Давид от лагера, Бог работеше за избавлението на Своя слуга.

4. Накарайте този човек да се върне. Буквално „накарайте човека да се върне!“ Думата „този“ не е на еврейски. Господарите бяха уважителни към Анхус, говорейки за неговия съратник, но думите показват, че в сърцата им е имало голямо негодувание заради присъствието на Давид.

6. Заклевам се в живота на Господа. Буквално „заклевам се в живота на Йехова“. Това е забележително изявление, произнесено от езически цар. Някои предполагат, че Анхус може да е бил привлечен от религията на евреите чрез връзката си с Давид, както Навуходоносор е бил подтикнат да възхвалява „Небесния Цар“ чрез влиянието на Даниил и неговите спътници (Дан. 4:37). Други виждат в клетвата просто адаптиран заместител на това, което Анхус е казал.

всъщност каза. Не може да се отрече, че Давид с поведението си е направил дълбоко впечатление на Анхус. Три пъти царят обръща внимание на праведността на живота на Давид (1 Царе 29:3, 6, 9), като в единствения случай го сравнява с „ангел Божий“ (1 Царе 29:9).

8. Какво направих? Давид беше развълнуван от неочаквания обрат на събитията, който го измъкна от дилемата му. За да не издаде чувствата си обаче, той отправи този уклончив въпрос към царя, сякаш за да създаде впечатлението, че е онеправдан от това грубо отхвърляне (виж РР 691).

В момент на обезсърчение, без да знае накъде да поеме, Дейвид пое стъпки, които го поставиха в дилема, от която той беше напълно неспособен да се измъкне без външна помощ. Ако изоставеше Анхус и се обърнаше срещу филистимците в битка, той щеше да докаже истинността на обвиненията на филистимските господари. Ако се биеше срещу Израел, той щеше да се бие срещу помазаника Господен и да помогне на чужденците да покорят собствената му родна страна (виж РР 690). Колко милостив беше Господ, като използваше злата воля и враждебността на филистимците, за да отвори вратата за освобождаването му от позор, независимо как щеше да се обърне битката!

Давид осъзна колко по-добре би било, ако беше останал в Юдея.

Ако в сърцето си не искаше повече от всичко да бъде верен на Бога, Господ не би могъл да му осигури това избавление. Греховете на Давид не бяха толкова съзнателни и умишлени отклонения от пътя на правото, колкото слабост на вярата и грешки в преценката. Той беше призван да взема бързи решения и не винаги чакаше божествен отговор, може би уповавайки се, че Небето ще одобри идеите му. С цялото си сърце сигурно е искал да се е държал различно. Сега беше лице в лице с любезен домакин, който вярваше в него, беше се сприятелил с него, но накрая, поради политически натиск, трябваше да го освободи. Докато Давид слушаше отговора на царя, изпълнен с увереност и любов, сърцето му сигурно е горяло от срама от собственото му преструване и също така е трептало отново от благодарност, че въпреки греха му, Бог милостиво е разчупил капана, в който е бил хванат!

10. Слугите на господаря ти. Буквално „служителите на господаря ти“. Думата „адон“, преведена като „господар“ тук и в стих 4, „господар“ в стих 8, е често срещаната еврейска дума за обръщение към висшестоящ. Тя не бива да се бърка с думата „серен“, прилагана към филистимските господари (ст. 2, 6, 7), владетелите на петте града (гл. 6:17; вижте върху Съдии 3:3).

Друга дума, *śar*, обикновено превеждана като „княз“, се използва синоним на *seren* в 1 Царе 29:3, 4, 9, когато се говори за същите владетели. В 1 Царе 29:4, 10 „adon“ изглежда се отнася за Саул, а в 1 Царе 29:8 Давид я използва, когато говори с Анхус. Употребата на тези термини може да подсказва, че Анхус вече не е смятал Давид за свой васал, а деликатно е намекнал, че Давид е свободен да напусне Филистия, ако желае.

„Щом станете.“ Това вероятно е бил дипломатичен начин да се каже на Давид, че ако сутрешната светлина го завари с хората му все още в лагера, князете ще ги убият. Без съмнение Давид се почувствал много облекчен от такова официално освобождаване. Сега не можело да има чувството, че той и неговата компания не са оценили добротата на Анхус, който им е предоставил убежище от Саул. Когато Давид тръгнал към дома си, той несъмнено прославил Бога за такава божествена защита и чудотворно избавление.

Разказът в тази глава илюстрира начина, по който Бог работи за спасението на Своите деца. Той се стреми да убеди хората да приемат Неговите пътища, но въпреки това ги оставя

свободни да отхвърлят Неговите предложения, ако желаят. Това е вярно не само за основното решение да служат на Бога, но и за всички големи и второстепенни избори, които е призван да направи този, който се стреми да живее в хармония с Божиите принципи. Неизбежно е да се правят грешки и произтичащите от това изпитания да се превърнат в доказателство, разкриващо грешката в преценката. Давид избра убежище във Филистия, за да се самозащити от Саул. Съобразявайки действията си с чувствата си, той скоро открил, че семената на егоизма са дали реколта от преструвки и лъжи. Но Давид призна грешката си и в сърцето си се стремил да следва божествения план. Това отношение позволило на Бог да оформи обстоятелства, които му донесоха избавление, въпреки че трудността, в която се озова Давид, беше резултат от неговата собствена грешка.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–11 стр. 690, 691

3–10 ПП 691

ГЛАВА 30

1 Амалитаните разграбват Сиклаг. 4 Давид, който иска съвет, е насърчен от Бог да продължи тях. 11 Чрез един оживял египтянин той е отведен при враговете и си връща цялата плячка. 22 Законът на Давид е да се раздели плячката поравно между онези, които воюват, и онези, които пазят вещите. 26 Той изпраща подаръци на приятелите си.

1. Третият ден. Въпреки че точното местоположение на Сиклаг не е известно, той се е намирал в територията на Гет. Някои го идентифицират с Тел ел-Хувейлфе, югоизточно от Газа. В този случай той е бил на около 80,5 км от Афек в равнината Сарон (виж гл. 29:1). Тъй като Давид и мъжете му не тръгнали до деня след уволнението им, те имали само втория пълен ден поход преди „третия ден“, на който пристигнали в Сиклаг. Следователно те вероятно са изминали цялото разстояние на два етапа. Това би означавало средно 25 мили (40 км) на ден и това усилие е причина за пълното изтощение, което някои от мъжете са изпитвали, докато са продължавали да преследват амалитаните (ст. 10).

2. Не уби никого. Това не беше от милост, а защото жените и децата щяха да донесат добри цени като роби и наложници. Изглежда е било обичай сред воюващите народи в Близкия изток да се запазват жени и деца, особено девизи и момичета (виж Числа 31:15–18; Съдии 21:1–24). Давид беше постъпил неразумно, като остави Сиклаг без защита.

Давид вероятно се е надявал, че скорошните му пътувания в пустинята са възпряли мародерите от опити за нападения за известно време. Той е искал да направи възможно най-добро впечатление на филистимската войска, като тръгне на север с Анхус. Очевидно не е разчитал на новината за наскоро завършената филистимска кампания, която ще се промъкне толкова бързо в пустинята (виж гл. 27:9).

5. Йезраелката. „Ахиноам Йезраелката“ е майката на първородния син на Давид, Амнон, който по-късно прелъстява полусестра му Тамар (2 Царе 13). В Палестина е имало поне две Йезраелки; едната в племето на Исахар (Исус Навин 19:18), където израилтяните тогава се бият срещу филистимците; другата в Юдея (Исус Навин 15:54–56), тясно свързана с места като Хеврон, Маон, Зиф и др. Някои са локализирали тази Йезраелка между Зиф и Кармил на място, известно сега като Хирбет Терама, но местоположението е несигурно.

6. Огорчен. Евр. marah, буквално „беше огорчен“. Вижте производните на корена marah в Изх. 15:23; Рут 1:20. Огорчението на мъжете срещу техния водач очевидно се дължеше на факта, че Давид беше оставил дома им незащитен.

В Господа. Отношението на Давид сега беше съвсем различно от отношението му през месеците на двуличието му пред Анхус. Той беше получил недвусмислено доказателство за Божията защита по време на голямата си грешка да избяга от Юда и сега със смирено сърце посрещна новата криза. Той „насърчи“, буквално „укрепи“ сърцето си в Господа и продължи да призовава Авиатар да се допита до Господа чрез Урим и Тумим (ст. 7). Това е курсът, който е трябвало да следва, когато е обмислял бягството си към Филистия.

9. Потокът Бесор. Смята се, че това е потокът, който тече покрай Герар и се влива в Средиземно море близо до Газа. Разстоянието му от Сиклаг не може да бъде определено, тъй като не е известно дали се говори за най-северния или най-южния ръкав на потока.

Освен това, точното местоположение на Циклаг е неизвестно.

11. Египтянин. Фактът, че този „млад мъж“ е бил египтянин, хвърля зловеща светлина върху характера на тези мародери. Дори след като бяха нападнали Юдея и филистимската територия, те очевидно бяха нахлули в части от Египет и бяха взели пленници, за да търгуват като роби. Никой народ или племе не е бил в безопасност от техните грабежи.

12. Три дни и три нощи. Тъй като момчето имаше информацията относно опожаряването на Сиклаг (ст. 14), унищожението трябва да се е случило поне три дни по-рано, защото преди три дни той е бил изоставен от безмилостните племенни мъже (ст. 13). Времето беше достатъчно, за да може мародерите да избягат и да се скрият в безпътната пустиня.

14. На юг от херетците. Буквално „южната част на херетците“. Някои смятат, че херетците са били критяни. Сравнението на Езек. 25:16 и Соф. 2:5 показва, че херетците са заемали част от филистимското крайбрежие; очевидно южната част, защото амаличаните са стигнали първи до тях, когато са се приближили от пустинята Сур. Сиклаг е бил или в територията на херетците, или в съседство с нея.

Южно от Халев. По-точно, „южната част на Халев“. Халев Кенезецът (Исус Навин 14:14) беше дадена част от земите на Юда близо до Хеврон (Исус Навин 15:13–19). Тъй като амаличаните живеели в пустинята към Египет (1 Царе 15:7) и тъй като се споменава, че халевитите са били нападнати след херетците, вероятно е нашествието да е продължило от запад на изток, като първо е ударило границата на херетците. След това, когато мародерите се насочили на изток, отнасяйки със себе си херетските пленници, те вероятно научили за отсъствието на Давид от родния му район и решили да се върнат у дома през Сиклаг, да го разрушат и след това да избягат обратно в дълбините на пустинята Сур с пленниците си.

16. Хранене и пиене. Амаличаните, спрели до някой оазис, за да се угощават с плячката си, могат да бъдат сравнени с четиримата месопотамски царе, които нападнали същата тази област по времето на Авраам (Битие 14) и тръгнали към дома с Лот и други пленници от Содом, само за да спрат близо до Хова (Битие 14:15), за да отпразнуват победата си (виж стр. 135). Влиянието на алкохола ги оставило напълно неподготвени за бързото нападение на Давид.

17. Четиристотин млади мъже. Броят на избягалите е показателен за размера на войската, участвала в нападението, и за броя на добитъка, който са имали със себе си, когато Давид ги е нападнал. След като е оставил багажа си при потока Восор, Давид успял да надхитри войската, обременена с плячката. Бийки се през цялата нощ и

На следващия ден Давид най-накрая освободи пленниците, събра добитъка и провизиите за връщане в Сиклаг.

20. Всички стада. Този стих е донякъде неясен. Думите, които KJV предоставя, както е показано в курсива, не предлагат голяма помощ. LXX превежда този стих така: „И той взе всичките стада и говеда и ги отведе пред плячката; и за тази плячка се казваше: Това са плячките на Давид.“ Еврейският текст сякаш предава идеята, че Давид е възвърнал добитъка и другите вещи, които преди това са принадлежали на неговата дружина. В допълнение към тях е имало и други големи стада и говеда, които амаличаните са натрупали по време на неотдавнашната си набезна експедиция. Те са били определени като плячка на Давид и са се движели пред възстановения добитък, докато групата се е прибирала към дома.

24. Частично сходни. По това време е била наложена определена система за разпределение на плячката. Израел първо се сражава с мадиамците. Само част от лагера излиза на война, но веднага след битката Господ заповядва на Моисей да раздели плячката на две части, така че воините и останалите с вещите да могат да я споделят по равно; определени количества трябва да бъдат отделени и за левитите и за принос на Господа (виж Числа 31:25–54). Планът не винаги се спазва, но от времето на Давид нататък изглежда е установена наредба в Израел.

26. Подарък. Давид далеч не беше егоист и беден. През годините на скитанията си не само мнозина в Юда се присъединиха към него, но и много други му бяха давали провизии. Досега той не беше в състояние да им отплати за добротата. Сега, при първа възможност, той изпрати щедри порции от изобилната си плячка. Този жест естествено щеше да проправи пътя за продължаващо приятелство със сънародниците му, сега, когато се завръщаше в Хеврон след смъртта на Саул.

27. Бетел. Това едва ли би бил Бетел в племето на Вениамин, но по-вероятно Бетул, един от градовете в юдейския удел, даден на Симеон (Исус Навин 19:4), недалеч от Сиклаг.

Южен Рамот. Буквално „Рамот на юг“. Един от градовете, дадени на Симеон (Исус Навин 19:8), но точното местоположение не е известно.

Джатир. Смята се, че е съвременният Хирбет Атир, на няколко мили източно от главния път. между Хеврон и Вирсавия и на около 12,8 км югозападно от Маон.

28. Ароер. Не Ароер на река Арнон (Исус Навин 12:2), най-южният град на царството на Сихон от Есевон, а град в Негев на около 16,8 км югоизточно от Вирсавия, сега известен като „Арара“.

Сифмот. Вероятно един от градовете, от които Давид е получил помощ, когато е отишъл в пустинята Фаран (гл. 25:1), но днес неизвестен.

Ештемоа. Свързан с Девир в списъка с градове, принадлежащи на Юдея (Йошуа 15:20, 49, 50) и се идентифицира със съвременния ес-Сему', на около 8 или 9 мили южно от Хеврон и близо до пустинята Зиф.

29. Рахал. Единственото споменаване на това име на място в цялата Библия. Мястото е неизвестно. LXX тук гласи „Кармел“.

30. Хорма. В древността наричан Сефат (Съдии 1:17). Един от градовете в Негев, нападнат от израилтяните, когато те се осмелили да влязат в Ханаан от Кадес-варни противно на Господната заповед (Числа 14:45), и отново, когато ханаанецът Арад се сражавал с тях след смъртта на Аарон (Числа 21:1–3).

Чор-ашан. Същото като Ашан (Исус Навиев 15:42–44) северозападно от Вирсавее. Един от деветте града на Шефела, свързани с Кеила и дадени на Юда.

Атах. Споменава се само тук. Мястото е неизвестно.

31. Всички места. Като помазан за цар, Давид доказал щедрия си дух, като демонстрирал царска щедрост. В повествованието не се споменават дарове за старейшините на Кеила, нито за неприятелския град Зиф (виж гл. 23:11, 12, 19), въпреки че може да са били включени във „всички места“.

Фактът, че той давал на „всички места“, показва колко зависим е бил Давид от гостоприемството на различни части на земята Юда.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–31 ПП 692–694

1–4, 6 РР 692

8–19 ПП 693

20–24, 26 стр. 694

ГЛАВА 31

1 След като Саул загуби войската си и синовете му бяха убити, той и оръженосецът му се самоубиха. 7 Филистимците завладяха изоставените градове на израилтяните. 8 Те тържествуваха над трупите на мъртвите. 11 Те от Явис-Галаад, като събраха телата през нощта, ги изгориха в Явис и с жалост погребяха костите им.

1. Израел избяга. Армиите на Израел изглежда имаха тактическото предимство, избирайки планината Гилбоа за своя позиция. От военна гледна точка за филистимците беше трудно да преминат река Ялуд и да се изкачат на планината Гилбоа. Въпреки това Израел падна. Отстъпничеството на Саул, който потърсил помощ от познат дух, ускори бедствието. Израел беше предупреден, че в деня на отказа си да се ръководят от Господните повеления и завет, те ще „бягат, когато никой не ги гони“ (Левит 26:17).

Падна убит. Или „падна ранен“. Основното значение на еврейския глагол халал, от който произлиза съществителното име, преведено тук като „убит“, е „пробивам“. Може да означава смъртоносно раняване или просто раняване, без да се причинява незабавна смърт, както е значението му в стих 3.

2. Следваше усилено. Катастрофалното поражение научи израилтяните на глупостта да приемат начините на света да иска цар. Когато този цар станал тиранин, целият народ станал съучастник в неговите недостатъци и споделил отговорността с него.

Уби Йонатан. Естествено възниква въпросът: Защо Господ позволи Йонатан да бъде убит заедно с баща си, когато отношението му беше напълно противоположно на това на Саул? Защо на него, духовно настроената душа, отричайки идеалите на баща си и съчувствено се свързвайки с Давид, следвайки откриващите провидения на Господа, не му беше позволено да живее? Защо Исвостей не можеше да отиде на негово място, вместо да продължи да живее, следвайки стъпките на баща си? Това е въпрос, на който човек не може да отговори (вижте ВБ 47). Записите от свещената история разкриват, че преследването и смъртта са били участта на праведните във всички векове. Поради последиците от великата борба, на Сатана трябва да се даде възможност да измъчва праведните. Но утехата на християнина е, че макар противникът да може да унищожи тялото, той не е в състояние да унищожи душата (Матей 10:28). След като връзката на душата с Бога е окончателно решена, продължаването или прекъсването на настоящия живот не е от първостепенно значение. Можем да възвеличаваме Христос „чрез живот или чрез смърт“ (Фил. 1:20–23).

3. Удари го. Буквално „намери го“.

Тежко ранени. Филистимците осъзнаха предимството да убият израилевия цар.

Вероятно специално обучен отряд е бил натоварен да издири Саул. Подобна маневра е била извършена от сирийците в битката им с Ахав и Йосафат (2 Лет. 18:28–34).

4. Обиждай ме. Или „постъпвай безразсъдно [или безмилостно] с мен“. Саул се страхуваше да не би филистимците да се отнесат с него по същия начин, както се бяха отнесли със Самсон. Той не беше проявил подобна загриженост за Давид, но по едно време беше кроил планове той да попадне в ръцете на необрязаните филистимци (гл. 18:21–25).

Почувствай го. Подобно на Юда, той се самоуби. Може би, повлиян от подигравките на злият дух, че ще умре, той загубил разсъдъка си и потърсил самоубийство, за да избегне тормоза на врага.

Мненията се различават относно точния метод на смъртта му. Вероятно основавайки разказа си Върху историята на амаликитянина (2 Царе 1:1–10), Йосиф Флавий казва, че амаликитянинът всъщност го убил, когато го намерил все още жив, след като паднал върху меча му (Древности vi. 14.7). Въпреки това, изглежда очевидно, че младият мъж е измислил историята си с цел да спечели одобрението на Дейвид (виж РР 682, 695).

6. Саул умря. Вижте 1 Лет. 10:13, 14. Така приключи един живот, някога толкова ярък и обещаващ. Провалът на кариерата на Саул и загубата на душата му бяха резултат от неговия собствен съдбовен избор. Хората не са парчета неодушевена глина в ръцете на произволен грънчар, а разумни същества, които доброволно се предлагат на ръководството на едната или другата от две диаметрално противоположни сили. Саул, по собствена воля, беше поканил княза на тъмнината да го контролира. Господарят му му беше платил заплатата.

7. Другата страна. От северната страна на долината Йезреел се намираха племената Нефталим и Завулон, както и част от племето Исахар. На изток от Йордан се намираха половината от племето Манасия и племето Гад. Като окупираха долините Ездрелон, Йезреел и Йордан, филистимците бяха направили пълна линия на разцепление през центъра на владенията на Израел. Хората, които толкова шумно искаха цар, сега имаха възможност да видят резултатите от своето решение. Пред лицето на такова позорно поражение, те осъзнаха колко по-добре би било да чакат словото Господне, отколкото да бягат пред Него. Както кралските особи, така и простолюдието споделяха бедите, които сега бяха сполетели.

ела.

Прегледът на безславното царуване на Саул показва, че докато управлението на Самуил... законът е бил полезен, докато този на Саул е бил обратният. Под неговото управление не е имало такива неща като сигурност на живота или имуществото. Свободата от чужда агресия и силата на международните отношения са били нечувани. Чрез тежкия урок на опита Израел трябваше да научи безсмислието на поставянето на власт на цар, който е загрижен главно за обогатяването на собствения си дом и за налагането на произволните си желания. Народът е сгрешил в преценката си; Саул е сгрешил в изпълнителната си мъдрост.

9. Отсечете му главата. Отношението показва презрението, което филистимците изпитваха към Израел, и отразява степента, до която Саул е успял да отхвърли филистимското иго. Обезглавяването е било в съответствие с обичаите на времето и вероятно отчасти в отмъщение за начина, по който Израел се е отнесъл с Голиат (гл. 17:51–54). Главата на Саул е поставена в храма на Дагон (1 Лет. 10:10), светилище, вероятно разположено в Азот (1 Царе 5:2–7). Този акт би показал, че филистимците са отдали заслугата на Дагон за голямата победа при планината Гилбоа. Те не са осъзнавали, че няма да имат никаква власт в...

всичко, освен че им беше дадено свише (Йоан 19:11). Филистимците имаха изобилие от доказателства за превъзходството на Йехова над Дагон (виж 1 Царе 5), но предпочетоха да разчитат на собствените си способности и отхвърлиха Бога.

10. Астарта. Множественото число на Астарта, богиня, известна още като Астарта, често бъркана с другите подобни ханаански богини Ашера и Анат. Богинята често се споменава в Библията във връзка с ханаанския бог Ваал (наричан още Хадад). За филистимците поставянето на главата на Саул в храма на Дагон и доспехите му в дома на Астарта означавало победа над израилевия бог Яхве.

Бет-шан. В източния край на долината Йезреел, Бет-шан, сега Тел ел-Хусн, близо до съвременния Бейсан, се е намирал на 8 или 10 мили (13 или 16 км) от бойното поле. Не е сигурно дали градът е бил окупиран от филистимците преди това или е бил превзет след битката.

11. Явис-галаад. Вижте гл. 11:1–11. Спомняйки си, че Саул е извършил толкова чудесно дело за избавлението на този град, старейшините смятали за привилегия да отдадат почит на тялото на своя спасител. Нещастieto, поражението и смъртта изваждат наяве скритите симпатии в сърцата на хората и разкриват най-благородните им чувства.

Постиха седем дни. Жителите на Явис-Галаад демонстрираха неуморна лоялност към техния паднал водач. След като погребяха тялото му и телата на синовете му с достойнство, те спазиха кратък период на траур.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–13 стр. 681, 682

1–4ПП 681

5, 7–10, 12, 13 стр. 682

9

⁹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Царе 28:2). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.